

শ্ৰীশ্ৰীদেৱীভাগবত ।

চতুৰ্থ স্কন্ধ ॥

শঙ্খচ্যুত-বধ ।

শ্ৰীগোপাল দেৱ দ্বাৰা প্ৰণীত ।

প্ৰকাশক ।

এজেক্টিৱ কোম্পানী ।

পোঃ আঃ, বিহাৰবি আসাম ।

প্ৰথম তাণ্ডবণ ।

আসাম বিহাৰবি ।

গোবী শঙ্কৰ যন্ত্ৰত,

শ্ৰীবত্ৰেশ্বৰ চক্ৰৱৰ্তী দ্বাৰা ছাপা হ'ল ।

নেচ ১'০ ৫মহা ।

মুখবন্ধ ।

শ্ৰীশ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ ।

— ০ —

পূৰ্বকালে মহামুনি বেদব্যাস সৰ্বশাস্ত্ৰ প্ৰণয়ন-
কৰি শেষে সকলোৰে মূলতত্ত্ব দেবীভাগৱতত
প্ৰকাশ কৰিলে এই ভাগৱত শ্ৰবণ কৰা বাবে
জন্মেজয়ৰ শুকৃত ভাগৱত শ্ৰবণৰ ফলে পৰীক্ষিত
নৰ্কৰ পৰা মুক্ত হই কৈবল্য ধামত গল তেতিয়াৰ
পৰা এই পৃথি পৃথিবীত প্ৰকাশ হগ ।

১। ব্যাস দেৱৰ বসনয়ী লখনী প্ৰভুত কৃষ্ণ তন্ত্ৰ
ৰ মূলতত্ত্ব কৃষ্ণ বৈকুণ্ঠ এৰি কিয় পৃথিবীত জন্ম হন,
কৃষ্ণৰ ১৬০০ হাজাৰ শত্ৰু কিয়, তেওঁবিলাক
কোন, অৰ্জুনে কিয় ৰাখিব নোৱাৰিলে, বহুদেৱ দৈ
বকী ৰোহিণী কোন, কিয় জন্মচল কং

বহুদেৱৰ এই শত্ৰু মানিবো তষ্টা

নিজ ভক্ত প্ৰজ্ঞাদেৱ : : : : :

কিয় যুদ্ধ কালত হন

২। তু : : : : :

কৃষ্ণৰ গুণ : :

নুগত কোনো কল্পে কাৰো ছোৱানায় : পূৰা এক

মন্বন্তৰ ২৮৪ যুগ ৰাজত্বকৰে, তিনিলক্ষ অক্ষৌহিনী
 সৈন্য, স্বয়ং ঈশ্বৰতুল্য এই যুদ্ধ পঢ়িলে আৰু আন
 যুদ্ধ পঢ়িবলৈ মন নেথাকে, এই পুথিত বৃদ্ধৰ ভক্তি,
 বালকৰ খেলা, যুবকৰ বীৰ তেজ, কায়কৰ কাম,
 সমস্ত তত্ত্বকে সমভাবে ব্যাসদেৱে নিবন্ধন কৰিছে ।
 পঢ়িবলৈ ধৰিলে শেষ নহয় মানে এড়িবৰ মন
 নেযায় মন উদ্বিগ্ন হই উঠে মূল পুথি অনুসাৰে
 অতি কোমল সূশ্ৰাব্য ৰসময় ভাবে অসমীয়া ভাষাত
 পদ ভাঙ্গি ৰচনা কৰাইছে । সন্ত মহন্তৰ হৃদয়
 গ্ৰাহী হলে আমাৰ অতিপৰিশ্ৰম ফেৰা সাৰ্থক হয়
 এতৎ নিবেদন মিতি সন ১৯০৯ ।

প্ৰণেতা ।

শ্ৰীগোপাল চন্দ্ৰ শৰ্ম্মা বড় ঠাকুৰ ।

নিঃ যোড়হাট ।

বিষয়	পৃষ্ঠা	বিষয়	পৃষ্ঠা
অথ বন্দনা	১	প্ৰহ্লাদৰ বৃত্তান্ত	৫২
ঐশ্বৰ্য্যন্ত ৩ জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন	৩	চাৰ্ঘনৰ উত্তৰ	৬১
নাৰায়ণৰ উত্তৰ	৫	প্ৰহ্লাদৰ প্ৰশ্ন	৬২
জন্মেজয়ৰ পুনঃ প্ৰশ্ন	৮	প্ৰহ্লাদৰ তীৰ্থ যাত্ৰা	৬৫
বাসুদেৱৰ উত্তৰ	১৪	নবৰ সহিত যুদ্ধাৰম্ভ	৬৬
জন্মে জয়ৰ পুনঃ প্ৰশ্ন	২০	নবৰ উত্তৰ	৬৮
বসুদেৱ দৈৱকীৰ জন্ম	২২	প্ৰহ্লাদৰ উত্তৰ	৯৬
অদিতিৰ সাপ বৃত্তান্ত	২৫	নবৰ উত্তৰ	৬৯
দিতিৰ গৰ্ভপাত	২৭	প্ৰহ্লাদৰ উত্তৰ	৭০
কশ্যপৰ:সান্তনা	২৯	যুদ্ধাৰম্ভ	৭০
জন্মেজয়ৰ সন্দেহ প্ৰশ্ন	৩১	মহা যুদ্ধাৰম্ভ	৭৩
বাসু দেৱৰ উত্তৰ	৩৩	বিষ্ণুৰ উত্তৰ	৭৯
ধৰ্ম্মবীতি কথন	৩৭	জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন	৮০
বসন্ত আগমন	৪২	বাসুৰ উত্তৰ	৮২
নাৰায়ণৰ উক্তি	৪৪	ভৃগুসাপ বিবৰণ	৮৪
ঔৰ্বশীৰ জন্ম	৬৪	শুক্ৰ শুকৰ প্ৰবোধ দান	৮৭
অপেশ্বৰীৰ মিনতি	৪৭	দৈত্যৰ উক্তি	৮৮
নাৰায়ণৰ অপেশ্বৰীক ববদান	৪৯	শুক্ৰৰ উত্তৰ	৮৯
জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন	৫৩	শুক্ৰৰ দৰ প্ৰাৰ্থনা	৯০
বাসু দেৱৰ উত্তৰ	৫৫	দেৱতাৰ উত্তৰ	৯২
শুক্ৰৰ উক্তি	৫৮	শুক্ৰ মাতাৰ প্ৰবোধ	৯৩
		বিষ্ণুৰ প্ৰতি ভৃগুৰ সাপ	৯৬

বিষয়	পৃষ্ঠা	বিষয়	পৃষ্ঠা
ভৃগু পত্নীৰ পুনৰ্জীবন	৯৭	দেবীৰ উত্তৰ	১৫২
জন্মস্তম্ভ প্ৰেৰণ	৯৯	অবতাৰ বহুশ্ৰ	১৫৪
জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন	১০৫	দৈবকৌৰ প্ৰথম গৰ্ভ	১৫২
জন্মেজয়ৰ পুনঃ প্ৰশ্ন	১০৯	দৈবকৌৰ খেদ	১৫২
জয়স্তম্ভৰ উত্তৰ	১১১	বসুদেৱৰ উত্তৰ	১৬১
শুক্ৰ বৃহস্পতিৰ বিবাদ	১১৩	জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন	১৬৫
প্ৰহ্লাদৰ মিনতি	১১৭	যোগ মানাৰ বহুশ্ৰ	১৬৮
দেব পাৰাজয়	১১৮	জন্ম বহুশ্ৰ	১৬৯
দৈত্য বিজয়	১২০	কৃষ্ণ জন্ম বহুশ্ৰ	১৭২
ইন্দ্ৰৰ স্তুতি	১২২	হৰিৰ জন্ম	১৭৪
দেবীৰ অ'বিৰ্ভূত	১২৪	বসুদেবে যোগ মায়া অৰ্পণ	১৭৭
প্ৰহ্লাদৰ স্তুতি	১২৬	কৃষ্ণ গৌলা	১৭৯
দেবীৰ উত্তৰ	১৩০	কৃষ্ণৰ দ্বাৰকা পলায়ন	১৮১
হৰি জন্ম বহুশ্ৰ	১৩১	প্ৰজ্ঞান হৰণ	১৮৪
জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন	১৩৮	কৃষ্ণৰ বিলাপ	১৮৫
কৃষ্ণ অবতাৰ কথন	১৩৬	জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন	১৮৮
কৃষ্ণ জন্ম বহুশ্ৰ	১৪০	কৃষ্ণ স্তুতি	১৯৩
বিস্কম্বৰ উত্তৰ	১৪৪	কৃষ্ণদেৱ প্ৰাপ্ত	১৯৫
বিস্কম্বৰ নান্দা আৰাধনা	১৪৬	শঙ্খচূড়বধ ১৯৯	
দেব স্তুতি	১৪৮	নাৰায়ণে স্থান নাৰদৰ প্ৰশ্ন ২০০	
বিস্কম্ব স্তুতি	১৫০	জন্ম সবস্মৰণৰ সাধ কথন ২০৪	
শুক্ৰ স্তুতি	১৫০	কলিয়গ লক্ষণ ২০৬	
দেবী আ'বিৰ্ভূত	১৫১		

বিষয়	পৃষ্ঠা	বিষয়	পৃষ্ঠা
তুলসী উৎপত্তি	২১২	সেনাপতির যুদ্ধ	২২৭
শিব উত্তর	২১৭	ইন্দ্র বৃষপর্ষ্যর যুদ্ধ	২২৮
বিষ্ণু উত্তর	২১৮	কার্তিকর যুদ্ধ	৩০৬
শিব তপস্বী লক্ষ্মী অবতার	২১৯	মহাকালীর যুদ্ধে প্রবেশ	৩১২
তুলসীর স্নান বিবরণ	২২৪	শঙ্খচূড়র যুদ্ধে গমন	৩১৬
তুলসীর প্রার্থনা	২২৭	ঊর্ধ্বচণ্ডার যুদ্ধে প্রবেশ	৩২৪
সুধামার শাপ বিবরণ	২২৮	কালীর প্রলয় মূর্তি ধারণ	৩১৯
শঙ্খচূড়র আখ্যান	২৫৮	শিব শঙ্খচূড়র যুদ্ধ	৩৩৯
মহেশ্বর শঙ্খচূড় নগরে গমন	২৬২	বুদ্ধ ব্রাহ্মণর ভিক্ষা	৩৩৮
শিবর বণ শয্যা	২৬৬	শঙ্খচূড় বধ	৩৩৯
তুলসীর অনুন্নয়	২৭০	তুলসীর সতীত্ব নাশ	৩৪৩
শঙ্খচূড়র প্রবোধ	২৭১	তুলসীর প্রসন্ন	৩৪৫
শঙ্খচূড়র যুদ্ধ উত্তোগ	২৭৬	তুলসীর অনুন্নয়	৩৪৭
সৈন্ত বিভাগ	২৭৭	নাবদর প্রসন্ন	৩৫৬
সৈন্ত বর্ণনা	২৭৯	জন্মেজয়র প্রসন্ন	৩৫৯
টিপ্পণী	২৭৯	ব্যাস দেবর উত্তর	৩৬০
শঙ্খচূড়র শিবর মিকট গমন	২৮০	মনিষীপ বর্ণণ	৩৬২
সদাশিবর উক্তি	২৮৫	মধ্যশালা বর্ণণ	৩৭৪
শঙ্খচূড়র উত্তর	২৯০	দেবী পূবী বর্ণণ	৩৮৭
সদাশিবর উত্তর	২৯২	গ্রন্থ কর্তার মিনতি	৩৯৬
যুদ্ধ সঙ্ক্কা	২৯৫		

PLEASE HANDLE THE BOOK CAREFULLY.

শ্ৰীশ্ৰীদেবী ভাগবত ।

—ঃ*ঃঃ○ঃ*ঃঃ—

চতুৰ্থ স্কন্ধ ।

শঙ্খচূৰ বধ ।

অথ বন্দনা ।

শ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ ।

নমো ভূগায়ৈ ।

প্ৰথমে প্ৰণামো আদি ব্ৰহ্মা নিৰঞ্জন ।

ব্যাপক ঈশ্বৰ সৰ্ব শক্তি সনাতন ।

চৰাচৰ জগতৰ কাৰণ স্বৰূপী ।

প্ৰণামোহো ভগবতী আদ্যা শক্তি ৰূপী ।

বাক্যত প্রণাম কৰো সৰস্বতী আই ।
 শিৰত প্রনামো ইৰ্হদেবতা গৌসাই ।
 সৰ্ব্বত্রতে বন্দো সন্তু সাধুজন পদ ।
 জ্ঞানী জনে মিনতি ক্ষমিয়ো অপবাধ ।
 অজিল পুৰাণ বৃক্ষ ব্যাস তপোধন ।
 অন্ত শাস্ত্রে ডাল পত্র কৰিল বচন ।
 ভাগবত মাৰে বাঞ্চিলন্তু মূলতাৰ ।
 দেবী ভাগবত সৰ্ব বহস্য আকৰ ।
 চাৰিবেদ মথি মাৰ ইহাত বাখিল ।
 জানি জ্ঞানী সন্তু সাধু সবে পান কৈল ।
 চতুর্থ স্কন্ধত জন্ম বহস্য সবাব ।
 নাৰায়ণ মনে যোৰ যুক প্রহ্লাদৰ ।
 দশমে ইক্ষাকু বংশ ত্ৰিশঙ্কু উদ্ধাৰ ।
 দুৰ্গাস্তব বধ বিশ্ৰামিত্ৰ তপাচাৰ ।
 নবমে ঈশ্বৰ তত্ত্ব ব্ৰহ্ম নিষ্কপণ ।
 শত্ৰুচূড় বধপৰ্ব তুলসী আখ্যান ।
 দ্বৈপায়ণে কৈলা পূৰ্ব্বে জন্মেজয় আগে ।
 নিস্তাৰিলা পিতৃ পাছে গৈল স্বৰ্গলোকে ॥
 এহি তিমাং খণ্ড পদ ভাঙ্গিবাক আশে ।
 জ্ঞানী জন স্থানে কৰো মিনতি অশেষে ॥

মহন্ত জনৰ ক্ষমাগুণে সে ভুষণ ।
বঢ়া তুটা দোষ যেন কৰিয়ো মৰ্ষণ ।*

—○—

গ্ৰন্থাৰম্ভ ।

জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন ॥

পদ ।

শ্ৰুতনি গদতি ঋষিশুনা তাত পাছে ।
জন্মেজয় ৰাজা পূৰ্বে ব্যাসক জিজ্ঞাসে ।
চন্দ্ৰ সূৰ্য্য বংশী নৃপ গণৰ আখ্যান ।
তযুগুথে শূনি প্ৰভো যুড়াইল মন ।
আক শূনিবাক ইচ্ছা প্ৰকৃতি লক্ষণ ।
কোন মনুস্তৰে কোন ৰূপত পূজন ।
কৈত কৈত অবতাৰ আকাৰ ধাৰণ ।
বিৰাট স্বৰূপে মুনি কৰহ কীৰ্ত্তন ।
জ্যোতি শ্ময় নিৰাকাৰ পূজিবে নপাৰি ।
সাকাৰ ভজিলে নিৰাকাৰে যাইবে পাৰি ।
ব্যাস নিগদতি ৰাজা কৰা অবধান ।
যাহাৰ শ্ৰবণে নৰে পায় সৰ্বকাম ।
পূৰ্বত নাৰদ মুনি পৃথিবী পৰ্য্যটি ।
গৈল বদৰিকাত্ৰমে নাৰায়ণ যৈতি ।

মহাযোগী ব্ৰহ্ম ৰূপী ঋষিক নমিল ।
 কুতাঞ্জলি হুইপাছে পুছিবে লাগিল ॥
 দেব দেব মহাদেব পুৰাণ পুৰুষ ।
 জগতৰ আধাৰ সৰ্ব্বজ্ঞ প্ৰভো ঈশ ॥
 অনন্ত জগতদেব কৈত প্ৰতি ঠিত ।
 কৈত বা জনম, লয় হুইবে পাছে কৈত ॥
 কাৰপৰা জাত ইটো প্ৰলয় কিমত ।
 কোন জ্ঞান লভি মায়া হোৱয় নিবৃত্ত ॥
 সৃষ্টিৰ আদিত পূৰ্বৰ কোন ৰূপ ছিল ।
 কোন ৰূপে সৃষ্টি লাগি পঞ্চ ভূত ভৈল ॥
 ত্ৰিগুণে লভিয়া কৈত ভৈল অবতাৰ ।
 কিৰূপ লক্ষণ মূল ভৈলন্ত সাকাৰ ॥
 ধ্যান পূজা শ্ৰবণ কীৰ্ত্তন ইসবাৰ ।
 ভজন ভকতি ধৰ্ম্ম কিৰূপ আচাৰ ॥
 যাহাক লভিলে সৰ্বৰ ভ্ৰান্তি দূৰহয় ।
 সূৰ্য্যৰ উদয়ে যেনে অন্ধকাৰ ক্ষয় ॥
 অনুগ্ৰহ কৰি দিয়া প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ।
 যাক শুনি পায় নৰে ভব বন্ধ পাৰ ॥

নাৰায়ণৰ উত্তৰ ।

নাৰায়ণ কহে ঋষি প্ৰকৃতি লক্ষণ ।
 কাৰ শক্তি বৰ্ণিবাক পাৰে ত্ৰিভুবণ ।
 তথাপি ধৰ্ম্মৰ মুখে যিকপে শুনিছো ।
 কহিবো তোমাত সবিস্তাৰে কিছু কিছু ।
 প্ৰ, শব্দে প্ৰকৃষ্ট অৰ্থ সবাৰ উপৰ ।
 কৃতি, শব্দে সৃষ্টি কাৰ্য্য শ্ৰজন বিধিৰ ।
 যিজনে উত্তম সৃষ্টি কৰিল বিধান ।
 তাকে বেদে কহে মূল প্ৰকৃতি লক্ষণ ।
 সেই পৰম ব্ৰহ্ম জ্যোতিৰ্ময় সনাতনী ।
 দক্ষিণে পুৰুষ বামে প্ৰকৃতি ৰমণী ।
 এতেকে নকৰে জ্ঞানী স্ত্ৰী পুৰুষ ভেদ ।
 সৰ্ব্ব ব্ৰহ্ম ময় ইটো প্ৰকৃতি অভেদ ।
 যেহিকপ দিশকাল আত্মা অবিনাশী ।
 চৰাচৰে জগতে গোলোকে অবিনাশী ।
 তাৰ একচুকে ৰহে বৈকুণ্ঠ অধত ।
 উপৰে শাস্বত জ্যোতি সৰ্বলোক খ্যাত ;
 সেই তেজোময় জ্যোতি পাছে সৃষ্টিলাগি ।
 প্ৰকৃতি পুৰুষ ৰূপে ভৈলন্ত দুভাগি ।

দক্ষিণাংশ দুইভূজ শ্যাম কৃষ্ণ ৰূপ ।
 বাম অংশে মহালক্ষ্মী প্ৰকৃতি স্বৰূপ ।
 এই দুই ভৈল মূল প্ৰকৃতি পুৰুষ ।
 এতেকে অভেদ্য কোটি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ ঈশ ।
 অতি কমনীয় ৰূপ অতি মনোহৰ ।
 নবীন নীৰদ শ্যাম তনু কচিকৰ ।
 শৰত পঙ্কজ জিনি পুণ্ডৰীক আখি ।
 মুক্তা বিনন্দিয়া শুভ্ৰ দন্ত, মৃদুহাসি ।
 শোভিত মম্বৰ পুচ্ছে চুড়া মনোহৰ ।
 কণ্ঠত মালতী মালা কৰে জাতিস্কাৰ ।
 অগ্নি শুদ্ধ পীতবাস মুখ স্তম্ভপ্ৰসন্ন ।
 দ্বিভূজ গুৰলী হস্ত বস্ত্ৰে বিভূষণ ।
 সবাৰ আশ্ৰয় সৰ্বশক্তি সৰ্ব সাৰ ।
 জন্ম জৰা ব্যাধি মৃত্যু খণ্ডন ঈশ্বৰ ।
 কৃষি, পদে সৰ্ব আদি গ, পদে বীজ ।
 এতেকতে কৃষ্ণ আদি পুৰুষ সৰ্ব্বজ ।
 কালে প্ৰকৃতিত ক্ষোভ কৰিল পুৰুষ ।
 শত মন্বন্তৰ গৰ্ভ ধৰিল বিশেষ ।
 তাত পাছে গৰ্ভ পাত কৰিল প্ৰকৃতি ।
 পৰিল কাৰণ জলে ব্ৰহ্ম ডিম্বাকৃতি ।

দেখি হাহাকাৰ কৰি বুলিল পুৰুষে ।
 কোনোকালে শস্ত্ৰতি নাই তযু অংশে ।
 তুমি আদি তোমাৰ ৰুলাংশ কলা সব ।
 হুইবেক বক্ষ্যা মই আজি দিলো শাপ ॥
 এতশুনি মহা লক্ষ্মী জিহ্বাৰ অগ্ৰত ।
 সৃজে এক কন্যা সৰস্বতী নামে খ্যাত ।
 সেই মহা সৰস্বতী কালে মুনিবৰ ।
 সৃষ্টি লাগি দুইভাগ ভৈল কলেবৰ ॥
 বাম অংশ ভৈল লক্ষ্মী দক্ষিণ বাধিকা ।
 হেন দেখি পুৰুষো ভৈলস্ত দুই ভাগ ॥
 দক্ষিণে দ্বিভূজ শ্যাম মূৰলী বায়ক ।
 বাম অংশ চতুৰ্ভূজ সাৰঙ্গ ধাৰক ॥
 পৰে বহুকালে ডিম্ব আপুনি ফাটিল ।
 কোটি সূৰ্য্য জিনি তৈত শিশু এক ভৈল ॥
 ইটো জলশায়ী অষ্টভূজ মহাবিষ্ণু ।
 কৃষ্ণ তেজ যোড়মাংশে এহি বিষ্ণু তনু ॥
 বাধা কৃষ্ণ দুইকো দিল গোলকত ধাম ।
 বৈকুণ্ঠত দিল বিষ্ণু লক্ষ্মী পূৰ্ণ কাম ॥
 জল শায়ী বিষ্ণু ভৈল সৃষ্টিৰ কাৰণ ।
 প্ৰতি লোমকুপত ব্ৰহ্মাণ্ড অগগন ॥

অসংখ্য ব্ৰহ্মাণ্ড ব্ৰহ্মা বিষ্ণু মহেশ্বৰ ।
 জলশায়ী বিষ্ণুৰ অধীনে মুনিবৰ ।
 এহিজন নাভি পদ্যে ব্ৰহ্মাৰ উৎপত্তি ।
 প্ৰতি ব্ৰহ্মাণ্ডত মহা বিৰাট আকৃতি ।
 প্ৰকৃতি পুৰুষ দুই যিটো মূল শক্তি ।
 অনন্ত ব্ৰহ্মাণ্ডেক কে ব্যাপি মহা জ্যোতি ।
 ব্যাপক ঈশ্বৰ হৰি পূজে কাৰ শক্তি ।
 এতেকে ভজন্তু তাক আচৰি আকৃতি ।

— — —

জন্মেজয়ৰ পুনঃ প্ৰশ্ন ॥

পদ

জন্মে জয় বদতি প্ৰণামো গুৰুদেব ।
 কুলৰ তিলক সৰ্ব্ব জ্ঞানী সৰ্ব্ব সেৱ ।
 আঁক কিছু পুচিবাক বাসনা আমাৰ ।
 অনুগ্ৰহ কৰি যদি কৰিবা উত্তৰ ।
 আদি কৃষ্ণ জগন্নাথ সৰাৰ আধাৰ ।
 কোনকপ কৰ্মফল প্ৰাক্তন তাহাৰ ।
 আক শূৰসেন স্তত বশুদেৱ মানী ।
 শুনিছো তাহান পুত্ৰ প্ৰভো চক্ৰপাণী ।

পৃথিবীৰ জয়গক দেৱতাৰো পূজ্য ।
 হেন জন কংস কাৰাগাৰে কেনে বন্ধ ।
 ভাৰ্য্যা দেবকীৰ সন্মে পোটাশালে বাস ।
 দৈবকীৰ ছয় পুত্ৰ কংস কৈল নাশ ।
 কিবাহেতু কংসে জ্ঞাতি দ্ৰোহ আচৰিল ।
 হৰি বা কিহেতু পোটাশালে জন্ম ভৈল ।
 কোন হেতু সৰ্ব্ব শক্তি দেব নাৰায়ণ ।
 গোকুলে লভিলে জন্ম কিৰূপ কাৰণ ।
 অমিত তেজ শ্ৰীকৃষ্ণ জগত ঈশ্বৰ ।
 পিতামাতা বশ্ৰদেব দৈবকী তাহাৰ ।
 জন্ম ধৰি পিতামাতা নিগড় ভঞ্জিল ।
 বৈকুণ্ঠৰ পৰা কেনে মোচন নকৈল ।
 সকল সমৰ্থ জগৎপতি নাৰায়ণ ।
 তাৰ কি প্ৰাক্তন ভৈল উদৰে জনম ।
 মহন্তৰো বৃজিবাক নুহিকা শক্তি ।
 কোন হেতু কৰ্ম বন্ধ পায় যত্নপতি ।
 য়েবে বাশ্ৰদেব জন্ম ধৰিবে আসিল ।
 কোন কন্যা সিটো কংসে আছাৰি মাৰিল ।
 শিলা খণ্ডে আছাৰ মাৰিল কংস য়েবে ।
 হাত হস্তে উড়ি অৰ্দ্ধ ভূজা ভৈল তেবে ।

কৃষ্ণৰ বহুত ভাৰ্য্যা গৃহস্থী আশ্রম ।
 আৰু দেহত্যাগ কাৰ্য্য ইতৰ সমান ।
 নৰ নাৰায়ণ ছয়ো পৌৰাণিক ঋষি ।
 ধৰ্ম্ম পুত্ৰ মহা জন পৰম তপসী ।
 নিৰাহাৰে নিস্পৃহে ইন্দ্ৰিয় জয় কৰি ।
 কৰে বদৰিকৈ তপ বহু বৰ্ষ ধৰি ।
 বিষ্ণু অংশে জাত জগতৰ শ্ৰেষ্ঠ তপী ।
 তান অংশে কৃষ্ণাৰ্জ্জুন জনম অঢ়াপি ॥
 নাৰদ প্ৰমুগ্ধে যত মহা ঋষি গণ ।
 সবাৰ উপৰ দেব নৰ নাৰায়ণ ॥
 হেন অংশে জন্ম কৃষ্ণ অৰ্জ্জুন সাক্ষাত ।
 কেনে দেহ ধাৰী ভৈল জন্মান্তৰ প্ৰাপ্ত ।
 উগ্ৰ তপস্মাতো দুই মূক্তি নলভিল ।
 পুনু কৃষ্ণাৰ্জ্জুন ৰূপে জনম পাইল ।
 মূক্তি লাগি যিটোজন উগ্ৰ তপকৰে ।
 কোন হেতু সিটোজন যোনি জন্মে মৰে ।
 স্বধৰ্ম্মে থাকিলে শূদ্ৰ মৰি বৈশ্য হয় ।
 ধৰ্ম্ম নিষ্ঠ বৈশ্য ক্ষত্ৰিয়ত জন্ম পায় ।
 স্বধৰ্ম্মী ক্ষত্ৰিয় মৰিত্ৰাক্ষণত্ব পায় ।
 নিস্পৃহ ব্ৰাহ্মণ ভৈলে মুকুতি লভয় ।

বিপৰীত মত দেখো নৰ নাৰায়ণে ।
 তপে শুদ্ধ দেহ তবু ক্ষত্ৰিয়ে জনমে ।
 কিবা কৰ্মফলে কিম্বা কাহাৰ শাপত ।
 ব্ৰাহ্মণ ক্ষত্ৰিয় ভৈল কহিয়ো সাম্প্ৰত ।
 ব্ৰহ্ম শাপে যদুবংশ বিনাশ শুনিলো ।
 আৰু গান্ধাৰীৰ শাপে ইহাকো বুজিলো ।
 কিবাহেতু প্ৰদুম্বক সম্বৰে হৰিল ।
 বাসুদেব বিদ্যমানে ইৰূপ ঘটিল ।
 দুৰ্গম দ্বাৰকাপূৰ বায়ু নসঞ্চাবে ।
 স্নাত গৃহ হস্তে শিশু হৰিল সম্বৰে ।
 নৰ্বৰ্জ্ঞ ঈশ্বৰ বাসুদেৱে নজানিল ।
 তেবে দিব্য চাক্ষুদী তাহাক কেনে বোল ।
 যিটো বাসুদেব পত্নী দম্ভ্য কাঢ়ি নিল ।
 দেবতাৰো দেব তাক কোনদৰাপে বোল ।
 বিষ্ণু অংশে জন্ম হৰি ভাৰ হৰিবাক ।
 মিজনে মথুৰা এৰি পলাই কক ।
 ভূমিভাৰ হৰিবাক হৰি অবতাৰ ।
 শাপনট ধৰ্ম্মৰক্ষা উদ্দেশ তাহাৰ ॥
 হেন বাসুদেবে কেনে চোৰে নিপাতিল ।
 সংশয় ছোঁদিয়ে গুনি বিস্তাৰিয়া বোলা ।

তানপত্নী দস্যু য়েবে বলে কাটি নিল ।
 সৰ্ব্ব তত্ত্ব ঈশ্বৰ যদি কেনে নজানিল ।
 ভীষ্ম দ্রোণ বধকালে ভূভাব হবন্তে ।
 আবির্ভূত পাণ্ডব হইল ধৰা ধামে ।
 কৃষ্ণৰ পৰম ভক্ত রাজা যুধিষ্ঠিৰ ।
 কৈলা বাজস্থয় যজ্ঞ বিহিত শ্রকাৰ ॥
 বিবিধ দক্ষিণাদানে তুষিলা ব্রাহ্মণে ।
 সিটোজনে বনে ঘোৰ দুঃখ পায় কেনে ।
 তাহাৰ স্কৃত তেবে কৈক গৈল ফল ।
 কিনো মহাপাপ তাঁৰ দুঃখকেসে পাইল ।
 স্তভগা দ্রোপদী যজ্ঞ মণ্ডপে জন্মিল ।
 লক্ষ্মী অংশে জাত কৃষ্ণা ভক্তি অবিচ্ছল ।
 কিহেতু সিজনে পুনু পুনু দুঃখ পায় ।
 দুঃশাসনে কেশে ধৰি লৈযাস্ত ঘসাই ।
 এক বস্ত্ৰা বজস্বলা সভাত আনিল ।
 ষিৰাট নগৰে দাসী তইয়া বঞ্চিল ।
 কীচকে ধৰিলে পতিহীনা য়ে কান্দিল ।
 জয়দ্রথে নিলে টানি কান্দি বিয়াকুল ।
 জন্মান্তৰে কিবা পাপ হেন দুঃখ আতি ।
 কোন হেতু নানা দুঃখ পায় দিনেৰাত্ৰি ।

মোৰ পূৰ্ব বংশ ৰাজশয় যজ্ঞ কৰি ।
 জন্মার্জিত কৰ্মে দুঃখ পাইল বৰা বৰি ॥
 সংসাৰীৰো অধম কাৰ্য্যত ঘৰা ভৈল ।
 সিসব কিমতে তেবে দেব অংশ ছইল ॥
 সদাচাৰী ভীষ্ম দ্রোণ কৰ্ণ মহাবল ।
 ধন লোভে ছলকৰি মৰাইল সকল ॥
 ছলকৰি কৃষ্ণ মোৰ বংশ নাশ কৈল ।
 পাণ্ডবক মহা নোৰ নৰকে পাঞ্চল ॥
 ভিক্ষামাগি খাই ভাল শিল্পকামো ভাল ।
 তথাপিতো বংশদ্রোহ নোহে পৌকনাল ॥
 বংশনাশ কৈল হৰি মুনিয়ে বটখিল ।
 বিৰাট নন্দনী গৰ্ভে পুল্ল উপজিল ॥
 শক্র নাশকাৰী বীৰ্য্যবন্ত জ্ঞানবান ।
 তপস্বীৰ গলে সৰ্প আৰিল সিজন ॥
 ক্ষত্ৰিয় কুলত জন্ম লভি আন জনে ।
 ব্ৰাহ্মণক হিংসা কভু নকৰে কখনে ॥
 মৌনধৰি তপস্বী আছিল বনমাঝে ।
 কৰিন অদ্রুত কাম পিতা সৰ্পবান্ধে ॥
 ইহাৰ বহস্য দেব সন্দেহ আমাৰ ।
 অনুগ্রহ কৰি দূৰ কৰা ঋষিবৰ ॥

ଦେବୀ ଭାଗବତ ପଦ ଚତୁର୍ଥ ସ୍କନ୍ଧଃ ।
 ଜନ୍ମେ ଜୟ ସନ୍ଦେହ ବହମ୍ୟ କଥାମାବ ।
 ଭଗିନି ଗୋପାଳ ଦେବ ପୟାବ ପ୍ରବକ୍ତେ ।
 ବାମ ବାମ ବୋଲା ଡାକି ମବେ ମଭାମଦେ ॥
 ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟ ସମାପ୍ତ । * ।

ବ୍ୟାସଦେବର ଉକ୍ତଃ ॥

ପଦ

ସୂତ ନିଗଦତି ଏହି ରୂପେ ଜନ୍ମେ ଜୟ ।
 ମତ୍ୟବତୀ ସ୍ତବକ ପୁଞ୍ଜିଲା ମହାଶୟ ।
 ପୁରାଣ ପଞ୍ଚିତ ବ୍ୟାସ ଦେବ ହେନ ଶୁନି ।
 ମଂଶୟ ନିବୃତ୍ତି କଥା କହିଲନ୍ତ ଶୁଣି ।
 ବ୍ୟାସ ନିଗଦତି ଶାଞ୍ଜ ପରୀକ୍ଷିତ ସ୍ତବ ।
 ଅଦ୍ଭୁତ କର୍ମର ଗତି କିକୈବୋ ତୋମାତ ॥
 ଦେବର ଅବୋଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର କୋନ କଥା ।
 ଗହୀନ କର୍ମର ଗତି ବୁଞ୍ଜା ମାଧ୍ୟ ବୃଥା ॥
 ତିନି ଶୁଣେ ବ୍ରହ୍ମାଣୁ ଯୈମାନି ଜନୟିଲ ।
 ନିଶ୍ଚୟେ ଜାନିବା କର୍ମ ଫଳେସେ ଜନ୍ୟିଲ ॥

অনাদি জীবন কশ্ম বীজত উদ্ভূত ।
 মবি মবি নানা যোনি মধ্যে জন্ম হয় ।
 কশ্মহীন দেহ কভু সংযোগে নহয় ।
 কশ্মতে কেবলে মাত্র দেহ জাত হয় ।
 সিটো কশ্ম শুভাশুভ দুবিধ বাজন ।
 দুইবিধ মিলিত কশ্মে ত্রিবিধ প্রাক্তন ।
 সঞ্চিত আবদ্ধ বর্তমান এহি তিন ।
 ইটো তিনি মিত্রকশ্ম ফলে উৎপাদন ।
 এহি তিনি বিধ কশ্ম শরীৰে বর্তয় ।
 ব্রহ্মা আদি সৰ্ব্ব জীব জন্তুতে আছয় ।
 ব্রহ্মা বিষ্ণু আদি সৰ্ব্ব ইটো কশ্ম বশ ।
 স্তম্ব দুঃখ জবা মৃত্যু হর্ষ শোক যশ ।
 কাম ক্রোধ লোভ সৰ্ব্ব দেহগত গুণ ।
 এহিক্ৰমে দৈবাধীন হোৱে সৰ্ব্ব জন ।
 বাগ দ্বেষ লোভ মোহ সবাৰে আছয় ।
 মনুষ্য তিৰ্য্যগ দেবতাৰো মহাশয় ॥
 দেহৰ সম্বন্ধ ইটো সকল বিকাৰ ।
 কশ্ম সূত্রে কিস্বা মোহবশে আপোনাৰ ॥
 কশ্মত উদ্ভব জীব হোৱে সৰ্ব্বত্ৰেত ।
 কশ্ম নথাকিলে বাজা জনম নোহস্ত ॥

কস্মাতে ভ্ৰময় সূৰ্য্য কস্মে' চন্দ্ৰ ক্ষয় ।
 শিব কদ্রে ব্ৰহ্মা কস্মে' বৰ্ত্তন্ত নিশ্চয় ॥
 অনাদি নিধন জীব কস্মাতে উদ্ভূত ।
 শ্বাবৰ জঙ্গম আদি সবাতে শাস্তত ॥
 শাস্তত কি অশাস্তত ইহাৰ বিচাৰ ।
 সৰ্ব্বত্ৰতে মূনি ঋষি ব্যগ্ৰে নিৰন্তৰ ॥
 তথাপি নজানে তাক নিত্য কি অনিত্য ।
 মায়া মোহে ইটো জগৎ নিত্য বোধ হন্ত ॥
 কাৰ্য্যৰ অভাব হলে কাৰণে নবৰ্ত্তে ।
 কাৰ্য্য নাহইলে কভু কাৰণ নাখাটে ॥
 এতেকে কাৰণ মায়া সবাৰ নিশ্চয় ।
 মায়া নাথাকিলে নৃপ কিছু নালাগয় ॥
 সেই মায়া কস্ম বীজ নিত্য বুলি জান ।
 যুৰিছে ভ্ৰমত কস্ম বন্ধৰ বাসনা ॥
 হৰিয়ো মায়াতে বন্ধ সৰ্ব্বদা ভ্ৰমিছে ।
 নানা বৃত্তি লই নানা যোনিত যুৰিছে ॥
 যুগে যুগে নানা, ন বকম, নীঃ যোনি ।
 পৰম তেজস্বী হৰি ভ্ৰিছে আপুনি ॥
 নিজ খুছি মতে জানো আপুনি কেশবে ।
 তিয়াগি বৈকুণ্ঠ ভোগ যোনিত উদ্ভবে ॥

বিষ্ঠামূত্রে গৰ্ভে বাস কোনে বাধা কৰে ।
 পুষ্প সাৰ লীলা জল কেলি সুখ এৰে ।
 স্বৰ্ণ পালঙ্ক ছদ্মফেন নিভ তুলি ।
 নৃত্যগীত বাঢ় ভণ্ড স্তমধুব কেলি ।
 ইটো সব সুখ এৰি নৰক বাসনা ।
 আচোক দেবতা নৰে নকৰে কামনা ।
 সিদ্ধু হতা সমে স্তমধুব বসএৰি ।
 বিষ্ঠা মূত্রে পান কোনে বাঞ্চে ইচ্ছাকৰি ।
 গৰ্ভবাস উপৰি ত্ৰিলোকে নৰ্ক নাই ।
 তাৰ ভয়ে মুনি ঘোৰ তপস্তা কৰয় ।
 ৰাজ্য ভোগ ত্যাগি বনে যাশু নৃপগণ ।
 গৰ্ভ বাস ভয়ে কৰে কৰ্চকে শয়ন ।
 গৰ্ভ বাসে কুমি কীট কৰন্তু দংশন ।
 ঘোৰ জঠবাগ্নি সদা কৰয় দহণ ।
 লোহাৰ নিগড় বন্ধে কিবা সুখ ভূপ !
 তবু সিয়ো নোহে গৰ্ভবাস অনুরূপ ।
 পোটাশালে বন্দী লোহ নিগড় বন্ধন ।
 গৰ্ভ বাস হস্তে সিয়ো ভাল শত গুণ ।
 অল্পক্ষণে গৰ্ভবাস অভিকচি নোহে ।
 দিবা ৰাত্ৰি দশমাস দুঃখ অহবহে ॥

প্রশব যন্ত্রণা তাতোকৰি দুঃখবৰ ।
 বাল্যকাল অতি কষ্ট অজ্ঞান আন্ধাৰ ।
 বাক্য নাহি ফুটে মুখে বোবাৰ আনয় ।
 ক্ষুধা তৃষ্ণা দুঃখ পৰাধীনে আশাৰয় ।
 ব্যাধি পীড়া সৰ্ব্বদায়ে ঔষধি সেবন ।
 বিষ্ঠা গূত্ৰে পছে মাত্ৰে কৰন্তু ক্ৰন্দন ।
 নানাবিধ দুঃখ বাল্যকালে ভোগকৰে ।
 কোন স্মথ লাগি জ্ঞানী জন্ম বাধাকৰে ।
 সংগ্রাম পৰম দুঃখ মহাপৰিশ্ৰম ।
 স্মথ এৰি কোন মূঢ়ে কৰন্তু কামন ।
 ব্ৰহ্মা আদি দেবৰাজা দৈবৰ অধীন ।
 কৰ্ম মতে স্মথ দুঃখ ভূঞ্জে অনুক্ষণ ॥
 দেহ ধাৰী মাত্ৰে সব দেব কি পিশাঞ্চ ।
 শুভা শুভ কৰ্মফল ভোগন্তু অবশ্য ॥
 কৰ্মক্ষীণ ভৈলে ইন্দ্রো পতন হোৱয় ।
 দান যজ্ঞ তপোবলে যদি ইন্দ্র হয় ॥
 যজ্ঞ তপবলে নৰে ইন্দ্র পদ লভে ।
 সেই পূণ্য কৰ্ম ভৈলে স্বৰ্গ হস্তে খসে ।
 বায় অবতাৰে দেব বানৰে জন্মিল ।
 কৃষ্ণ অবতাৰে গোপ যাদৱ হইল ।

এহি ৰূপে হৰি যুগে যুগে অসংখ্যাত ।
 ব্ৰহ্মায়ে প্ৰাৰ্থন্ত জন্ম ধৰে পৃথিবীত ।
 ৰথ চক্ৰ যেহিৰূপে ঘূৰি ঘূৰি বুলে ।
 হৰি নানামতে ৰূপ ধৰে কালে কালে ॥
 ধৰ্ম্মক স্থাপন্ত হৰি অধৰ্ম্ম সংহাৰে ।
 এহি হেতু বাৰে বাৰে অবতাৰ ধৰে ॥
 দৈত্যৰ নিধন কাম আপুনি কৰন্তু ।
 কলা অংশৰূপে পৃথিবীত জন্ম হন্তু ॥
 কৃষ্ণ জন্ম কথা কহো শুনা নূপবৰ ।
 ভগবান বিষ্ণু যদুকুলে অবতাৰ ॥
 কশ্যপৰ অংশে বসুদেব ভৈল জাত ।
 গোকুলে গোৱাল বৃত্তি বৰ্ণ শাপত ॥
 কশ্যপৰ দুইভাৰ্য্যা দিতি যে অদিতি ।
 দেবকী ৰোহিণী দুই ভগিণী সম্প্ৰতি ॥
 পূৰ্ব্বে বৰ্ণৰ শাপে সভাৰ্য্যে কশ্যপ ।
 গুৱালৰ ঘৰে জন্ম ধৰিলন্ত ভূপ ॥

জন্মেজয়ৰ পুনঃ প্ৰশ্ন । পদ ।

জন্মেজয় কহে দেব সংশয় ডাঙ্গৰ ।
 কিকবিল কশ্যপে লভিল শাপ ঘোৰ ।
 ভাৰ্য্যা সমে কিবা হেতু জনম লভিল ।
 কিবা হেতু বিষ্ণু গোকুলত জন্মভৈল ।
 কাৰ অনুবোধে লক্ষ্মী বৈকুণ্ঠ ত্যাগিল ।
 সৰাৰ কাৰণ বিষ্ণু সকলৰ শ্ৰেষ্ঠ ।
 মনুষ্য স্বৰূপ কৰ্মফল ভৈল প্ৰাপ্ত ।
 বৈকুণ্ঠ বিভূতি লক্ষ্মী ত্যাগি নাৰায়ণ ।
 পৰম বিন্ময় ভৈল মনুষ্যে জনম ।
 মানুষ্যৰ দেহ লভি কৰে বিডম্বনা ।
 কাম ক্ৰোধ হৰ্ষ শোক বিবিধ ভাবনা ।
 বৈৰ মিত্ৰে সখ দুখ দৈন্য হীনকাম ।
 স্কৃত দুষ্কৃত বাক্য যুজন মাৰণ ।
 উপতাপ বিমৰ্ষ বিতন্দা চল চাল ।
 লোভ মোহ দম্ভশোক দাৰা প্ৰতি পাল ।
 ইটোসব ভাব ঋষি মনুষ্যে বৰ্ত্তয় ।
 সখ এৰি বিষ্ণু কেনে ইহাত পৰয় ।

মহাপাশে বন্ধা মনুষ্যৰ কিবা স্মৃথ ।
 হৰিকেনে এত কষ্টে ভৈলন্ত সন্মুখ ।
 গৰ্ভদুখ জন্ম দুখ বাল্য কালে দুঃখ ।
 যৌবনে কামৰ জ্বালা আদি চিন্তা দুঃখ ।
 এত দুঃখ পায় তবু কেনে নাৰায়ণ ।
 পুনু পুনু অবতাৰ হয় কিকাৰণ ।
 পৰব্রহ্ম হৰি ৰাম অবতাৰ ভৈল ।
 বনবাসে মহা দুঃখ জানকী হৰিল ।
 তাত পাছে বনে বিপৰীত ক্লেশ পাইল ।
 অন্তে সীতা ত্যাগে তাতে কৰি কষ্ট ভৈল ॥
 কৃষ্ণ অবতাৰ গুনি ভৈল বন্দিসালে ।
 গোকুলত গৰু ৰাখি কিবা স্মৃথ পালে ।
 কট কৰি কংস ৰাজে কৰিল নিধন ।
 তাত পাছে দ্বাৰকা নগৰে পলায়ন ॥
 সংসাৰিক নানা দুঃখ ভোগে ভগবান ।
 হেন দুঃখে হৰি কেনে হয় আগমন ।
 চতুৰ্থ স্কন্ধৰ পদ দ্বিতীয় অধ্যায় ॥
 কৰ্মফল মুখ্যনাম জ্ঞানৰ উদয় ।
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে পদ ভণিল গোপাল ॥
 বোলা হৰি হৰি ডাকি চিন্দি মায়াজাল ।

বসুদেব দৈবকীৰ জন্ম ॥

পদ ।

ব্যাস নিগদতি বাজা বৃজ্জিয়ো সঞ্জাত ।
 হৰি অবতাৰৰ কাৰণ অসংখ্যাত ।
 সমস্ত দেবৰ অংশ অবতাৰ সমে ।
 বসুদেব জন্ম কথা শুনা অনুক্রমে ।
 আৰু দৈবকীৰ বোহিণীৰ জন্ম কথা ।
 শুনা কহো নৰবৰ কাৰণ সৰ্ব্বথা ।
 শ্ৰীমন্ত্ৰ কাশ্যপ মুনি যজ্ঞৰ কাৰণে ।
 বৰুণৰ গাভী হৰি নিল কোন দিনে ।
 বৰুণে খুজিল বহু গাভী নাহিছিল ।
 মনে বিমৰষি পাছে ব্ৰহ্মা স্থানে গৈল ।
 কাকুতি মিনতি কান্দি কৈল নিবেদন ।
 কশ্যপে হৰিল দেব মোহোৰ গোধন ।
 বহুত খুজিলো নাহি দিল মোৰ গাভী ।
 দিলো শাপ গোৱাল হুইবে জন্ম লভি ।
 হুই ভাৰ্ষ্য গোপকূলে জনম লইব ।
 হুইবে মৃতবৎসা পোটাঁসালে বন্দী হুইব ।

শাপ শুনি দুইজনে কান্দিল বিস্তৰ ।
 মাতৃহীণা শিশু যেন কান্দে নিবস্তৰ ।
 তথাপিতো গক মোৰ নিদিল কশ্যপ ।
 কি কৰিবো দেৱ আবে কহিয়ো স্বৰূপ ।
 বৰুণৰ বাক্য শুনি পাচে পদ্য যোনি ।
 কশ্যপৰ স্থানে ব্ৰহ্মা গৈলন্ত আপুনি ।
 আশ্ৰমে আসিল যেবেদেৱ সৃষ্টি পতি ।
 আগবাঢ়ি মূনিবৰে কৰিল প্ৰণতি ।
 ব্ৰহ্মায়ে পুচন্ত কেনে ই কৰ্ম কৰিলা ।
 দেবতাৰ গাভী তুমি কিহেতু হৰিলা ।
 হৰি আনিলাহা ধেনু খুজিলে নাদিয়া ।
 ইটো কি অন্যায় কৰি আছা জ্ঞানী হুয়া ।
 পৰবিত্ত হৰণ অন্যায় মহা পাপ ।
 তুমি সৰ্ব্ব জ্ঞানী কেনে কৰাহা ইৰূপ ।
 হৰি হৰি মহা মহন্তকো লোভে নেৰে ।
 লোভে পাপ জন্মে পাছে নবকত পৰে ।
 কশ্যপ সমান হেন জ্ঞানী মহাজন ।
 সিজনে নেড়ন্ত লোভ কিকৰো এখন ।
 সৰ্ব্ব দৈবাধীন কাৰ্য্য লোভতে অজিছা ।
 কশ্যপে নেড়ন্ত তাক আপুনি দেখিছো ।

পতিগ্ৰহ লোভ যিটো দিলন্ত ছাৰণি ।
 ধন্যাসিটো জন শান্তমতি মহামুনি ।
 সংসাৰৰ মহাশক্ৰ ইটো লোভ পাপ ।
 যিজনে ত্যাগিলে সিটো শ্ৰীহৰি স্বৰূপ ॥
 এতেক বৃজাইল ব্ৰহ্মা তথাপি কাশ্যপ ।
 দুৰাচাৰ পাপিষ্ঠ পামৰ অতিৰেক ॥
 মোহলাগি কাম ধেনু পালতি নিদিল ।
 মাজে খঙ্গে প্ৰজাপতি অভিশাপ দিল ॥
 মৰ্য্যদা ৰাখিবে লাগি নাতি, প্ৰাণ তুল্য ।
 মৰ্য্যদা নৰহঁলে হেন সমক্ৰে কি ফল ॥
 এতেকতে অংশল'ই পৃথিবী ভিতৰে ।
 যত্নকুলে জন্ম ধৰ গুণবালৰ ঘৰে ॥
 তোৰা দুই ভাগ্যায়ো জনম তৈত লোক ।
 গোপ ঘৰে গুণবালনী গো বক্ষা কৰোক ॥
 কশ্যপক শাপি ব্ৰহ্মা নিজ লোকে গৈল ।
 বিমৰ্ধে বৰুণ দেবো স্বস্থানে চলিল !
 ব্যাস কহে এতকতে শুনা জন্মেজয় ।
 ব্ৰহ্মা বৰুণৰ শাপে কশ্যপ জন্ময় ॥
 ভূমিভাৰ হৰিণাক অংশ কলাৰূপে ।
 গোকুলে জনম ভৈল গোপাল স্বৰূপে ॥

দিতি অদিতিয়ো জন্মি সন্তাপ লভিল ।
 জন্ম মাৰ্জ্জ্বে ছয়পুত্ৰ কংশে বিনাশিল ।
 অদিতিক দিতিয়ো দিলস্ত শাপ বাজা ।
 দুইশাপে অদिति তৈলস্ত মৃতবৎসা ।
 হেন শূনি জন্মে জয়ে মুনিৰ্ত্ত বিনাইল ।
 দিতিয়ে আপোন ভগ্নী কিহেতু শাপিল ॥
 ইন্দ্ৰৰ জননী শূনি অদिति স্তন্বৰী ।
 ইহাব বহস্য ভাঙ্গি কহিয়ো বিস্তৰি ॥

অদিতিব শাপ বৃত্তান্ত ।

পদ

সূত নিগদতি মুনি শূনা তাত পাচে ।
 য়েবে জন্মেজয় ব্যাস দেবত জিজ্ঞাসে ॥
 সমাহিত চিন্তে তেবে সত্যবতী স্তত ।
 কহিবে লাগিলা কথা পৰম অদ্ভুত ॥
 দক্ষৰ তনয়া দুই দিতি য়ে অদिति ।
 কশ্যপ মুনিৰ প্ৰিয় ভাৰ্য্যা মহা শান্তী ॥
 অদিতিব পুত্ৰ য়েবে ইন্দ্ৰ সূৰ্য্যভৈল ।
 দিতিয়ো সিকুপ পুত্ৰ কামনা কৰিল ॥

কশ্যপৰ আগে দিতি কহিল বিনাই ।
 ইন্দ্র তুল্য বীৰ পুত্ৰ মোৰ যেন হই ।
 মুনিকহে হুস্থ হোৱা নকৰা বিমন ।
 ব্ৰত অস্তে তবপুত্ৰ ছইবে শোভন ।
 শত ইন্দ্র তুল্য পৰাক্ৰমী পুত্ৰ পাইবা ।
 উত্তম প্ৰকাৰে য়েবে ব্ৰত আচৰিবা ।
 মুনিবাক্য শুনি সতী ব্ৰত আচৰিল ।
 সময়ে তাহাত ঋষি গৰ্ভাধান কৈল ।
 শুচি সঙ্গমনে থাকে পতি দেবাকৰি ।
 ভূমিত শয়ন কৰে বস্ত্ৰশয্যা কৰি ।
 এহিৰূপে গৰ্ভ য়েবে সম্পূৰ্ণ হইল ।
 অগ্নিহেন দিতি দেহ প্ৰকাশ হইল ।
 হেন দেখি অদিতি লভিল মহাদুঃখ ।
 দিতিৰ ছইবে পুত্ৰ ইন্দ্র বলাধিক ।
 পাছে মোৰ ইন্দ্রক কৰিবে হিংসাবল ।
 এতভাৱি দেবৰাজ ডাক দি আনিল ।
 দেখিছো দিতিৰ গৰ্ভ অতি তেজোৱান ।
 গৰ্ভনাশ হেতু ইন্দ্র কৰহ বিধান ।
 নতু উপজন্তে গৰ্ভে কৰিয়ো বিনাশ ।
 সতিনীৰ তেজদেখি মোৰ শুকাই দেহ ।

সূখে ধৰ্ম্য নাশকৰে ইউ বৰ চিন্তা ।
 সতিনীৰ ভেজে লোক তাতোকৰি চিন্তা ।
 কিন্তু শত্ৰুঘট ভৈলে ৰাজ্য লক্ষ্মী বুদ্ধি ।
 এতেকতে শত্ৰুঘ, কৰি কোন বুদ্ধি ।
 লোহামাৰি গৰ্ভপাত কৰহ তাহাৰ ।
 যিকোন উপায়ে আজি কৰহ সংহাৰ ।
 গিভুৰালী পাতি কিবা কোনো চলেবলে ।
 গৰ্ভ ছেদি মোৰপ্ৰীতি সাধহ কুশলে ।
 ব্যাসদেব কহে ৰাজা মাতৃ বাক্য শুনি ।
 চিন্তিত ভৈলন্ত শত্ৰু মনে ভাবি গুণি ।
 বিমাতৃৰ সমীপে চলিল দেবৰাজ ।
 পাশমতি ইন্দ্র প্ৰণামিল পদৰাজ ॥
 মুখে মধু হৃদেস্কুৰ বিষবহ্নি সৰি ।
 বন্দিল মামীৰ পদে নম্ৰভাব ধৰি ॥

অথ দিতিৰ গৰ্ভপাত ॥

পদ

ইন্দ্র নিগদতি আই তুমি ব্ৰত ধৰি ।
 হুই ছা হুৰ্বল বৰ সদা ক্ৰেশ কৰি ॥

পদ সেবা লাগি মই আসিছো হেথাত ।
 কবো পদসেবা মাতৃ কবা অভিমত ॥
 গুরু শুশ্রূষাৰ পূণ্য অক্ষয় জননী ।
 বিশেষে তোমৰা দুয়ো মহোদৰা ভগ্নী ॥
 এত কহি তৰিধৰি টিপিবে লাগিল ।
 হাত বুলাই পদ মাৰ্শ্য কৰে হৃশিতল ॥
 পাদ সংবাহন পাই গৰ্ভিনী স্নানৰী ।
 স্নান অনুতবে নিদ্রা গৈল শীঘ্র কৰি ॥
 শ্রান্তভৈল সঞ্জাত কৰিয়া নিদ্রাগৈল ।
 ঘোৰনিদ্রা দেখি ইন্দ্র তাতে ছল পাইল ॥
 অতি ক্ষুদ্র রূপধৰি হাতে অন্তলই ।
 যোগবলে গৰ্ভে পশি কাটিলন্ত গই ॥
 বজ্র ঘাৰে সপ্তখণ্ড কৰি ছেদিলন্ত ।
 এক এক খণ্ড পুতু সপ্তকৰি লন্ত ॥
 অন্তবে বেদনা পাই কান্দিল বালিকা ।
 গৰ্ভমধ্যে মহা পীড়া বিষ বহি শিখা ॥
 লাহে লাহে কহে ইন্দ্র নকান্দিবা মাতা ।
 কিনো দুঃখ পাইলা পদ সেবিছো সৰ্ব্বথা ॥
 এহিমতে উনুপকাশত বায়ুভৈল ।
 দিতিয়ে জানিল ইন্দ্রে গৰ্ভমৰ্ক কৈল ॥

ভগণীৰ বুদ্ধিপাই ছলে দেবৰাজ ।
 ক্ষুদ্ৰৰূপে গৰ্ভে পৰি শৈৱৈ । ৩ . ৩০ কাব্য ।
 এতভাৱি ক্ৰোধে দিতি অভিশাপ দিল ।
 ইন্দ্ৰপ্ৰতি চাহি হেন বচন বুলিল ॥
 ইন্দ্ৰ তোৰ মাতৃ তই সত্য পৰায়ণ ।
 চন্দ্ৰকৰি গৰ্ভে পুত্ৰ কৰিলি নিধন ।
 এতেকতে বোলো তোৰ ৰাজ্যনাশ হোঁক ।
 ত্ৰিভুবনে অধিকাৰ তোৰ নষ্ট যাউক ।
 ঘোহৰূপে গুপ্তে মোৰ গৰ্ভনাশ কৈল ।
 পাপিষ্ঠী অদিতি মোৰপুত্ৰ মৰাইল ।
 তাৰো পুত্ৰ পুনু পুনু জনমি মবোক ।
 পোটাশালে বন্দি পুত্ৰ শোকত কান্দোক ।
 অন্যজন্ম লভি তাই মৃত বংশা হুইব ।
 মোৰ অভিশাপ বাণী কভু নখাণ্ডব ।

— ০ —

কশ্যপৰ শান্তনা ।

পদ ।

ব্যাস কহে শাপাশুনি মৰীচি নন্দন ।
 শান্ত বাক্যে ৰমণীক কৰন্ত শান্তন ।

পুত্ৰলাগি দিতি তুমি নকৰা বিমন ।
 ছইবে তোমাৰ স্তত বায়ু বলবান ।
 দেবমধ্যে বলবন্ত ইন্দ্র সখা হৰে ।
 সমস্ত ব্ৰহ্মাণ্ডে নিজবলে বিহৰিবৈ ।
 অষ্টবিংশ যুগভৈলে দ্বাপৰৰ শেষে ।
 তবশাপে মনুষ্যে জন্মিবে নিজ অংশে ।
 বৰ্ণেয়ো দিল শাপ সম্ভাপ লভিয়া ।
 দুইশাপে মানুষী ছইবে পৰে গৈয়া ।
 এতেকে প্ৰবোধে পাছে পতি শাস্ত কৈল ।
 শাস্ত লভি তাত পাছে কিঞ্চিত্ত বুলিল ।
 কীৰ্ত্তন কৰিলো ইটো শাপৰ কাৰণ ।
 দৈবকীৰ্ত্তী জন্ম লভিলে যেহেন ।
 পুণ্য ভাগবত পদ চতুৰ্থ স্কন্ধৰ ।
 তৃতীয় অধ্যায় নাম দিতি গৰ্ভ চোৰ ॥
 কোশীকৰ বংশে জাত গোপাল ঠাকুৰ ।
 বিৰচিল পদৰ সময় তত্ৰসাৰ ।
 শ্ৰবণে কীৰ্ত্তনে খণ্ডে কলিৰ কলুষ ।
 বোলা বাম বাম ডাকি আয়ু হই শেষ ।

জন্মেজয়ৰ সন্দেহ প্ৰশ্ন ॥

পদ ।

জন্মেজয় বদতি শুনিয়ে শুক দেৱ ।
 দাক্ষণ সন্দেহ ইটো পৰম বিস্ময় ।
 আখ্যান শুনিয়া অতি মিলিল বিস্ময় ।
 পাপ ৰূপ সংসাৰে মুক্তিৰ নাহিচয় ।
 ত্ৰিলোক বিভব শালী কশ্যপ ৰমণী ।
 কৰিল ইহেন ঘৃণা পাপ জানি শূনি ।
 কোনেও ঈদৃশ কাৰ্য্য নকৰে ভূতলে ।
 গৰ্ভে প্ৰবেশিয়া ভ্ৰূণ হত্যা পাপ কৰে ।
 মাতৃ সেৱা ছলে কৈল অদ্বৃত শপথ ।
 সত্য ধৰ্ম লোপ কৰি ত্ৰিলোকে আখ্যাত ।
 এতা দৃশ কাৰ্য্য কভু কেহো নাহি কৰে ।
 ভ্ৰূণ হত্যা মহা পাপ গৰ্ভৰ ভিতৰে ।
 বুক ক্ষেত্ৰে বগে মোৰ পিতা মহাবীৰ ।
 অধৰ্ম্ম আচৰি তাক কৰিল সংহাৰ ।
 ভীষ্ম ভ্ৰূণ ৰূপ কৰ্ণে আদি যত বীৰ ।
 ধৰ্ম্ম অংশে আক মহাবাজ যুদ্ধিষ্ঠিৰ ।

সবাকে বিৰুদ্ধ ধৰ্ম্মে কৃষ্ণ প্ৰবৰ্তাইল ।
 অনিত্য সংসাৰ বুজাই অনৰ্থ কৰাইল ॥
 দেব অংশে জাত কেনে কৰে নিন্দাধৰ্ম্ম ।
 হৰি হৰি ধৰ্ম্ম কাঙ্গা প্ৰমাণে অধৰ্ম্ম ॥
 তাৰ কথা শুনি চিত্ত ভৈলন্ত চঞ্চল ।
 নিজ বাক্যে প্ৰমাণ পৰত কিবা স্থল ॥
 আগতে চীতল দেখো পিঠিতে কাইট ।
 ধৰ্ম্মৰ প্ৰমাণ তেবে থাকিলন্ত কৈত ॥
 পুৰুষ বিষয়ে মগ্ন সদাৰাগ ছেষ ।
 ৰাগ হিংসা মূল ঋষি কৰে অৰ্থ নাশ ॥
 স্বাৰ্থ সিদ্ধি লাগি হিংসা অসত্য বচন ।
 কৃষ্ণ কৰাইলন্ত জৰাসন্ধক নিধন ॥
 চন্দ্ৰ কৰি ব্ৰাহ্মণৰ বেশক আচৰি ।
 আপ্ত সিদ্ধি লাগি জৰাসন্ধে মেৰাই হৰি ।
 কেনেকুৱা শাস্ত গুণ ইটো মাধবৰ ॥
 যজ্ঞ লাগি অৰ্জ্জুনো হইল সেহিবৰ ।
 কোন ৰূপ যজ্ঞ ইটো ভৈল তেবে গুৰু ॥
 পৰকাল অৰ্থে কিস্বা যশ কল্পতক ।
 প্ৰথমৰ ধৰ্ম্মৰ পাদ শুনো সত্য বাক ॥
 শুচি সজ্জ দ্বিতীয় তৃতীয় দয়া ঢাক ॥

দানকে চতুৰ্থ পাদ পুৰাণে কহয় ।
 আত বাজে আৰু বৈত ধৰ্ম্ম'প্ৰবৰ্ত্তয় ।
 ধৰ্ম্মহীন কৰ্ম্ম কৰি কিবা ফল পায় ।
 ধৰ্ম্মবন্ত লোক কভু প্ৰত্যয় নাযায় ।
 ছল কৰিবাক বিষ্ণু বামণ ভৈলন্ত ।
 বলিক বঞ্চিত কৰি পতালে নিলন্ত ।
 ধৰ্ম্ম নিষ্ঠ দানী সত্যবাদী জিতেদ্ৰিয়া ।
 শত যজ্ঞ কৈল বেদ পশ্বে প্ৰবৰ্ত্তিয়া ।
 নিজেস্থান এৰি তবু বিষ্ণুক নেবিল ।
 হেনয় বলিক কৃষ্ণে ছলনা কৰিল ।
 ইহাৰ কাৰণ দেব বুজাই কহিবা ।
 পুৰাণৰ কৰ্ত্তা তুমি সন্দেহ খণ্ডিবা ।
 অথ ব্যাস দেবৰ উত্তৰ ।

পদ ।

ব্যাস নিগদতি শুনা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ।
 বলিক ছলনা কৰি যিটো দামোদৰ ।
 কাঙ্ক্ষি লৈল বাজ্য ত্ৰিবিজ্ঞম তাৰনাম ।
 বশি ছলনৰ হেতু উৎপত্তি বামণ ।
 ছলকৰি বলিৰাজে স্ততলে খেদিল ।
 বলিয়ো ছলিল তাক ছুৰি কৰিল ।

ধৰ্ম্মৰ উপৰি ৰাজ্য কোনো বৰ নাই ।
 দেহীৰ দুঃসাধ্য ধৰ্ম্ম সত্যত বৰ্ত্তয় ।
 তিনগুণা ময়া বহুৰূপী বলবতী ।
 তিনগুণে সিটো মায়া নিৰ্ম্মিলন্ত সৃষ্টি ।
 মায়াহেতু সত্য কৈত থাকিবে পাৰয় ।
 মিশ্ৰভাবে মাত্ৰ প্ৰাণী জনত বৰ্ত্তয় ।
 সঙ্গহীন স্পৃহাহীন ঋষি নাৰায়ণ ।
 সত্যবাদী লোভ মোহ কাম গন্ধ হীন ।
 দৃষ্টান্ত দেখাবে লাগি তাহাঙ্ক অজিল ।
 তাত বাজে আনসৰ্ব্ব গুণময় বোল ।
 বেদ কি পুৰাণ ধৰ্ম্মশাস্ত্ৰে অগণনে ।
 সগুণ বিনাই একো বাক্য নাহিবৰ্ণে ।
 সগুণে সগুণ সৃষ্টি নিগুণে নোহয় ।
 সত্ত্বৰজ তম গুণ মিশ্ৰ ভাবে বয় ।
 নিৰ্ব্বিহাৰ ধৰ্ম্মে মতি কাৰো স্থিৰ নোহে ।
 ভবভূমে জন্মমাত্ৰে ধৰে মায়া মোহে ।
 মনেৰে আশক্তি ইন্দ্ৰিয়েৰে কাম ।
 মায়াগুণে বৰ্ত্তি কৰে বিবিধ কৰম ।
 ব্ৰহ্মাদি সমস্ত প্ৰাণী স্থাবৰ জঙ্গম ।
 সবে মায়া বশ ৰাজ্য মায়াৰ খেলন ।

সকলকে মোহে মায়া সমস্ত জগত ।
 অনন্তো কৰাই যিটো কাৰ্য্য কাৰণত ।
 ইন্দ্রিয় বিষয়ে নৰে ভৈলে চিস্তাহীন ।
 লোভ লগাই কৰে তেবে পাপত মগণ ।
 লোভ মোহ কাম ক্রোধ বৈৰি বলবান ।
 ভাল মন্দ প্রাণী নজানন্তু সিকাৰণ ।
 অহঙ্কাৰে মোহ জন্মে মোহতে মৰণ ।
 বহু লালশাত মজি হৰাই চেতন ।
 বাগ দ্বেষ হিংসা ঘৃণা তৃষ্ণা আশালতা ।
 গীচুভাব মদগৰ্ব্ব হৰিষ দুঃখিতা ।
 মায়া মোহ হুইলে ইটো প্রাণীৰ উপজে ।
 কৰন্তু বিবিধ কাম মোহজালে ধৰ্ষে ।
 যজ্ঞ দান তীৰ্থ ব্রত নিয়ম সংযম ।
 অহঙ্কাৰে বন্ধ পুৰুষৰ ইটো ধৰ্ম্ম ।
 অহং ভাবে কৰে কৰ্ম্ম মন শুদ্ধিনাই ।
 বাগ লোভে কৃতকৰ্ম্ম অশুদ্ধ নিশ্চয় ।
 প্রথমতে দ্রব্য শুধি সবাতে প্রধাপ ।
 ন্যায় উপার্জিত দ্রব্য প্রশস্ত কৰ্ম্মণ ।
 দ্রোহকৰি দ্রব্য উপার্জিয়া কৰ্ম্ম কৰে ।
 কালে নৃপ তাৰ বিপৰীত ফল ধৰে ।

আক তাত বাজে যাব মন শুপবিত্তে ।
 সিটোজন মাত্ৰ সম্যকতে ফল পাত্ৰে ।
 মন শুদ্ধি নাহি যাব ফল নাহি পায় ।
 কৰ্তা ক্ৰিয়া কাল যদি তাতে শুছিহয় ।
 দেশকাল পাত্ৰআক মনশুদ্ধি ভৈলে ।
 তাতেসে কৰ্ম্মৰ ফল সম্যকতে মিলে ।
 শত্ৰুনাশ কৰিনিজ উপকাৰ সাধে ।
 আচৰে স্কৃত যদি তাতো ফলে বাধে ।
 স্বার্থসিদ্ধ পুৰুষে নজানি শুভাশুভ ।
 দৈবাধীনে কৰে কাৰ্য্য পাপমাত্ৰ লাভ ।
 প্ৰজাপতি হস্তে দেব অসুৰ জন্মিল ।
 সবে নিজ অৰ্থে পৰম্পৰে বৈবী ভৈল ।
 সত্বগুণে দেব বজ্জ গুণত মানুহ ।
 তমোগুণে ভুত প্ৰেত দানব পিশাঞ্চ ।
 কিৰ্কৈব বিচিত্ৰ ৰাজা সবে জাতি বৈবী ।
 দেব সব দ্ৰোহাচাৰী তপো বিদ্ৰকাৰী ।
 অসন্তুৰ্ত হিংসাতে বিৰোধী আচাৰ ।
 ইকপ নকৰে হিংসা লোভ নাই যাব ।
 চতুৰ্থ অধ্যায় পদ ব্যাসৰ বৰ্ণন ।
 ধৰ্ম্ম অৰ্থ বাখ্যানাম পৰম গহণ ।

ভণিল গোপাল দেব গুৰুপদ বজ্জে ।

হৰি হৰি বোলা ডাকি সকলে সমাজে ॥

ধৰ্ম্মবীতি কথন ।

পদ

বাস নিগদতি ৰাজা কি কৈবো বহুত ।

দৰ্বেষদ্রোহ বুদ্ধি ধৰ্ম্ম আত্মা আছে কৈত ॥

সহস্ৰৰ মাঝে এক ধৰ্ম্মত্মা বিবল ।

সৰ্ব চৰাচৰ পাপ মতিক্ৰুৰ থল ॥

শ্ৰাবৰ জন্ম চৰাচৰ বিশ্বইটো ।

ৰাগ লোভ অহঙ্কাৰে পূৰ্ণ মায়া হেতু ॥

দেবাসুৰ সম জ্ঞাতি দ্রোহকৰ্ম্মে ৰত ।

মনুষ্য তিৰ্য্যগ মধ্যে নহয় ইমত ॥

তপসীৰ মধ্যে যিটো জন দ্রোহ হীন ।

জ্ঞানবান শান্ত শুদ্ধ যোগ পৰায়ণ ॥

তাতে ইন্দ্র আদি তাক জপে বিপ্ন কৰে ।

বিশেষত কলিকালে দোৰ্ষোৰ সংসাৰে ॥

সত্যযুগে সত্যধৰ্ম্ম সাক্ষাতে বৰ্ত্তয় ।

যুগ অনুরূপে ক্ৰিয়া যুগে যুগে হয় ॥

অন্য যুগে সৰ্বজন সত্য ধৰ্ম্মেৰত ।
 কলিকালে কদাচিতো এক ধৰ্ম্মবন্ত ।
 ধৰ্ম্মত হোৱন্ত নৃপ বাসনা জনম ।
 ধৰ্ম্ম যদি গ্লানি হয় বাসনা মলিন ।
 বাসনা মলিনে হয় সত্যৰ বিনাশ ।
 শুনা মই কহো তাৰ এক ইতি হাস ।
 ব্ৰহ্মাৰ মানস পুত্ৰ ধৰ্ম্মভৈল জাত ।
 সত্যবাদী জিতেन्द्रিয় বেদ ধৰ্ম্মে ৰত ।
 দক্ষ কন্যা দশজন ধৰ্ম্ম বিহাইল ।
 বিধিমতে দশ কন্যা পৰিণয় কৈল ।
 তাসম্বাৰ মধ্যে মূৰ্ত্তি নাম ৰমণীত ।
 হৰি কৃষ্ণ নৰ নাৰায়ণ ভৈলা জাত ।
 হৰি কৃষ্ণ কৰে যোগ অভ্যাস সদত ।
 নৰ নাৰায়ণ দুয়ো তপস্যা কৰন্ত ।
 হিমালয়ে গৈই দুয়ো বদৰিকাশ্ৰমে ।
 তপসীৰ বেশে কৰে তপ আচৰণ ।
 তাৰ পৰে ব্ৰহ্ম লভি গঙ্গাতীৰে গৈল ।
 হৰি অংশী নৰ নাৰায়ণ তাতে বৈল ॥
 সম্পূৰ্ণ সহস্ৰ বৰ্ষ তপ আচৰন্ত ।
 তপ তেজে চৰাচৰ তাপিত ভৈলন্ত ।

দেখি ইন্দ্র তপ তেজ ভয়ে তৰসিল ।
 তপবিল্ল কৰিবাক চিন্তিবে লাগিল ॥
 কি উপায় কৰো ধৰ্ম পুত্ৰ তপে মগ্ন ।
 সিদ্ধি লাগি যোগাসন কৰিছে ধাৰণ ॥
 কিৰূপে বিধিনি কৰো তপ ভঙ্গ হোৱে ।
 কাম ক্ৰোধ লোভ মোহ উপযাইবো গাৱে ॥
 এত ভাবি সহস্ৰ লোচন গজে চড়ি ।
 বিল্লি সাধিবাক গৈল গন্ধমান গিৰি ।
 কশ্যপৰ পুণ্ড্ৰস্থানে গৈল সচীপতি ।
 দেখে তৈত সূৰ্য্য সম তপৰ দীপতি ॥
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু কিষ্কা দুয়ো কিষ্কা অগ্নি দেৱ ।
 ধৰ্ম পুত্ৰ মহাত্মাৰ ইৰূপ প্ৰভাৱ ॥
 কি কৰিবো কি হইবে চিন্তে সচীপতি ।
 বৰদান কৰো আগে কহিবো সম্প্ৰতি ॥
 যদ্যপি দুৰ্লভ অতি শ্ৰেষ্ঠবৰ মাগে ।
 তপে তুৰ্ণত ভৈলো তথাপিতো দিবে লাগে ॥
 ব্যাস নিগদতি ইন্দ্র এতেক ভাবিয়া ।
 মুনি অগ্ৰে স্থিতি হুই বোলন্ত হাসিয়া ।
 বৰলহ মহামতি যিবা কচি লাগে ।
 যদ্যপি দুৰ্লভ তাকো দিব অনুৰাগে ॥

ଏହିରୂପେ ବାବନ୍ଧାৰ ଯାଚେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପତି ।
 ନୋଖୋଜନ୍ତୁ ବର ଯୁନି ଧ୍ୟାନେ ଶ୍ଵିର ମତି ॥
 ତାତ ପାଞ୍ଚେ ବିଭିସିକା ଦର୍ଶାଇବେ ଲାଗିଲ ।
 ମାୟା କରି ସିଂହ ବ୍ୟାଞ୍ଚ ମର୍ପ ଶ୍ଵାନ ଭୈଳ ॥
 ଅଗ୍ନିରୂପ ବାତ ସୃଷ୍ଟି ଶିଳା ଖୋଳା ବର୍ଷେ ।
 ନାନାମାୟା କରି ଭୟ ଦେଖାଇ ଆସରସ ॥
 ଭୟ ନାହିଁ ଜାନେ ଧର୍ମସ୍ତତ ଧ୍ୟାନେ ଯମ୍ଭ ।
 ଗ୍ରାମ ବିଭାଗିଲ ଈନ୍ଦ୍ର ଆପୋନ ଭବନ ॥
 ବର ଶ୍ରୀକ୍ଷା ନାହିଁ ଭୟ ନାହିଁ ବହି ବାତେ ।
 ସିଂହ ବ୍ୟାଞ୍ଚ ବିଭିସିକା ଏକୋ ନାହିଁ ଖାଟେ ॥
 ତପ ଭଙ୍ଗ କରେ ତାଙ୍କ କାର ହୁଏବେ ଶକ୍ତି ।
 ଏତ ଭାବି ଦେବ ବାଞ୍ଚ ଚିନ୍ତାତୁର ଆତି ॥
 ମୂଳ ଶକ୍ତି ମହାବିଦ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଈଶ୍ଵରୀ ।
 ତାହାଙ୍କ ତପସ୍ତ୍ୟାକର୍ଷେ ଧ୍ୟାନ ନିଷ୍ଠ କରା ॥
 ଧ୍ୟେ ଲୋଭେ କୈନେ ତାଙ୍କ ଚଲିବେ ପାବୟ ।
 ଧ୍ୟେଷ୍ୟାୟା ଜାଳେ ତାଙ୍କ କିମତେ ଲାବୟ ॥
 ଯିଟୋ ଜନ ସମସ୍ତ ମାୟାବ ଆଦି ମୂଳ ।
 କାର ଶକ୍ତି ବାଟେ ତାଙ୍କ ସେବିଛେ ନିଷ୍ଠଲ ॥
 ମାୟା ବଶେ ଭୁଲି ଈନ୍ଦ୍ର ମନେ ବିଚାରିଲ ।
 ଶ୍ରୀମାୟା ଲଗାଇ ତାଙ୍କ ଚଲିବେ ହୈଳ ॥

এত ভাৰি অপেশ্বৰা মাতি স্তব পতি ।
 তপ ভাঙ্গিবাক লাগি দিল অনুমতি ।
 ভয় নকৰিবা তুমি সৰ্ব্বজন যাহ ।
 নৰ নাৰায়ণ দুইকো মমতা লগাহ ।
 অপেশ্বৰী কহে দেব ঋষি নাৰায়ণ ।
 কাৰ সাধ্য ভাঙ্গে তপ তেজস্বী ব্ৰাহ্মণ ॥
 তথাপিতো তযু আজ্ঞা অবশ্য কৰিব ।
 যত শক্তি মান চেৰ্টা উপায় কৰিব ॥
 এত কহিগৈল গন্ধ মাদন পৰ্বত ।
 যৈত নৰ নাৰায়ণে তপ আচৰন্ত ॥
 দেখাহা কালৰ গতি দেবৰ সমাজে ।
 অহিংসক জনকে। হিংসন্ত দেববাজে ॥
 সংসাৰী নৰৰ মধ্যে আছে কোন কথা ।
 মোহ এৰাই বাক শক্তি নাহিক সৰ্ব্বথা ॥
 মানবী জনম শীঘ্ৰে নাহি আক আশা ।
 বাম বোল হৰি বোল ইহাতে ভাৰশা ॥
 কহয় গোপাল দেব এড়া আন কাম ।
 মায়া নচাৰোক তবু নেৰিবাহা নাম ॥
 জীবন যৌবন ইটো কচুপাত পাণী ।
 লোৱা বাম নাগ ডাকি সংসাৰ তৰণী ॥

নাৰায়ণৰ উক্তি এবং অপেস্বৰী আগমন

পদ ।

নাৰায়ণ কহে ভাই দেখা অপৰূপ ।
 পুষ্পে জক মক বৃক্ষ ফুটিছে পল্লব ।
 কোকিলে কুহৰ ধ্বনি ভ্ৰমৰ গুঞ্জৰে ।
 অকালে বসন্ত ঋতু বিপিনে বিহৰে ।
 শিশিৰ মাতঙ্গ এভো নিজ ভোগে বত ।
 তথাপি বসন্ত সিংহ ভৈলন্ত উদিত ।
 ফুটিল পলাশ বক মালতী মল্লিক ।
 অশোক কিংশুক ফুলি ভৈল জকমক ।
 বিকশিত নীল পদ্ম কডম্ব মন্দাৰ ।
 ফুটিল কমল ধলপদ্ম উতপল ।
 বৃন্দ কুক বক বিল্বমঞ্জৰী ফুলিল ।
 শেৰালি নেৰালি ঘেউলি বঙ্কুলি বকুল ।
 মত্ত কোকিলৰ ধ্বনি কডম্ব মঞ্জৰী ।
 ভ্ৰমৰ হংসৰ বাব নূপুৰৰ সৰি ।
 মত্তহংস গতি ধৰি বসন্ত আসিল ।
 জ্বা তীহৰলী গুঙ্গ ধৰি মুকলিল ॥

বদৰিকা শ্ৰমে বাপু অকালে কি ভৈল ।
 লভিলো বসন্ত লক্ষ্মী বিস্ময় জন্মিল ।
 দেবনাৰী সকলৰ স্বৰগান শুনি :
 তপেবিস্ম হইবে অনুমান কৰে মুনি ।
 ইন্দ্রে কৰিলন্ত ইটো বিস্মি আচৰণ ।
 নতুবা অকালে কেনে বসন্তা গমন ।
 বহিছে মলয়া বায়ু স্নগন্ধি শীতল ।
 শতক্রতু বিনেইটো নোহে কাৰো ছল ॥
 ইন্দুক এতেকবুলি নাৰায়ণ দেব ।
 আগতে দেখিলআসে আপেস্বৰী সব ॥
 নব নাৰায়ণ দুয়ো সৰ্ব্বজনে দেখি ।
 বিস্ময় ভৈলন্ত বৰ কালক উপেক্ষি ॥
 ঘটী, মেনকা, বসন্তা, কাঞ্চন, মালিনী ।
 তিলোত্তমা, পুষ্পগন্ধা, স্ন চাক হামিনী ॥
 মহাশ্বেতা, মনোৰমা, স্নকেশী প্রমদা ।
 বিদ্যুন্মালা, পঙ্গজাঙ্গী আৰু চন্দ্র প্রভা ॥
 কেহোজনী গানে কেহোজনী পটু হাস্য ।
 কলকণ্ঠি কেহোজনী পটুৰ সভাষ্যে ॥
 পঞ্চাশ অধিক অষ্ট সহস্র কামিনী ।
 এতে বাৰাঙ্গনা দেখি আচৰিত মুনি ॥

দিব্যপুষ্প মালাগলে দিব্য আভৰণ ।
 পৃথিবী দুৰ্লভ আতি দেবাস্ত বসন ।
 মুনি অগ্ৰে নটী সবে প্ৰণাম কৰিল ।
 ঋষিক সম্মুখি তেবে বচন বুলিল ॥
 উত্তম অতিথি আজি কৰা মুনিবৰ ।
 স্বৰ্গতো অধিক সুখ অতিথি সংকাৰ ॥
 অতিথি শুশ্ৰূসা সুখ মনে আশাকৰি ।
 আদিছোহো তয়ুস্থানে সবে অপেশ্বৰী ॥

অথ উৰ্বশীৰ জন্ম ।

পদ

ব্যাসকহে শুনাৰাজা পাছে মুনিবৰ
 স্বৰ্গ বাৰাঙ্গণা দেখি বিস্মিত অন্তৰ ।
 সঙ্ঘাত ভৈলন্ত পাছে বাসবৰ কাৰ্য্যে ।
 হেন নটী শ্ৰজিবাক মোৰো শক্তি আছে ।
 দেখাইবোহো দিব্যৰূপ তপৰ প্ৰভাৰে ।
 এতভাবি উক মোহাবন্ত ক্ৰোদ্ধ ভাবে ।
 চাপৰ মাৰিল খসে নিজ উকস্থলে ।
 দৰ্বাস্ত সন্দৰী কন্যা জন্মিল তৎকালে ॥

নাৰায়ণ উক্ৰজাত ভৈলতান অংশে ।
 এতেকে উৰ্বশী নাম জগতে প্রকাশে ॥
 দেখিসবে দেবনাৰী বিস্ময় মানিল ।
 কৃতাঞ্জলি হুই মুনি পদে প্রণামিল ॥
 উৰ্বশীৰ পৰিচর্যা দাসীৰ সমান ।
 ইটোমব দেব নাৰী শুনহ বাজন ॥
 হাসন্ত গাহন্ত গীত নৃত্য নাচ কৰে ।
 নানা উপায়ণে পান ভোজনে বিহৰে ॥

অপেশ্বৰীৰ মিনতি ।

ছবি ॥

দেখি মহা ভ্রমমায়া, তপৰ বিভূতি ছায়া,
 দেব নাৰী মোহিত ভৈলন্ত ।
 বিকশ পঙ্কজানন, পুলকে পূৰ্ণিতমন,
 সিহাবল শৰীৰ চেষ্ণান্ত ॥
 দুইহাতে শিবধাকি, কহে দেবাসনে ডাকি
 তুমিদেব তপসী মহন্ত ।
 যি,তেজ দেখাইলা তুমি, কিবা স্তুতি কবোআমি
 বীৰ্য্য দেখি ভৈলো উৎকণ্ঠিত ॥

মহাতীক্ষ কামবান, বিক্ৰিছে আমাৰ প্ৰাণ
কোনস্ত্ৰী নাপাই মনে ব্যথা ।

জানি তোমা নৰহৰি, বিষ্ণুঅংশে অবতৰি
ভূমি মাত্ৰ কামাণল হৰ্তা ।

নাহি আন একোকাম, মোবালাগি তমুস্থান
আইলো দেব ইন্দ্র আদেশিল ।

দহে মদনৰ বাণে, বক্ষা কৰা নাৰীগণে,
স্বৰশৰে হুইছে বিকল ।

সঞ্চিত কৰ্ম্মৰ ফল, ভাগে তযুদেখা ভৈল,
নাহি বুজো তোমাৰ চৰিত ।

দীক্ষী বুলি ক্ষমা দোষ মদনে কৰিছে এাম
মুক্ত কৰা কাম অগণিত ।

প্ৰথম মহন্ত জন তপসী জাগী উত্তম
ঘাচিতক শাপ নাহি দিয়ে ।

শাপ ফল অতি তুচ্ছ নোহে তপসীৰ কাৰ্য্য
এতেকতে অনায়া নকৰে ।

নাৰায়ণৰ অপেশ্বৰীক বৰ দান ।

পদ ।

ব্যাস নিগদতি ৰাজা অপেশ্বৰী গণে ।
 এতেক বুলিল যেবে শূনিৰ মদনে ॥
 শূনি মনিবৰে পাছে প্ৰসন্ন ভৈলন্তু ।
 ক্ৰোধ এৰি প্ৰীতি বাক্যে কহিবে লৈলন্তু ॥
 কাম লোভজিত ধৰ্ম্ম স্তত মহামতি ।
 তপোবলে শুদ্ধ শান্তি স্তন্দৰ মুকতি ॥
 নাৰায়ণ কহে বৰ ভৈলোহো মন্তোষ ।
 কালে পূৰ্ণ হইষে কাম বাক্য আসৰিস ॥
 উৰ্বশী লইয়া তুমি সবে আজি যাহ ।
 প্ৰীতি ভাবে দেব ৰাজে ইহাক অৰ্পহ ॥
 সকলে দেবৰ হোক শান্তি স্তমঙ্গল ।
 কাবো তপ বিস্ম মকৰোক আখণ্ডল ॥
 এত শূনি দেব নটী বুলিবে লাগিলা ॥
 তযু পাদ পদ্ম লভি কৈক যাইবে নোলা ॥
 দেব শ্ৰেষ্ঠ নাৰায়ণ ভক্তৰ অধীন ।
 বাক্য পূৰ্ণ কৰা দেব শ্ৰী নধুহুদন ॥

প্ৰণামো পুণ্ডৰী কান্ধ ছয়োক সন্তোষ ।
 পতি হুই আশাপূৰ্ণ কৰা পৰমেশ ॥
 প্ৰীতি মনে সেবাকৰো জগত ঈশ্বৰ ।
 কৰা অনুগ্ৰহ বাক্য বোলা গুনি বৰ ॥
 তোমাৰ সৃষ্টিতা যিটো উৰ্বশী স্তম্ভবী ।
 আজ্ঞা কৰা আজি চলি যাউক সুৰপূৰ্বি ।
 ষোড়শ হাজাৰ আৰু অধিক পঞ্চাচ ।
 দিবস সহিত সেবা কৰোক তথাত ॥
 আমি সেবাকৰো প্ৰভু তুমি দুজনক ।
 সত্য কহ বাঞ্চা দান কৰা আমাসক ॥
 আশা ভঞ্জে নাৰী হয় মৰণ সমান ।
 কামাতুৰা স্ত্ৰীৰ ইটো নহে পৰিহণ ।
 ধৰ্ম্ম জ্ঞানী তত্ত্বদৰ্শী মুনি মহাজন ।
 ভাগ্য বশে মিলে ইটো স্বৰ্গ সূখধন ।
 স্ত্ৰীজাতি বাঞ্চিলো কাম বাসনা পূৰ্বিবা ।
 গ্ৰহণ কৰহ দেব ত্যাগ নকৰ্বিবা ॥
 হেনশুনি নাৰায়ণে কহে বিমৰষি ।
 সম্পূৰ্ণ মহত্ৰ বৰ্ষ তপ কৈলো বসি ।
 ইন্দ্ৰিয় নিয়মি ভৈলো কাম লোভ বাজ ।
 কামে ধৰ্ম্ম নষ্ট পায় নাহি তাত কাষ ॥

পশুৰ বমণ ধৰ্ম্ম জ্ঞানীৰ কিশ্ৰেষ্ঠ ।
 কোন ৰূপে ইটো তপধৰ্ম্ম কৰোনাৰ্হট ॥
 অপেনৰী কহন্তু পঞ্চশত বৰ্ষ ফল ।
 আদিৰস স্তম্ব আৰু অঙ্গ স্পৰ্শে মূল ।
 এতেকতে মহাৰাজ বচন ধৰিবা ॥
 স্তখে মন কৰি গন্ধমাদনে চলিবা ॥
 গন্ধমাদনত কৰি স্তম্ব স্থান নাই ।
 বমণে দেবতা নাৰী তৈত সব পাই ॥
 ষষ্ঠ অধ্যায়ৰ পদ উৰ্ব্বশী সম্ভব ।
 ভনিল গোপালে ডাকি বোলা ৰাম সব ॥

অথ নাৰায়ণৰ বৰ দান ।

পদ ।

ব্যাস দেব কহে নৃপ হেন বাক্য শুনি ।
 ধৰ্ম্ম স্তম্ব নাৰায়ণে লাগিল গুণনি ॥
 কিকৰিব কিহইব ভাবি নেপাও তৰ ॥
 হাসিবে তপসী সবে নটী খেলাবৰ ॥
 অহঙ্কাৰে জাত ইটো তাত দুঃখ নায় ।
 অহঙ্কাৰে মূল ধৰ্ম্ম উচ্ছেদ কৰয় ॥

সংসাৰ বৃক্ষৰ মূল ইটো অহঙ্কাৰ ।
 তাত ভয়ে বন মধ্যে কৈলো পয়োসাৰ ।
 তাতো আসি দেব নটী দুঃখকাৰী ভৈল ।
 ধৰ্ম্ম ক্ষয় কৰি ময়ো এক নিৰ্ম্মাইলো ॥
 সিজনো কামুকী দেখো কামসে চেঞ্চাই ।
 নিজে জাল পাতি তাতে নিজে পৰোগই ।
 মকৰা বিনাই জাল তাতে ঘূৰি ফুৰে ।
 নিজ জালে বন্দী ভৈলো কিহইবে পৰে ।
 মানসে জন্মাইলো হন্তে মতি হোৱে শাস্ত
 শাপি স্বৰ্গ নটী নবে ভঙ্গাই খেদিলন্ত ।
 জীবন্মুক্ত হই তপ কৰিছে নিৰ্জ্জনে ।
 ক্ৰোধত সৃজিলো এক দেব নাৰী কামে ।
 এতেকতে ইয়ো মোৰ গলগ্ৰহ ভৈল ।
 আমতে ফৰ্মুটী বৈল আমো মনবিল ।
 দ্যম দেব কহে ৰাজা নাৰায়ণ গুনি ।
 বিমৰ্ষ ভৈলন্ত লাগি ভাবনি গুণনি ।
 দ্বিতীয় পৰম শত্ৰু ক্ৰোধ দুৰাচাৰ ।
 কামতো অধিক ইটো লোভতো দুৰ্ব্বাৰ ।
 জীৱৰ পৰম শত্ৰু নৰক অধম ।
 ক্ৰোধ চণ্ডালত কৰে শ্ৰাণ বিঘাটন ।

অগ্নি লাগি বৃক্ষ যেন হোৱে চাৰখাৰ ।
 দেহত উৎপন্ন ক্ৰোধ দেহৰ বিকাৰ ।
 এত ভাবি ভাইক ডাকি সম্বুদ্ধি বুলিল ।
 কোন কাৰ্য্য কৰো আবে কহা মহাবল ॥
 নৰ নিগদতি দেব কোপ এড়া মন ।
 ধৈৰ্য্য ধৰি অহঙ্কাৰ কৰা বিসৰ্জন ॥
 পূৰ্বে অহঙ্কাৰ দোষে তপ নট ভৈল ।
 নানবৰ সঙ্গ মহা সগ্ৰাম ঘটিল ॥
 দেবমানে সহস্ৰ বৰিষ ঘোৰ যুদ্ধ ।
 প্ৰহ্লাদৰ সমে পূৰ্বে মিলিল অদ্ভুত ॥
 বহু দুখে পাইল ত ত যুদ্ধে আমি সব ।
 শান্তে কতে শান্ত হই এড়া ক্ৰোধ তাৰ ॥
 বিশেষতঃ তপসীৰ শান্ত মাত্ৰমূল ।
 যি জনে কহিছন্ত সেইসে নিভুল ॥

অথ জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন ।

পদ ।

জন্মেজয় বদতি শুনিযো মুনিবৰ ।
 প্ৰহ্লাদ মুনিৰ যুদ্ধ সংশয় ডাঙ্গৰ ॥

শান্ত মতি বিষ্ণু ভক্ত কেনে বুদ্ধ কৈল ।
 আদি নৰ নাৰায়ণ কিহেতু যুজিল ।
 শুদ্ধ শান্ত ধৰ্ম পুত্ৰ দুজন তপসী ।
 দৈত্য সমে কিৰূপে ভৈলন্তু বাগদ্বেষী ।
 প্ৰহ্লাদো ধৰ্মাত্মা জ্ঞানবান বিষ্ণু ভক্ত ।
 নৰ নাৰায়ণো আদি ঋষি ধৰ্মবন্তু :
 হেনস্থলে দুইৰো যদি বৈৰতা বাঢ়িল ।
 তপসীৰ ধৰ্ম তেবে ভ্ৰান্তিসে কেবল ।
 তপসী হইয়ো যদি ক্ৰোধ নুগুছিল ।
 সত্য যুগে কিবা তেবে তপ জপ ফল ।
 অহঙ্কাৰ বিনে নোহে হিংসা ক্ৰোধ ধৰ্ম ।
 অহঙ্কাৰে অশ্লুৰিত লোভ কাম মৰ্ম ।
 কোটি বৰ্ষ উগ্র তপ কৰে আচৰণ ।
 তিলেকতে অহঙ্কাৰে সব কৰে চূৰ্ণ ॥
 অল্প কথা লাগি গুৰু লগাইলা কৰ্ম ।
 যি কৰিলা ইটো মানে সবে ভৈল ভ্ৰম ।
 সূৰ্য্যৰ উদয়ে যেন আন্ধাৰ নাথাকে ।
 অহঙ্কাৰ পোখাইলো পুশ্য নাহি থাকে ।
 প্ৰহ্লাদো মহন্তু আতি হৰি সমতুল ।
 যি কৰিলা সদকৃত্য গৈল বসাতল ॥

শাস্ত্ৰ মুনি নৰ নৰায়ণ তপ কৰে ।
 তান সমে যুদ্ধে কৈত স্কৃত আছৰে ।
 ইহেন লোকৰে যদি অহঙ্কাৰ ভৈল ।
 আমাৰ মত লোকে কিনো কাঙ্ছা বৈল ।
 ত্ৰিভুবনে অহঙ্কাৰ হীন কেহো নাই ।
 নুহি নহইল আৰু নহবে ছনাই ।
 লোহাৰ নিগড় বান্ধ সিয়ো মুক্তি হয় ।
 অহঙ্কাৰ বান্ধ দেখো মুক্তি নোহয় ।
 শ্বাবৰ জন্ম অহঙ্কাৰে বন্ধ হই ।
 বিষ্ঠা মূত্ৰে কুমি কীটে ভ্ৰমন কৰয় ।
 মহন্ত সকলো কাম ক্ৰোধ নাড়াইল ।
 সামান্য প্ৰাণীৰ আৰু কি লেখা থাকিল ।

অথ ব্যাস দেবৰ উক্তৰ ॥

পদ ।

কাৰ্য্য কাৰণৰ বায় নাহিকে প্ৰভেদ ।
 স্বৰ্ণে কুণ্ডলে যেন একেই অভেদ ।
 সূত্ৰে পট্ট বস্ত্ৰ যেন নিৰ্ম্মান সম্ভব ।
 সকলে ব্ৰহ্মাণ্ড অহঙ্কাৰতে উদ্ভব ।

তিন গুণে মায়া সৃষ্টি জগত সংসাৰ ।
 ব্ৰহ্মা আদি ত্ৰণ গুণ্য ইটো চৰাচৰ ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু কৰ্দে অহঙ্কাৰ পাশে বন্ধ ।
 ভ্ৰমিবে ভাগিছে ইটো জগতৰ মধ্য ।
 সি সকলো সংমাৰে যুৰিছে পুনঃ পুনঃ ।
 বশিষ্ঠ নাৰদ আদি মহা জ্ঞানী জন ।
 দেহ ধাৰী মাত্ৰে বাজা ত্ৰিলোক ভিতৰে
 মায়াজাল মুক্ত কোন আছে নববৰে ।
 কাম ক্ৰোধ মোহ হিংসা অহঙ্কাৰ ।
 দেহ ধাৰী নবে এড়িবাক শক্তি কাৰ ॥
 বেদশাস্ত্ৰে শত্ৰু জ্ঞান প্ৰমাণ বিচাৰে ।
 তীৰ্থ পৰ্য্যটন দান দ্যান গুজা কৰে ।
 নিয়মে আশক্ত সৰ্ব কৰ্ম্মকে কৰয় ।
 চৌৰ হেন পূৰ্ব্বৰ প্ৰাক্তন নেদেখয় ।
 সত্য ত্ৰেতা দ্বাপৰতো ধৰ্ম্ম বিপ্ন য়েবে ।
 কলিৰ মলিন জীবে কিবা কথা তেৰে ।
 লোভ মোহ দ্ৰোহ স্পৃহা জগতে বৰ্ভিছে ।
 সংসাৰিক ধম্ম ইটো বিচাৰ কি আছে ॥
 মহন্ত বিৰল সবে অহঙ্কাৰে পূৰ্ণ ।
 সম দম জীত ক্ৰোধ নাহি একো জন ॥

জন্মে জয় বোলে যিটো মোহ তিয়াগিল ।
 ধন্য সিটো পুণ্যবন্ত জগত জিনিল ।
 পিতাৰ দুৰ্নাম পাপ মোৰ মনে জাগে ।
 অদোষে তপসী গলে মৰা শাপ দাগে ॥
 মোহোৰ আগতে তান কিনো দশা ভৈল ।
 মোহে বুদ্ধি ভ্ৰষ্ট ভবিষ্যত নাজানিল ॥
 মধু কেসে দেখে লোকে পতন নেদেখে ।
 কৰন্তু গৰ্হিত কাম নৰক নাপেখে ॥
 প্ৰহ্লাদ সহিত নৰ নাৰায়ণ যুদ্ধ ।
 কহা বিস্তৰিয়া পূৰ্বে কিহেতু ভৈলন্ত ।
 পাতালৰ হস্তে কেনে প্ৰহ্লাদ আসিল ।
 সৰস্বতী তীৰ্থে বদৰিকা শ্ৰম পাইল ॥
 যৈত নৰ নাৰায়ণ তাপস উত্তম ।
 কৰন্তু দাকণ তপ সহিয়ে সশ্ৰম ॥
 বিভ অৰ্থে দাৰা অৰ্থে বৈৰী ভাব কিসে ॥
 ইটো ছই বিনে যুদ্ধ নঘটে সহজে ॥
 সনাতন ভক্ত দৈত্য ধৰ্ম্মজ্ঞা প্ৰহ্লাদ ।
 কোন হেতু মুনি সমে ঘটিল বিবাদ ॥
 ইসৰ বিস্তৰি দেব কহিয়ো বুজাই ।
 কাৰণ শুনিবে বাঞ্চা কৰো মুনি বায় ॥

সপ্তম অধ্যায় পদ মায়া বৃত্তি নাম ।
 সন্ত মহন্তৰো নোহে মায়াৰ বিৰাম ॥
 সংসাৰ তৰিয়া য়েবে বৈকুণ্ঠক ইচ্ছা ।
 হৰি হৰি বোলা আয়ু নকৰিবা বৃথা ॥

সূতৰ উক্তি ॥

পদ ।

সূত নিগদতি গুনি শুনা তাত পাছে ।
 এহি ৰূপে জন্মে জয় য়েবে পুছি আছে ।
 সত্য বতী সূত সৰ্ব কৰিল কীৰ্তন ।
 সাব শেষে, বিস্তৰি কহিলা তপোধন ॥
 পিতৃৰ দুষ্কৰ্ম বৃজি বৈৰাটি তনয় ।
 তাহান উদ্ধাৰ লাগি চিন্তে জন্মে জয় ॥
 ব্যাস মুখে তত্ত্ব বৃজি পাচে শাস্ত ভৈষ ।
 লোভ মোহ কাম ক্ৰোধ সব তিৰ্যাগিল ॥
 বিপ্র অপমানে পিতা যম লোকে গত ।
 পূৰ্ণ নামে নৰকত ভোগন্তু সৰ্বত্ৰে ॥
 পূৰ্ণাম নৰকে ত্ৰাণ কৰে যিটো পুত্ৰ ।
 শাস্ত্ৰ মতে পুত্ৰ নাম তাহাৰ শাস্বত ॥

পিতৃৰ সাধিবে গতি চিন্তি জন্মে জয় ।
 বিপ্র শাপশ্ৰুস্ত পিতা কিৰূপে তৰয় ॥
 ইহা ভাবি চিন্তা সদা জল শ্বল ভৈল ।
 স্নান দান আহাৰ বিহাৰ তিয়াগিল ॥
 শাপ শ্ৰুস্ত পৰীক্ষিত ভয়ত দিহ্মল ।
 ঘৰে ব্যাস মুনি পাই পুছিল সকল ॥
 নৰ নাৰয়ণ কথা বহুল বিস্তৰি ।
 কহিলন্ত ব্যাস দেব ৰাজাক সাদৰি ।

অথ প্ৰহ্লাদৰ স্মৃতি ॥

পদ ।

ব্যাস নিগদতি শুনা জন্মে জয় নৃপ ।
 কহো কথা প্ৰহ্লাদৰ পৰম অনুপ ॥
 য়েবে হত ভৈল দুই হিবন্য কশিপু ।
 প্ৰহ্লাদক ৰাজ্য দিল মিলি মবে বপু ॥
 প্ৰহ্লাদ ভৈলন্ত বথীসেনা সৰ্ব্ব প্ৰজা ।
 শাশ ন কবন্ত দেব বিজ মহাতেজা ।

শ্ৰদ্ধা ভক্তি যজ্ঞাচ্ছন্ন ঈশ্বৰ পূজন ।
 ব্ৰাহ্মণে কৰন্তু তপ তীৰ্থ পৰ্য্যটন ।
 বৈশ্ণে কৰে বানিজ্য ব্যবসা নিজ বৃত্তি ।
 শূদ্রে কৰে শুশ্ৰূষা ইতৰ তিন জাতি ।
 পাতালত নিয়া পাছে নৃসিংহে স্থাপিল ।
 ৰাজ্য কৰি তাতো প্ৰজা পালন কৰিল ।
 দৈবে কোন দিনে ভৃগু পুত্ৰ তপোধন ।
 নৰ্মদাত স্নান হেতু গৈলন্তু চ্যবন ।
 দেখে মহা নদী বেবা উত্তৰ বাহিণী ।
 জলে নামিলন্তু স্নান হেতু মহা মুনি ।
 জলে কাল কুট সৰ্পে মেটাই ধৰিল ।
 ঠোটে কৰি তেতিয়ক্ৰমে পাতালে পশিল ।
 মনত স্মৰন্তু মুনি দেব জগন্নাথ ।
 হৰিৰ স্মৰণে ভৈল নিৰ্বিৰষ দেহত ।
 ৰসাতলে নিল ঋষি দুঃখ নাপাইল ।
 তৈত নিয়া লাগে পাছে মুনিক এৰিল ।
 নালাগিল বিষ গাৰে কোনো শঙ্কা নাই ।
 সেই বেলা কহে নাগে মুনিক বিনাই ।
 শাপ নাই দিবা দেব তুমি মহামতি ।
 নকৰিবা ক্ৰোধ কৰো চৰণে প্ৰণতি ।

নাগ কন্যা গণো আসি মুনিক পূজিল ।
 তেঁৰ পৰা নিয়া দানবৰ পূৰে থৈল ।
 এক দিনা ভৃগুস্বতে নগৰ ভ্ৰমন্তে ।
 প্ৰহ্লাদৰ সঙ্গৈ দেখা ভৈলন্ত তহিতে ।
 ভকত বৎসল দৈত্যপতি মহাৰাজা ।
 মুনি দেখি ভক্তি ভাবে কবিলন্ত পূজা ।
 কিহেতু পাতালে দেব কৈলা আগমন ।
 ইন্দ্ৰ কিম্বা দূত কৰি পাঞ্চিল ব্ৰাহ্মণ ।
 দানবৰ দ্ৰোহী ইন্দ্ৰ সদা হিংসাকৰে ।
 মোৰ ৰাজ্য পৰীক্ষিবে পাঞ্চিল তোমাৰে ।
 সত্য কহ দ্বিজবৰ কাৰণ তোমাৰ ।
 এত বুলি প্ৰহ্লাদে পুচিলা কৰি দৃঢ় ॥

চ্যবনৰ উক্তৰ ॥

চ্যবন ষদতি নৃপ কি কৈবো তোমাত ।
 নোহো মই ইন্দ্ৰদূত মানিয়ো সজ্ঞাত ।
 আমি ভৃগু পুত্ৰ ৰাজা স্বধৰ্ম্মে বিহৰো ।
 কোন হেতু দেবতাৰ দৌত্য কাৰ্য্য কৰো ॥

ଇନ୍ଦ୍ର ପାଞ୍ଚିଆଛି ବୁଲି ଆଶଙ୍କା ନକର ।
 ଦୌତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟେ ତସୁ ବାଞ୍ଛ୍ୟ ନାହୋ ନୃପବର ।
 ତୀର୍ଥ ସ୍ନାନ ହେତୁ ଆମି ନନ୍ୟାଦାତ ଗୈଲୋ ।
 ଜଳେ ନାମି ତୈତ ମହା ବିପଦେ ପବିଲୋ ।
 ଭୟାନକ କାଳ ସର୍ପେ ମେଢ଼ାଇ ଧବିଲ ।
 ପାଞ୍ଚେ ଠୋଟେ କବି ମୋକ ପାତାଳେ ଆନିଲ ।
 ବିଷ ଭୟେ ଭଗବାନେ କବିଲୋ ଅବନ ।
 ନିର୍ବିଷ ଶୈଳନ୍ତୁ ଅହି ବିଷ ତତକ୍ରମ ।
 ସର୍ପଗ୍ରାହେ ମୁକ୍ତ ଶୈଳୋ ଶିଖର ଅବନେ ।
 ଆସିଲୋ ତୋମାର ବାଞ୍ଛ୍ୟେ ଦର୍ଶନ କାରଣେ ।
 ତୁମି ମହା ବିଷୁ ଉକ୍ତ ଦବନନ ଲାଗି ।
 ଆସି ଶୈଳୋ ତସୁ ସମ୍ମ ମନେ ଅନୁବାସି ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦର ପ୍ରଶ୍ନ ॥

ବ୍ୟାସ ଦେବ କହେ ନୃପ ମୁନି ବାକ୍ୟ ଶୁନି ।
 ହିରଣ୍ୟକସିପୁ ସ୍ତତେ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଶୁନି ।
 ପୃଥିବୀତ କୋନ କୋନ ତୀର୍ଥ ପୁଣ୍ୟବାନ ।
 ପାତାଳ ସ୍ୱର୍ଗତ ଆକ ଆଛି କୋନ ସ୍ଥାନ ।

তীৰ্থৰ বৃত্তান্ত মুনি কহিয়ো বিস্তৰি ।
 শূনিবাক বাঞ্চা কৰো আমি কৰ্ণভৰি ।
 চ্যবন বদতি ৰাজা মন যাৰ শুদ্ধ ।
 জানিবাহা সিজনৰ তীৰ্থ পদে পদ ।
 মনৰ মলিল ভৈলে গঙ্গা পোক হ্রদ ।
 মন শুদ্ধি কৰি হুইবে পাপত বিৰত ॥
 পাপ বিব জিজ্ঞিত মল য়েবে শুদ্ধ হইবে ।
 তেবে সৰ্ব্ব তীৰ্থে ৰায় পুণ্য ফল পাইবে ।
 গঙ্গা তীৰে সৰ্ব্বজাতি কৰন্তু বসতি ।
 হেন শ্লেচ্ছ যবনৰ হয় ত্ৰাস বান্ধি ।
 চণ্ডাল কৈবৰ্ত্ত হেন বঙ্গশ্লেচ্ছ দৈত্য ।
 ব্ৰহ্ম ময় গঙ্গোদক সকলে পিবন্তু ॥
 তিনি সন্ধ্যা স্নান কৰে আপোনাৰ মনে ।
 নাহি কয় মনশুদ্ধি তৈতো কোন জনে ।
 বিষয়ে আশক্ত সি সবাৰ কিবাফল ।
 নিষ্কলুষ মন হয় তীৰ্থ ফলা ফল । *
 মন শুদ্ধি কৰি সদা শুদ্ধ ভাবে ৰহে ।
 তেবেসে তীৰ্থৰ ফল প্ৰাপ্ত হয় দেহে ।

* কলুষ বিহীন মন ।

ତୀର୍ଥେ ବାସ କରନ୍ତି କରେ ଲୋକ ପ୍ରବନ୍ଧନା !
 ସିତେ ଜନ ତୀର୍ଥ ବାସୀ ମହା ପାପୀ ଗଣ ।
 ତୀର୍ଥେ ଆଚାରିଲେ ପାପ ଅନନ୍ତ ହୋଇବ ।
 ଦୁର୍ଘଟ ଭାବେ କୋଟି ସ୍ନାନେ ଫଳ ନିମିଳୟ ।
 ଗକ୍ଷିତ୍ତ ଯେହେନ ପକିଲେ ସ୍ବାଦ ନହେ ।
 ମନେ ପାପ ତୀର୍ଥ ସ୍ନାନେ ବସ ନାହିଁ ବହେ ।
 ବାଗ ହିଂସା ଲୋଭ ମୋହ ଦମ୍ଭ ଅହଙ୍କାର ।
 ପରସ୍ତ୍ରୀ କାତର ତୀର୍ଥ ଫଳ କିବା ତାର ।
 ଦୁଃଖକେ କରନ୍ତି ମାତ୍ର ଫଳ ନଧରିଲ
 ଆଚୋକ ଧରିବେ ଫଳ ପାପ ବୃଦ୍ଧି ହେଉଇଲ ।
 ପ୍ରଥମତେ ମନ ଶୁଦ୍ଧିକେ କରନ୍ତି ଯୁବାର ।
 ମନ ଶୁଦ୍ଧି ଭୈଲେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧି ସେ ହୋଇବ ।
 ତାତ ପାଞ୍ଚେ ଯିଜନ ଆଚାରେ ଶୁଦ୍ଧି ଆଞ୍ଚେ ।
 ମେହିମେ ପ୍ରଶସ୍ତ ତୀର୍ଥ ଜ୍ଞାନୀର ସମାଞ୍ଚେ ।
 ତୀର୍ଥ ଗାମ୍ଭୀ ସ୍ପର୍ଶ ନକରିବ- ହିନ ଜଳେ ।
 ନଦୁଃଖା ସମସ୍ତ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇବେ ତତକ୍ଷଣେ ।
 ଭୂତ ଦାୟା ମହା ଧର୍ମ ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।
 ଭୂତ ଦାୟା ଧର୍ମ ମହା ତୀର୍ଥ ସମଞ୍ଜସ୍ୟ ।
 ପ୍ରଥମେ ନୈମେଷ ଚକ୍ର ଦ୍ଵିତୀୟେ ପୁଞ୍ଜର ।
 ଆନୋ କତ ପୂଣ୍ୟ ତୀର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା ନାହିଁ ତାର ।

বহু পুণ্য তীৰ্থ আছে ধৰণী মণ্ডলে ।
অবিনাশী ফল মিলে মন শুদ্ধ ভৈলে ।

অথ প্ৰহ্লাদৰ তীৰ্থ যাত্ৰা । পদ ।

ব্ৰহ্ম নিগদতি চ্যবনৰ বাক্য শুনি ।
নৈমিষ যাত্ৰাক লাগি পাচে নৃপমনি ।
হৰ্ষ মনে আন আন দৈতে্যে আজ্ঞা দিল ।
নৈমিষে যাইবাক লাগি উদ্যোগ কৰিল ।
প্ৰহ্লাদে কহন্তু ঋষি উঠা শীঘ্ৰ কৰি ।
নৈমিষ তীৰ্থক চলি যাও আজি ধৰি ।
দেখিব পুণ্ডৰীকাক পীত বাস হৰি ।
মোৰ সমে চলা দেব তুমি শীঘ্ৰ কৰি ।
এত কহি সবে বিষ্ণু ভক্ত দৈত্য মানে ।
পাতালৰ পৰা বাজ ভৈল ততক্ষণে ।
ঋষি সঙ্কে সমস্ত দানব চলি গৈল ।
আনন্দে নৈমিষাৰণ্ডে স্নান দান কৈল ।
দৈত্য সমে দৈত্যপতি বিহৰে তথাত ।
মহা তীৰ্থ সৰস্বতী ভৈলন্ত সাক্ষাত ।

বিমল উদক সৰস্বতী স্থনির্মল ।
 স্রুপ্রসন্ন মনে স্নান কৰিল সকল ।
 বিধিৰতে স্নান দান কৰিল বাজন ।
 পৰম পবিত্ৰ তীৰ্থ পতিত পাবন ।
 অষ্টম অধ্যায় পদ দেবী ভাগবত ।
 প্রহ্লাদৰ তীৰ্থ যাত্ৰা নাম পুণ্যপ্রদ ।
 ভণিল গোপালদেব শ্রীগোবিন্দ পদে ।
 বোলা বাম বাম ডাকি সবে নিশবদে ।

—

অথ নবৰ সহিত যুদ্ধা বস্তু ॥
 পদ ।

দ্বৈপায়ণ কহে রাজা শুনা তাত পাচে ।
 হেন মতে দৈত্যে য়েবে বিহৰন্তে আছে ।
 ক্রৌড়ন্ত ভ্রমন্ত বিহৰন্ত দৈত্য সব ।
 ভৈল ধ্যান ভঙ্গ নৰ নাৰায়ণ দেব ।
 আগতে প্রহ্লাদে দেখে বিভিসিকা ছায়া ।
 নানাবৰ্ণে বাণ পৰে যেন দেব মায়া ।
 কঙ্ক গৃধ্ৰ পাখা ছোৱা শুভ্র তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰ ।
 পৰম উজ্জ্বল অতিশয় তেজো মন্ত্ৰ ।

কৈৰ পৰা ইটো সব অস্ত্ৰ পৰিছয় ।
 মনে মনে দৈত্যেশ্বৰ ভাবনা কৰয় ।
 পৰম পবিত্ৰ তীৰ্থে ঋষিৰ আশ্ৰমে ।
 কৈৰ ইটো অস্ত্ৰ সব পৰে অনুক্ৰমে ॥
 এতেক ভাবিতে ৰাজা আগতে দেখিল ।
 মলীনা লাস্ত্ৰুতী পিন্ধা দীৰ্ঘ জটা জাল ॥
 হাতে ধনু পৃষ্ঠে তুন গোধিকা সহিত ।
 ধৰ্ম্মহৃত নব ঋষি আসন্ত তখাত ।
 ধ্যানেমগ্ন ছিল তৈত নব নাৰায়ণ ।
 সাৰঙ্গ ধৰিয়া নৰে আসিল তখন ।
 দেখিলন্তু ধৰ্ম্ম হৃতে দৈত্যৰ নায়ক ।
 ক্ৰোধে ৰক্ত বৰ্ণ আখি বুলি লন্তু বাক ।
 তুমি ধৰ্ম্মবন্তু কেনে দন্তু ভাবধৰ ।
 হিংসা ধৰ্ম্ম অনুচিত মহন্তু জনৰ ।
 কৈতো নাহি দেখি শুনি সংসাৰ ভিতৰে ।
 তপসীৰ আচৰণ ধনুৰ্বান ধৰে ।
 সত্যত নিসিদ্ধ যিটো কলিত কিৰূপ ।
 তপসী বামনে ধনু ধৰে অপৰূপ ।
 ব্ৰাহ্মণৰ ধৰ্ম্ম তপ জপ যোগ ধ্যান ।
 তাক এৰি কৰে কিয় ধনুক ধাৰণ ।

কিকাৰণে জটাভাৰ কেনে শুদ্ধ ভাব ।
বিডম্বনা ধৰ্ম্ম মাত্ৰ কৰ তুমি সব ॥

নবৰ উত্তৰ ॥

পদ ।

ব্যাস কহে শুনা নৃপ পাচে যেনে ভৈল ।
প্ৰহ্লাদৰ বাক্য শুনি নৰে উত্তৰিল ॥
মোৰা ভণ্ডতপী ৰাজা তোমাৰ কি চিন্তা ।
যাৰ যত শক্তি সাধ্য অবশ্য বিহিতা ।
আমি দুই কাৰ্য্যে পথ অবশ্য মানিছো ।
পৰগ্নানি পৰহিংসা ধৰ্ম্মে প্ৰবৰ্ত্তিছো ॥
তপস্বী সমৰ্থ যুদ্ধে তুমি কিকৰিবা ।
নাৰ্য্য পথে চল বিকৰ্ণনা নকৰিবা ॥
দুৰ্ব্বাৰ ব্ৰাহ্মণ তেজ বেদৰিমোহিত ।
বিপ্ৰ চৰ্ছা কৰা নোহে তোমাৰ যুগুত ।
আপোন মঙ্গল যিটো বাঞ্চে দৈত্য ৰাজ ।
নকৰে ব্ৰাহ্মণ চৰ্ছা অবিহিত কাম ।

প্ৰহ্লাদৰ উত্তৰ ।

হেন শুনি প্ৰহ্লাদে কহিলা পুনৰ্বাৰ ।
 তপসী ভৈলন্ত যদি মন্দ ছুৰাচাৰ ॥
 অহঙ্কাৰে বিমোহিত এৰয় ধৰ্ম্মক ।
 আছো দৈত্যেশ্বৰ ধৰ্ম্ম সেতু প্ৰবৰ্ত্তক ॥
 নকৰিস তীৰ্থ যাত্ৰা ধৰ্ম্ম নাহিকৰ ।
 মোৰ সমে যুদ্ধে কিবা শক্তি হইবে তোৰ ।

নৰৰ উত্তৰ ।

ব্যাস নিগদতি নৰে দৈত্য বাক্য শুনি ।
 সমুচিত উত্তৰ দিলন্ত মনে গুণি ॥
 যদি মোৰ সমে তোৰ হেন মতি ভৈল ।
 ধৰ ধনু কৰ যুদ্ধ দেখা যাবে বল ॥
 যুদ্ধে শিক্ষা দিবো তোক লটক অশ্বৰ ।
 ভবিষ্যতে যুদ্ধ যেনে নকৰিস আৰ ॥

দেখি সব নৰে ব্যৰ্থ, ক্ৰোধে কাপে অধৰোষ্ঠ
পৰ্বতাস্ত্ৰ কবিল প্ৰহাৰ ।

তাকো দৈত্য অধিপতি, শৰ হানি শীত্ৰগতি
খণ্ড খণ্ড কবিল দোহাৰ ।

শৰকাটি দৈত্য নাথ, পুনুহাণে অসংখ্যাত
নৰ অস্ত্ৰে প্ৰহাৰ কবিল ।

পাছে পঞ্চ তীক্ষ্ণ বাণ, নৰে প্ৰহাৰিল টান
প্ৰহ্লাদৰ বাহুত ভেদিল ॥

ভেদিলন্ত বৰটানে, কধিৰ বহয় থনে
অঙ্গ বস্ত্ৰ বকতে ভিজিল ।

ইন্দ্ৰ আদি দেবগণ, দেখি ভৈল বঙ্গ মন
আকাশত বিমানে থাকিল ॥

যুদ্ধে নৰ বীৰ্য্য-দেখি, দেবগণ ভৈল স্তম্ভী
দৈত্যেশ্বৰো লভিল সন্তোষ ।

কাটি পাছে য়নি বাণ, প্ৰহ্লাদে কৈল সন্ধান
মেঘে যেন কৰন্ত বৰিষ ॥

অসংখ্যাত শিলি মুখ, ভল্ল ত্ৰি কণ্টিকা অস্ত্ৰ
গিৰি শৃঙ্গে যেন বৃষ্টি ধাৰ ।

দশদিগ অঙ্ককাৰ, ক্ৰুদ্ধ ভৈল বায়ুদ্বাৰ
অস্ত্ৰে আবিল য়নি বৰ ॥

হেন দেখি ধৰ্ম্ম হৃত, হানে শৰ অদভূত

তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰ অসংখ্য অৰ্বুদ ।

দৈত্যেন্দ্রৰ অস্ত্ৰমান, কাটি সব কৈল চন্ম

পুন বপি হানিল প্ৰহ্লাদ ॥

অসংখ্য অৰ্বুদ কোটি, প্ৰহাবিল দৈত্যপতি

নাহি ছেদ ভেদ নিবলুৰ ।

প্ৰহ্লাদৰ অস্ত্ৰ ঘাৰে, জৰ্জৰিত সৰ্ব গাৰে

পাছে নৰে এৰিলন্ত খৰ ॥

হেন দেখি নাৰায়ণ, ক্ৰোধে কাল অগ্নি যেন

হাতে তুলি লইলা মাৰঙ্গ ।

কৰ্ণ মানে ধনু টানি, প্ৰহাবে গগণ ছানি

স্বৰ্ণ পুংথিয়া অস্ত্ৰগণ ॥

অগ্নি হেন কৰে জ্যোতি, বিদ্যুতি কাছট ছটি

বোম পথ ভৈলন্ত আচ্ছন্ন ।

দেবতা গন্ধৰ্ব যক্ষ, চাহে নাৰায়ণ যশ

কৰে নবে পুষ্প বৰিষণ ॥

কোপে দৈত্য পতি, অস্ত্ৰ হানি শীঘ্ৰ গতি

লক্ষ লক্ষ অৰ্বুদ নিৰ্বুদ ।

নাহি দিগ দিগলুৰ, শৰে ভৈল অন্ধ কাৰ

নাৰায়ণ আচ্ছন্ন ভৈলন্ত ॥

দেখি দেব, জগতস্থ,
টঙ্কাৰি সাবঙ্গ ধনু,
দ্বিবঙ্গ অস্ত্ৰ, কবিল সন্ধান ।
প্রহ্লাদৰ অস্ত্ৰমান,
নিমিষে কবিল চম,
দশোদিগ ভৈল স্ত্ৰ সন্নম ॥

অথ মহা যুদ্ধ আৰম্ভ ॥

পদ ।

তীখাল বিঘাল অস্ত্ৰ সনাইত হুচিত ।
অঙ্ককাৰ কবি নাৰায়ণে প্রহাবস্ত ॥
বিষম অস্ত্ৰৰ জাল যেন কাল ব্যাল ।
শবে শবে দৈত্য পতি ভৈলস্ত বিকল ।
বিচেষ্ট বিহ্বল দেহ ঘৰ্ম্ম নিজবিল ।
তথাপিতো বৈল যেন পৰ্বত অচল ।
কতোক্ৰমে শ্বিব লভি ধনুক টানিল ।
অঙ্ককাৰ কবি অস্ত্ৰ বৰষিবে লৈল ।
কাটন ফুটন শিলি মুখ, ঝাকে ঝাক ।
ঘৰ্ম্মহতে, নিজ অস্ত্ৰে, কাটিল সবাক ।
পুনৰপি দৈত্য পতি কৰিল প্রহাব ।
নিমিষতে নাৰায়ণে কৰিল সংহাৰ ॥

পুনৰপি প্ৰহ্লাদে বৰিষে অসংখ্যাত ।
 দিয়ো শৰ নাৰায়ণে কাটিল সমস্ত ।
 আকাশে অমৰ সবে যুদ্ধ বঙ্গ দেখে ।
 জয়ধ্বনি কৰে দেব দানৱ সমস্তে ॥
 লক্ষ লক্ষ কোটি কোটি অৰ্বু নিৰ্বুদ ।
 প্ৰহাৰন্ত দুয়ো অস্ত্ৰ নাহি ছেদ ভেদ ।
 সনগনি ঠগঠনি শব্দ জনজনি ।
 অস্ত্ৰগুথে বিষজাল নিকলে অগনি ।
 নিৰন্তৰ অস্ত্ৰাঘাত নাহিক বিৰাম ।
 দশো দিশ অন্ধ কাৰ ধাকিল গগণ ।
 জল স্থল সৰ্ব স্থান অস্ত্ৰে বিয়াপিল ।
 ধনুৰ্ঘোষ অস্ত্ৰ শব্দে গগণ কাপিল ।
 দুই শৰে কটা কটি কৰে ব্যোম পথে ।
 কতো জলে পৰে কতো পৰে ভূমি পৃষ্ঠে ।
 ভৈল মহা অন্ধকাৰ দিবসে বজনি ।
 কন্ধ ভৈল বায়ু বাট অমা বাশ্ণা দিনি ।
 কাকো কেহো নাকলয় ঘোৰ অন্ধকাৰ
 অস্ত্ৰ অগ্নি শিখা মাত্ৰ কবন্ত পোহৰ ।
 অস্ত্ৰে অস্ত্ৰে কটা কাটি গগণ মাৰ্গত ।
 মহা জপ্পাঘাত স্তনিৰ্ঘাত বজ্জা ঘাত ।

দেব দৈত্য পৰস্পৰে কৰে কোষা কুই ।
 হেন যুদ্ধ কোন কালে কভু নাহি ছই ।
 অদৃশ্য অপূৰ্ব যুদ্ধ অতি সূদাকণ ।
 যুদ্ধ চাই বিস্ময় ভৈলন্ত সৰ্বজন ।
 দেব ঋষি গন্ধৰ্ব্ব কিম্বৰ যক্ষ নাগ ।
 বিদ্যাধৰ চাৰণ বিস্ময় সৰ্ব লোক ।
 পৰ্বত নাৰদ মুনি যুদ্ধ দেখি ছিল ।
 পৰ্বতক ডাকি পাচে নাৰদে কহিল ॥
 কোনো কালে এই ৰূপ যুদ্ধ নেদেখিলো ।
 মহা মহা যুদ্ধ পূৰ্বে অনেক দেখিলো ।
 তাৰক অস্তৰ যুদ্ধ আৰু বৃত্ৰাস্তৰ ।
 মধুকৈটভৰ যুদ্ধ সহ গদাধৰ ।
 দিসবো নোহন্ত ইটো যুদ্ধৰ তুলন ।
 নাৰায়ণে প্ৰহ্লাদে ভৈলন্ত যেন থান ।
 সিদ্ধ সমে যুদ্ধ ইটো নাই পটন্তৰ ।
 অতি বিপৰিত ঘোৰ যুদ্ধ ভয়ঙ্কৰ ।
 দ্বৈপায়ণ কহে নৃপ যুদ্ধ গুৰুন্তৰ ।
 নাহিকে বিচ্ছেদ দিবা ৰাত্ৰিৰ ভিতৰ ।
 নাহি দিবা নিশা জ্ঞান যুদ্ধ অবিৰাম ।
 নিৰন্তৰ অস্ত্ৰাঘাতে কাপে ত্ৰিভুবন ॥

ধনুৰ্বীণ সিংহ নাদ অস্ত্রৰ তৰ্জ্জন ।
 মহা প্ৰলয়ৰ যেন বলাহ গৰ্জ্জন ।
 এহি ৰূপে কতো কাল যুদ্ধ ভয়ঙ্কৰ ।
 প্ৰহ্লাদৰ চিত্ৰক লতীলা মুনিবৰ ।
 তাঁক্ৰ অস্ত্ৰ মাৰি তাৰ ধনুক ছেদিল ।
 একবাণে ধনু কাটি দুখণ্ড কৰিল ।
 কটা ধনু ফেলি বীৰ আন ধনু লৈল ।
 কুব্ৰপতি বাণে সিয়ো ধনুক ছেদিল ।
 পুন ৰপি আন ধনু লৈল দৈত্য পতি ।
 শিলিন্মুখ বাণে কাটি লস্ত শীঘ্ৰ গতি ।
 পুন ৰপি আন ধনু লইল প্ৰহ্লাদ ।
 নভুগুণ লগাস্তে তাহাকো কৈল ছেদ ॥
 এহি ৰূপে প্ৰহ্লাদে যতোক ধনুলয় ।
 তিলা তিল কৰি কাটে ধন্যৰ তনয় ।
 বক্ষ পাটা কাটি তনু ভৈল ছাকা ছাকা
 বোম্বালে কধিৰ বহি যাই দেহ ধাকা ।
 অনংখ্যাত ধনু লৈল সমস্ত ছেদিল ।
 কবচ কাটিল তনু উদাস হুইল ।
 বিষ্ণু ভক্তবুলি অহঙ্কাৰ ছিল মনে ।
 তপসীক গৰিহণা কৰিছে যেখনে ।

এতে কতে নাৰায়ণে গৰ্ব্ব চূড় কৈল ।
 নিকপায় দৈত্য ক্ৰোধে কাপিবে লাগিল ।
 চেলেকে কোৱাৰী ঘনে চক্ষুণ্ডৰ ফুল ।
 বেগ কৰি লক্ষ্য দিয়া বথৰ নামিল ।
 দুৰ্ব্বাৰ পৰিঘ গোট হাতে লৈল তুলি ।
 মাৰিবাক খেদি যাই দুই বাহু তুলি ।
 দেখাহা দৈবৰ বল মহন্তৰ কাৰ্য্য :
 ত্ৰাঙ্কণ বধিবে খেদি যাস্তু দৈত্য ৰাজ ।
 নাৰায়ণে অন্যায় নকৰে কদাচিত ।
 নতুবা প্ৰহ্লাদ এত কাল থাকে কৈত ॥
 নহে সাধাৰণ দ্বিজ স্বয়ং ভগবান ।
 সৃজন পালন শক্তি আছে সংহাৰণ ॥
 জাত গুণে কঠিয়া, কঠিয়া গুণে কৃষি”
 প্ৰহ্লাদ দৈত্যৰ অংশ স্বভাব নুদোষি ॥
 পৰিঘউ চাই বীৰে বুলিলা বচন ।
 কোবাই বাহু ভাঙ্গো তোৰ টেতন বামন ॥
 দেখি নাৰায়ণে শিলি মুখ প্ৰহাৰিল ।
 নব পাট শিলি মুখে পৰিঘ ছেদিল ॥
 দশ পাট অৰ্দ্ধ চন্দ্ৰ হৃদয়ে তাড়িল ।
 বিকল নভৈল দৈত্য বেগ'থিব ভৈল ॥

পৰ্বত সমান গদা গোট লৈল তুলি ।
 বজ্জ লোহা লগাই নিৰ্ম্মি আছন্ত সমুলি ॥
 দেখ নেদেখ বেগে খেদি লাগ পাইল ।
 আঠুৰ উপৰে যোৰ কোব এক দিল ॥
 সিটো গদা যাতে চুৰ হোৱন্ত পৰ্বত ।
 নটলিল নাৰায়ণ ঠিয়য়ে বৈলন্ত ॥
 তাত পাছে মহাবলী দেব নাৰায়ণ ।
 তিনি পাট শিলি মুখ কৰিল সন্ধান ॥
 হাততে কাটিল গদা তিল তিল কৰি ।
 আকাশত অমৰ দিম্বায়ে গৈল ডৰি ॥
 হেন দোখে দৈত্য বজ্জ বিমৰষি চাইল ।
 দুৰ্ব্বাৰ শকতি গোট হাতে তুলি লৈল ॥
 গাৱে বল গানে বেগে কৰিল প্ৰহাৰ ।
 আকাশে জ্বলন্ত শক্তি মধ্যাহ্ন ভাস্কৰ ॥
 দেখি মুনি স্মুব পতি প্ৰহাৰ কৰিল ।
 একে বাণে মাত খণ্ড কৰিয়া ছেদিল ॥
 লীলায়ে দৈত্যৰ শক্তি ছেদিলন্ত মুনি ।
 আকাশে অমৰ সবে কৰে জয় ধ্বনি ॥
 এহি ৰূপে দেব গানে সহস্ৰ বৎসৰ ।
 দৈতে, নাৰায়ণে যুদ্ধ নাই পটলৰ ॥

দেব দৈত্য মানৈ নৃপ পৰম বিস্ময় ।
 নাহি নিদ্ৰা ক্ষুধা তৃষা যুদ্ধ নথাময় ॥
 নাৰায়ণ অস্ত্ৰাঘাতে প্ৰহ্লাদ কাতৰ ।
 বিকল ভৈলন্ত ছিন্ন ভিন্ন দৈত্যেশ্বৰ ॥
 ভকতৰ বশ্য হৰি বৈকুণ্ঠে জানিল ।
 প্ৰহ্লাদৰ আশ্ৰমত আসি দেখা দিল ॥
 চতুৰ্ভুজ পীতবাস শ্যামল মুৰ্তি ।
 আগতে দেখিল তাক দানবৰ পতি ॥
 শ্ৰীহৰিক দেখি দৈত্য প্ৰণাম কৰিল ।
 কৃতাজ্জলি হুই পাছে বুলিবে লাগিল ॥
 দেব দেব জগন্নাথ ভকত বৎসল ।
 মাধব মুকুন্দ নাৰায়ণ ভক্ত বল ॥
 সহস্ৰ বৰিষ পূৰ্ণ সংগ্ৰাম কৰিলো ।
 তথাপিতো ফকিৰ জিনিবে নপাৰিলো ।
 বাৰ হুই তপসীক জিনিবে নপাৰো ।
 পৰম বিস্ময় ইটো জগতৰ গুৰু ।

বিষ্ণুৰ উত্তৰ ।

বিষ্ণু দেব কহে ৰাজ্য বিস্ময় কি আত ।
 মোৰ অংশে নৰ নাৰায়ণ হুই জাত ।

তাহাক জিনিবে নপাৰিবা দৈত্য পতি ।
 বিতল পূৰত চলি যাহ শীঘ্ৰগতি ।
 বিবোধ নকৰ আৰু তপস্বী সহিতি ।
 মোহোৰ চৰণে বাধ অচলা ভকতি ।
 ব্যাস নিগদতি পাছে বিষ্ণু আঞ্জা পাই ।
 সগোষ্ঠে প্ৰহ্লাদ সূতলে চলি যায় ।
 নৰনাৰায়ণ দুয়ো তপেমগ্ন ভৈল ।
 নবম অধ্যায় ইটো সমাপতি হৈল ।
 ভণিল গোপাল দেব পুন্য ভাগবত ।
 সৰ্বদায়ে বামনাম নেৰিবা মুখত ।

জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন ।

পদ

জন্মেজয় বদতি সংশয় মুনিবৰ ।
 অসমঞ্জ কথাইটো সন্দেহ ডাঙ্গৰ ।
 নৰনাৰায়ণ ঋষি বিষ্ণুঅংশে জাত ।
 সত্ৰুণী তীৰ্থাশ্ৰমী তপস্যা নিয়ত ।
 ধৰ্মপুত্ৰ মাহাত্ম্য তাপসী নিৰ্বিকাৰী ।
 কোনহেতু ক্ৰোধে, যুদ্ধ কৈল তপএৰি ।

দেবমানে সহস্র ববিষ যুদ্ধ কৈল ।
 যুদ্ধলাগি শান্তিস্থখ সমস্ত ত্যাগিল ॥
 কোনহেতু দৈত্যপাতি সমতান ভৈল ।
 বিষ্ণুভক্ত প্রহ্লাদ কি হেতু নপারিল ॥
 যুদ্ধর কাৰণ দেব কথা বিস্তাবিয়া ।
 কাৰণ উদ্ভব হয় কাৰ্য্যক লাগিয়া ॥
 কামিনী নিমিত্তে কাৰ্য্য স্বৰ্ণ আভরণ ।
 কামিনী নুহিলে মোহে তাহার কাৰণ ॥
 কোনহেতু যুদ্ধ কাম ভৈলন্ত তাহার ।
 কোনরূপ তপস্যা কবিছে মুনিবর ॥
 মোক্ষ কিম্বা পরকাল সুখভোগ লাগি ।
 অথবা কবন্ত তপ সৰ্বফল ভাগি ॥
 শুদ্ধশাস্ত মুনি কিনো মহাফল পাইল ।
 তপসী মহন্ত যুদ্ধে দেহ ক্লেশ দিল ॥
 দিব্যবর্ষ সহস্র কবিল শ্রম ক্লেশ ।
 স্বাজ্য ধন দাবা গৃহ একো নাই আশ ॥
 নিবীহ পুরুষ কেনে হেনযুদ্ধ কৈল ।
 ধর্মবুজি তব হেন দুঃখ আচবিল ॥
 সর্বুদ্ধি পুরুষে সখ প্রাপ্তিকার্য্য কবে ।
 ধর্মজ্ঞ পণ্ডিতে দুঃখ কার্য্য নাই ধবে ॥

ধৰ্ম্মপুত্ৰ হৰি অংশ সৰ্ব্বজ্ঞানি ৰূপ ।
 ধৰ্ম্মনষ্ট যুদ্ধ কৰে কিনো অপৰূপ ॥
 তপশ্যা সমাধি সুখময় ফলত্যাগি ।
 মুৰ্খসম দাক্ষণ বণত ভৈল যোগী ॥
 স্বৰ্গহস্তে খসিপৰে যযাতি ৰাজন ।
 শুনিছে। তাহাৰ অহঙ্কাৰ সে কাৰণ ॥
 দতুগুথে কথা বাহিৰাস্তে বজ্ৰপাণী ।
 ধৰ্ম্মাৰি ভূমেফেলি দিলন্ত তখনি ॥
 অহঙ্কাৰে যুদ্ধ মৃত্যু অবশ্যই ৰূপ ।
 পুন্য নষ্ট যুদ্ধে কিবা ফল গুৰু বাপ ॥

ব্যাসবউত্তৰ ॥

পদ

দ্বৈপায়ন কহে নৃপ সংসাৰৰ মূল ।
 তিনিবিধ পাপীআছে বুঝিবা কেবল ॥
 অহঙ্কাৰ ধৰ্ম্মভূপ মুনিৰো অজেয় ।
 দেহধাৰী মুনিতাক কিমতে ত্যাগয় ॥
 কাৰণ নহিলে কাৰ্য্য নিশ্চয় নহয় ।
 তিনিবিধ কাৰ্য্যইটো অবশ্যে বৰ্ত্তয় ॥

বজ্ৰ তম গুণ ধৰ্ম্ম বিৰোধ বিচাৰ ।
 তপদান যজ্ঞ ধৰ্ম্ম সাত্ত্বিক আচাৰ ॥
 অহঙ্কাৰ বিনে ক্ৰিয়া কল্পণ নোহয় ।
 ভাল হোক মন্দহোক কিছুনাহি হয় ॥
 অহঙ্কাৰ বিনে কিছু জগতে নোহয় ।
 বিনে অহঙ্কাৰে কৈত সৃষ্টি শুভ হয় ॥
 অন্যৰ কিকথা মুনি জনো আত ভ্ৰম ।
 অহঙ্কাৰ ধৰ্ম্মে বিশ্ব হইছে নিৰ্ম্মান ।
 কৰ্ম্ম বশে পুনু পুনু জন্ম মৃত্যু ঘটে ।
 দেবতা মানুষ ভূত সবে বন্ধ তাতে ॥
 বথ চক্ৰ ৰূপে সদা ভ্ৰমণ কৰন্তু ।
 বিষ্ণু অবতাৰ সংখ্যা কোনে জানিবন্তু ।
 নাৰায়ণো সাক্ষাতে শ্ৰীহৰি নৰ ৰূপ ।
 মৎস কুৰ্ম্ম বৰাহ নৃসিংহ বিপ্ৰ ৰূপ ।
 যুগে যুগে জগন্নাথ বিষ্ণু জনাৰ্দন ।
 ধৰন্তু অসংখ্য ৰূপ বিধিৰ নিয়ম ।
 সপ্তমনু বৈবস্বত দিনে ভগবান ।
 মন্বন্তৰে অবতাৰ ধৰিল ৰাজন ।
 ভৃগু শাপে নাৰায়ণ বহু অবতাৰ ।
 ধৰিছন্তু ভূমণ্ডলে নৃপ বাৰম্বাৰ ।

জন্মেজয় কহে গুণক সংশয় মিলিল ।
 কিবা হেতু ভৃগু ঋষি বিষ্ণুক শাপিল ৷
 দেববো নমস্তু বিষ্ণু জগত পালক ৷
 কিকুৰিল বিষ্ণু ভৃগু তাক শাপিলেক ৷

ভৃগু শাপ বিবৰণ ॥

পদ ।

ব্যাস দেব কহে শুনা শাপৰ কাৰণ ।
 যিবা হেতু ভৃগু মুনি শাপে নাৰায়ণ
 পূৰ্বে কশ্যপৰ পুত্ৰ হিবন্যকসিপু ।
 সৰ্বদা বিবাদ কৰে দেবতাৰ বিপু ।
 তাৰ দ্ৰোহে চৰাচৰ ব্যাকুল হইল ।
 পাছে সিটো মৰি পুত্ৰে প্ৰহ্লাদ উঠিল ।
 ইয়ো দেবতাক সদা কৰন্তু উৎপাত ।
 ইন্দ্র সমে ভৈল ঘোৰত্তৰ যুদ্ধ বাদ ।
 সৰ্বলোকে ভীত অতি যুদ্ধ ভয়ঙ্কৰ ।
 যুজন্ত দুজনে পূৰ্ণ শতক বৎসৰ ।
 ঘোৰ বনে দৈত্য পতি পৰাজিত ভৈল ।
 মহন্ত দেবতা সব জয় লাভ কৈল ।

যুদ্ধে হাৰি প্ৰহ্লাদ ভৈলন্ত যুত যেন ।
 বিবোচন পুত্ৰে ৰাজ্য কৰিল অৰ্পণ ।
 বলিহাতে ৰাজ্য অৰ্পি তপস্যাতে গৈল ।
 গন্ধ মাখনত ঘোৰ তপ আৰম্ভিল ।
 ৰাজ্য লভি বলিয়ো ইন্দুক হিংসা কৰে ।
 দেবতাৰ সঙ্কে সদা যুদ্ধবাদ কৰে ।
 দিয়ো যুদ্ধে ইন্দুজয় ভৈল নবেশ্বৰ ।
 বলিক ছলিয়া নিল পাতাল ভিতৰ ।
 বলিৰাজ্য ভ্ৰটে তৈল যতেক দানৰ ।
 শুক্ৰত শৰণ তেবে পশিলন্ত সব ।
 কিহেতু সহায় দেব নকৰা আমাক ।
 শত্ৰু ৰাজ্য লৈলে খেদিলন্ত স্ততলক ।
 সহায় নকৰা যদি সিদ্ধগন্ত দিয়া ।
 দেব জিনি হেনমন্ত্ৰ দিয়োক বাঢ়িয়া ।
 ঘ্যাস নিগদতি ৰাজ্য দৈত্যৰ কাকণি ।
 শূনি সন্তোষিত ভৈল কাব্য মহাগুনি ।
 মাৰি ভয় দেব তেজ কৰিব হৰণ ।
 মন্ত্ৰোষধি বলে উপকাৰ কৰো হেন ।
 সহায় ভজিবো আমি ভয় নকৰিবা ।
 ধৈৰ্য্য ধৰি চিন্তা এৰি উৎসাহ বান্ধিবা ।

হেনকপে দৈত্য তেবে আশ্রয় লভিল ।
 চবমুখে বার্তা পাচে দেববাজে পাইল ।
 দেবতাক মাতি আনি মিমাংসা কবয় ।
 দৈত্য সবে শুক্রস্থানে লভিছে আশ্রয় ॥
 শুক্র মন্ত্র প্রভাবে আমাৰ মন্ত্র মান ।
 ব্যর্থ কৰি বণে জয় লভিবে এখন ।
 এতেকতে মন্ত্র নৌউ প্রদান কৰিতে ।
 যুদ্ধকৰি আগে বধ কৰিবো নিশ্চিত্তে ।
 পাতালে নপাঞ্চি, বধ কাৰ্য্যসে বিশিষ্ট ।
 আগে মাৰি পেশো পৰে মন্ত্র নৌক দৈত্য ।
 এতকহি দৈত্য বধিবাক দেব সবে ।
 অস্ত্র সস্ত্র লইযুদ্ধে খেদিগৈল তেবে ।
 বিষ্ণু সমে দেবগণ দানবক ধাইল ।
 ভয়ে পাছে দৈত্য সবভাঙ্গি পলাইল ॥
 শুক্রত শৰণ লৈল বাখা বাখা বুলি ।
 তুমি নৰাখিলে দেব মৰিলো সমুলি ॥
 মহাবলী দেবেপীড়া কবন্তু দৈত্যক ।
 দিলন্তু নির্ভয় শুক্র শুনিদৈত্য বাক ॥
 অন্ত্রোবধি বলে দেব হুইবে পৰাজয় ।
 আমি বর্তমানে দৈত্য কেনেকবা জয় ॥

শুক্ৰক আগত দেখি পাছে দেবগণ ।
 দানবক পৰিহৰি গৈল নিজস্থান ॥
 দশম অধ্যায় পদ দৈত্যাশ্ৰয় নাম ।
 ভনিল গোপলে ডাকি বোলা বাম নাম ॥

শুক্ৰগুৰুৰ প্ৰবোধদান ॥ * ॥

পদ

বাস নিগদতি তাত পাচে কাব্য ঋষি ।
 দেবে ষেবে এৰিগৈলা মাতিলা হৰিষি ॥
 মুক্ষ্য জনে ডাকি শুক্ৰ বচন বুলিলা ।
 শুন দৈত্য ব্ৰহ্মা পূৰ্বে যি কথা কহিলা ॥
 দেবসম্মে লগলাগি দেব নাৰায়ণ ।
 সদায়ে দানব বংশ কবন্ত নিধণ ॥
 ধৰিয়া ববাহ তনু হিবণ্য বধিল ।
 নবসিংহ ৰূপে পুনু কসিপু মাৰিল ॥
 সেই মতে বৰ্ত্তমানো বিষ্ণুয়ে মাৰয় ।
 যৈত হৰি আছে মন্ত্ৰ বল নখাটয় ॥
 দেবতা জিনিবে কৰো সমৰ্থ্য তোমাক ।
 কিহুকাল অপেক্ষা কৰিবা দৈত্য ঝাক ॥

মন্ত্ৰ লাগি আমি আজি শিবস্থানেযাও ।
 হৰস্থানে মন্ত্ৰ লভি শীঘ্ৰ গুচিআহো । ।
 মন্ত্ৰ আনি দিবো দৈত্য সৰ্ব্বজয় হইবা ।
 কিছুকাল সৰ্ব্বজন নিৰলে থাকিবা ॥

দৈত্যৰ উক্তি ॥ * ॥

দৈত্যগণ কহে মুনি কিকথা কহিছা ।
 কালৰ আগত গাৱ য়েলাইবে বুলিছা ॥
 আমি পৰাজিত মুনি কৈতবা থাকিবো ।
 পৃথিবী অৰণ্যে কৈতো স্থান নাপাইবো ॥
 মন্ত্ৰ সমৰ্থন কাল প্ৰতীক্ষা কৰিব ।
 বলবস্ত্ৰে কৰে বল কিকৰে দানব ॥
 বণকৰি থাকো দেৱ সেহিসে উত্তম ।
 ভূমণ্ডলে দানবৰ নাহি দেখো স্থান ॥

শুক্ৰৰ উত্তৰ ।

শুক্ৰ দেৱ কহে মই মন্ত্ৰ লাগি যাও ।
 মন্ত্ৰ আমি আসো মানেন অপেক্ষিবে কও ॥

মুনি বেষ ধৰি থাকা তপস্যা আচৰি ।
 দেশ কাল পাত্ৰ বুজি শাস্ত্ৰ ভাব ধৰি ।
 অসময়ে শত্ৰু সেৱা কৰিবে লাগয় ।
 ছল চাই বল বুজি বধিবে হোৱয় ।
 ছল চাই কাকুতি মিনতি কৰি ৰৈবা ।
 মন্ত্ৰ লই আসো মানে ঘৰতে থাকিবা ।
 মহেশ্বৰ মন্ত্ৰ লভি আসিব দানব ।
 মন্ত্ৰ বলে দেব সমে যুদ্ধ কৰাইব ।
 এতেক প্ৰবোধি ভৃগু শীঘ্ৰ চলিগৈলা ।
 মহাদেৱ স্থানে কৈলাসত উত্তৰিলা ।
 পিনে দানবে মিলি দূত পঠাইল ।
 ইন্দ্ৰৰ সমীপে প্ৰহ্লাদক পাঞ্চিদিল ।
 সত্যবাদী বিষ্ণু ভক্ত প্ৰত্যয় কাৰণ ।
 প্ৰহ্লাদে দেবক হেন বুলিলা বচন ।
 আনো দানবৰ সমে অতি সত্ৰ ভাষে ।
 যেন ৰূপে দেবতাৰ প্ৰত্যয় জন্মিবে ।
 অস্ত্ৰত্যাগ কৈলো আমি সম্মাহা গুছালো ।
 বাকলি বসন পিন্ধি তপ আচৰিলো ।
 সত্য বাক্য প্ৰহ্লাদৰ বিশ্বাস মানিল ।
 আনন্দিত দেৱগণ চিন্তা ছৰ হৈল ।

দৈত্য অস্ত্ৰ তিয়াগিল আমিও এৰিলো ।
 নিজ নিজ নিকটনে সকলে চলিলো ॥
 এত বুলি দেব সবে বৰ্ণশ্ৰদ্ধা এৰি ।
 স্বস্থানে বিহবে মহানন্দে ক্ৰীড়াকৰি ॥
 দৈত্য সৰ্বো তপস্বীৰ বেশ ধৰিলন্তু ।
 কশ্যপ আশ্ৰমে গই অপেক্ষা কৰন্তু ॥
 কাব্য কৈলাসত গই শিবক নমিল ।
 দোষি হৰে আগমন বাতৰি পুছিল ॥

শুক্ৰৰ বৰ পাৰ্থনা ।

পদ ।

শুক্ৰ নিগদাতি প্রভু আইলো তমু স্থান ॥
 বৃহস্পতি জিত মন্ত্ৰ প্ৰাপ্তিৰ কাৰণ ।
 দানবক পীড়াকৰে দেবতা সকল ।
 তাক পৰাজয় মন্ত্ৰ দিয়া বিশ্ববল ॥
 শুক্ৰ বাক্য শুনি হেন সৰ্ব্বজ্ঞ মহেশ ।
 কিকৰিবো আবে মনে চিন্তে আসৰিস ॥
 দিবে দানবক জয় শুক্ৰ মন্ত্ৰ বলে ।
 দেব দ্ৰোহ আচৰিবে মন্ত্ৰ প্ৰাপ্তি ভৈলে ॥

যত মানে দেবচয় মোহোৰ বক্ষিত ।
 এত চিন্তি শুক্ৰ প্ৰতি কহে ভূত নাথ ।
 সহস্ৰ বৰিষ কৰ স্নদাকৰণ ব্ৰত ।
 কৰ্ণে শিৰে ধূম য়েবে ছইবে নিৰ্গত ।
 মস্ত্ৰ লভিবাক তেবে সমৰ্থ ছইবা ।
 মতু মোৰ স্থানে শুক্ৰ মস্ত্ৰ নপাইবা ।
 যেহি আজ্ঞা বুলি গুৰু হৰে প্ৰণামিল ।
 আচৰিব ব্ৰত দেব যেন আজ্ঞা ভৈল ।
 ব্যাস কহে শুক্ৰ পাছে শিব আজ্ঞা পাই ।
 আৰম্ভিল ব্ৰত তৈত ধূম্ৰ পান খাই ।
 দেবতা শুনিল কাব্য তপ আচৰন্তু ।
 দৈত্য সবো ভৈল অহঙ্কাৰী অবিৰত ॥
 সৰ্বদেব মিলি পাচে বিম বিষি চাইল ।
 পুন যুদ্ধ কৰিবাক উদ্যোগ কৰিল ॥
 যথাত আছন্তু দৈত্য সব মহাবল ।
 যুদ্ধ সাজি দেবগণো দৈত্য খেদিগৈল ॥
 অস্ত্ৰ ধাৰী দেবসেনা সন্মাহা ভূষিত ।
 পুচন্তু দানবে দেখি ছই ভয়ভীত ॥
 পূৰ্বে অস্ত্ৰ ত্যাগি যোগ ব্ৰত আচৰিলো ।
 আশ্ৰয় গুৰুয়ো মহা ব্ৰত আৰম্ভিল ॥

পূর্বত অভয় দিলা আবে হিংসা কৰা ।
 শ্রুতি ধৰ্ম্ম সত্য কৈক গৈল দেব বৰ ॥
 অস্ত্রহান ভয়াতুৰ শৰণা গতক ।
 মাৰিবাক যোগ্য নোহে ইটো সমস্তক ॥

দেবতাৰ উত্তৰ ।

পদ ।

দেবগণ বোলে তোৰা সকলো মায়াবী ।
 পাঞ্চিয়াছ মন্ত্ৰ লাগি শুক্ৰগুৰু কবি ।
 কৰিছন্তু তপ শুক্ৰ আমি শুন পাইলো ।
 এতেকতে সত্যযুদ্ধ সাজি খেদি আইলো ।
 যুদ্ধ সজ্জা কৰে যিটো অস্ত্ৰ মন্ত্ৰ ধৰে ।
 চিদ্রলভি হেণ শক্ৰ বধিবে সন্তুৰে ।
 এহি সনাতন ধৰ্ম্ম শুন দৈত্য সৰ্ব্ব ।
 এতেকে দেবৰযুদ্ধ নোহন্তু অধৰ্ম্ম ।
 ব্যাস দেব কহে পাচে দেবা বাক্য শুনি ।
 পৰম্পৰে বিমৰিষি আছিলন্তু গুণি ।
 ভৈলন্তু বিহ্বল ভয়ে পলাই অন্তৰ্ভিল ।
 শুক্ৰ গুৰু মাতৃ স্থানে শৰণে পশিল ।

দুঃখ দেখি শুক্ৰমতা অভয় দিলন্ত ।
সকলে দানব তৈতে পলাই বৈলন্ত ।

শুক্ৰমাতাৰ প্ৰবোধ ॥*॥

ও বিষ্ণু কৰ্ত্তৃক মস্তক ছেদন ।
শুক্ৰমাতা কহে দৈত্য ভয় নকৰিবা ।
আমাসাৰ গৃহেসবে নিৰ্ভয়ে থাকিবা ।
নিৰ্ভয় লভিয়া সবে তথাতে বহিল ।
অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ সস্ত্ৰম বিহীন দৈত্যবল ॥
দেবতা দেখিল দৈত্য শৰণে পশিল ।
তৈতেবলা কোৰ কৰিবাক খেদিগৈল ॥
দেবে য়েবে খেদিপালে অস্ত্ৰৰ দলক ।
বধিবাক লাগি পাচে ভৈলন্ত উদ্যোগ ॥
শুক্ৰমাতা কহে বাপু দৈত্য নামাৰিবা ।
দিয়াছো অভয়দান মোহোক মানিবা ॥
নিবাৰিল শুক্ৰ বুড়ি তবু নুশুনিল ।
তাহান আশ্ৰমে দৈত্য বধিবে লাগিল ॥
অস্ত্ৰৰ নিধন দেখি তেবে শুক্ৰ আই ।
দেবতাক প্ৰতি ক্ৰোধ অগনি উধাই ।

যদি মই সত্য সিদ্ধ তপ আছো কৰি ।
 আজি দেবতাক নিদ্ৰাবাণে নিও মাৰি ।
 এত বুলি নিদ্ৰাদেবী আদেশ কৰিল ।
 আদেশ মাত্ৰকে নিদ্ৰা দেবক লাগিল ॥
 নিচুলি পৰিল দেব যৈত ঘিবা ছিল ।
 ইন্দ্রসমে সৰ্বদেব নিদ্ৰা আকৰ্ষিল ।
 ইন্দ্র নিদ্ৰা দেখি বিষ্ণু বিষম্ব ভৈলন্তু ।
 মোৰ দেহে প্ৰবেশ কৰহ বুলিলন্তু ॥
 এত বুলি প্ৰবেশাইল বিষ্ণুৰ দেহত ।
 বিষ্ণুত প্ৰবেশি ইন্দ্র লভিলন্তু স্বস্থ ॥
 হুৰি বাখিলন্তু ইন্দ্র স্থখে নিদ্ৰা যাই ।
 দেখি ক্ৰোধে বিষ্ণু প্ৰতি বোলে শুক্ৰ আই
 ইন্দ্র তোক ভক্ষ কৰো বিষ্ণুৰ সহিতে ।
 দেখোক মোহোৰ তপোবল ত্ৰিজগতে ॥
 ব্যাস নিগদতি বুড়ি এতেক বুলিয়া ।
 যোগ বলে বিষ্ণু ইন্দ্র দুহাক্কে বান্ধিয়া ॥
 স্তম্ভ কৰিল দুইকো সকলে দেখিল ।
 বিচূৰ্ত্তি বিহ্বল সবে গুণনি লাগিল ॥
 দেবতাৰ ভয় জানো সবাকে ঘালয় ।
 যোগ অগ্নি তেজে আজি সবে ভস্মহয় ॥

দেব দুঃখ দেখি ইন্দ্র কহিল বিষ্ণুক ।
 দুঃখ ভয় মধো লভিছোহো অতিবেক ॥
 তপোবলে অহঙ্কাৰ বাঢ়িছে বৃড়িৰ ।
 ব্যভি চাৰ কৰ্ম কৰিছন্তু দুৰাচাৰ ॥
 যাবে নতু নষ্ট কৰে আমা সৰাহাক ।
 শীঘ্ৰে চক্ৰ হানি দেব বধিয়ো তাহাক ॥
 ইন্দ্র বাক্যে বিষ্ণু স্তদৰ্শনক স্মৰিল ।
 স্মৰণ মাত্ৰকে চক্ৰ তৈত আনি ভৈল ॥
 ইন্দ্রৰ প্ৰাৰ্থনা মতে দেব জগন্নাথে ।
 ত্ৰাস্কণী বধিবে লাগি চক্ৰ লৈলা হাতে ॥
 চক্ৰ হানি শুক্ৰ আইৰ শিৰ ছেদ কৈল ।
 দেখি শতক্ৰতু বৰ আনন্দ লাভিল ॥
 সন্তোষে সকল দেব জয় ধ্বনি কৰে ।
 আপদ ভৈলন্তু দূৰ আনন্দ অন্তৰে ॥
 ইন্দ্র বিষ্ণু হুয়ো ভৈল বিঘিনি খণ্ডন ।
 স্ত্ৰী বধে দুঃখিত ভৃগু শাপে নাৰায়ণ ॥
 একাদশ আধ্যা পদ মন্ত্ৰ লভ্য নাম ।
 ভণিল গোপাল দেব বোলা বাম বাম ।

অথ বিষ্ণু প্রতি ভৃগুৰ শাপ ।

পদ ।

ব্যাস নিগদতি জন্মেজয় নববৰ ।
 ভৃগু দেখিলন্ত মৃগু ছেদন ভাৰ্য্যাৰ ॥
 পতি অগ্ৰে পত্নী বধ সহে কাৰ প্ৰাণ ।
 হউক মাধব কিস্মা স্বয়ং ভগবান ।
 স্ত্ৰী, বধ মহত পাপ দেখি ভৃগু মুনি ।
 অতি শোকাভূৰে মাধৱক বোলে বাণী ।
 নকৰিলি কাৰ্য্য ভাল জানি মহাপাপ ।
 মনে বিপ্ৰনাৰী বধা সিয়ো ঘোৰ তাপ ।
 সত্বগুণে তই বিষ্ণু বজ্জৈ ব্ৰহ্মাদেৱ ।
 তমোগুণে সংহাৰক বিভু সদাশিৱ ॥
 বিপন্নীত তৈল আজি কৰ্ম্মৰ বিপাকে ।
 নিন্দা কৰ্ম্ম কৈলি কেনে তামসিক ভাগে ।
 অবধ্য স্ত্ৰীজাতি বিষ্ণু কৰিলি নিধন ।
 আজি দুৰাচাৰ তোক শাপিবো এখন ।
 অন্য কি কৰিব তোক দিওঁ ঘোৰশাপ ।
 তই যেনে মোৰ মনে দিলি মহাতাপ ।

ইন্দ্র লাগি পাপ কাৰ্য্য কৰিলি কিমক ।
 নশাপো ইন্দ্রক মই শাপ দিবো তোক ॥
 প্ৰত্যক্ষে তামস গুণ তোহোৰ আছয় ।
 কোট যোনি জন্ম লহ তই চৰাশয় ॥
 যিটো ঋষি তোহোক সাত্ত্বিক বলি কস্ত ।
 নোহে সিটো জন গনি মূৰ্থহে নিতান্ত ॥
 গৰ্ভবাসে পাপ ভোগ কৰ লক্ষ বার ।
 মোৰ শাপে মৰ্ত্যে জন্ম ধৰ চৰাচাৰ ॥
 ব্যাস নিগদতি এহিক্ৰমে জনাৰ্দন ।
 ধৰ্ম্ম নষ্ট হই জন্ম ধৰে পুনঃ পুনঃ ॥
 নৰ উপকাৰ লাগি মনুষ্য হোৱয় ।
 জগন্নাথ সদা পাপ যোনিকে ভোগয় ॥

ভৃগুপত্নীৰ পুনৰ্জীৱন ।

পদ ।

জন্মেজয় বদতি কহিয়ো সৰিস্তনি ।
 ভৃগু ৰমণীক য়েবে কাটিলন্তু হৰি ॥
 কিক্ৰমে গৃহস্থি ধৰ্ম্ম ৰাগিনন্তু ভৃগু ।
 পুনৰপি গৃহস্থি হইল মহাপ্ৰভু ! ॥

হেন শূনি বেদব্যাসে বুলিলা মাদৰি ।
 বিষ্ণুক শাপিয়া পাছে ভৃগু দেৱ অৰী ।
 পত্নীৰ মস্তক আনি দেহে যোড়া দিল ।
 উচ্ছকৰি মহা বাক্যে বুলিবে লাগিল ।
 আজি দেবী ! বিষ্ণু তোমা কৰিল নিহত ।
 মই জীবদান কৰো তপৰ বলত ।
 যদি আচৰিছো মই ধৰ্ম্ম সনাতন ।
 সেই ধৰ্ম্ম বলে হোক তোমাৰ জীবন ।
 দেখোক দেবতা সবে মোৰ তপ বল ।
 এহি বুলি ধালি দিল কমণ্ডলু জল ।
 যদি সত্য শোঁচ বেদ তপ বল মোৰ ।
 অশ্বমেধ শান্তি জলে জীব হোক তোৰ ।
 এত বুলি ভৃগু যজ্ঞ জলে শান্তি কৈল ।
 তেতিয়কৈ ভৃগুপত্নী জীবিত হইল ॥
 কটা মূণ্ড যোড়া লাগি উঠিয়া বসিল ।
 যেন নিদ্ৰা ভাঙ্গি লোকে জাগৰিত ভৈল ।
 সতী স্নানী ভৃগু ভাৰ্য্যা উঠিয়া বসিল ।
 জগতে দেখিল যেনে নিদ্ৰায় জাগিল ।
 মাধু সতী মাধু স্নানী সবে প্ৰশংসন্ত ।
 হেন ৰূপে ভৃগু পত্নী জীবিত ভৈলন্ত ॥

দেখি ইন্দ্র আদি দেৱ বিশ্বয় ভৈলন্ত ।
 দেৱক সম্বুধি পাছে ইন্দ্রে বুলিলন্ত ।
 তপ বলে ভৃগু পত্নী জীৱিত কাৰিল ।
 শুক্ৰ তপ বলে হৈবে বিমস্নয় ফল ।
 মন্ত্ৰ লভি বাক্য য়েবে বিম্বি আচৰয় ।
 সেই ভয়ে তনু মোৰ কাষ্পে দেবচয় ।
 ব্যাস দেৱ কহে ইন্দ্রে শুক্ৰ তপ শুনি ।
 ভয়ে ক্ষুধা নিদ্ৰা এৰিলন্ত স্তবমনি ।

অথ জয়ন্তী প্ৰেৰণ ।

মনে বিমৰষি কন্যা জয়ন্তীক আনি ।
 মুছ হাসি পুৰন্দৰে বুলিলন্ত বাণী ।
 যাহ কন্যা মই তোক শুক্ৰত অৰ্পিছো ।
 তপস্বিনী হুই তাক্ৰ ভজিবে কহিছো ।
 তাক্ৰ ভজি মোৰ বশ কৰহ কুমাৰী ।
 মনে প্ৰাণে উপচাৰে ভজহ ঝিযাৰী ।
 স্বামী গৃহে যাহ মোৰ ভয় কৰ দূৰ ।
 পিতৃ আজ্ঞা মানি কন্যা ভৈল অগ্ৰসৰ ।
 তৈত গই দেখে কাব্য ধূম পাণ কৰে ।
 দেহ দেখি পিতৃ বাক্য কন্যা মনে পৰে ।

কলাপাত ব্যজনিত বিছিবাক লৈল ।
 স্নিগ্ধ স্ৰবাসিত জল পান হেতু দিল ।
 ছুপৰ হইলে বস্ত্ৰছায়া দান কৰে ।
 বৃক্ষপত্ৰে ছালিবাস্কি দিল নিজ কৰে ।
 স্তম্ভধুব দিব্য পৰু ফলমূল আনি ।
 ভক্তিকৰি মুনি অগ্ৰে গুচ্ছান্ত বাকলি ॥
 শুক্ৰ কুশাসন পাতি বিগত প্ৰমাণ ।
 নিত্য কৰ্ম্ম লাগি পুষ্প কৰন্তু সাজণ ॥
 মৃদু মৃদু স্তকোমল বৃক্ষৰ পল্লব ।
 নিদ্ৰা লাগি শয্যা সাজ কৰন্তু উত্তম ॥
 দেহ শীত কৰিবাক মৃদু বায়ু কৰে ।
 অগ্নিকৰি বিছনি বিছন্ত গ্ৰহ্ম তাৰে ॥
 শাপভয়ে জয়ন্তী মুনিক ডবকৰে ।
 সবিকাৰ হাব ভাব কিঞ্চিতো নকৰে ॥
 মুনিপ্ৰীতি লাগিমাৰু কৰেস্ততি নতি ।
 মঙ্গল কামনা আনুকুল ভিক্ষা প্ৰাৰ্থী ॥
 নিদ্ৰা জাগৰিত ভৈলে মুখ ধৌত লাগি ।
 জল আনি দিয়ে কন্যা ভকতি সোহাগী ॥
 ইন্দ্ৰে পাঞ্চিআছে আৰু অনেক সেবক ।
 জিতেন্দ্ৰী মুনিৰ কাম তৃষা লগাইবাক ॥

মিসবে কৰন্তু জয়ন্তীৰ পৰিচৰ্য্যা
 বাপ ঘৰ হস্তে আনি দিয়ে ভাৰ বোঝা ॥
 এহিৰূপে বহুকাল পৰিচৰ্য্যা কৰে ।
 জিত ক্ৰোধ মুনিবৰে ভুলাবে নপাৰে ॥
 সহস্ৰ বৰিষ পূৰ্ণ হইলন্তু য়েবে ।
 তুটুই শিবে বৰ দিবে আইল তেবে ॥
 মহেশ কহন্তু যত আছয় সংসাৰে ।
 যতেক দেখিছ তুমি জগত ভিতৰে ॥
 বাক্যে প্ৰকাশিবে যাক পাৰ মুনি বৰ ।
 কহিবে নপাৰ যাক সংসাৰ ভিতৰ ॥
 ইচ্ছা মাত্ৰে সৰ্বসিদ্ধি অবশ্য হইবে ।
 আৰু সৰ্বভূতে তুমি অবধ্য হইবে ॥
 দিলো ইফট বৰ শুক্ৰ যৰে চলিয়াস ।
 এতবুলি অন্তৰ্দ্ধ্যান তৈল কীৰ্ত্তিবাস ॥
 ব্যাস নিগদতি শুক্ৰ ইফটবৰ লভি ।
 পুচিবে লাগিলা পাচে জয়ন্তীক দেখি ॥
 কোন তুমি কাৰকন্যা কিকাৰ্য্যে আসিছা ।
 যিবা বাঞ্ছা দিবো আজি নাহিক অন্যথা ।
 তোমাৰ সেৱাত বৰ হইলো প্ৰসন্ন ।
 যদিবা দুৰ্লভ তাকো কৰিব অৰ্পণ ।

হেনশুনি বঙ্গভৈল ইন্দ্রৰ নন্দণী ।
 সৰ্ব্বজ্ঞ তপসী তুমি জানিছা আপুনি ।
 শুক্ৰ কহে অবশ্য বুজিছো মই কন্যা ।
 তথাপিতো কহা তুমি যি আছে কামনা ।
 যিবা লাগে কৰো সত্য বৰপ্ৰীত ভৈলো
 তোমাৰ ভক্তিত আমি সন্তোষ লভিলো
 জয়ন্তী বোলন্ত আমি ইন্দ্রৰ নন্দনী ।
 জয়ন্তা আমাৰ জেট তাহাৰ ভগিনী ।
 পিতৃ সমৰ্পিল দেব তোমাৰ হাতত ।
 মোৰবাঞ্চা গ্ৰহণ কৰাহা ধৰ্ম্মমত ।
 হেনশুনি কহে শুক্ৰ শুনা স্ৰবদণী ।
 মোৰসঙ্গে দশবৰ্ষ বঞ্চিবা যামিণী ।
 অদৃশ্য ভাবত যথা খুচি বিহাৰিবা ।
 সৰ্ব্বভূত চক্ষু তুমি আদৰ্শিতা বৈবা ।
 এতবুলি শুক্ৰাচাৰ্য্যে জয়ন্তীক লই ।
 গুপ্ত ভাবত বাখে নিজগৃহে গই ।
 মায়াবলে সৰ্ব্বভূতে নেদেখা কৰিল ।
 এহিৰূপে দশবৰ্ষ বঙ্গে বিহৰিল ।
 দৈত্যসবে শুনি শুক্ৰ মন্ত্ৰ লভিআইল ।
 দৰ্শন কৰিবে লাগি গৃহত চলিল ।

নেদেখয় শুক্রতথা কৈতবা আছন্ত ।
 কিন্তু শুক্র গুপ্তভাবে জয়ন্তী খেলন্ত ॥
 মনদুঃখে দৈত্যসব বিমৰিষ ভৈল ।
 পুনু পুনু বিচারিয়া গুৰুক নপাইল ॥
 অদৃশ্য ছইয়া শুক্র যৈত তৈত বমে ।
 পালতিল দৈত্যসবে মনোদুঃখ ক্রমে ॥
 শুক্র গোপ্যে খেলা মগ্নইন্দ্র জানিপাইল ।
 বৃহস্পতি গুৰুসমে পরামৰ্ষ কৈল ॥
 আত পরে কিকৰিব কহা গুৰুবাণ ।
 দশ বর্ষ মাত্র শুক্র বাঁথবে কন্যাক ।
 এতেকতে তুমিদেব শুক্র রূপধৰা ।
 লোভ লগাই দানব সবক মুগ্ধকৰা ॥
 ইন্দ্র বাক্য শুনিগুৰু শুক্র রূপধৰি ।
 দৈত্যৰ নগৰে প্রবেশিল শীঘ্রকৰি ॥
 গুৰু আসিবাক দেখি দানব সমস্ত ।
 ভক্তি কৰি স্তুতি পূজা কৰে চৰণত ॥
 সমস্ত অস্ত্ৰে আসি মন্দির চৰণ ।
 মায়ায় মুহিত চিনিবাক শক্তি হীন ॥
 শুক্র রূপ বৃহস্পতি অভেদ কেবল ।
 শুক্র সম বাক্য পাঁচে কহিবে ধৰিল ॥

আইস সবে মোৰ যজমান শিষ্য যত ।
 দিয়ো হিত বুদ্ধি অতিশয় বাক্য প্ৰীত ॥
 তোমাৰ কৈল্যান হেতু মন্ত্ৰ প্ৰাপ্তি আছে ।
 তপস্মাত কৈলো তুৰ্ঘ দেব কীৰ্ত্তি বাসে ।
 মহামায়া বিদ্যা পালে তপৰ প্ৰভাবে ।
 দিলন্ত মহেশ মন্ত্ৰ সৰ্ব্ব সিদ্ধি হবে ।
 এত শুনি দৈত্য সব মহা প্ৰীতি ভৈল ।
 গুৰু মন্ত্ৰ লভি আছে যুদ্ধ ভয় গৈল ।
 দেব ভয় গৈল সবে আনন্দে বিভোল ।
 প্ৰেমানন্দে প্ৰণামন্ত্ৰ গুৰু পদতল ।
 দেবতাক ভয় ত্যাগি আনন্দে বিহৰে ।
 বৃহস্পতি মায়া দৈত্য বুজিবে নপাবে ।
 ভৃগু শাপ নাম ইটো দ্বাদশ অধ্যায় ।
 শ্ৰবণে কীৰ্ত্তনে হয় পাপৰ প্ৰলয় ।
 ভণিল গোপাল দেব পদ অনুবন্ধে ।
 বাম বাম বুলি সদা ভব পাশে বন্ধে ।

জন্মে জয়ৰ প্ৰশ্ন ॥

পদ ।

জন্মে জয় পুছে দেব গুৰু বৃহস্পতি ।
 কিকৰিল পৰে গুপ্তভাবে থাকিতনি ॥
 সৰ্বশাস্ত্ৰ বিশাৰদ দেব পুৰোহিত ।
 ধীৰ মতি অগ্নিৰা তনয় মহা ব্ৰত ॥
 হেন জনে চন্দ্ৰ বেশে দৈত্যক ছলিল ।
 ঈহাৰ কাৰণ গুণি কহিয়ো সকল ॥
 সত্য মাত্ৰ ধৰ্ম্ম মূলক হে সৰ্ব শাস্ত্ৰ ।
 মুনিয়ে কহন্তু সত্যে মাত্ৰ আশু প্ৰাপ্ত ॥
 বৃহস্পতি হেন গুৰু ইৰূপ আচাৰ ।
 গৃহস্থী লোকৰ মাঝে আছে কি বিচাৰ ॥
 ভোজতো অধিক মৎস্য খায় ইটো শূনি ।
 ত্ৰিলোক ঐশ্বৰ্য্যবন্ত বৃহস্পতি গুনি ॥
 তথাপি আহাৰ অৰ্থে অবিহিত কায ।
 ঠগামী কৰিল গুৰু ধৰি ছদ্ম বেশ ॥
 মুখৰ বাক্যত যাৰ উচ্চন্ন হোৱয় ।
 শিৰ্ষাচাৰ এৰি কেনে ঠগে প্ৰবৰ্ত্তয় ॥

সত্ৰুগুণে জাত দেব বজ্জোগুণে নৰ ।
 তমো গুণে ভূত প্ৰেত পিশাঞ্চ চামৰ
 অমৰণ গুৰু যদি মিথ্যা বাদী ভৈল ।
 বজ্ৰ তমগুণে কৈত সত্য ধৰ্ম্ম বৈল ।
 কৈত ধৰ্ম্ম বৈল মোৰ সন্দেহ ডাঙ্গৰ ।
 কোন গতি হৈব তেবে ত্ৰিলোক জীৱৰ ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু ইন্দ্ৰ আদি আন আনদেব ।
 সৰ্ব্ব চলবাদ যদি মনুষ্য কি হইব ।
 বিশ্বা গিত্ৰ বশিষ্ঠ বামদেৱ বৃহস্পতি ।
 ইটো সৰ্ব্ব পাপে ৰত অন্যৰ কি গতি ।
 ইন্দ্ৰ চন্দ্ৰ অগ্নি দেব পৰশ্বতী লম্পট ।
 ত্ৰিভুবনে সনাতন আৰ্য্য ধৰ্ম্ম কৈত ॥
 কাৰ উপদেশ মানো কাৰ কথা শুনো ।
 দেৱঋষি মুনি যত মানে লোভী পুনু ।
 ব্যাস কহে ৰাজা দেহধাৰী যতমান ।
 ব্ৰহ্মা কি শিবকি বিষ্ণু বৃহস্পতি আন ।
 সমস্তে বিকাৰী সবে ইন্দ্ৰিয়ৰ বশ ।
 ৰাগা বিষ্ণু ৰাগী ব্ৰহ্মা ৰাগী কীৰ্ত্তিবাস ।
 ৰাগী ভৈলে অকাৰ্য্য নকৰে কোনো নৃপ
 ৰাগী লোকো বুকি বলে বিদেহী স্বৰূপ ।

অবিকাৰী দেহী ৰূপ তাক দেখা যায় ।
 শঙ্কটে পৰিলে কিন্তু গুণাবৰ্ত্ত হয় ।
 কাৰণ নুহিলে নোহে কাৰ্য্যৰ উৎপন্ন ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু আদি সবে গুণৰ কাৰণ ।
 পঞ্চ বিংশ তন্ত্ৰে ইটো দেহৰ গঠন ।
 কাল প্ৰাপ্তে মৃত্যু ধৰ্ম্ম কেনে ধোকামন ।
 পৰে উপদেশ দিবে সৰ্ব্বজান শিষ্টি ।
 আত্ম কাৰ্য্যে হোৱে সবে বিভ্ৰম অশিষ্টি ।
 কাম ক্ৰোধ লোভ মোহ পৰ হিংসা ধৰ্ম্ম ।
 ইটো এৰি দেহ ধাৰী কৈ ত ছইবে কৰ্ম্ম ।
 কদাচিতো বিষ্ণুকৰে দাক্ষণ তপস্বী
 কতোবা কৰন্তু দানযজ্ঞ নানাঅৰ্চা ॥
 কদাচিতো লক্ষ্মীসমে আনন্দে বিহৰে ।
 লক্ষ্মী বশ ছইবহে বৈকুণ্ঠ নগৰে ॥
 কদাচিতো দৈত্য সমে কৰে ঘোৰ ৰণ ।
 দৈত্য অস্ত্ৰে জৰ্জৰিত হোৱে জনাৰ্দন ।
 কদাচিতো জয় লভে কভু পৰাজয় ।
 স্বপ্ন দুঃখ ভোগে হৰি নুহিকা সংশয় ।
 ভালমন্দ ৰূপেইটো সংসাৰ ৰাজ্য ।
 শুভা শুভ দুই ফল ইহাৰ কাৰণ ।

যোগ নিদ্রা ধৰি কৰে অনন্তে শয়ন ।
 কালে স্বভাবতে পুনু হয় জাগৰণ ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু হৰি ইন্দ্র মুনি ঋষি দেব ।
 নিজ পৰমায়ু মতে বিহবন্তু সব ।
 নিশা ভৈলে যুমে জীব প্রভাতে উঠয় ।
 ৰাত্ৰি পুহাইলে পুনু বিশ্ব সৃষ্টি হয় ।
 আয়ুশান্তে ব্ৰহ্মা বিষ্ণু শিব ইন্দ্র আদি ।
 সবে ক্ষয় প্রাপ্ত হয় জন্মে পুনৰপি ।
 এতেকে দেহীৰ ধন্য কামাদি সঞ্জাত ।
 নুহিকে বিষয় একো সন্দেহ ইহাত ॥
 কাম ক্ৰোধ আদি গুণে সংসাৰৰ চিত ।
 মুক্ত পৰমার্থিক পুৰুষ আছে কৈত ॥
 যিজন আছয় হেন গৃহ নাহি কৰে ।
 সঙ্গ ত্যাগি মুক্ত হুই সংসাৰে বিহৰে ॥
 বৃহস্পতি ভাৰ্য্যা নৃপ চন্দ্রে হৰি নিল ।
 ভাতৃ বধু দেব ভাৰ্য্যা গুৰুয়ে হৰিল ॥
 ইকপে সংসাৰ ৰাগে লোভে মোহে মজে ।
 গৃহস্থী হুইলে কৈত মুকুত সহজে ॥
 এতেকতে সৰ্ব্ব ত্যাগি সবাৰঙ্গশৰী ।
 চিদানন্দ ৰূপী সৰ্ব্ব ব্যাপী সৰ্ব্ব মৰি ॥

যাৰ গুণে বন্ধ জীৱ সংসাৰে ভ্ৰমন্ত ।
 মদ খাই য়েহেন বাতুল চেঞ্চাৰন্ত ।
 তাক আৰাধনা কৰি গুণ পৰি হৰ ।
 মুক্তি লাগি অন্য পন্থ নাহি ইটো ছাৰ ।
 যি পৰ্য্যন্ত মহামায়া কৃপা নকৰিব ।
 আৰু অন্য কোন জনে মুক্তি দান দিব ।
 কৰুণা সাগৰ দয়াময়ী জগদ্ধাত্ৰী ।
 তাক ভজি জীৱ মুক্ত হোৱে নৰপতি ।
 দুৰ্লভ মনুষ্য দেহ পাই যিটো জনে ।
 জগত ঈশ্বৰী মায়া নকৰে ভজনে ।
 শূন্য হন্তে সিটো জন পতিত হইল ।
 শূন্যতে পৰিল কিছু তৰণী নপাইল ।
 তিনি গুণে অহঙ্কাৰ আৱৃত জগত ।
 সিটো নতাৰিলে অন্য উপায় কিআত ।
 এতেকে সৰুলো এৰি তাহাঙ্ক ভজিযো ।
 ভুবন ঈশ্বৰী মায়া আশ্ৰয় কৰিযো ।

জন্মোজয়ৰ প্ৰশ্ন ॥*॥

পদ ।

নৃপতি পছন্ত পাছে বৃহস্পতি গুৰু ।
 তেঞ বৈশ ধৰি কি কৰিণ কল্পভৰু ।

শুক্রনো আসিল কোন কালে তাতপৰে
 কহিয়ো আখ্যান পিতামহ সবিস্তাৰে ।
 ব্যাস কহে শুনা তৈত গুৰু যিকৰিল ।
 কাব্য ৰূপ ধৰি য়েবে চলিবাক গৈল ।
 মই নিজ গুৰু শুক্র বুলি প্ৰবোধিল ।
 দেখি শুক্র ৰূপ দৈত্য প্ৰত্যয় কৰিল ।
 বিদ্যা লাগি মহেশক তপস্যা কৰিলো ।
 শিব অনুগ্ৰহে মহা মোহ বিদ্যা পালো ।
 এহি মতে বৃহস্পতি বঞ্চনা কৰিল ।
 তুষিত দানব কুল বিশ্বাস কৰিল ।
 হেথা দশ বৰ্ষ শুক্ৰে প্ৰাতিজ্ঞা পূৰিল ।
 গুপ্ত ভাবে জয়ন্তী সহিত বিহৰিল ।
 যজ্ঞমান লাগি আবে মনে চিন্তাকৰে ।
 সবে মোতে আশা কৰি আছে নিবস্তৰে ।
 বাট চাই আছে মোক দেখিছো সাক্ষাতে
 ভয়াতুৰ শিষ্য মোৰ দেখো গই তৈতে ।
 মোৰ শিষ্যে দেবতাক আক ভয় নাই ।
 এহি বাক্য দৈত্য সবে কহিবো বৃজ্জাই ।
 এত মনে ভাবি শুক্ৰ জয়ন্তীক বোলে ।
 দেব সমে উপশাস্ত কৰো শিষ্য দলে ।

আজি দশ বৰ্ষ পূৰ্ণ ভৈলন্ত মোহোৰ ।
 এতে কতে যজ্ঞমানে দেখো গই মোৰ ।
 আজ্ঞা কৰা শিষ্য বৰ্গ দেখিবো যাইবো ।
 পুনৰপি শীঘ্ৰ দেবি পালতি আসিবো ॥

জয়ন্তীৰ উত্তৰ ॥*॥

জয়ন্তী কহন্ত দেব তুমি ধৰ্ম্মবান ।
 যাহ তৈত ধৰ্ম্ম ৰাখি কৰা আগমন ।
 এত বাক্য শুনি গুৰু শীঘ্ৰ তৈত গৈল ।
 বৃহস্পতি সমীপত দানব দেখিল ।
 অনুমানে বৃহস্পতি ছদ্ম বেশধৰী ।
 দৈত্য ছলিবাক আইল মোৰ ৰূপ কৰি ।
 যৈত ধৰ্ম্মাচাৰে গুৰু যজ্ঞ নিন্দা ৰূপ ।
 প্ৰবোধিছে শিষ্য সবে বেদ বাক্য নৃপ ॥
 শুনা দেব বৈৰী গণ হিত বাক্য মোৰ ।
 অহিংসা পৰম ধৰ্ম্ম সৰ্ব্বত্ৰে প্ৰচাৰ ।
 শত্ৰুয়ো নোহন্ত বধ যোগ্য হিংসা ধৰ্ম্ম ।
 কিন্তু ভোগাৰ্থিৰ হেতু আছে বেদমৰ্ম্ম ॥

ভোগবত ব্ৰাহ্মণৰো পশুহিংসা কৰ্ম ।
 জিহ্বাস্বাদ লিপ্সা দেখাইছে বেদধৰ্ম ।
 জিহ্বাস্বাদ তৃপ্তিকামে অহিংসা হোবন্ত ।
 এহিসে উত্তম শাস্তিক বেদমত ।
 এহিমতে বেদনিন্দা ৰূপ বাক্যচয় ।
 কহে ব্ৰহ্মপতি শুক্ৰশুনি সবিষ্ময় ।
 মনেভাবে গুৰুগোৰ হিংসায়ে নিশ্চয় ।
 বঞ্চনা কৰিছে ধৰ্ত্ত মোৰ শিষ্যচয় ।
 ধিক্ লোভ পাপবীজ নৰক আৰ্জ্জিল ।
 গোৰৰূপ কৰিযিটো ইহাঙ্ক পাঞ্চিল ।
 বচনে প্ৰমাণ দিটো পাবণ্ড অধন ।
 ধৰ্ম্মবন্ত জনে কৰাইলন্ত ব্যতিক্ৰম ।
 শুৰগুৰু সৰ্বধৰ্ম্ম শাস্ত্ৰ প্ৰবৰ্ত্তক ।
 কিহেনো নাটিছে তাক লোভ তৈল ধিক ।
 ছদ্ম কৰিঅন্য লোক গুৰুৰূপ হয়
 নহয় পণ্ডিত দিটো পাবণ্ড নিশ্চয় ॥
 উত্তম ব্ৰাহ্মণ যদি পতিগ্ৰাহী হয় ।
 পাতকে মেৰাই তাক ধৰিল নিশ্চয় ।
 মোহোৰ যাজক সবে কহিছন্ত গুড় ।
 শিখাইছে বাক্য বেদ মার্গৰ বিকল্প ॥

পুন্য ভাগবত পদ চতুৰ্থ স্কন্ধৰ ।
 এয়োদশ অধ্যা শুক্ৰাচাৰ্য্যৰ বিচাৰ ।
 দেখা ইটো মহন্তৰ কাৰ্য্য বিষদৃশ ।
 পৰে বঞ্ছি নিজে পোৱা দেবতাৰো আশ ।
 কিকৰে মনুষ্য জাতি সহজে নিৰ্বোধ ।
 মায়া এৰিবাক দেহাধাৰী নোহে সাধ্য ।
 যেহি হৌক ভাগ্যবশে নেৰিবাহা নাম ।
 গোপালে ৰচিলে ডাকিবোলা ৰামৰাম ।
 শুক্ৰ ব্ৰহ্মস্পতিৰ বিবাদ ॥*॥

পদ ।

ব্যাস নিগদতি শুক্ৰ এতেক ভাবিয়া ।
 ব্ৰহ্মস্পতি মুখচাই বুলিল হাসিয়া ।
 মোৰৰূপ ধৰিগুৰু দৈত্যক চলিছা ।
 মই শুক্ৰাচাৰ্য্য গুৰু তুমি কিকৰিছা ।
 এতকহি শিষ্যেডাকি ভাৰ্গবে বুলিল ।
 মোহোৰ আকৃতি ইটো গোট খল জাল ।
 তাৰকথা নুশুনিবা কোণো শিষ্যজ্ঞ ।
 ইটো ব্ৰহ্মস্পতি নযাইবা তাৰ স্থান ।
 হেনবাক্য শুনি দৈত্য দেখিল দুনাই ।
 দুইজ্ঞ একৰূপ কিছুভেদ নাই ।

ভৈলন্ত বিস্ময় সবে শুক্ৰ কোনজগ ।
 নিশ্চয় কৰিবে নাহিপাৰে দৈত্যগণ ।
 হেনদেখি শুক্ৰে পুনু দৈত্যক বুলিল ।
 ইতোজগ বৃহস্পতি মোৰ বেশকৈল ।
 তোমাক বঞ্চনাকৰে দেবকাৰ্য্য লগি ।
 তাহাঁক বিশ্বাস কৰি হইবা ছুঃখ ভাগি
 পাইআছো মহাবিদ্যা তোমাক শিখাবো ।
 তাৰবলে দেবতাক বিজয় কৰিবো ।
 এহিজানে ফাঁকিকৰি দৈত্যক বঞ্চয় ।
 এতেকতে তাৰবাক্যে নযাও প্রত্যয় ।
 হেনশুণি ভণ্ড শুক্ৰ কহিলে লাগিল ।
 যাম শুক্ৰ বিশ্বাস কৰহ দৈত্যবল ।
 দেবহন্তে ইটোজনে বাহিৰ কৰিয়ো ।
 ইহাৰ কথাত কেহু প্রত্যয় নাযায়ো ।
 তাতপাছে কাব্যে বহুমতে বৃজাইল ।
 বৃহস্পতি মায়াজালে দানব বিভোল ।
 এতেক নিশ্চয়কাৰ দানবে বোলয় ।
 সত্য ধৰ্ম্মগুৰু ইটো হিত বুদ্ধিদেয়
 দশবৰ্ষ সৰ্বদা আমাৰ সুখ নাই ।
 বিখ্যাবাদী যাহ আমাৰ গুৰুনুই ।

মায়াবী কুহকী দৈত্য গুৰুনাহ তুমি
 এতবুলি ভাৰ্গবক ভংসিল নাজানি ।
 ছদ্মবেশী গুৰুক দানবে সবে লৈল ।
 প্ৰাতিমানে দণ্ডবত প্ৰণিপাত কৈল ।
 হেনদেখি ভাৰ্গবৰ অগ্নি উঠলিল ।
 ক্ৰোধে দানবক শুক্ৰে অভিশাপ দিল ।
 মুৰ্খদৈত্য বৃহস্পতি বঞ্চনাত ভুলি ।
 মই বুজাইলো যত নুশুন সমুগি ।
 এতেকতে জ্ঞানহীণ পামৰ দুৰ্জন ।
 দেবতাত পৰাজয় হয়ো সৰ্বজন ॥
 মোহোক অবজ্ঞা ফল অল্প কালে পাৰি ।
 তেবেসে কপট কাৰ্য্য পৰিজ্ঞাত হবি ।
 ব্যাস নিগদতি বাজা শুক্ৰে এত কহি ।
 আপোন আলয়ে গৈল ক্ৰোধে শ্বাস বহি ॥
 বঙ্গ মনে বৃহস্পতি তথাতে বহিল ।
 দানব সবক য়েবে শুক্ৰে শাপ দিল ।
 বেশ এৰি বৃহস্পতি ভৈল নিজ ৰূপ ।
 ইন্দ্ৰৰ আগত গঠি কহিল স্বৰূপ ॥
 দানবৰ সঙ্গ ইন্দ্ৰ কৃত কাৰ্য্য ভৈলো ।
 শুক্ৰে শাপ দিল আক ময়ো ত্যাগ কৈলো ।

নিবাশ্রয় দৈত্য আবে শাপ দিয়াইলো ।
 শীঘ্ৰেবণ সাজিবাক তোমাক বুলিলো ।
 গুণক বাক্য শুনি ইন্দ্র আনন্দ লভিল ।
 সকলে দেবতা মিলি গুণক পূজা কৈল ।
 বণ সাজ কৰি গৈল দানবক ধাই ।
 দেবে খেদি আসে দেখি অশ্রুৰো সাজই ।
 পাচে গুণক ঘৰে গই গুণক নেপাইল ।
 গুণক অন্তর্কান এবে ঘোৰ চিন্তা ভৈল ।
 কোৱা কুই কৰে সবে মায়াই মোহিল ।
 তাৰ মায়া মোহে নিজ গুণককো এৰিল ।
 কষ্ট মনে নিজ গুণক ঘৰে গৈল চলি ।
 কপটীয়া পাপী গুণক বঞ্চিল সমূলি ।
 ভাই বোয়াৰীত খাই অন্তৰে মলিন ।
 বাহিৰে দেখান্ত শুচি ইজনো তেমন ।
 কিবা কৰো কি উপায় আবে কৈক যাও ।
 কোপ ভৈল গুণক গুণক কোন লাজে যাও ।
 ভয়তে বিহ্বল সবে প্রহ্লাদক লৈল ।
 প্রহ্লাদক আগ কৰি গুণক স্থানে গৈল ।
 গুণকৰ চৰণে ধৰি প্রণাম কৰিল ।
 নমাতন্ত গুণক পাচে মৌন ধৰি বৈল ।

কত ক্ষণে ক্ৰোধ মুখে বক্তা চক্ষু হুই ।
 মোক অনাদৰি কুহজালে মুগ্ধ হুই ।
 তান বশ ভৈল মোক অবিশ্বাস কৈল ।
 উন্মত্তৰ ফল হৰি হাতে হাতে দিল ॥
 কিৰ্কাৰবো মই আবে মোৰ কাৰ্য্য নাই ।
 তৈতে পুনু যাহ যৈত কপটী আছয় ॥
 দেব কাৰ্য্য লাগি যিটো দানবক বঞ্চে ।
 সিজন পৰম বন্ধু মোত কিবা আছে ॥

প্ৰহ্লাদৰ মিনতি ॥*॥

প্ৰহ্লাদে কহন্তু দেব তোমাৰ যাজক ।
 ভয় ভীত সৰ্ব্বজন আসিছে হেথাক ।
 আতুৰ শিষ্যক ত্যাগ নোহয় উচিত ।
 তোমাৰ সন্তান দেব তোমাৰ পালিত ॥
 শিব স্থানে মন্ত্ৰ লাগি য়েবে তুমি গৈলা ॥
 তযু ৰূপ ধৰি দুৰ্গ দৈত্যক বঞ্চিতা ।
 অজ্ঞানৰ দোষ সাধু জনে নধৰয় ।
 সকল জানিছা নিজে ক্ৰোধ কৰা কিয় ।
 মুনি গণ্য কহে মহন্তৰ ক্ষণে বাগ ।
 পৰম তপসী তুমি হ্যোক বিবাগ ॥

স্বভাবে শীতল জল অগ্নি সঙ্গে তপ্ত ।
 অগ্নি অন্তৰালে পুনু নিজে হোৱে শাত ।
 ক্ৰোধ চণ্ডালক সদা জ্ঞানিয়ে এৰিব ।
 এতেকে দৈত্যৰ প্ৰতি ভূট হোৱা দেব ।
 এত কহি দৈত্য পতি নিয়মি বহিল ।
 ক্ৰোধ ত্যাগি শুক্ৰাচাৰ্য্য বুলিবে লাগিল ।

দেব পৰাজয় ॥*॥

প্ৰহ্লাদ বচন শুনি জ্ঞানী ভৃগু পতি ।
 তুৰ্ণমনে মুদুহাসি কহিল সম্প্ৰতি ।
 ভয় নকৰিবা বসাতলে নয়াইবা ।
 মন্ত্ৰ বলে ৰাখো মই এথাতে থাকিবা ॥
 সত্য হিত বাক্য কহো শুনা পূৰ্বতস্থ ।
 ব্ৰহ্মাদেব স্থানে আমি শুনিছো যিমত ।
 অবশ্য সময়ে শুভাশুভ দুই ঘটে ।
 দৈব খণ্ডিবাক পাবে কাহাৰ সমৰ্থে ।
 দৈবদোষে আজি তুমি হীন বলভৈলা ।
 দেবে পৰাজয় কৈল পাতালে পৰিলা ॥
 কাল প্ৰাপ্ত হইলে পুনুৰাজ্য প্ৰাপ্ত হইবা ।
 পৰম বৈভব তুমি সিকালে ভুগিবা ।

পূৰ্ণদশ যুগ দেব গণে আক্ৰমিবা ।
 তাত পাচে তুমি সবে ত্ৰিলোক লভিবা ॥
 সাবৰ্ণি মনুৰ দিনে পুনু ৰাজ্য পাইব ।
 তষু নাতি বলী মেহিকালে ৰাজা হইব ॥
 বাহুবলে ত্ৰিভুবণ কৰিব শাসন ।
 এহি ৰূপে ব্ৰহ্মা স্থানে কৰিলো শ্ৰবণ ॥
 যিকালে বামন ৰূপে বলিক ছলিল ।
 দেবতাক ৰাজ্যদিয়া নাৰায়ণে কৈল ॥
 দেবলাগি যিৰূপে ছলিলো বলীৰাজ ।
 সাবৰ্ণি মনুৰ দিনে পুনুদিবো ৰাজ ॥
 মেহিকালে ইন্দ্র হুইবা তুমি বলীৰাজ ।
 শুনিলোহো ইটো পূৰ্বে দেবৰ সমাজ ॥
 তোমাৰ নাতিক য়েবে এতেক বুলিল ।
 তৈতে পাচে ভয়েবলী অন্তৰ্হিত হৈল ॥
 একদিনা বলীপাচে বৃষৰূপ ধৰি ।
 শূন্য গৃহে বাসবক লগাইল দাডুৰি ॥
 বাসবে পুচন্ত বলীকেনে হেন কৈলা ।
 সৰ্বলোক অধিপতি বলিবৰ্দ ভৈলা
 লজ্জানাহি বলিতোৰ প্ৰধান ৰাক্ষস ।
 মহামানী নাম তোৰ ভতৰাব বেশ ॥

ইন্দ্রবাক্য শুনি বলি কহিল উত্তৰ ।
 কিনো লজ্জা কাম ইটো ভৈল পুৰন্দৰ ।
 মহাতেজা বিষ্ণু মৎস কচ্ছপত জাত ।
 দৈববশে ভৈলো বৃষ কিবা লজ্জাতাত ॥
 ব্ৰহ্মবধ কৰিতুমি পদমে লুকাইলা ।
 ময়ো ধনহীন দুখে বৃষৰূপ ভৈলো ॥
 সৰ্ব্ব দৈবা ধীন তাত স্তম্বদুঃখ কিবা ।
 সৰ্ব্বকাৰ্য্য কৰেকাল ইচ্ছাহয় যিবা ॥
 শুক্ৰ নিগদতি এতমান কহিবলী ।
 ইন্দ্রক সম্মুখি যথাস্থানে গৈল চলি
 দৈববল ইটোমই কহিলো তোমাত ।
 দেবনৰ দৈবাধীন সকলে জগত ॥
 চতুৰ্দশ! অধ্যাপদ শুক্ৰ প্ৰাপ্তিনাম ।
 বাঁচল গোপালে ডাকি বোলা বামবাম ॥

অথ দৈত্য বিজয় ॥

পদ ।

ব্যাস নিগদতি জন্মেজয় নৃপবৰ ।
 শুক্ৰবাক্যে প্ৰহ্লাদৰ অনন্দ অন্তৰ ॥
 দৈববল মহাবল বৃজ্জিল প্ৰহ্লাদে ;
 শুক্ৰত কাঁহল পুনু হৰিষে, বিধাদে

যুদ্ধ কৰিলেও জয় কদাচ নহয়
 কথা তেবে কোনৰূপে দৈত্য হবে জয় ॥
 যুদ্ধসে কৰ্তব্য গুণ দৈবক নেজানো ।
 কোনে কৈত কিবাৰূপে দৈব দেখে জানো ॥
 এতেকে সংগ্রামকৰ্ষো আছে সৈন্যবল ।
 তযুঅগ্রে এইমথ্য দানব সকল ॥
 এতকহি মহাবীৰ প্ৰহ্লাদ বাজন ।
 সৈন্য সাজি দেবতাক কৰিল উত্তপন ॥
 দেবে দেখি দৈত্যসেনা সংগ্রামে সাজিল ।
 অস্ত্ৰশস্ত্ৰ ধৰি দেব সেনাও ধাইল ॥
 দুইদল সমবোদ্ধা সমান বীৰত্ব ।
 ইন্দ্ৰ প্ৰহ্লাদব যুদ্ধ ভৈলন্ত অদ্ভুত ॥
 সম্পূৰ্ণ শতক বৰ্ষযুদ্ধ ধোৰত্তৰ ।
 মুনিঋষি সবেভৈল বিস্ময় অন্তৰ ॥
 শুক্ৰৰ প্ৰসাদে দৈত্য জয়ভৈল বণে ।
 হাবিল অমৰগণ ভাৰ্গবৰ গুণে ॥
 বৃহস্পতি পদে ইন্দ্ৰ শৰণে পশিল ।
 পৰম ঈশ্বৰী পূজিবাক আজ্ঞাদিল ॥
 আজ্ঞাপাই দেবৰাজ দেবী আৰাধয় ।
 দুৰ্গ ত নশিনা দুৰ্গা হুয়োক সদয় ॥

ইন্দ্র স্তুতি ॥

জয়জয় মহামায়া জগত জননী ।
 শংখচক্ৰে গদাধৰি ৰাখা ঠাকুৰাণী ॥
 আদি মূল শক্তি নমো ভূবণ ঈশ্বৰী ।
 দশ মহাবিদ্যা ৰূপ শিবে ক্ষেমকৰী ॥
 কুল কুণ্ডলিনী শক্তি আনন্দ ৰূপিণী
 চিদানন্দা সদানন্দা পতিত পাবণী ।
 নমোপ্ৰাণ অগ্নিকপে দীপ শিখামূৰ্ত্তি ।
 পঞ্চকোষ দেহেবাস বাক্য সৰস্বতী ॥
 প্ৰণামো আনন্দময়ী সৰ্ব্ব বেদাশ্ৰয় ।
 দীনহীন পতিতক দিয়ো পদাশ্ৰয় ॥

দাৰ্ভৱ প্ৰতিমাতা, শুভ দৃষ্টি কৰিদেখা,
 দৈত্যে পৰাজিলে বক্ষাকৰা ।
 চৰাচৰ শক্তিতুমি, চৰণে পশিলো আমি,
 ব্ৰহ্মাণ্ডৰ বল বীৰ্য্য ধৰা ॥
 স্মৰ্ত্ত্বজনে ভজিপদ, খণ্ডাই সংসাৰ বন্ধ,
 দুঃখী ভজি দুঃখে হোৱেপাৰ ।
 ভজি ভয়াতুৰ জন, ভয়হন্তে পাৰে ত্ৰাণ,
 শোকমোহ দুঃখহয় ছৰ ॥

মোক্ষ কামী সঙ্গএৰি, মান স্থখত্যাগ কৰি,
 সংসাৰ সমুদ্রে হোৱে ত্ৰাণ ।
 তুমি জগতৰ ধাত্ৰি নিজ বীৰ্য্যে কৰি সৃষ্টি,
 বিষ্ণুৰূপে কৰাহা পালন ।
 কালৰূপ ধৰি কালে, সংহাৰ কৰাহা ভালে
 চৰাচৰ অখিল জগত ।
 মৃত্জনে কিবা শক্তি, বৰ্ণিবাক ভগবতী,
 তযুইচ্ছা বিচিত্ৰ চৰিত ।
 অজভব হৰি যম, বৰুণাগ্নি সূৰ্য্য সোম,
 আমি ইন্দ্র মুনিয়ো নজানে ।
 আগম নিগম শাস্ত্ৰ, নজানে তোমাৰ ধাৰ্য্য
 মহা ভাব বেদেয়ো নিচিনে ।
 তযু ভক্তি ৰত যিটো, জগততে ধন্য সিটো,
 সিটো জন পৰম মহন্ত ।
 তযু ভক্তি হীন যিটো, সিটো জন কদাপিতো,
 ভব সমুদ্ৰত নতৰন্ত ।
 শী তল ব্যঞ্জন বাত, চামৰে ধুলাই যাক্,
 ডোলা ঘোড়া শিবিকা বহিল ।
 ভৈল সিটো ধন্য ধন্য, ভাজলন্ত অনুক্ষণ,
 পূৰ্ব্ব জন্মে বহু তপ কৈল ।

বিলাসিনী বেশ্যা ঘিটো, বিলাসে পূজিল সিটো,
 আবে ভৈল বাজাৰ মহিষী ।
 ইহকালে সিটো জন, সৰ্ব্বভ্রতে মাণ্ডগান,
 অন্তে তাক পূজে দিবা নিশি ॥

অথ দেবীৰ আবিভূত ॥

পদ ।

ব্যাস নিগদতি ইন্দ্রে যেষে স্তুতি কৈল ॥
 চতুৰ্ভূজা দেবী তৈত আবিভূত ভৈল ॥
 সিংহ পৃষ্ঠে আবোহণ আনন্দে দিহৰি ।
 শঙ্খ চক্ৰ গদা পদ্ম হাতে অস্ত্র ধৰি ॥
 পুণ্ডৰীক আখ্য বক্তব্যস্ত পৰিধান ।
 কণ্ঠে বনমালা অঙ্গে বিন্দিধ ভূষণ ॥
 দেবতাক মাতি পাছে বুলিলা তখন ।
 উপায় কৰিব ভয় এৰা, দেবগণ ॥
 দেবক সম্মুখি পাচে সিংহ পৃষ্ঠে চড়ি ।
 দৈত্যৰ সমীপে শীঘ্ৰ গৈল মহেশ্বৰী ॥
 প্ৰহ্লাদ প্ৰমথ্যে যত দানব আছিল ।
 দেবীক আগতে দেখি ধাতু উড়ি গৈল ॥

কিৰ্কাৰব কিহইল আইল নাৰায়ণী ।
 নজানো কিৰবে আজি মহেশ মোহিণী ।
 দেবক ৰাখিবে লাগি চণ্ডিকা আঙ্গিল ।
 এহি ৰূপে পৰম্পৰে বিচাৰ কৰিল ।
 মহিষ মৰ্দ্দিনী চণ্ড মুণ্ড বিনাশিনী ।
 সকলোকে ধ্বংস আজি কৰিবে ভবাণী ।
 যাহাৰ কটাঞ্জে মধুকৈটভ নিহত ।
 অশ্বিকা সবাকে আজি কৰিবে বিঘাত ।
 এতেক আতুৰ দেখি দৈত্য সমস্তক ।
 সম্বুধিয়া প্ৰহ্লাদে বুলিলা তাসম্বাক ।
 যুদ্ধ নাকৰিহ নপলাহ দৈত্য যত ।
 পলায়ণ আৰু তাক বাক্য অনুচিত ।
 ইৰূপ কৰিলে জগদ্ধাত্ৰী ক্ৰুদ্ধা হুইবে ।
 চক্ষু পলকতে সৰ্ব সংহাৰ কৰিবে ।
 দুঃখ নোহে হেন কাৰ্য্য কৰিবে লাগয় ।
 পাতালে পশহ সবে তেবে বক্ষা হয় ।
 সেই হেতু তাক স্তুতি নতি কৰি চাও ।
 তান আঞ্জা লই সবে পাতালত যাও ।

প্ৰহ্লাদৰ স্তুতি ॥

পদ ।

জগত জনননী দেবী তুমি মহা মায়া ।
 সৃষ্টি স্থিতি প্ৰলয় কাৰিণী কাল ছায়া ।
 ভকত অভয়দাত্ৰী সবাৰ জননী ।
 প্ৰণামোহো সৰ্ব শক্তিকৰ্মী নাৰায়ণী ।
 এত বলি প্ৰণামিল প্ৰহ্লাদ সৃজন ।
 বিষ্ণু ভক্ত পৰমার্থ তত্ত্বি মহাজন ॥
 হাত যুৰি মত্ৰ ভাবে স্তুতি অৰম্ভিল ।
 তুই চক্ষু হস্তে প্ৰেম লোতক জৰিল ॥
 ইটো চৰ্ৰচৰ যাৰ সৰ্প মালা যেন ।
 সৰ্ব অধিষ্ঠাণ ৰূপে কৰোহো প্ৰণাম ।
 প্ৰাবৰ জঙ্গম যত চৰাচৰ বিশ্ব ।
 অন্যক নিমিত্ত কৰি সৃজিছে সমস্ত ।
 প্ৰণামোহো মহামায়া সবাৰ জননী ।
 দেব দৈত্য আদি সমস্তৰ শিৰোমনি ॥
 নটো জনে স্বধৰ্ম্মে আছষ জগদ্ধাত্ৰি ।
 তেমাৰ কিভেদ দেব দৈত্য উভয়তি ॥

দুৰ্জন সৃজন পুত্ৰ মায়েৰ সমান ।
 সিমতে তোমাৰ দেব দৈত্যে নাহি ভিন্ন ।
 যিকল্প হ'উক দৈত্য তোমাৰেমে পুত্ৰ ।
 বিশ্বব জননী তুমি আদিমূল সূত্ৰ ॥
 দেবতা যিকল্প সদাকাল আত্মস্বার্থী ।
 দানবো দিকপে নিজ উপকাৰ অৰ্থী ॥
 মোহজালে দৈত্য দেবতাৰ অন্তৰ নাই ।
 দিবাৰ্নিশি ধনদাৰাপত্য লোভে বয় ॥
 দেবতা কশ্যপে জাতআমিও তাহাতে ।
 এতেকে তোমাৰ মাতা বিৰোধ কিমতে ॥
 তোমাতে উদ্ভব আই জগত সংসাৰ ।
 বিহিত নহয় মাতা বিদ্বেষ তোমাৰ ॥
 দেব অশ্বৰক সময়ন্তি কৰা যোগ্য ।
 এহিসে বিহিত কাৰ্য্য তোমাৰ উচিত ॥
 দেবনৰ সবে আই গুণতে উৎপত্তি ।
 দেবদৈত্য দেহধাৰী সগুণ প্ৰকৃতি ॥
 কাম ক্ৰোধ লোভ মোহ সৰ্ব্ব দেহে স্থিত ।
 এতেকতে অবিৰোধী জন আছে কৈত ॥
 তুমি আমানাক দ্ৰোহী মানিছা জননী ।
 দেখিযুদ্ধ বিসম্বাদ বিভৰ কাকণি ॥

যুদ্ধহেতু মাতাতুমি দেখিছা বিবোধ ।
 নতুবা গিয়াতি দ্বন্দ নাহি হয়বোধ ।
 আমি ধৰ্ম্মজানো আই ! ইন্দ্রতো কহিছো ।
 তথাপিতো ভোগলাগি কলহ কৰিছো ।
 তুমিবিনে সংসাৰত এক কেহোনাই ।
 লালশা নিবৃত্তি কৰে কাৰ শক্তি আই ।
 পূৰ্বে দেবায়ুৰে কৈল সমুদ্ৰ মথণ ।
 বিষ্ণু জন্মাইল ভেদ বান্ধি স্তম্বধন ।
 ঐৰাবত কামধেনু পুষ্প পাৰিজাত ।
 উচৈ শ্ৰবা আদিবত্ৰ দেবক দিলন্ত ।
 কপটী মাধবে ছলে কৈল হেন ৰীত ।
 দেবতা অন্যায় কৰে দেখিয়ো ধৰ্ম্মত্ব ।
 দেবক স্থাপিল বিষ্ণু অন্যায় বলত ।
 দৈত্য ভৈল পৰাজয় দেখা ধৰ্ম্মতত্ত্ব ।
 কৈত ধৰ্ম্ম কিবা কৰ্ম্ম সাধুকোন জন ।
 মিমংসা শাস্ত্ৰৰ মত কহো কাৰস্থান ।
 তৰ্কবাদী যুক্তিবাদী আৰু বেদ বাদী ।
 সকলে কহন্তু বিশ্ব জড় মায়াকৃতি ।
 একজন কৰ্তা ভৈলে সংসাৰ ভিতৰে ।
 একধৰ্ম্মে বিবোধ কিৰূপ হুইবে পাৰে ।

বেদ শাস্ত্ৰ একগতি কদাপি নোহয় ।
 বেদজ্ঞ পণ্ডিতো এক বাক্য নকহয় ॥
 জঙ্গম স্থাবৰ আদি সবে চৰাচৰ ।
 সৰ্ব্ব আত্মসার্থী মাতা সংসাৰ ভিতৰ ॥
 স্পৃহা হোন কোনো না হউল না হউব ।
 বৈকাৰিক দেহে মাতা কিমতে সম্ভব ॥
 শস্যপতি গুৰু ভাৰ্য্যা বলে হৰি কৈল ।
 বাসবে গোতম ভাৰ্য্যা জাতি ভ্ৰষ্ট কৈল ॥
 ভাতৃবধু বৃহস্পতি কৈল বলাৎকাৰ ।
 গৰ্ভবতী বৃধ পত্নী নসহে শৃঙ্গাৰ ॥
 গৰ্ভৰ বালকে শাপি কণা কৰিগন্ত ।
 বৈকাৰিক দেহে স্পৃহা সবাকৈ আচন্দ্ৰ ।
 চক্ৰ হানি বিষ্ণু শিৰ ছেদিল বাহুব ।
 ব্ৰাহ্মণীৰ শিৰ কাটিলন্ত দামোদৰে ॥
 মোৰ নাতি বলী সত্য ভ্ৰত পৰায়ণ ।
 যজ্ঞ দান পতি দেব পূজক উত্তম ।
 ধৰিয়া বামন কপ হৰি ছল কৈল ।
 ৰাজ্য ধনে বলীৰাজে বঞ্চিত কৰিল ॥
 বিনা অপৰাধে সত্ৰগুণী গদাধৰ ।
 বৈকাৰিক দেহেকৰে ইকপ আচাৰ ॥

তথাপি কৰ্ম্মাত্মা দেব কহে জ্ঞানীজন ।
 দেবতা ধৰ্ম্মত আছে বোলে সৰ্ব্বজন ॥
 জয়ন্তীক চাটু কৰাই ধৰ্ম্ম ভৈল ক্ষয় ।
 তথাপি বাসব ধৰ্ম্মবন্ত বুলি কয় ।
 দেবতাৰ মध्ये দেখো যতেক অকথা ।
 তাৰ শত গুণ নবলোকে নাহি মাতা ।
 আকে চাই জগদ্ধাত্ৰী যিবা ইচ্ছা কৰা ।
 সবে দৈত্য শৰণীয়া বাখা কিম্বা গাৰা ।

দেবীৰ উত্তৰ ॥

পদ ।

প্ৰহ্লাদৰ স্তবে তুচ্ছ ভৈলস্ত্যভবানী ।
 কহিল পাতালে বাস কৰহ এখনি ।
 নিৰ্ভয়ে বিৰহ তৈত যেনে খুচি হয় ।
 কাল অপেক্ষিয়া সবে থাকিবে লাগয় ।
 অলোভীৰ স্তথ দৈত্য সৰ্ব্বত্ৰে আছয় ।
 লোভী হই ত্ৰিদস পতিত্ত দুঃখ পায় ।
 স্তথ দুঃখ নুভুঞ্জিলে স্পৃহা নপলায় ।
 এতেকে পাতালে আবে পশিয়ো সবায ॥

মোৰ আজ্ঞা শিবে ধৰি লোভ ত্যাগ কৰ ।
 পৃথিবী তিয়াগি চল পাতাল নগৰ ॥
 দেবী বাক্য শুনি ততক্ষণে দৈত্য চয় ।
 দেবীক প্ৰণামি সবে পাতালে পশয় ॥
 দেবতাক ৰাখি পাচে জগত জননী ।
 পাতালে খেদিল সবে দৈত্য চুড়ামণি ।
 অন্তৰ্ধান ভৈল তৈতে ব্ৰহ্মাণ্ড ঈশ্বৰী ।
 যুদ্ধ শান্তি ভৈল নৃপ সেহিদিন ধৰি ।
 দেব দানবৰ যুদ্ধ ভৈল উপসন ।
 বিতলত ৰাজাভৈল প্ৰহ্লাদ স্তজন ।
 যিটোজনে শুনে যিটো কৰয় কীৰ্তন ।
 মিলয়পৰম পদ দুঃখ বিমোচন ।
 পঞ্চদশ অধ্যপদ যুদ্ধ শান্তি নাম ।
 ভণিল গোপালে ডাকি বোলা ৰাম ৰাম,, ।

অথ হাব জন্ম বহস্য ॥

পদ

জন্মেজয় বদতি শুনিয়ো মানিবৰ ।
 ভৃগুশাপে হৰিজন্মে ভৈল কিপ্ৰকাৰ ।

পাপত লাগন্তু জুই স্তম্ভ আগমন ।
 হৰিগুণ লীলাগুনি কৰিয়ো কীৰ্তন ॥
 ব্যাস দেব কহেশুনা অবতাৰ কথা ।
 কোন যুগে কোন ৰূপে ভৈলন্ত দুৰ্বৰা ॥
 কোন মন্ত্ৰস্তবে কোন কাৰ্য্য উপাৰ্জন্যা ।
 নাৰায়ণ অবতাৰ কহো সংক্ষেপিয়া ॥
 চাক্ষুৰ মনুৰ দিনে নৰ নাৰায়ণ ।
 ধনুৰ তনয় দুই ভৈল অবতাৰ্ম্ম ॥
 এহি বৈবস্বত কালে দ্বিতীয় দ্বাপৰে ।
 ব্ৰহ্মাৰ নন্দন অত্ৰি ভাৰ্য্যাৰ উদৰে ॥
 দত্ত ত্ৰেয় নামে পাছে ভৈলা অবতাৰ ।
 অনন্তয়া নামে ভাৰ্য্যা প্ৰাৰ্থিলন্ত তাৰ ॥
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু মহেশক পুত্ৰবাঞ্চা কৈল ।
 তিন দেব তিনিঅংশে জনম লভিল ॥
 গোমৰূপে ব্ৰহ্মা, দত্তাত্ৰেয় স্বয়ংহৰি ।
 ৰুদ্ৰ ৰূপে দুৰ্বাস, ভৈলন্ত অবতাৰি ॥
 চতুৰ্থে নৃসিংহৰূপ স্তম্ভৰ ভিতৰ ।
 হিৰণ্যকসিপু বধ কৈলা গদাধৰ ॥
 পঞ্চমত বামন ত্ৰেতাত ছলি বলী ।
 একাদশ ত্ৰেত, পৰশুৰাম মহাবলী ॥

সপ্তবিংশ ত্ৰেতা দশবথ বাজা ঘবে ।
 জন্মিলন্ত হৰি শ্ৰীৰাম ৰূপ ধৰে ।
 এহিঅষ্টাবিংশে নৰনাৰায়ণ অংশে ।
 শ্ৰীকৃষ্ণ অৰ্জুন ভৈল কুক যত্ৰ বংশে ।
 এহিৰূপে যুগে যুগে হৰি অৱতাৰ ।
 বহুকালে জন্মে যেন প্ৰাকৃতিক নৰ ।
 কুক ক্ষেত্ৰে মহাযুদ্ধ কৰিলা দাক্ষণ ।
 ভাৰ হৰিবাক অৱতাৰ কৃষ্ণাৰ্জুন ॥
 অখিল ভুবন ৰাজ প্ৰকৃতিৰ বশ ।
 তান যেন ইচ্ছা ভ্ৰমাবন্ত অহৰ্নিশ ॥
 পূৰ্বে য়েবে চৰাচৰ জগত সৃজিল ।
 তাৰ ভাব বুজা অতি অসাপ্য কেবল ॥
 নিৰালম্ব নিৰঞ্জন নাম গন্ধহীন
 প্ৰকৃতি সংযোগে কৰে উপাধি ধাৰণ ॥
 কালে ভিন্নৰূপে হয় প্ৰকৃতি প্ৰকাশ ।
 প্ৰকৃতিৰ হস্তে সৃষ্টি স্থিতি কালে নাশ ॥
 কল্পান্তে সংসাৰে মেহি ত্ৰিগুণ পৰমা ।
 তাৰ বলে সৃজে ব্ৰহ্মা বিষ্ণুয়ে পালনা ॥
 কাল ভৈলে কৰ্ছো কৰে সবে সংহাৰণ ।
 তাৰ আদিমূল আক নাহি কোনজন ।

এহিক্ৰমে স্মৃথ দুঃখ ভোগ সংসাৰত ।
 বিধি তন্ত্ৰমতে বাজা হোৱন্তু সমস্ত ।
 ষোড়শ অধ্যায় জন্ম বহস্য প্ৰকাশ ।
 গাইল গোপালে নিবন্ধিল বেদ ব্যাস ॥

জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন ॥

পদ ।

জন্মেজয় পুছে কি কৰিলা নাৰায়ণ ।
 ইন্দ্ৰ বাৰাঙ্গনা য়েবে কৰিল কামন ॥
 অকলে কিৰূপে তুৰ্ফ কৰিল সবাক ।
 নতু কিবা অভিশাপ দিল তাদম্বাক ॥
 ভাতৃনৰে তাক য়েবে নিবাৰণ কৈল ।
 সেই বেলা নাৰায়ণে কিকথা কহিল ॥
 মুনিয়ৈ শঙ্কল কৰি যাহাক অজিল ।
 উপযাচ্ছি ইন্দ্ৰ স্থানে যাইবে আজ্ঞা দিল ॥
 ইন্দ্ৰ কি বিহাইল তাক কিম্বা নাৰাখিল ।
 কোন মতে উৰ্ব্বশীৰ সংস্থান হুইল ।
 ইন্দ্ৰে আৰু যিতোসব পূৰ্বেৰ পঠাইল ।
 সিমবক নাৰায়ণে কিবা বুজাইল ।

ব্যাসদেব কহেনৃপ শুনিয়ে উত্তৰ ।
 ধৰ্মপুত্ৰ চৰিত্ৰ বিস্তৰি সাৰে সাৰ ।
 ক্ৰোধ শান্তিতৈল য়েবে ধৰ্মৰ তনয় ।
 অল্প মৃদুমন্দ হাসি বচন বোলয় ॥
 এহিজন্মে শঙ্কল ধৰিছো কন্যা গণ ।
 দাৰ পৰিগ্ৰহ আমি নকৰো কখন ।
 এতেকে মোহোক কৃপা কৰি সৰ্বজন ।
 আপোন আলায়ে সবে যাহ এতিক্ষণ ।
 তুমি সবে ধৰ্ম জ্ঞানী ধৰ্ম সুবিদিত ।
 পৰব্ৰত ভঙ্গ কাৰ্য্য নকৰ কশ্চিত ।
 শৃঙ্গাৰ কৰিলে হৰে চিৰস্থায়ী ৰতি ।
 কিৰূপে কৰিবহেন সম্বন্ধ যুবতী ।
 কাৰণ বিনাই কাৰ্য্য নোহন্ত নিশ্চয় ।
 কৰিবে কহন্ত সব চিৰস্থায়ী ভাৱ ।
 সৰ্ব্বাঙ্গ সুন্দৰ লোক ধন্য মহীতলে ।
 অকৃত্ৰিম প্ৰীতি পাত্ৰ ৰমনীৰ দলে ।
 তোৰা সবে কৃপাকৰি ব্ৰতৰক্ষা কৰ ।
 পৰজন্মে বীৰ্য্যবন্ত পতি হইবো তোৰ ।
 অষ্টাবিংশ দ্বাপৰ যুগত মহীতলে ।
 দেবকাৰ্য্য লাগি জন্ম হইবো সেহি কালে ।

ৰাজ্যৰ নন্দিনী হুই মোহোক পাইবা ।
 পৃথক পৃথক জন্মি মোৰপত্নী হুইবা ।
 এহিৰূপে ঋষি য়েবে আশ্বাস দিলন্ত ।
 পৰজন্মে আশাকৰি সবেয়ো গৈলন্ত ।
 বদৰিকা ত্যাগি সবে অত্ৰাবতী গৈল ।
 আদিঅন্ত সমস্ত বাসব আগে কৈল ॥
 আদ্যোপান্ত বিনৰি শুনিল ইন্দ্রদেব ।
 উৰ্বশীক লাভি পুনু পাইল উৎসব ॥

কৃষ্ণ অবতাৰ কথন ॥*॥

পদ ।

ব্যাসদেব কহে ইন্দ্র কবন্ত আক্ষেপ ।
 হৰি হৰি কিনো তপ বলব মাহাত্ম ॥
 ষটো জনে ইহেন উৰ্বশী জনমাইল ।
 ধন্য বীৰ্য্য ধৈৰ্য্যবন্ত মুনিমহা বল ॥
 এতেক বুলিয়া স্তুতি কৰি স্বৰপতি ।
 উদ্দেশে মুনিৰ পদে কৰিল প্ৰণতি ॥
 নাৰায়ণো পুনু তপশ্চাত প্ৰবৰ্ত্তিল
 শুনা তাতপাচে ৰাজ্য যেনকথা ভৈল ॥

পৰে নবনাৰায়ণ অংশৰূপ ধৰি ।
 ভূমি ভাৰ হৰিবে ভৈলন্তু অৱতৰি ।
 ভৃগুশাপে কৃষ্ণাৰ্জুন ৰূপে মহাবাজ ।
 অবতাৰ ভৈল দুয়ো ভাৰতৰ মাজ ।
 জন্মেজয় কহে দেব কৃষ্ণৰ চৰিত ।
 বিস্তৰি বৰ্ণিয়াকৰা সন্দেহ খণ্ডিত ।
 যাহাৰ জনয় ভৈল শ্ৰীহৰি অনন্ত ।
 সমস্ত ব্ৰহ্মাণ্ড বল যাহৰ দেহত ।
 হেনকৃষ্ণে পুত্ৰলভি দৈবকী সূদেৱ ।
 কেনে এতদুঃখ ভাগী ভৈল গুৰুদেব ।
 কংসঘৰে বছবৰ্ষ শৃঙ্খলে বঞ্চিল ।
 সাক্ষাতে ঈশ্বৰ পুত্ৰ হেনদুঃখ পাইল ।
 মথুৰাত জন্মি কেনে গোকুলো গৈলন্তু ।
 পিতৃভূমি এৰি দেশান্তৰি ভৈল তৈত ।
 দ্বিজ শাপে কুল ধ্বংস কিহেতু কৰিল ।
 ভাৰহৰি দেহ ত্যাগি বৈকুণ্ঠে চলিল ।
 পাপভৰে বসুমতী কাতৰ হইল ।
 কৃষ্ণাৰ্জুন অৱতৰি ভাৰগুছাইল ।
 নিজপত্নী লুণ্ঠন কৰিল য়েবে দৈত্য ।
 সিটো পাপ হৰি কেনে নকৈল নিহত ।

ভীষ্ম দ্ৰোণ কৰ্ণবীৰ বাহ্লিক বিকৰ্ণ ।
 বিৰাট দ্ৰুপদ সোমদত্ত ধৃষ্টিদ্যুম্ন ।
 ইটোসব বধি ভাৰ হৰিল ভূমিৰ ।
 দস্যবধি ভাৰকেনে নখণ্ডে ধৰাৰ ।
 পতিব্ৰতা কৃষ্ণ পত্নী কেনেদুঃখ পায় ।
 ইসব সন্দেহে চিত্ত চঞ্চল হোৱয় ।
 ধন্ম আত্মা বশ্ৰদেব পুত্ৰ লাগি দুঃখী ।
 তাক এৰি কেনে হৰি ভৈল মৃত্যুমুখী ।
 কৃষ্ণ ভক্ত পাণ্ডব সৰ্ব্বদা দুঃখ পায় ।
 ভাগ্যবতী দ্ৰৌপদীৰো দুঃখে কাল যায় ।
 লক্ষ্মীঅংশে যজ্ঞ মণ্ডপত যিটো জাত ।
 স্নানকালে দুঃশাশনে ঘসাইলে কেশত ।
 বজ্ৰশলা নাৰী সভা মাঝেটানি নিল ।
 বিৰাট নগৰে আৰু কীচকে খেদিল ।
 বনমাঝে জয়দ্রুথে কৈল অপমান ।
 পাঞ্চ পুত্ৰে দ্ৰোণী ধৰি কৰিল নিধন ।
 বাল্যকালে স্তম্ভদ্রাৰ পুত্ৰক বধিল ।
 দৈবকীৰ ছয়পুত্ৰ কংসে নিপাতিল ।
 সিমতে যাদবকুল শাপতে ডুবিল।
 হৰি যদি সমৰ্থ প্ৰাক্তন নখণ্ডিল ।

কুলক্ষয় পত্নী চোৰ দৈবৰ কাৰণ ।
 স্বয়ং বিষ্ণু নাৰায়ণ ঈশ্বৰ যিজন ।
 দাসৰূপে সদা উগ্ৰসেনক সেবন্তু ।
 ইসৰ ব্যভাৰে দেব সংশয় বাঢ়ন্তু ।
 ব্যবহাৰে জন্তু সম দেখি নিৰন্তৰ ।
 হৰ্ষ শোক আদিভাব কিহেতু হৰিৰ ।
 হৰি ঈশ্বৰৰ জন্ম কেনে অন্য গতি ।
 অলৌকিক কৰ্মকৈল পৃথিবীত অতি ।
 আয়ুহীন দৈত্যক বধিল মহাক্ৰেশে ।
 যবনক ভয়েপাছে পলাইল বিদেশে ॥
 কক্লিণীক চুৰিকৰি কৈল পলায়ণ ।
 চোৰ সম আচৰণ কৰে ভগবান ।
 জ্ঞাতি গোত্ৰ সমে ত্যাগি মথুৰা মণ্ডল ।
 জবাসন্ধ ভয়ে দ্বাৰাবতী পলাইল ।
 যদিহৰি স্বয়ং ঈশ্বৰ ভগবাণ ।
 তেবে কেনে নজানিল ইহাৰ কাৰণ ।
 তেবে কি ঈশ্বৰ শক্তি থাকিল হৰিত ।
 ব্ৰজ গোপালৰ কাৰ্য্য কহিয়ে কিঞ্চিত ।
 এহিৰূপে মোৰ বহু সন্দেহ জন্ময় ।
 আকএক কথা মনে গুপ্তে আছয় ।

পাঞ্চালীৰ পঞ্চ ভৰ্তা লোকে কুংসা কৰে ।
 সদাচাৰে ভালমন্দ জ্ঞানীৰ বিচাৰে ।
 সমৰ্থ হইয়ো কেনে পশু ধৰ্ম্মেবত ।
 ইহাৰ কাৰণ বিস্তাৰিয়া কহা মোত ॥
 দেবৰূপী ভীষ্মে বা কি কৈল ভূমিতলে ।
 বংশৰক্ষা কৰাইল জাবজ কৌশলে ।
 জহৰা বিধৰ্ম্ম অতি কহে য়ুনিগণ ।
 হেনশুনি কৰে ব্যাস সেমেনা সেমেন ।
 যি কোন উপায়ে যদি পুত্র উৎপাদান ।
 কুল ধৰ্ম্ম নষ্ট পিতৃ নৰকে পতন ।
 সপ্তদশ অধ্যাপদ পৰম বহুশ্ৰ ।
 জন্মেজয় শ্ৰেষ্ঠ তৰ্কবাদ য়ুনিভাষ্য ।
 ভণিল গোপাল দেব পদ নিৰ্ব্বন্ধনে ।
 বোলা বাম বাম ডাকি সপ্ত সাধুজনে ।

কৃষ্ণজন্ম বহুশ্ৰ । *

পদ ।

ব্যাস নিগদতি বায় কৃষ্ণৰ চৰিত ।
 অবতাৰ কাৰণ-শুনাহা অদভূত ।
 পাপ ভবে আক্ৰান্ত হইয়া বহুমতী ।
 গাভী ৰূপ ধৰি পূৰ্বে গৈল অত্ৰাবতী ।

বাসবে পুচিল দেবী কিভৈল তোমাৰ ।
 কিবা ভাৰ পাই দুঃখ ভৈল বসুন্ধৰ ।
 হেনশুনি কহেদেবী শুনা পুৰন্দৰ ।
 কিবা সোধা দুঃখকথা মহাভাৰ মোৰ ।
 মাগধত মহাপাপী দুৰ্গ জৰাসন্ধ ।
 শিশুপাল কাশিৰাজ কৰ্ম্ম বলবন্ত ।
 নৰ্কাশ্বৰ কংস ৰাজ শাশ্ব শৈল্য দৈত্য ।
 দুৰ্গ কেশী ধেনুক বৃক ভগদত্ত ।
 ইটোমৰ্ব্ব স্বামী মোৰ সবেধৰ্ম্ম হীন ।
 পৰম্পৰ সৰ্ব্বদা বিৰোধি কালে যম ।
 অহঙ্কাৰী পাপাচাৰী উন্মত্ত পামৰ ।
 ইসবৰ ভৰে পীড়া পাইছো দোৰ্ঘোৰ ।
 পাপ ভৰা সহিবাক নাহিকে শক্তি ।
 কি^কৰিবো কৈ^ক যা^ইবো মো^ৰ চিন্তা অতি ।
 পূৰ্বে কাশ্যপৰ পুত্ৰ হিৰণ্যক দৈত্য ।
 বলে ডুৰাইল য়েবে প্ৰলয় জলত ।

- * ইহাৰ দ্বাৰা বুজাই বাম অবতাসৰ
 পৰে দ্বাপৰৰ অদিত পৃথিবীয়ে প্ৰাৰ্থনা
 কৰা গৈ ন.ই দ্বাপৰৰ শেষত হে গৈছিল,
 কাৰণ এই বজাবিলাক মাত্ৰ ১০০ বৰ্ষ আছিল

ববাহ কপত হৰি উদ্ধাৰ কৰিল ।
 পৃথিবী স্বৰূপে স্থিৰ কৰিয়া ৰাখিল ।
 ভবিষ্যতে অষ্টাবিংশ কলি আগমনে ।
 ভৰাপাই পুনু পশো পাতাল ভূবনে ।
 কান্দাৰী স্বৰূপে ত্ৰাণ কৰা সূৰপতি ।
 দুঃখ দুৰকৰা মোৰ কৰিছো প্ৰগতি ।
 ইন্দ্ৰকহে দেবী মই কিকৰিবে পাৰো ।
 চলা ব্ৰহ্মা স্থানে দুয়ো নিবেদন কৰো ॥
 এত শুনি ধৰাচলি গৈল ব্ৰহ্মালোক ।
 দেবৰাজো পাছে পাছে গৈলন্ত তথাক ।
 পৃথিবীক আগেদেখি ব্ৰহ্মা বোলে বাণী ।
 দুঃখ পাই আইলা হেথা ধ্যানে আছো জানি
 কোনে আছবন্ত দ্ৰোহ কিবা দুঃখ ভৈল ।
 কিবা পাপ হেতু পীড়া লভিছা প্ৰবল ।
 ধৰিত্ৰী কহয় দেব কৰিআছা মনে ।
 পাইছোহো ভয় আতি পাপৰ কাৰণে :
 কলিকালে পাপাচাৰী হুবে সৰ্ব্বপ্ৰজা ।
 সৰ্ব্বদা বিবোধী দূৰাচাৰী সবে ৰাজা
 পূৰ্ব্বজন্মে বৈৰীসব ৰাক্ষস দুৰ্জ্জন ।
 চৌৰ হিংসাবৃত্তি বত নাহি ধৰ্ম্মে মন ।

দিসবাৰ পাপভবে হইছো দুৰ্বল ।
 ছুট্ৰ ৰাজ্য বধিবন্ধা কৰা মহাবল ।
 ব্ৰহ্মা বোলে ভাবহৰা মোৰ শক্তি নাই ।
 চলাদেবী বিষ্ণুৰ সদনে সবে যাই ।
 বিষ্ণু কৰিবস্তু ভাবহৰ নৰকাৰ্য্য ।
 পূৰ্ববাবধি আমিযো ভাবিছো হৃদিমাজ ।
 এতকহি হংসেচড়ি দেব চতুৰ শ্মুখ ।
 বিষ্ণুৰ সদনে গৈল পৃথিবী সহিত ।
 দেবতাৰ শ্ৰেণী দেব দেব জগন্নাথ ।
 নমিলন্ত ব্ৰহ্মা প্ৰেম ভকতি সহিত ।
 সহস্ৰ শিৰিষ তুমি সহস্ৰ চৰণ ।
 আদিদেব সনাতন পুৰুষ প্ৰধান ।
 ভূত ভবিষ্যত বৰ্ত্তমান যত কিছু ।
 সৰ্ব্বব্ৰতে অধিষ্ঠাতা তুমি মহাপ্ৰভু ।
 আমাকো অমৰ তুমি দিছা ৰমাপতি ।
 ত্ৰিজগতে তোমাৰ মহিমা জানেকৈতি ।
 তুমি ধাতা হৰ্ত্তা কৰ্ত্তা সকলৰ গতি ।
 পৰম পুৰুষ তুমি দেব জগৎপতি ।
 এতস্তুতি য়েবে কৰিলন্ত ব্ৰহ্মা দেব ।
 তুট্ৰ হুই পাছে দেখা দিলন্ত কেশব ।

প্ৰসন্ন বদনে আগমন জিজ্ঞাসিলা ।
 কিহেতু আসিলা ব্ৰহ্মা বিস্তুৰিয়া বোলা ।
 পৃথিবীৰ দুঃখ স্মৰি ব্ৰহ্মা নিবেদিল ।
 ভাব হৰণৰ কাৰ্য্য তোমাৰ কেবল ।
 দ্বাপৰ অন্তৰে দেব কলিৰ আদিত ।
 ধৰিবাছা অবতাৰ ভাৰত মাঝত ।
 দুৰ্গ দৈত্য বধিভাৰ হৰা ধৰণীৰ ।
 ভাৰহৰি এথাতে আসিবা পুনৰ্কাৰ । *

বিষ্ণুৰ উত্তৰ ।

বিষ্ণু কহে শুনা ব্ৰহ্মা আগৰ উত্তৰ ।
 তুমি আমি শিব কেহো নুহি স্বতন্তৰ ।
 ইন্দ্ৰ অগ্নি বায়ু যম বৰুণ মৰ্ত্তণ্ড ।
 সবে যোগমায়াবশ স্থাবৰ পৰ্য্যন্ত ।
 আঁত্ৰক্ষ জগত চৰাচৰ যত মান ।
 তিনিগুণ সূত্ৰে গাঠি কৰিছে সৃজন ।
 যেবে যাৰ ষেহি ইচ্ছা সিকপে কৰয় ।
 তান ইচ্ছামতে আমি সবে প্ৰবৰ্ত্তয় ।
 যদি আমি স্বতন্ত্ৰ ভৈলোহো প্ৰজাপতি ।
 কেনে মৎস কচপ হইব মহামতি ।

তিৰ্য্যগ যোনিত কিবা ভোগ কিবা স্মৃথ ।
 কিবা বশ কীৰ্ত্তি তাত আপুনি সমুথ ।
 কেনেবা নৃসিংহ ভৈলো কেনেবা বামন ।
 কৰিলো নৃশংস কাম হুই পৰশুৰাম ।
 ক্ষত্ৰিয়ৰ বক্তে খাল ছিল ভৰাইলো ।
 পৰশুকুঠাবে গৰ্ভছিন্দিয়া মাৰিলো ৷
 বামৰূপে দণ্ডুকা অৰণ্যে প্ৰবেশিলো ।
 লেঙ্গুটী মাৰিলো জটাবাকলি শিকিলো ৷
 অসহায় পশুহীন ভীষণ কাননে ।
 বৃক্ষপত্ৰে ছালি বান্ধি খপোবাত্ৰি দিনে ।
 মায়াযুগ চিনিবাক নভৈল শকতি ।।
 কুটিৰে জানকী এৰি খেদিগৈলো তথি ।
 লক্ষনো এৰিলতাক মোৰ পাছে ধাইল ।
 ভিক্ষুকৰ বেশে মীতা বাবণে হৰিল ।
 কান্দিল জানকী আতি অনাথিনী প্ৰায় ।
 বনে বনে দুঃখে কান্দি বিচাৰিলো ময় ৷
 স্ত্ৰীৰূপে মিত্ৰকৰি বালিক বধিলো ।
 বানৰ সহায়ে লক্ষানগৰে পশিলো ।
 ইন্দ্ৰজিতা হাতে নাগ পাশে বন্দিভৈলো ।
 মৰাহেন দুই ভাই নিচালি পৰিলো ৷

ସକଳୋ ବାନବେ ଦେଧି ଭୈଳସ୍ତୁ ଛୁଃଧିତ ।
 ଗକଂ ପଂକ୍ତୀୟେ ପାଚେ କବିଳ ଯୁକ୍ତ ।
 ଧନହୀନ ବଞ୍ଚ୍ୟହୀନ କ୍ଳେଶ ଅତିଶୟ ।
 ଭାଗ୍ୟେ ଦୈବ ବଳେ କିନ୍ତୁ ଯୁଜ୍ଞେ ଭୈଳୋ ଜୟ ।
 ତାତପାଚେ ଅମ୍ଳ କାଳ ଯୁଧେ ବିହବିଲୋ ।
 ପୁନବପି ମୀତା ତ୍ୟାଗି ଛୁଃଧକେମେ ପାଲୋ ।
 ବାମ ଅବତାବେ ମୋବ ଛୁଃଧେ ଦିନ ଗୈଳ ।
 ପବତେ ଭ୍ରମୋ ସଦା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କିଭୈଳ ।
 ତୁମି ଆମି କନ୍ଦ୍ର ସର୍ବ ଦେବ ଆଦିକଃ ।
 ପବ ତନ୍ତ୍ରେ ବର୍ତ୍ତୋମବେ ପବାଧୀନୋ ପବି ।
 ଅକ୍ତାଦଶ ଆଧା ଭୂତାବଣ କାମ୍ୟ ନାମ ।
 ବର୍ଣିଳ ଶ୍ରୀବେଦବ୍ୟାସେ ବୋଲା ବାମ ବାମ ।

ବିଷ୍ଣୁର ମାୟା ଆବାଧନ ॥

ଏହିମତେ ବିଷ୍ଣୁ ପୁନୁ ବ୍ରହ୍ମାକ ସମ୍ବୁଧି ।
 କହିବେ ଲାଗିଲା ପାଚେ ମାୟାକ ଆବାଧି ।
 ଯିଟୋ ମାୟା ମୋହେ ସର୍ବ ଜଗତ ମୋହିତ ।
 ତାବତତ୍ତ୍ଵ ଉଦ୍ଵାଧି ନପାଂ କୋନେ କୈତ ।
 ଆମି ଜଗତବ ଶୁକ ପବମ ପୁକଃ ।
 ଚିଦ୍ଵାନନ୍ଦ ପବମ ପ୍ରଶାନ୍ତ ସର୍ବ ଶ୍ଵ ।

ময়েব্রহ্মা ময়েবিষ্ণু মইমহেশ্বৰ ।
 জনম লভিলে জ্ঞান হৰয় মোহোৰ ।
 মই নিচিনিলোহে! পৰব্রহ্ম সনাতন ।
 ব্রহ্ম জাল মায়ায় মোহিত মোৰ মন ॥
 কাঠৰ পুতালি যেনে নটুৱাব বশ ।
 আমিযো সিমত মায়া বিভূতি অশেষ ॥
 সৃষ্টিৰ আদিতে মোৰসঙ্গে মহা মায়া ।
 ক্ষীৰোদ সমুদ্রে মণিৰূপে ধৰি কায়া ।
 নন্দন কাননে আৰু শ্ৰীৰাস মণ্ডলে ।
 দেখিছিলো তাক কিন্তু কথা নাকহিলে ।
 এতেকতে আজি সেই আদিমূল শক্তি ।
 আৰাধনা কৰো বিধি সৰ্ব্ব কাম দাত্ৰী ।
 এতকহি জগন্নাথ একচিত্ত হুই,
 শ্ৰৱণ কৰিল সবে ভক্তি যুক্ত হুই ।
 ভুবন ঈশ্বৰী যোগ মায়া সনাতণী ।
 সৰ্ব্ব অবতাৰৰ কাৰণ নাৰায়ণী ।
 সকলে দেৱতামিলি শ্ৰৱণ কৰিল ।
 শ্ৰৱণ মাত্ৰকে দেৱী আসি দেখা দিল ।
 নাহি ঘৰ বাড়ী পূৰী সৰ্ব্বত্ৰে ব্যাপক ।
 এক চিত্তে ভাবিলে মিলয় সৰ্ব্বত্ৰেত ।

ভগ জন দুঃখ হাবি, তোমাক প্ৰাণমা আই,
 স্তব্ধপ্ৰসন্ন হুয়ো জগদ্ধাত্ৰি ।
 ঘনুগ্ৰহ কৰি দেবী, ইটো কাৰ্য্য সিদ্ধি কৰা
 কৃপা দৃষ্টিকৰা ভগবতী ।
 দেব অৰী দুৰ্ঘ গণে, বিনাশ কৰিয়ো আই,
 ভূমি ভাৰ কৰিয়ো হৰণ ।
 অমৰক দয়া য়েবে, ভূমি নকৰিলা হস্তে,
 কোন শক্তি দেবে কৰে বণ ।
 বণে অস্ত্ৰ সৃষ্টি কৰে, দেব তকি শক্তি ধৰে,
 ভূমি যদি নকৰিলা কৃপা ।
 ভূমিসে দেৱৰ মাতা, সৰ্ব্বত্ৰেতে কৰি দয়া,
 বণে জয় কৰিছা অভয়া ।
 কেশী কংস কালম্ববন, কুজী জয়ত্ৰেথ বক,
 শালুক প্ৰমুখ্যে দৈত্য সব ।
 আন আন পাপী বাজা, দুৰ্ঘ নব পতি ভাবে,
 বহুমতী কাতৰ অতীব ।
 ইমব সংহাৰকৰি, খণ্ডা ধৰণীৰ ভাব
 ভয়দূৰ কৰা জগতৰ ।
 শিব বিষ্ণু ব্ৰহ্মাইন্দ্ৰ, আদি যত দেবগণ,
 বধিবে শক্তি নাহি কৰ ।

হৰি হৰ আদি কৰি, যতসব দেব মানে ,
 তুমি শক্তি বিনে বিচলিত ।
 ধবণী ধারণ শক্তি, অনন্ত প্রভুবো নাই,
 তযু কৃপা নভৈলে কিঞ্চিৎ ।

বিষ্ণু স্তুতি ॥

সমস্ত বিভূতি মূল, ঐশ্বৰ্য্য ঈশ্বৰী তুমি,
 তযুবলে সকলে বিহবে ।
 পৃথিবী কাতৰ বৰ, পাপভৰে নিবস্তব,
 তুমি বিনে কোনে ভাব হবে।
 ব্ৰহ্মা কিম্বা আমি বিষ্ণু, সৰাব ঈশ্বৰ যিটো
 আৰু ত্ৰিলোকৰ জীব যত ।
 তোমাৰ শক্তি বিনে, কেহো নাহি নাহি মাতা
 তযুবলে কৰিছো প্রভুত্ব ॥

শত্ৰু স্তুতি ॥

বিজ্ঞান নুহিলে মাতা, কোন ৰূপে ইটো,
 ব্ৰহ্মা দেব কৰয় সৃজন ।
 নী বিনে দেব হৰি, কিৰূপে পালন কৰে,
 যদি তুমি নকৰা বিধান ।

উমা শক্তি বিনে দেব, কিৰূপে সংহাৰে শিব,
 সৰ্বজন তব শক্তি যুত ।
 এতেকতে সিটো সবে, তোমাৰ শক্তি ক্ৰমে,
 কালে কাৰ্য্য কৰিছে সৰ্বত্ৰে ।

দেবী আৰ্বি'হুত ॥

পদ ।

ব্যাস নিগদতি আতপবে নৃপবৰ ।
 স্তবে তুট হুইদেখা দিলস্ত সস্তব ।
 কিকাৰ্য্য আছয় দেব কৰিয়ো আমাত ।
 তোমসাৰ কাৰ্য্য সিদ্ধি কৰিব নিশ্চিত ।
 সবাৰ অসাধ্য যদি তাহাকো সাধিব ।
 পৃথিবী সহিতে সবে স্থস্থিব কৰিব ।
 দেবগণ কহেআই ইটো বহুস্কৰা ।
 ক্ৰন্দন কৰিছে সদা পাই পাপ ভৰা ।
 ভূভাৰ হৰণ কাৰ্য্য কৰ্ত্তব্য এখন ।
 দেবতাৰ এহিসে প্ৰাৰ্থনা বৰ্ত্তমান ।
 পূৰ্বে মহানীৰ মহিষক বিনাশিলা ।
 কোটি কোটি মহাবলী অশ্ব বধিলা ।

পাচে শুভ্ৰ নিশুভ্ৰ চণ্ড মৃগু ৰক্ত বীজ ।
 ধুম্ননেত্ৰে কৰা লাদি আনো মহা বীৰ্য্য ।
 পৃথিবীৰ অধিপতি সিসব মাৰিলা ।
 দেব উপকাৰে ভূমি ভাৰ সংহৰিলা ।
 আবে দুৰ্ঘ্ট দৈত্য যত ভৈল পৃথিবীত ।
 ভূমি ভাৰ লঘুকৰা কৰিয়ো নিপাত ।

দেবীৰ উত্তৰ ॥

পদ ।

দেবী কহে ময়ো পূৰ্ব্বাবধি চিন্তি আছো
 অবতাৰ ধৰাইবাক মনত ভাবিছো ।
 ধৰণীৰ মহাভাৰ দুৰ্ঘ্ট দৈত্য অংশী ।
 ভাৰ খণ্ডিবোহো মই সবাক বিনাশি ।
 মই হীনবীৰ্য্যে কলা অবতাৰ হুইবো ।
 তুমিসবে কলাঅংশে জনম লভিও ।
 কাশ্যপ ভাৰ্য্যাৰ সমে প্ৰজাপতি শাপে ।
 জনম লভিব বৃন্দাবনে গোপধামে ॥
 পৃথিবীৰ মধ্যে যদুকুল কীৰ্ত্তিমন্ত ।
 জন্মিবে বহুদেব দেবকী সহিত ।

ভৃগুশাপে বিষ্ণুজন্ম বসুদেব স্মৃত ।
 ময়োজন্ম হৈবো তাতে যশোদা গৰ্ভত ।
 মোৰ শক্তিবলে বিষ্ণু অম্বৰ নাশিব ।
 দেব মনুষ্যৰ সৰ্ব্বকাৰ্য্য সমাধিব ।
 গকুলত পোটাশালে বিষ্ণুক জন্মাবো ।
 অনন্তক নিয়া বোহিণীৰ গৰ্ভেদিবো ।
 মোৰশক্তি লই বিষ্ণু দুষ্কট সংহৰিবা ।
 দ্বাপৰ শেষত তুমি সবেয়ো জন্মিবা ।
 ইন্দ্রঅংশে পার্থ যমঅংশে যুধিষ্ঠিৰ ।
 অশ্বিনীত দুই বায়ুঅংশে বৃকোদৰ ।
 বসু অংশে ভীষ্ম ছইবে গঙ্গাত জনম ।
 সবেজন্ম লহ ধৰা হোক জাৰহীন ।
 তোমাৰ নিমিত্ত মাত্ৰে ছয়ো নবে দেব ।
 নিজশক্তি বলেআমি সবে বিনাশিব ।
 কুক ক্ষেত্ৰে কৰিবোহো ক্ষত্ৰিয় সংহাৰ ।
 দ্বিজ শাপ ছলে যদুবংশ কৰোচুৰ ।
 দেবসবে নিজঅংশে সহায় ভজিবা ।
 গকুলে মথুৰা পূবে কৃষ্ণ বাজা হইবা ।
 এতকহি জগজ্ঞাত্ৰী অন্তৰ্দ্ধ্যান ভৈল ।
 ব্ৰহ্মাআদি দেব নিজস্থানে চলিগৈল ।

উনবিংশ অধ্যাপদ দেবী স্তুতিনাম ।
বোলা হৰি হৰি সবে সমাজিক জন ।*

অবতাৰ বহুশ্ৰ ॥

পদ ।

ব্যাস দেব কহেৰাজা যোগ মায়াবৰ্ত্তে ।
গাড়ী চক্ৰ সম বিশ্ব ঘূৰিছে সৰ্ব্বত্ৰে ।
কৃষ্ণ অবতাৰ কথা কহিবো সংক্ষেপে ।
মনুষ্য লোকত জন্ম ভৈল যেহিকপে ।
যমুনাৰ তীৰে পূৰ্ব্বে মধু বৃন্দাবনে ।
মধু দানবৰ পুত্ৰ লবন দুৰ্জনে ।
বৰদৰ্পে তহুকাৰী বিপ্ৰ হিংসাকৰে ।
শক্ৰপুত্ৰ হাতে মৰাইলন্তু বশুবৰে ।
তাহাৰ তনয় দুই পুষকৰাখ্য নামে ।
তাকৰাজ্য দিয়া গৈল অযোধ্যাৰ ধামে ।
কালে সূৰ্য্যবংশ য়েবে হইলন্তু ক্ষয় ।
মধুৰাত বাজা ভৈল যযাতি তনয় ।
শুবসেন নামে বাজা ভৈলন্তু তথাত ।
তাৰ বীৰ্য্যে কাশ্যপৰ অংশ ভৈল জাত ।

বৰুণৰ শাপে বসুদেব উপজিল
 বৈশ্য বৃত্তি আচৰণ কুল ধৰ্ম্ম ভৈল ।
 উগ্রসেন স্ত তোলনীয়া কংসৰাজ ।
 দেবকৰ কন্যা ভৈল দেবকী দেবকা ॥
 বসুদেবে কন্যাদান কৰিল দেবক ।
 লগত দিলন্ত বহু বিবিধ যৌতুক ।
 বিবাহ কালতে কংস শুনে স্থিৰ কৰি ।
 এঁইৰ অন্টম গৰ্ভ তোৰ প্ৰাণ বৈবী ।
 সাবধান হুয়ো কংস দেবকীৰ লাগি ।
 দেবকী অন্টম পুত্ৰ তোৰ প্ৰাণ ভাগী ।
 আকাশী বাণীত য়েবে ইকপে শুনিল ।
 বিশ্বয় ভৈলন্ত কংস মহাভয় পাইল ।
 দৈব বাণী ভৈল ইটো সবে সত্য জ্ঞানি ।
 কি কৰিব কিহইব ভাবি নেপাও গুণি ।
 শীঘ্ৰে আক মাৰিপেশো মোৰ মৃত্যু শুছে ।
 আন কিছু উপায় নেদেখো আত পাচে ।
 সম্বন্ধতো পেসীমোৰ হয় পূজা পাত্ৰী
 কিমতে ইহান্ন বধো ধৰ্ম্মৰ বিকন্ধি ।
 পুণৰপি বিচাৰিয়া মনত পাইল ।
 পেসি মাৰিলত যদি মৃত্যু এৰাইল ।

শাস্ত্ৰ মতে পাপকৰি আত্মা বক্ষা ধৰ্ম্ম ।
 প্ৰায়চিত্ত কৰি পাপ হোবয় খণ্ডন ।
 মুনিয়ো কহন্তু আত্ম বক্ষা আদিমূল
 এত ভাবি ডাগৰ খডগখান লৈল ।
 ফাঁক হন্তে আৰুৰিয়া খডগপাট লৈল ।
 আক হাতে দৈবকীৰ কেশত ধৰিল ।
 খডগ তুলি কাটিবে খোজন্তে হেন কালে ।
 বৰ যাত্ৰী লোক মানে দেখিল সকলে ।
 হাহাকাৰ কোলাহল ভৈল গণ্ডগোল ।
 কিকৰ কিকৰ কংস ছুইলি পাগল ।
 নাকাট নাকাট বুলি ধনুৰ্বাণ লই ।
 কংসক মাৰিবে সবে খেদি আগ ছুই ।
 পোৰ্ণমাসী দেবী দেবকীক মুক্তিকৈল ।
 হেথা কংস বাজ সমে ঘোৰ যুদ্ধ ভৈল ।
 কটাকটি লোমহৰ্ষ কাণ্ড নোৰত্তৰ ।
 বস্ত্ৰদেউক সহায় কৰিল সবে বীৰ ।
 হেন কালে যদুবংশী এক বৃদ্ধা আসি ।
 বাৰণ কৰিল কংসে নবধিবা পেসী
 বিশেষে তোমাৰ পেসী পূজনীয় জন ।
 নবী বধ কংস কনো কুলক্ষণ ।

স্ত্ৰী বধ পৰম পাপ অকোৰ্তি ভুবনে ।
 কেনে ইটো কাৰ্য্য কংস বৈবাহিক দিনে ।
 কোন তোৰ শত্ৰু জানি ইকথা কহিল ।
 ভূতৰ ভবিষ্য বাক্যে কেনে মগ্ন ভৈল ।
 বসুদেব ঘৰে কিম্বা হৰি নুপোজয় ।
 কিম্বা দেবকীয়ে আগে যাই যমালয় ।
 মায়াবাদী কোন বৈবী ইকথা সাজিল ।
 ভূত হেন বাক্য কহি তোক ভয় দিল ।
 যশ নষ্ট কৰিবাক বৈবীয়ে চিন্তিল ।
 নকৰিবা পেদী বধ তুমি মহাবল ।
 দৈবে ষিবা হইবে তাক খণ্ডে কোন জন ।
 হেন জানি আগে পাপ নকৰা বাজন ।
 এহি ৰূপে বৃদ্ধা যেবে নিৰুত্তি কবিল ।
 হেন কালে বসুদেবে কংসক বুলিল ।
 সত্য কৰি কহো কংস ত্ৰিজগত নাশী ।
 দৈবকীৰ পুত্ৰ যেনে জন্মিবেক আশি ।
 জন্ম মাত্ৰে তোমাহাতে কৰিব অৰ্পণ ।
 জন্ম মাত্ৰে যদি নকবোহো সনৰ্পণ ।
 কুড়ী পাক নকৈ পূৰ্ব পুৰুষ পড়িবে ।
 সত্য বুলিলোহো ইটো মিছা নাহিহবে ।

হেন শুনি আগে পাচে যতলোক ছিল ।
 সাধু বহুদেব বুলি কংসত কহিল ।
 বহুদেব মহন্ত নকহে মিথ্যা কথা ।
 কেশ চাৰি দিয়া নকৰিবা নাৰী হত্যা ।
 এতেক প্রবোধ পাই তেবে কংসৰাজ ।
 ক্রোধ ত্যাগি সত্যবাক্যে লভিল সন্তোষ ।
 এতহস্তে দুন্দুভী বাজিল চতুর্দিকে ।
 জয় ধ্বনি কৰিলন্ত ববযাত্রী লোকে ।
 মহাযশী মহামানী, শূৰহেন সূতজ্ঞানী, ।
 দৈবকীক পৰিত্যাগ কৈল ।
 নিজ পৰি বাৰ সমে, গৃহেগৈল অনুক্রমে,
 পেহাপেহী প্রতি ভয় ভৈল ।
 বিংশআখ্যা ভাগবত, ব্যাস দেব নিবন্ধিত,
 দৈবকী বিবাহ নাম ইটো ।
 শুকপদে কবিসেব, ভণিল গোপাল দেব,
 বামনামে বাঞ্চা ভবসেতু ।

দৈবকৌৰ প্রথমগৰ্ভ ॥

পদ

ব্যাস নিগদতি নৃপ দৈবকৌ স্তন্দৰী ।
 ষথাকালে গৰ্ভবতৌ ভৈল বৰনাৰী ।
 দশমাস পূৰ্ণ ভৈল পুত্ৰে প্রশবিল ।
 প্রথম সন্তান অতি সূন্দৰ নিশ্চল ।
 হেনকালে বসুদেব আসিয়া বুলিল ।
 প্রতিজ্ঞা কৰিয়া পূৰ্বে তোক মোকোলাইল ।
 আবে ইটো পুত্ৰ খল কংস হাতে দিব ।
 কি কৰিব দৈব লিপি কংসে বিনাশিব ।
 বিচিত্ৰ কৰ্মৰ গতি মুনিয়ে সুবুজে ।
 সবেজীৱ জন্তুমাণে কাল কৰ্মে মজে ।
 ভালহোক মন্দহোক নিজ উপাৰ্জন ।
 বিধিব নিৰ্বন্ধ জীৱ ভুগয় প্রাক্তন ।

দৈবকৌৰ খেদ ॥

পুত্ৰ স্নেহ লাগি পাচে কান্দন্ত দৈবকৌ ।
 বসুদেৱ মুখচাই বুলিল নিচুকি ।

পূর্ব কৃত কৰ্ম স্বামী ভুগিবে লাগয় ।
 তপজপ তীর্থ দানে সিটোনোহে ক্ষয় ॥
 কিন্তু পূর্বার্জিত পাপ খণ্ডণ কাৰণ ।
 ধৰ্মশাস্ত্রে প্রায়চিত্ত লিখে মূনিগণ ।
 ব্রহ্মহত্যা স্বৰ্গস্তেঘী সৰ্বাণ্ডক তল্পী ।
 দ্বাদশ বার্ষিক ব্রতে শুদ্ধিহোবে পাপী ॥
 প্রায়চিত্ত বিধানত মন্ত্ৰয়ো লিখিছে ।
 সেইরূপে কবে নবে শুছে কি নুগুছে ।
 য'হুত্ৰ ঋদি ধৰ্মশাস্ত্র চাবী মূনি ।
 বচিয়াছে প্রায়চিত্ত বিধান নিয়মি ॥
 ইন্দবে, নোহয় যদি দৈবসে প্রধান ।
 তা'য়র্বেদ মন্ত্ৰবাদ সবে অপ্রমাণ ॥
 অগ্নিটোম স্বৰ্গপ্রাপ্ত উদ্যোগ নিবৰ্থ ।
 ইন্দব প্রমানো যদি হইল অসার্থ ॥
 কিন্তু ধৰ্ম উচ্ছেদন হয় কোবকালে ।
 উদ্যোগ কবিলে সিদ্ধি হয় অবহেলে ॥
 এতেকতে তাকে কবা প্রবক্ষমা বুদ্ধি ।
 যিক্রমে বালক বক্ষা পায় মহানিধী ॥
 মঙ্গল কামত যদি গিছাকথা কয় ।
 তা'হদোষ নাহি মূনি গণে কহিচয় ॥

বসুদেববউত্তর

বসুদেব কহেদেবি সবে সত্য কৈলা ।
 উদ্যোগ উচিত সর্বত্রতে দৈবকলা ।
 তিনবিধ দৈব বলি কহে মুনিগণ ।
 সাক্ষ আবদ্ধ বর্তমান এহিতন ।
 ইটো তিন আগমে পুরাণে কস্মউক্ত ।
 ইহাতে সকল জীব হয় ভোগী ভুক্ত ।
 শুভা শুভ দুইকস্ম বীজ উৎপাদন ।
 অসংখ্যাত জন্মলগে থাকে সর্বক্ষণ ।
 কস্মবশে পূর্বদেহ ত্যাগী জীবগণ ।
 স্বর্গ বা নরক প্রাপ্ত হয় অনুক্ষণ ।
 দিব্যদেহ পায় আক নরকী দেহো পায় ।
 স্বর্গে বা নরকে ভোগ অবশ্য করয় ।
 পূর্ব ভোগ অন্তেপাছে কাল প্রাপ্ত হইলে ।
 ঐহিকে আবদ্ধ ফল জীবসঙ্গে চলে ।
 লিঙ্গদেহ সঙ্গে ইটো জীবনাম লই ।
 তাতে পুৰববো কস্ম যোগ লাগে গই ।
 এহিকপে দেহধৰি শুভ শুভ কস্ম ।
 আবদ্ধ সহিত হয় জীবভোগ ধস্ম ।

এতেকে সঞ্চিত আৰু প্ৰাৰন্ধ কৰম ।
 প্ৰায়চিত্তে নোহেশুদ্ধি বেদৰ বচন ।
 বৰ্ত্তমান কৰ্ম্ম মাত্ৰ প্ৰায়চিত্তে ক্ষয় ।
 অন্যত্ৰুই বিধকৰ্ম্ম নিশ্চয়ে অক্ষয় ।
 এতেকে বালক আমি কংসক অপৰিবো ।
 পূৰ্ব্ব সত্য পালি লোক নিন্দা গুছাইবো ।
 অনিত্য সংসাৰে মাত্ৰ ধৰ্ম্ম মূল সাৰ ।
 জনম মৰণ দৈবাধীন সবাকাব
 নিবৰ্থক শোক কৰা নহয় কৰ্ত্তব্য ।
 সত্য যাৰ গৈল তাৰ জীৱনে কি কাৰ্য্য ।
 ইহলোক গৈল যাৰ পৰলোক কৈত ।
 এতেকতে দিয়া লৰা অপৰিবো কংসত ।
 স্তখে দুঃখে স্কৃত ধৰ্ম্মক বক্ষা যোগ্য ।
 সত্যত থাকিলে ভবিষ্যতে হোৱে ভদ্ৰ ।
 বসুদেৱ বাক্য শুনি দৈবকী দুঃখিত ।
 শোকে কান্দি কাটি পুত্ৰ দিলন্ত হাতত ।
 পুত্ৰ লৈই বসু য়েবে কংসালয়ে যায় ।
 হাটকয়া বাটকয়া দেখি দুঃখ পায় ।
 পথুকে বোলন্ত ধন্য বসুদেৱ শাস্ত ।
 সত্যে বন্দি নিজ পুত্ৰ বধিবাক দেশ্ত ।

মৃত্যু হাতে পুত্রদান সত্যবাক্য বাধি ।
 সফল জীবন আব ধৈর্য্যক উপেক্ষি ।
 কালকপী কংস হাতে পুত্র লই যায় ।
 অদভূত শক্তি ধন্য জীবন ধরয় ।

• ব্যাস নিগদতি বসুদেব এহিক্ৰপে ।
 লোক প্রশংসিত ছই শিশু দিল ভূপে ।
 মায়া এড়ি জাত পুত্র কংসক অর্পিল ।
 ধৈর্য্য দেখি কংসবায় বিস্ময় মানিল ॥
 পুত্র লৈই মহুহাসি কংসে কচে বাণী ।
 ধন্য শুব পুত্রে তুমি আজি পালো চিনি ।
 ইটো সব পুত্রে মোৰ মৃত্যু ছায়া নাই ।
 অর্চম গর্ভত মাত্রে মোৰ আছে ভয় ।
 ইসবক মই বসু কভু নবধিব ।
 অর্চম পুত্রক মোৰ হাতে আনি দিব ।
 এত কহি বসুদেউক পুত্র পুনুদিল ।
 অ'নন্দ লভিল বসুদেব গৃহে গৈল ।
 স্বস্তী সমে কংস বিমববিয়া বুলিল ।
 ইনব মাৰিলে মোৰ কিবা ফল ভৈল ।
 অর্চম দেবকীহৃত মোৰ মৃত্যুকাল ।
 প্রথমক বধি পাপ অর্চ্ছা নোহে ভাল ।

মাধু মাধু বৃনি মন্ত্ৰী সবে প্ৰসংসিল ।
 কংস এৰি দিল বহুদেব ঘৰে গৈল ।
 হেনকালে দেবঋষি কংসৰ গৃহত ।
 নাৰদ আদিয়া ৰাজা ভৈল উপস্থিত ।
 পাণ্ড অৰ্ঘ্যে পূজা কৰি নাৰদ চৰণ ।
 কুশল জিজ্ঞাসি পুচে কেনে আগমন ।
 ইয়ং হাস্য কৰি শূনি কহিল বচন ।
 শুন কংস গৈলো মই হিমালয় স্থান ।
 ব্ৰহ্মা আদি দেব তথা মন্ত্ৰণা কৰিছে ।
 বিষ্ণুক জন্মাবে তোক লাগি বহু গৃহে ।
 বহুদেব যোগে পাচে দৈবকী গৰ্ভত ।
 তোক মাৰিবাক লাগি হইবন্ত জাত ।
 এতেকতো ইটো পুত্ৰ কেনে এড়ি দিলি ।
 জ্ঞানি শূনি কেনে তাক বধ নকৰিলি ।
 কংস বোলে অষ্টমত মোৰমৃত্যু কথা ।
 শূনিছো আকাশী বাণী পূৰ্বৰ বাৰতা ।
 হেন শূনি নাৰদে বুলিলা তাৰ প্ৰতি ।
 দেব ঋষা নাহিবুজ কংস মুঢ়নতি ।
 ভাল মন্দ ৰাজ নীতি তাহাকো নজান ।
 দেৱতাৰ গায়্য বল কি কৈবো ৰাজন ।

বিপুৰ অলপো শ্ৰীক দেবতা নসহে ।
 সংমিলন ক্ৰিয়ামতে সব অট কহে ।
 উলটি গণিলে ইটো গোট হোৱে অট ।
 মুৰ্খ তই কেনে তাক নকাৰিল নট ।
 ইটো শিশু কোন তই কি ৰূপে জানিলি ।
 আপোনাৰ মৃত্যু কেনে আপুনি বাঞ্ছিলি ॥
 এতকহি গৈল ঋষি দেবৰ সভাক ।
 হেথা কংস পালতাই আঁনিল বালক ॥
 শিলত আচাৰি পাচে কৈল চূৰ্ণাকৃত ।
 শিশু বধি মহা তথা ভৈল পাপমতী ॥
 একবিংশ অধ্যাপদ দৈবকী বিবাহ ।
 শ্ৰীগণে কীৰ্তনে ভক্তি লভে যদি মাঝ ॥
 ভনয় গোপাল দেব ক্ষণে আগু যায় ।
 বোলা বান বাম হৰি কৃষ্ণ নৰ্বদায় ॥

জন্মে জয়ৰ প্ৰশ্ন ॥

পদ ।

জন্মেজয় নিগদতি শুনা মনিবৰ ।

উপজি বালকে কিনো পাপ কৰেবৰ ॥

কিনো মহাপাপে কংস কবিল বিনাশ ।
 জনম মাত্রকে ছয় পুত্রে ভৈলনাশ ।
 ধর্মবন্ত জ্ঞানী শ্রেষ্ঠ নাৰদ মহর্ষি ।
 কেনে ইটো মহাপাপ কবিলন্তু ঋষি ।
 কর্তাৰা কাৰীতাছয়ো সমেপাপ ভুগে ।
 জানি শুনি কংসক পাঞ্চিল পাপপথে ।
 ব্যাসকহে দেবমধ্যে নাৰদ কোতুকী ।
 সৰ্ব্বদায়ে দন্দ প্রিয় থাকে বঙ্গ দেখি ।
 মিথ্যা নাহিকহে মাত্রে বুদ্ধিৰ কৌশল ।
 দেবমাঝে নত্যভাবী নাহিকিছুমল ।
 এহিৰূপে সষ্ঠগৰ্ভ নিপাত কৰাইল ।
 শাপে জন্মি ছয়পুত্রে উপজি মবিল ।
 সিসবৰ পাপকথা শুনা আবে নৃপ ।
 ব্ৰহ্মাশাপে জনম লভিল যেনেকপ ।
 স্বয়ম্ভুব মনুদিনে মৰীচি তনয় ।
 ভাৰ্য্যা উৰ্গনাৰ গৰ্ভে ছয় পুত্রে হয় ।
 ধর্মবন্ত ছয়পুত্ৰ মৰীচি নন্দন ।
 ব্ৰহ্মাক হিংসিবে মন ভৈল সৰ্ব্বজন ।
 দৈত্য যোনি জন্ম বুলি ব্ৰহ্মা দিল শাপ ।
 ছয়ে জন্ম লৈল কালনেমিৰ ঘৰত ।

পৰে ভৈল হিবণ্য কসিপু পুত্ৰজাত ।
 কিন্তু ভৈল জাতিস্মৰ পূৰ্ব কৰ্ম যুক্ত ।
 পূৰ্ব শাপ ভয় য়েবে মনে উপজিল ।
 এই জন্মে তপস্যা কৰিবে চলি গৈল ।
 পাচে ব্ৰহ্মা তুষ্ট হুই বৰ দিবে গৈল ।
 ব্ৰহ্মা বোলে মই পূৰ্বৰ খঙ্গে শাপ দিল ।
 আবে যিবা অভি কচি আমি দিব বৰ ।
 ছয়োজন মাগ যিবা ইচ্ছা তোমাসাৰ ।
 গৰ্ভ বাসী বোলে দেব তুষ্ট ভৈলা যদি ।
 দিয়োক বাঞ্ছিত বৰ দেব প্ৰজাপতি ।
 দেব নৰ যক্ষ বক্ষ পিশাঞ্চ উৰগ ।
 গন্ধৰ্ব্ব কিন্নৰ সিদ্ধ ভূত নাগ সৰ্প ।
 সৰ্ব্বত্ৰেতে সবাহস্তে অবধ্য হইবো ।
 কাৰো হাতে কৈতো পিতামহ নমৰিবো ।
 এত শুনি ব্ৰহ্মা দেব তথাস্ত্ব বুলিল ।
 বৰ দিয়া পদ্মযোনি নিজ স্থানে গৈল ।
 বৰ লভি দৈত্য য়েবে গৃহক আসিল ।
 হিবণ্য কসিপু ক্ৰোধে বুলিবে লাগিল ।
 মোত অপোচনে তোবা ব্ৰহ্মাক তাপিলি ।
 ত্ৰিলোকে অবধ্যবৰ প্ৰাৰ্থনা কৰিলি ।

এতেকতে তুমি হবে পিতৃ মাতৃ ভৈলি ।
 ময়ো আজি ধৰি ত্যাগ কৰিলো সমূলি ।
 পৃথিৱী পাহৰি হবে পাতালত থাক ।
 নিদ্রা আকর্ষিয়া বছবর্ষ শুই থাক ।
 সেহি মন দৈবকীৰ গৰ্ভে বর্ষে বর্ষ ।
 জন্মে তৈলে পিতা কালনেমি কৰে নাশ ।
 কালনেমি ছন্মি কংস তৈল ইটো যুগে ।
 এতেকে জন্মিলে মাৰে পূৰ্ব কন্ম ভোগে
 জন্ম মাত্রে কংসে ধৰি আছাড়ি মাৰন্তু ।
 কহিলাম দৈবকী পুত্ৰব আদি অন্ত ।

যোগ মায়া বহস্য ॥ ॥

যষ্ট গৰ্ভ এহিকপে বিনাশ কৰিল ।
 সপ্তমৰ গৰ্ভ যোগ মায়া হৰি নিল ।
 ষোড়শীৰ গৰ্ভে নিয়া স্থাপিয়া থৈলন্ত ।
 লোকে কহে পঞ্চ নামে গৰ্ভ তৈল নট ।
 কংসয়ে জ নিল পঞ্চমাস গৰ্ভ নট ।
 দৈবকীৰ গৰ্ভপাতে মনে অতি হট ।
 ষোড়শী গকুলে বহুদেব বন্দিসালে ।
 নাহইবে পুত্ৰ পতি মঙ্গ নাকবিলে ।

কিস্ত যোগ মায়া বলে হরণ কাৰিল ।
 সঙ্কৰ্ষণ দেবক বোহিণী গৰ্ভে থৈল ।
 অটমে দেবকী গৰ্ভে আপুনি শ্ৰীহৰি ।
 ডুমি তাৰ হৰিবে ভৈলন্ত অৱতাৰি ।

জন্ম বহুশ্ৰু ॥

জন্মেজয় পুছেদেব কহিয়ো বিশেষ ।
 কোন কৈত ভৈলজাত কোনকাৰ অংশ ।
 ব্যান্দেব কহেৰাজা কোনদেব অংশ ।
 কোনকৈত ভৈলজন্ম কহিব বিশেষে ।
 কেবলে সংক্ষেপে তাক কৰিব বৰ্ণন ।
 বহুদেব কাশ্যপৰ অংশত জনম ।
 দিতি আদিতিৰ অংশে দৈবকী বোহিণী
 কালনেমি অংশে কংসৰাজ চূড়ামনি ।
 অনন্তৰ অংশে বলোৰাম ভৈল জাত ।
 কৃষ্ণ ধনু পুত্ৰ নাৰায়ণৰ অংশত ।
 তাহাৰ অনুজ নৰ ভৈলন্ত অজ্জুন ।
 ধৰ্ম্ম যুধিষ্ঠিৰ বায়ু অংশে ভীমসেন ।
 অশ্বিনী কুমাৰ অংশে মাদ্ৰী পুত্ৰ দুই ।
 সূৰ্য্য অংশে কৰ্ণ জন্মে বিছৰ আতাই ।

বৃহস্পতি অংশে দ্রোণ দ্রোণী শিবঅংশে
 শান্তানু সমুদ্র অংশে ভাৰ্য্যা গঙ্গা অংশে ॥
 চিত্ৰেবথ অংশে ভৈল দেবক জনম ।
 বসুঅংশে ভীষ্ম বিৰাট মকদগণ ।
 অৰিষ্ঠৰ স্তত হংসৰাজা ধৃতবাস্তু ।
 কৃপ কৃতবৰ্ম্মা মকদগণ হস্তে জাত ॥
 দুৰ্যোধন কলি অংশে সকুনি দ্বাপৰ ।
 সোমহস্তে সোম পুত্র স্তবর্চ্ছস বীৰ ॥
 বৈশ্যানেবে ধৃষ্টদ্যুম্ন দিখণ্ডী বান্ধৱ ।
 সনত কুমাৰ অংশে প্ৰদ্যুম্ন বীৰ্য্যস ॥
 দ্ৰৌপদীৰ পঞ্চ পুত্র বিশ্ব দেব জাত ।
 কুন্তী সিদ্ধি ধৃতী মাদ্ৰী গান্ধাৰী মতীত ।
 কৃষ্ণৰ বৰ্ণী সৰ্ব্বৈ দেব অপেশ্বৰী ।
 ৰাজা সব ভৈল দেব ইন্দ্ৰ আজ্ঞাধৰি ॥
 হিবণ্যকসিপু অংশে ৰাজা শিশুপাল ।
 বিপ্ৰচিহ্ন জৰাসন্ধ প্ৰহ্লাদ যে নৈল্য ।
 কালনেমি ভৈল কংশ কেশা হয় শিব ।
 অৰিষ্ঠ ককুদি বলিবাজ পুত্র বীৰ ।
 অনুহ্লাদ ধৃষ্টকেতু বান্ধৱ ভগদত্ত ।
 নম্ব প্ৰলম্ব খৰ ধেনুক ভৈলন্ত ॥

বাবাহ কিশোর দুই চানুৰ মৃষ্টিক ।
 পৰম দাকণ মল্ল অতি, বলাধিক ।
 দিতিৰ অৰিষ্ট নেমি হাতী কুবলয়।
 বলিৰ কন্যকা পুত্ৰ বকবকী হয় ॥
 যম কদ্ৰ কাম ক্ৰোধ অংশে দ্ৰোণ পুত্ৰ ।
 এতেকতে অশ্বখামা মহা বলবন্ত ।
 পূৰ্বৰ অস্ত্ৰৰ দৈত্য দেবতা সকল ।
 অংশ কপে ধৰণীত অবতাৰ ভৈল ।
 ত্ৰেক্ষায়ে প্ৰাৰ্থিল য়েবে পৃথিবীৰ ত্ৰাস ।
 শ্যাম বৰ্ণে কৃষ্ণ শ্বেতে অনন্ত প্ৰকাশ ।
 ইটো বংশাবলী যিবা শুনে ভক্তি ভাবে ।
 সৰ্ব্ব পাপে মুক্ত ধন জন-তাৰ বাঢ়ে ।
 দ্বাবিংশ আধ্যায় পদ পৰম গহন ।
 ভণিল গোপাল দেব বোলা বাম বাম ।

অথ কৃষ্ণ জন্মবহস্য ।

পদ ।

ব্যাস নিগদতি নৃপকৰা অবধান ।
 দেৱকাৰ ছয় গৰ্ভ হৈলে নিপাতন ॥
 মধ্যম হইল গভ পাত অকস্মাতে ।
 অন্তিম দেবকা গৰ্ভ বাখে দাবাহিতে ॥
 মৰণক ভয়ে পাছে নাৰদৰ বাক্যে ।
 দিবাৰাত্ৰ মৰ্ব্বদায়ে পহৰাখে বাখে ॥
 ভৈলন্ত সময় হৰি গৰ্ভে প্ৰবেশিল ।
 অংশ ক্ৰমে বহুদেব বাসে ঠাই লৈল ॥
 দোহৰূপে যোনায়া যশোমাত গৰ্ভে ।
 প্ৰবেশিল দেব কাৰ্য্য সিদ্ধৰ উদ্দেশে ॥
 গৰ্ভে বোহিণী গৰ্ভে জাত ভৈল বাস ।
 এহমতে ভূমি ভাব হৰিবাব কাম ॥
 যেতকে কংসৰ ভয় বাঢ়িছে এদ্বিগ্ন ।
 তেতকে বাখিছে পালী পহৰীয় গণ ॥
 বহুদেব দৈবকাৰো ভয় অতিশয়
 কাৰাগাবে দেবতাক মিনতি কৰয় ॥

প্রেমে পুলকিত আতি পুত্র ভাব করি ।
 সদায়ে নিযুক্ত চিন্তা করে দুঃখে পৰি ।
 দেবকীৰ গৰ্ভে হৰি দেব কাৰ্য্য লাগি ।
 ক্ৰমে দিনে দিনে বাঢ়ে ভক্তি অনুৰাগি ।
 ভৈল দশমাস পূৰ্ণ শ্ৰাবণ উদিত ।
 বোহিণী নক্ষত্ৰে কৃষ্ণ পক্ষ অটমাত ।
 পালী পহৰীয়া সবে মোৰ নিদ্রা গৈল ।
 সেই বেলা ভগবান জনম লাভিল ।
 ভয়ে কংশ দানব সবাক বুলিলন্ত ।
 এইৰ অটম গৰ্ভ মোহোৰ কৃতাস্ত ।
 এতেকতে ভাল মতে সকলে বাখিবা ।
 আলস্য টোপনি এৰি সজাগবে বৈণা ।
 দৈবকী অটম গৰ্ভ মোৰ কাল শত্ৰু ।
 ইটো শিশু বধি স্থখে শুইবা দৈত্যকেতু ।
 বধিলে অটম শিশু দুখে দুৰ হবে ।
 সুখমনে শুতি গৃহে শয়ণ কৰিবৈ ।
 ইতিমধ্যে নিদ্রা তন্দ্রা নকৰা কখন ।
 ধনুৰ্বান ধড়গ ধৰি থাকি সৰ্বক্ষণ ।

হৰিৰ জন্ম ॥

এহিৰূপে কংসৰাজ সদা ভাবিচিন্তি ।
 ভয়তে বিহ্বল ক্ষীণ শুখাইলন্ত আতি ॥
 ঘৰে গই সুখশান্তি নাহিনিদ্রা ভোগ ।
 আয়ুহীন আকৰ্ষিল কাল মৃত্যু বোগ ।
 ইপিনে নিশাৰকালে দৈবকী বুলিল ।
 বসুদেউকু ধীৰে ধীৰে কহিবে লাগিল ॥
 প্ৰশব বেদনা দেব ভৈল উপস্থিত ।
 কিৰুৰিবো প্ৰভু ভাবি বিয়াকুল চিত ॥
 বহুতৰ চন্তৰী পহৰী বক্ষাকৰে ।
 কিউপায় হবে আজি ইহাৰ ভিতৰে ॥
 যশোদা মোহোৰ দুইবো সময় পূৰিছে ।
 এহিকালে জানো যশোমতী প্ৰশবিছে ।
 তাৰকন্যা ভৈলো মোৰ হেথাত দিয়োক ।
 ইঠাৰতে মইতুলি লৈবোহো তাহাক ॥
 মোৰপুত্ৰ দিবোতাক তযু ভয়মন ।
 কংসৰ প্ৰত্যয় লাগি কৰিবো ইহেন ।
 বিবম জঞ্জাল প্ৰভু কিৰুৰিবো হৰি ।
 উপজিলে বিষ্ণুক মৰাইবো কেনে কৰি ॥

অল্পদূৰে থাকাদেব মোৰলজ্জালাগে ।
 হৰি ! হৰি ! স্বামী পৰাধীম বৃত্তি ভোগে ।
 এত কহি স্বামী প্ৰতি দৈবকী হৃদবী
 প্ৰাৰ্থা ল তদুত বালক নিশাকৰি ।
 অদুত বালক দেখি আনন্দ লভিল ।
 পতিক ডাকিয়া পাচে বচন বুলিল ।
 চুল্লভ পুত্ৰবমুখ দেখা প্ৰাণ নাথ ।
 আজি আক কাল কংসে কৰিবে বিনাত ।
 হেনশুনি বসুদেব পুত্ৰকোলে লৈল ।
 অদুত পুত্ৰব মুখ দৰ্শন কৰিল ।
 হৰি পুত্ৰ মুখদেখি চিন্তে বসুদেব ।
 কি কৰিবো কি হইল আবে কৈত যাব ।
 এহিকপে বসু য়েবে চিন্তি বিয়াকুল ।
 হেনকালে আকাশত শূন্যবাণী ভৈল ।
 বসুদেব স্পৰ্শকপে শুনিল তেখন ।
 আঙ্ক লই গকুলত কৰহ গমন ।
 পালী পহৰীয়া সবে মইনদ্ৰ কৈলো ।
 ভাঙ্গিলো নিহলবাৰ কপাট খুলিলো ।
 আঙ্ক বাথি নন্দগৃহে মায়াক আনিবা ।
 সেই যোগমায়া তুমি বেগতে আদিব ।

কালৰ কুটিল গতি নপাৰো বৃজিবে ।
 কন্যা ৰাখি ভবিষ্যতে অনৰ্থ ঘতিবে ।
 বৃক্ণবাক্য আত্মকচু টেপুয়ো খজুৱায় ।
 এতেকতে ইটোবন্যা বধিবে যুৱায় ।
 এতচিন্তি দুষ্ককংস কন্যাহাতে লৈল ।
 দুইপদ ধৰি শিলে আছাড় মাৰিল ।
 হাতহস্তে অন্তৰ্দ্ধ্যান হইল বালিকা ।
 আকাশী বচনে তাক বুলিল কালিকা ।
 দিব্যৰূপ ধৰি আকাশৰ পৰা কহে ।
 মোক কি বধিবি কংস তোক পাপে দহে
 তোহোক বধিবে অল্পে অবিকৃত জন ।
 এতবলি অন্তৰ্দ্ধ্যান ভৈল ততক্ষণ ।
 বিস্ময় ভৈলন্ত কংস গৈল নিজালয় ।
 পাত্ৰে মিত্ৰ ডাকিআনি ইকথা কহয় ।
 ভয়ত আতুৰ কংস ক্ৰোধে কম্পমান ।
 ধেনুকাবৎসক আজ্ঞা কৰিল তখন ।
 মোৰকাৰ্য্য লাগি সবে শীঘ্ৰ চলিযাহ ।
 যৈত জাত শিশু পাবি আছাড়ি মাৰহ ।
 নগৰে কাহাৰো ঘৰে শিশু নাৰহিল ।
 বিনাদোমে কংস চৰ সবাকে মাৰিল ।

গকুলে নন্দৰ ঘৰে পুতনা চলোক ।
 নন্দৰ উপজা পুত্ৰ মাৰি পেলায়োক ।
 জাত মাত্ৰে মাৰ শিশু মোৰ আজ্ঞা ধৰ ।
 ধেনুবক লম্বকেশী তৈত বানকৰ ।
 এহিআজ্ঞা কহি কংস অস্তঃপূৰে গৈল ।
 সেহি দিন ধৰি দুট ভয়ে শুকাইল ।

অথকৃষ্ণ লীলা

প্ৰভাততে চৰমুখে কংস বাৰ্তা পাইল ।
 আজি নন্দ ঘৰে পুত্ৰ জন্মোৎসবা ভৈল ।
 বসুদেব আন পত্নী তথাতে আছয় ।
 দামদাসী গোমহিষ সবে তৈতে বয় ।
 এতেকে কংসৰ ভয় বাঢ়িল বিস্তৰ ।
 গকুলক প্ৰতিমানে আশঙ্কা ডাঙ্গৰ ।
 নাৰদে কহিল আৰু পূৰ্বৰ কাহিনী ।
 দেবঅংশে জাতনিটো নন্দৰ বমনী ।
 দেবকী যশোদা বসুদেব নন্দ মুখ্যে ।
 তোৰসব শত্ৰু কংস জানিবি প্ৰত্যক্ষে ।
 এত শুনি কংশে তৈত বাক্ষস পাঞ্চিল ।
 বক বৎসা হুৰ ধেনু পুতনায়ে গৈল ।

একে একে রক্ষা হবে কাৰিল সংহাৰ ।
 গো-ন্ধন ধৰি কৈল শ্ৰলম্ব উদ্ধাৰ ।
 কেশীক বধল কংস শুনিহুঃখ মন !
 নিজ মৃত্যু অনুক্ষণ কৰে দৰশন ।
 ধনুবাণ পাতি পাছে অক্লবে পাকিল ।
 বথে তুলি বাগকৃষ্ণ দুহাক্লে আনিল ।
 কংস আজ্ঞা মতে হুয়ো তথাতে বহিল
 মল্লযুদ্ধ দেখা কংসে মন কৈল ।
 মেহি ছল পাই হৰি ধনুক ভঞ্জিল ।
 বজ্জক চানুৰ ঃষ্টি গজ বিনাশিল ।
 মল্ল তোলালকো কৃষ্ণ কৰিল সংহাৰ ।
 কেশ ধৰি কংসক বধিলা দামোদৰ ।
 মাতা পিতা মুক্তি কৈল কাৰাগাৰ হন্তে
 পাতে উগ্র সেনক স্থাপিল। বাজপাটে !
 তাত পাচে উপবীত ভৈল দুই ভাই ।
 পাটশাক গৈল মান্দাপনি মুনি ঠাই ।
 অল্পতে সকলে বিদ্য। ভৈল বিশাৰদ ।
 পুনৰ্বাপি মথুৰা আসিল শ্ৰীগোবিন্দ ।
 দ্বাদশ বৰ্ষত জুয়ো ভৈল মহা লী ।
 বৃতবিদ্য ভৈল দৰ্শ শাস্ত্ৰত কুশলী ।

জৰাসন্ধ শূনি জামাতাৰ মৃত্যু কথা ।
 সৈন্য সাজি মথুৰা গৈলন্ত মহাৰথা ॥
 সপ্ত দশবাৰ যুদ্ধে ভৈল পৰাজয় ।
 তাতপাচে কাল যবনক পাঞ্চি দেয় ॥
 শ্ৰেষ্ঠ অধিপতি বীৰ যাদবৰ শত্ৰু ।
 তিনকোটি সৈন্যে খেদি আসিল ভুবন্ত ॥
 যবনৰ আগমনে দেব ভগবান ।
 বামক সম্মুখি পাচে বুলিলা বচন ॥

ক্ৰয়ণৰ দ্বাবকা পলায়ন ॥

জৰাসন্ধ হস্তে মোৰ নভৈলন্ত ভয় ।
 কিকৰিব আবে শ্ৰেষ্ঠ সৈন্য আসিছয় ॥
 ধন জন এৰি প্ৰাণ ৰক্ষা আদিমূল ।
 যৈত স্থখ তৈকে বোলে পৈতৃক সম্বল ॥
 উদ্বেগ কৰয় মন কি কৰা উচিত ।
 পৰ্বতে সমুদ্ৰে তীৰে থকাসে যুগুত ॥
 যথা বৈৰি ভয় নাহি কহয় পণ্ডিতে ।
 মন স্থখে জ্ঞানীজন থাকিবে তথাতে ॥
 অনন্ত শৰ্য্যাত যোৱা নিতান্ত যুগুত ।
 তথাতো সমুদ্ৰে হৰি আছয় নিদ্রিত ॥

কৈলাসে যাইবে শক্র মানো মহেশত ।
 শক্রহীন স্থান দদা নেদেখোহো কৈত ।
 গকড়ে কহিহে আজি সগুদ্রৰ তীৰে ।
 দ্বাৰবতী নামে পূৰ্বী আছে মনোহৰে ।
 বৈবতক পৰ্ব্বত সমীপে স্থান থান ।
 পৰম স্তম্ভৰ পূৰ্বী হইবে নিৰ্ম্মাণ ।
 ব্যাস দেব কহে বাজা এতেকে শুনিয়া
 সকল যাদব মন যাইবাক লাগিয়া ।
 সৰ্বাহনে সকুটুম্বে সমস্ত যাদব ।
 গাড়ী উট মহিষ ছাগল গৰু সব ।
 বাচন বৰ্ত্তন ভাণ্ড দ্ৰব্যজাত সহ ।
 সব লই বাহিৰ হইল অহৰহ ।
 মথুৰা তিয়াগি সবে গমন কৰিল ।
 বাম কৃষ্ণ দুই ভাই আগত বজাইল ।
 সপৰিবারকে সৰ্ব্ব প্ৰজা যদুগণ ।
 কতোদিনে পাইলা গই দ্বাৰকাভূবন ।
 জীৰ্ণ ভঙ্গা ছিঙ্গা সব দোৰফট কৰায় ।
 বাট্টে আনি সংস্কাৰ কৰিল যদুৰায় ।
 সমস্ত যাদব তাতে থাপিল কেশব ।
 যোগ্যা যোগ্য মতে গৃহবাড়ী পাইল সব ।

হেথাত মথুরাপুরী নিৰ্ঘ্যান হইল ।
 জনেকো যাদব নাই সবে পলাইল ।
 মহাবলী যবনে কৰিল অধিকাৰ ।
 যবন দেখিয়া কৃষ্ণ হইল বাহিৰ ।
 যবনৰ সৈন্য অগ্ৰে যাই জ্ঞানার্দন ।
 পীত বস্ত্ৰ পৰিধান হসিত বয়ান ।
 আগে চলি যাই কৃষ্ণ দেখিয়া যবন ।
 পাচে পাচে খেদা দিয়া চলে সৈন্যগণ ।
 পলাই পলাই গোপ ধৰ ধৰ যাও ।
 প্ৰবেশিল কৃষ্ণ গৈই মূচুকুন্দ ঠাৱ ।
 যবনো খেদিয়া গৈই তৈতে প্ৰবেশিল ।
 শুতি আছে মূচুকুন্দে যবনে দেখিল ।
 তৈত পাছে অন্তৰ্ধান ভৈল নাৰায়ণ ।
 যবনে দেখিল ইটো কৰিছে শয়ন ।
 শুতি আছে বাসুদেব বৃজি স্নেহ গণ ।
 কৰিলন্তু পদাঘাত ভৈল জাগৰণ ।
 নিদ্ৰাৰ উঠিল ক্ৰোধে আৰক্ত নয়ন ।
 নেত্ৰে অগ্নি লাগি ভস্ম ভৈল সৰ্ব্বজন ।
 যবনক দন্ধ কৰি পাছে মূচুকুন্দ ।
 আগতে দেখিল পদ্ম লোচন গোবিন্দ ।

গোবিন্দক নমি ঋষি বনতে বাহন ।
 কৃষ্ণ বাম দুয়ো ভাই দ্বাৰকাত গৈল ।
 উগ্রসেনে বাজা পাতি আনন্দে বিহবে ।
 শিশুপাল হস্তে পাছে কক্শিনীক হবে ।
 বান্ধস বিবাহ কৰি আনিল তাহাক ।
 পৰে জাম্ববতী মিত্রে বৃন্দা বিহাইলেক ।
 কালিন্দী লক্ষ্মণা ভদ্রা নগ্নজিতী আদি ।
 অস্টে মথ্য পৃথকে বিহাইল যদুপতি ।
 ইটো অট জনা মুখ্য কৃষ্ণৰ মহিষী ।
 প্ৰথমে জন্মিল কক্শিনীৰ পুত্ৰে শশি ।

অথ প্ৰত্যাগ্ন হৰণ ॥

পদ ।

প্ৰত্যাগ্ন কক্শিনী পুত্ৰ পৰম সুন্দৰ ।
 জাত কৰ্ম্ম আদি ক্ৰিয়া কৈল গদাধৰ ।
 সন্ধৰ অস্তৰে স্তুতি গৃহতে হৰিল ।
 মায়াবী দানব আপোনাৰ ঘৰে নিল ।
 দানবে হৰিল স্তুত কৃষ্ণ শোক মন ।
 বক্ষা হেতু দেবী পদে পশিল শৰণ ।

বৃত্তান্তৰ আদি ষিটো লীলা য়ে বধিল ।
 সেই যোগ মায়া পদে শৰণে পশিল ।
 পৰম কাৰ্পূণ্য ভাবে স্মধুৰ স্বৰে ।
 মহাতক্তি ভাবে স্তুতি কৰে মুৰহৰে ।
 ত্ৰয়োবিংশ অধ্যা পুণ্য ভাগবতপদ ।
 কৃষ্ণ জন্ম বহস্য মধুৰ বিদগদ ।
 ভণিল গোপালে দেব মহন্তৰ পদে ।
 হৰি নাম ভেলা বান্ধা সংসাৰ সমুদ্রে ।

অথ কৃষ্ণৰ বিলাপ ।

লেচাৰী ।

পূৰ্ব জন্মে আই বহু ঘোৰ, তপস্যা কৰিলো নিবস্তৰ
 পূজিলো তোমাক বিবিধ দ্রব্য অৰ্চনে ।
 সেই নাৰায়ণ ধৰ্ম্ম পুত্ৰ, বদৰিকা শ্ৰমে কৈলো ব্ৰত,
 তান ভক্তি আবে পাসৰিলা তুমি কেনে ।
 কোনো দুৰ্গ জন মায়া বান্ধী,
 হাসি খেলা কিম্বা হিংসা সাধি,
 স্তুতিকাৰ পৰা হৰিল মোৰ বালক ।

তুমি আদি মান বক্ষা মূল, ভকত তোমাৰ লজ্জা স্থল,
মান বক্ষাকৰি ইবাৰ তাৰিয়ো মোক ।

হে দুৰ্গা ইটো নগৰী বৰ, অতি গোপণীয় অনেক দূৰ,
তাৰ মধ্যভাগে মন্দিৰ আছয় মোৰ ।

স্মৃতিকা আগাৰ অন্তঃ পূব, আচোক বায়ুৰো নাহি যোব
তথাপিতো শিশু হৰিল দোষে আমাৰ ।

আন কোন বাজ্যে যোৱানাই, আচোক যাদব ঘৰে মই,
মহাবীৰ গণে সদায়ে ৰাখন্ত পুৰী ।

তোমাৰেমে ইটো মায়া মাতৃ ! প্ৰত্যক্ষ প্ৰমাণে কৰো দৃষ্টি
হৰিলা বালক তুমি কেনে মায়াকৰি ।

অতি গূঢ় তযু চৰিত্ৰে আই, মোৰ জানিবাক শক্তি নাই,
অল্পমতি নৰে জানিবে কিৰূপে তাক ।

মোহোৰ চক্ষুত দিলে ধূল, কোনজন সিটো গৈল ছলি,
হৰিল অঙ্গিকা । তোমাৰ মায়া সম্যেক ॥

পূৰ্বে তুমি মোৰ মাতৃ গৰ্ভে, মহা যোগমায়া বল দৰ্পে,
পঞ্চম মাসতে ৰামক অন্তৰাই নিল ।

বোহিণীৰ গৰ্ভে দিলা ৰাম, জনমাইলা তুমি পূৰ্ণ কাম,
পতি অসংযোগে দূৰতে পিতাক খেলা ।

পিতা থাকে কংস বন্দীসালে, কিমতে বোহিণী গৰ্ভ পালে
পতি অসংযোগে কিমতে গৰ্ভ সম্ভব ।

তথাপি তোমাৰ মায়া বলে, পঞ্চমাস গৰ্ভ নিলা ছলে,
 এতেকতে বাম বোহিণী গৰ্ভ প্ৰশব ।
 মায়া বলে তুমি কৰা সৃষ্টি, বিষ্ণু ৰূপে পালা ভগবতি,
 কালে সংহৰিয়া পুনৰপি কৰা স্থিতি ।
 পাপক্ষয় তযু বীতি আই, বুজিবে দেবৰো শক্তি নাই,
 অখিল জগত সবেয়ো তোমাৰ সৃষ্টি ।
 পুত্ৰ জনমাই আনন্দ দিলা, নিজে হৰি পুত্ৰ দুঃখ ভোগালা
 পুত্ৰ শোকে দেহ দহিছে জননী মোৰ ।
 চাতকিনী প্ৰায় মাতৃ তাৰ, কবন্ত ক্ৰন্দন নিবন্তৰ,
 সৰ্বদায়ে দুঃখ কবন্ত সমীপে মোৰ ।
 অনন্ত মহিমা তুমি আই, শৰণে পশিছে তযু ঠাই,
 কহিবে নপাৰো ভব সাগৰৰ কষ্ট ।
 পুত্ৰ উপজিলে বাঢ়ে সখ, নাশ ভৈলে পুত্ৰ মহা দুঃখ,
 ইটো দেশাচাৰ কহিছে শাস্ত্ৰ পণ্ডিত ।
 কিকৰিবো মাতৃ। আবে মই, প্ৰথম সন্তান কৈক যাই,
 পুত্ৰ শোক শেল ফুটিছে হৃদয় মাজে ।
 কৰোহো মানস তযু আগে, পূজিবো তোমাক যজ্ঞ ভাগে
 তোমাক পূজিলে শান্ত হোবে সামৰাজে ।
 জীবিত আছয় যদি গোহোৰ সন্তান ।
 দোষ ক্ষমি একবাৰ কৰোৱা দৰ্শণ ।

ব্যাসদেব কহে নৃপ সংসাৰী কেশব ।
 স্তুতি কৰিলন্তে দেবী ভৈল আবিৰ্ভাব ॥
 সাক্ষাতে দৰ্শন দিয়া বলিল তখন ।
 নকৰিবা শোক কৃষ্ণ পুত্ৰৰ কাৰণ ।
 পূৰ্ব্ব শাপ ফল আবে ফলিত হইল ।
 এতেকে সম্বৰে কাল যোগে হৰিনিল
 ষোড়শ বৰিষ ভৈলে সমুৰ বধিবা ।
 মোৰ অনুগ্রহে তেবে পুত্ৰ পুনু পাইবা ॥
 এতকহি চণ্ডিকা ভৈলন্ত অস্ত্ৰদ্বান ।
 দেবী বাবে ভগবান স্থস্থ ভৈলমন ।
 চতুৰ্বিংশ তথ্যাপদ প্ৰদ্যুম্ন হৰণ ।
 ভণিল গোপালে বাম বোলা সৰ্ব্বজন ॥

জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন

পদ

জন্মেজয় কহে গুৰু তোমাৰ বচনে ।
 জন্মিল সংশয় বৰ আচৰিত জানে ।
 নাৰায়ণ অংশে বাহু দেব মহামতি ।
 সেহি বিষ্ণু তাৰ দুঃখ দেখে ভগবতী ॥

স্মৃতি গৃহ হস্তে য়েবে বালক হৰিল ।
 বাসুদেব তথাপি জানিবে নপাৰিল ।
 বক্ষকে বক্ষিত পৃথী বায়ু অসঞ্চাৰ ।
 অন্তঃপূৰে স্মৃতি গৃহ দৰ্গম সবাৰ ।
 হেন স্থানে গৃহভেদি দৈত্য প্ৰবেশিল ।
 অতি আচৰিত কৃষ্ণে তবু নজানিল ।
 ইহাৰ কাৰণ দেব কহিয়ো বিস্তৰি ।
 কোন হেতু বাসুদেব জানিবে নপাৰি ।
 ব্যাসদেব কহে ৰাজা গায়ামূল মাৰ ।
 মনুষ্যৰ মন মোহি বুদ্ধি কৰে চুড় ।
 পৰম সান্ধবী গায়া সকলে জানন্তু ।
 এতবলি কোনেজানো তাক এৰাবন্তু ।
 গুণতে মানুষ জন্ম দবে গুণ ময় ।
 দেবকি অশ্ৰুৰ দেহী মাত্ৰে ইটো হয় ।
 ক্ষুধাতৃষা নিদ্ৰাভয় শোক হৰ্ষকাম ।
 মান অপমান জৰা মৰণ আৰাম ।
 অজ্ঞান অত্ৰীতি গ্লানি অশ্ৰুয়া ৰাগ দ্বেষ
 দেহী মাত্ৰে ইটোসব লবন্তু নৰেশ ।
 যেনে সৰ্গযুগ ৰাম চিনিবে নপাৰি ।
 তাকখেদি যান্তু সীতা হৰিল দেবাৰী ॥

মাৰিল যটায়ু যেনে ইয়ো সেহিকপ ।
 অভীষেক দিনে ৰাম সন্যাসী যিকপ ।
 পিতাৰ মৰণে ৰাম শোক নজানিল ।
 মূৰ্খহেন বনে বনে সীতাকে খুজিল ।
 ৰাবণে জানকী হৰে ৰামে নজানিল ।
 বানৰ সহায়ে পাছে সাগৰ বাঞ্চিল ।
 লঙ্কাত সমৰ কৰি ঘোৰ দুঃখ ভোগে ।
 নাগ পাশে বান্ধপাই দৈবকৰ্ম যোগে ।
 গৰুড়ক স্মৰি মৃত্ত ভৈল ৰঘুপতি ।
 বধিল ৰাবণ পাছে বংশ সমস্থিতি ।
 অগ্নিত পৰীক্ষা কৰি আনিল সীতাক ।
 লোক অপযশে পুনু বিসৰ্জ্জিলে তাক ।
 বীৰ্যপুত্ৰে লবকুশ ৰামে নাচিনিল ।
 মুনিয়ে চিনালে তেবে পুত্ৰবুলি লৈল ।
 পাতালে জানকী গৈল ৰাম নজানিল ।
 ক্ৰোধ কৰি প্ৰাণ ভাইক মাৰিবে খুজিল ।
 কাল উপসন্ন ভৈল ৰামে নজানিল ।
 মনুষ্যৰ দেহ ধৰি মানুহ হইল ।
 গকুলে গোবিন্দ পূৰ্বে কংসভয় পাইল ।
 পৰে জৰাসন্ধ ভয়ে স্বাৰকা পলাইল ॥

অধৰম কৰি কৃষ্ণ কৰ্মিনী হৰিল :
 সিটো কন্যা শিশুপাল ৰাজ্য বৰিছিল ।
 স্মৃতি গৃহে সম্বৰ হৰিল কৃষ্ণ হত ।
 আনন্দৰ পৰে শোক লভিল বহুত ।
 সত্য ভ্ৰামা আজ্ঞামতে ইন্দ্ৰক যুজিল ।
 স্ত্ৰীজিত হইয়া পাৰিজাত আনিদিল ।
 স্ত্ৰীৰ মান্য বক্ষা হেতুপাছে বান্ধ খাইল ।
 বৃক্ষে বান্ধি সত্যভ্ৰামা নাৰদক দিলে ।
 স্বৰ্ণৰ কৃষ্ণ লৈই কৰিল মোচন ।
 প্ৰহু্যন্নক দেখি জাম্ববতী অপ্ৰসন্ন ।
 মাগিল কৃষ্ণক পুত্ৰ দান জাম্ববতী ।
 উপমন্যু গুণিস্থানে গৈল যত্নপতি ।
 উপমন্যু শিবভক্ত পৰ্বতে থাকয় ।
 তানস্থানে হৰি শিব মন্দ্রদীক্ষা লয় ।
 দণ্ডকমণ্ডলু ধৰি হইল সন্যাসী ।
 কৰিলেক ঘোৰতপ শিবক উপাসি ।
 দাক্ষণ তপস্তা কৃষ্ণ কৈল হয়মাস ।
 প্ৰথম মাসক কলাহাৰ মাত্ৰে ঐশ ।
 পুত্ৰকামে নাৰায়ণ শিব মন্ত্ৰ জপে ।
 দ্বিতীয় মাসত ফলএৰি জলকম্পে ।

একপদে বহে সদা ইন্দ্রিয় নিয়মি ।
 তৃতীয় মাসত বায়ু ভঞ্জে যত্ব স্বামী ।
 পদানুষ্ঠে ভবকবি ঠিয়ছই বহে ।
 এহিক্রমে ষষ্ঠ মাস তপে অহবহে ।
 ভক্তিতুষ্টি ছইপাচে দেব পশুপতি ।
 দর্শন দিলন্ত আসি কৃষ্ণক তহিতি ।
 ইন্দ্রাদি অমবে বেড়ি বৃষভ আকট ।
 ব্রহ্মা বিষ্ণু যক্ষৰক্ষ গন্ধৰ্ব্ব লগত ।
 কৃষ্ণক নন্দুধি পাচে শঙ্কবে বুলিলা ।
 কৰ্মব্রত ধৰিকৃষ্ণ মোক তুষ্টি কৈলা ।
 দিবোহো বাঞ্ছিত বর মাগা যত্নস্বত ॥
 মোহোক দর্শনে বাঞ্ছা হবে মানোনিত ।
 হেনবাক্য শুনিপাচে দৈকীনন্দন ।
 শঙ্কর প্রসন্ন দেখি কবিলা বন্দন ।
 দণ্ডবতে পদতলে পবিল কেশব ।
 মেঘবগন্তীর স্ববে তুতি ভক্তি ভাব ।
 সম্ভূব আগত বাসুদেব ঠিয় ছই ।
 কবিবে লাগিল স্তুতিমন বাক্যলই ।

কৃষ্ণ স্তুতি ॥

পদ ।

শ্রীকৃষ্ণবদতি দেব দেব জগন্নাথ ।
 সকলৰ ভয়হৰ্তা তুমি বিশ্বনাথ ॥
 দেববৈৰী নাশকাৰী ত্রিলোক পাদক ।
 প্রণামো শ্রীগীলকৰ্ণ ত্রিশূল ধাৰক ॥
 নমোশৈল স্ততাকান্ত নমোযজ্ঞ ভজি ।
 আজি কৃত কৃত্য ধন্য ভৈলো তোমাদোথ
 সফল জনম পাদ পঙ্কজ সেবিলো ।
 তোমাৰ চৰণ প্রভু দৰ্শন কৰিলো ॥
 সংসাৰে স্ত্রীময় পাশে আমি বন্ধ ভৈলো
 বক্ষালাগি জগদগুরু শৰণে পশিলো ॥
 লভিয়া মানুহ জন্ম আমি অতি দ্বীণ ।
 ভবভয়ে শৰণ লইলো কৰা ত্রাণ ॥
 গৰ্ভবাসে মহাদুঃখ পালো পশুপতি ।
 পাচে কংসভয়ে গকুলত কৈলো গতি ॥
 নন্দ গোবালৰ জাত পৰ আঞ্জুবৰ্ত্তী ।
 বৃন্দাবনে ফুৰে নই গক ধূলিমাটি ॥

এৰিলো পৈতৃক ৰাজ্য মথুৰা বিভূতি ।
 যবনৰ ভয়ে পলাইলো দ্বাৰাবতী ।
 যযাতিৰ শাপেবন্ধ তাতভয় লভি ।
 সজ্জিত মথুৰা ত্যাগি দূৰদেশে গতি ।
 উগ্রসেন ৰাজা মই তাৰ দাসকৰো ।
 পূৰ্ববাবধি যাদবৰ সিটো ৰাজ্য গুৰু ॥
 জগত ঈশ্বৰ সন্তু মনুষ্য হইলো ।
 যুগে যুগে জন্মলভি দুঃথকে পাইলো ॥
 দুঃখিত গৃহস্থি ধৰ্ম্ম সদা স্ত্রীৰবশ ।
 পৰবশে সদাবন্ধ মোক্ষৰ দুৰ্লভ ॥
 কৰ্ম্মিণীৰ পুত্ৰ দেখি পাচে জাম্ববতী ।
 পুত্ৰকামে তপস্যা পাঞ্চিল পশু পতি ॥
 সকাম ভকতি পুত্ৰ অৰ্থে তপকৰো ।
 কহিবাক লজ্জা ইটোবৰ বাঞ্চাকৰো ॥
 ভকত বংশল তুমি দেবমুক্তি দাতা ।
 পুত্ৰকামে তোমাক আৰাধো তিবীজিতা :
 ষিটো নুচ তুচ্ছ বিনাশিক ফলবাঞ্চে ।
 সিটোগুচ আমি মায়াজালে বান্ধিয়াছে ।
 এতেকতে পুত্ৰমুখ প্ৰাৰ্থিছোহো সন্তু ।
 ৰমণী পাঞ্চিল তমু স্থানে আয়লো প্ৰভু ।

তুমি মুক্তি দাতা অধিনাশী ফলএড়ি ।
 জানিশুনি সংসাৰ দোলত দিলোভৰি ॥
 অনিত্য সংসাৰ দুঃখ সাধন কেবল ।
 তদপি নিবৃত্ত নহো মই ধৰ্ম্মপাল ॥
 আমি সেই নাৰায়ণ শাপে জন্ম ভৈলো ।
 মায়াপাশে বন্ধ বহুগতে দুঃখ পায়লো ॥

অথ কৃষ্ণৰ বৰপ্ৰাপ্তি ॥

ব্যাসনি গদতি ৰাজা শুনাতে পাচে ।
 এহিক্ৰমে কৃষ্ণ য়েবে প্ৰাৰ্থন্তে আছে ॥
 মহেশ্বৰে বুলিলন্ত শুনিয়ো গোবিন্দ ।
 হোঁউক তোগাৰ বহু পুত্ৰ বলবন্ত ॥
 শতক অধিক ষোল হাজাৰ ৰমণী ।
 হুইবে সবে দশ দশ পুত্ৰৰ জননী ॥
 এত যদি ভোলানাথ কহিল মাধবে ।
 কৃষ্ণক প্ৰণামি দেবী বুলিলন্ত তেবে ॥
 হে, কৃষ্ণ মহাবাহু ইহ সংসাৰত ।
 মহত গৃহস্থী তুমি হৈয়ো জগন্নাথ ॥
 শত বৰ্ষ অস্তে ব্ৰাহ্মণৰ শাপ ছলে ।
 আক গান্ধাৰীৰ শাপে ডুবিব সমূলে ॥

অবগর্বে তোমাৰ তনয় সবে হৰি ।
 নিজে কটা কটি কৰি যাইবে মৰি ।
 সকল যাদব ক্ষয় হুইবন্তু য়েবে ।
 নৰ তনু এৰি তুমি যাইবা নিজ ধামে ।
 ভবিষ্যত লাগি শোক নকৰিবা প্ৰভু ।
 অৱশ্য সম্ভাবি ফল ধৰিবন্তু বিদু ।
 অৰ্দ্ধাবক্র শাপে কৃষ্ণ তোমাৰ বৰ্ণী ।
 তযু মৰণান্তে চোৰে হৰিবে তখনি ।
 এতেকতে মোৰ মনে শোক অনুচিত ।
 দৈবে ঘিৰা কৰে কোনে কৰিবে খণ্ডিত ।
 এত কহি দেব সমে দেব শূলপানী ।
 দোষিতেই অন্তৰ্হ্যান ভৈলন্তু তখনি ।
 উপমন্যু ঋষিক প্ৰণমি জগন্নাথ ।
 শীঘ্ৰ চলি গৈল পুনু দ্বাৰকা পুৰীত ।
 এতেকতে ৰাজা ব্ৰহ্মা আদি দৈবগণ ।
 সবাৰ ঈশ্বৰ তবু মায়াতে মগণ ।
 কাষ্ঠৰ পুতলি সম মায়াৰ অধীন ।
 যৈত যৈত পূৰ্বকাম তথাতে গমন ।
 পৰ ব্ৰহ্ম শক্তি মায়া তথাতে নিয়ন্তু ।
 কদাচিতো ভগবতী হিংসা নকৰন্তু ॥

মোক্ষ লাগি কেবলে ভজিয়ো সৰ্বেশ্বৰী ।
 তাৰ মায়াজালে সৃষ্টি আছে ৰূপ ধৰি ।
 যদি সেহি চৰাচৰ নকৰে সৃজন ।
 তেবে মায়া বিনে ইটো হোৱে জড় হেন ।
 মায়াৰ অধীন স্ৰবাস্ৰৰ সৰ্বজন ।
 সেহিসে স্বতন্ত্রা মাত্ৰ ইচ্ছাৰ অধীন ।
 তাত পৰে তিনিলোকে আন কিছু নাই ।
 এতেকে সবাবো সেহি অবাধ্য নিশ্চয় ।
 পৰা শক্তি পদ সেবি জন্ম সক্ষমিলো ।
 দেবী সেবা বিনে ইটো কুল নাপাইলো ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু গোবী লক্ষ্মী আদি সৰ্বজন ।
 চিদানন্দ ৰূপী উপাসন্ত সৰ্বক্ষণ ।
 আত্মাকে ঈশ্বৰ মানি সৰ্বদা চিন্তিবে ।
 গুৰু দুখে বুজি সদা বেদান্ত শুনিবে ।
 সৰ্ব পাপ হৰ পুণ্য ভাগবত পদ ।
 শ্ৰবণে কীৰ্তনে পাপ হোৱে ভস্মীভূত ॥
 ভুলোকে জনন ধৰি দেব ভগবান ।
 মায়া জালে বন্ধ হৰাইল পূৰ্ব জ্ঞান ।
 সূত নিগদতি ঋষি ব্যাস দেব গুথে ।
 শুনিলোহো ভাগবত পৰম কৌতুকে ॥

তেজস্বীৰ অবিহিত দোষ অসম্ভব ।
 সাক্ষাতে প্ৰমাণ লোৱা কোঁৱৰ পাণ্ডব ।
 নিশ্চল কোঁৱৰ ভাল নাই পাপচাৰ ।
 তেজস্বী পাণ্ডব কৰে অবিধি আচাৰ ।
 কিন্তু মন্দ কৰ্ম ফল দুৰ্য্যোৰ বাসনা ।
 তাক এড়াইবাক শক্তি আছে কোন জনা ॥
 বশিষ্ঠ ঋষিৰ ভাৰ্য্যা বাক্ষনী ৰমণী ।
 তাৰ পুত্ৰ শক্তি ভাৰ্য্যা ভৈল চণ্ডালিনী ॥
 শক্তি পুত্ৰ পৰাশৰ ভাৰ্য্যা কৈবৰ্ত্তিনী ।
 কৈবৰ্ত্তিনী স্তত ব্যাস ঋষি শিৰোমনি ॥
 ব্যাস অনুগামী ভাতৃ জায়া বিধবাত ।
 পুত্ৰ পাণ্ডু ধৃতৰাষ্ট্ৰ বিদূৰ মহন্ত ।
 পাণ্ডুভাৰ্য্যা কুন্তী ছয়পতি পৰিণয় ।
 পুত্ৰ বধু দ্ৰৌপদীৰো পঞ্চপতি হয় ॥
 শাশু বোৱাৰীৰ মাৰে এঘাৰটী পই ।
 তথাপিতো থাকে তাৰা শান্তি ধৰ্ম্ম লই ॥
 ভীমে বিহাইল পাচে বাক্ষনী ৰমণী ।
 অৰ্জ্জুনে কৰিল বিহা যাদব কামিনী ॥
 কাচা পকা অগনিযে কড়ু নবাচন্ত ।
 এত বুলি অগ্নি জানে অশুচি হোৱন্ত ॥

কলিৰ মলিন লোকে অধৰ্ম নাচৰি ।
 হৰি নাম নৌকাবান্ধি লোৱা দৃঢ়কৰি ॥
 ভাগবত চতুৰ্থ স্কন্ধৰ পদ সাৰ ।
 ভনিল গোপালে ডাকি বোলা হৰি হৰ ॥

চতুৰ্থ স্কন্ধ সমাপ্তঃ ।

শংখচূৰ বধ ।

শ্ৰীকৃষ্ণায়নমঃ । নমো দুৰ্গায়ৈ ॥
 জয় জয় জগত জনক নাৰায়ণ ।
 সমস্তৰে আত্মা হৰি ব্ৰহ্ম সনাতন ।
 প্ৰকৃতি পুৰুষ দুইকো নিয়ন্তা মাধব ।
 প্ৰাণামো সবাৰ আত্মা পৰম বান্ধব ॥
 অকণ চৰণে কোটি কোটি নমস্কাৰ ।
 কৰাকৃপা জগন্নাথ দেব দামোদৰ ॥
 ইন্দ্ৰ গুৰু পদৰজ হৃদয়ত ধৰি ।
 সস্ত মহন্তৰ পদে নমস্কাৰ কৰি ॥
 নবম স্কন্ধৰ পদ পুণ্য ভাগবত ।
 শঙ্খচূড় বধ নাম পৰম অদ্ভুত ।
 শূহি নাইল নাইবে যাৰ সম ।
 একমন্ত্ৰৰ যাৰ ৰাজ্য অমুপম ॥

দেবমানে একাণ্ডৰ যুগ ৰাজ্যভোগ
 তিনিলক্ষ অক্ষৌহিণী পদাতি সংযোগ ।
 তিনিলক্ষ মহা মহা বীৰ সেনাপতি ।
 নব পদ্য অশ্ব নবপদ্য বথ ইঁতী ।
 শতেক বৰিষ মহেশৰ সম্বেষণ ।
 কোন কালে হেন যুদ্ধ নভৈল কখন ।
 পদ ভাঙ্গিবাক আশা কৰো গুঢ়মতি ।
 যেহেন টিপচি লঞ্জে পৰ্ব্বত হিমাদ্ৰি ।
 দয়াকৰি অপৰাধ ক্ষমা সাধুজন ।
 কাম্ব মন বাক্যে বন্দো সবাৰ চৰণ ।
 নাৰায়ণ স্থানে নাৰদৰ প্ৰশ্ন ॥

পদ ।

ব্যাস দেব কহে জন্মে জয় নৃপবৰ ।
 কহোকথা শঙ্খ চূড় বধ মনোহৰ ।
 নাৰদ পুচিল পাচে নাৰায়ণ স্থানে ।
 চাৰিভাৰ্য্যা বিষ্ণুৰ ভৈলন্ত কোনে কোনে ।
 লক্ষ্মী সৰস্বতী গঙ্গা তুলসী ৰূপসী ।
 কিৰূপে তুলসী জন্ম কহাদেব ঋষি ।

কৈতবা জনম ভৈল পূৰ্বে কোন ছিল ।
 কোনৰূপে নাৰায়ণে তুলসী পাইল ।
 কিবা তপ কাৰিলন্ত জন্ম কোন বংশে ।
 নিৰ্বিকার ভগবানে পতি পাইল কিসে ।
 সবাৰ ঈশ্বৰ সৰ্ব অধ্যক্ষ পুৰুষ ।
 সবাৰ আশ্ৰয় সৰ্ব কাৰণ মহেশ ।
 সৰ্ব্বজ্ঞ ঈশ্বৰ ভজি ইহেন তুলসী ।
 কেনে ব্ৰহ্মৰূপ ভৈল কহাদেব ঋষি ।
 কোনহেতু তুলসী হুইল তপস্বিনী ।
 সন্দেহ ভঞ্জন কৰো তযু মুখে শুনি ।
 নাৰায়ণ নিগদতি শুনা তপোধন
 মূল আঢ়া শাক্ত দ্বিজ সবাৰ কাৰণ ।
 আমি ব্ৰহ্মা মহেশ অনন্ত বাস্তৱদেব ।
 দেহধাৰী ইন্দ্ৰিয় বিকাৰী হুইসব ।
 অনন্ত ব্ৰহ্মাণ্ড সৃষ্টি মাত্ৰ দেহধাৰী
 দেহী মাত্ৰে সবাৰ শক্তি অধিকাৰী ।
 নিগুণ পুৰুষ ব্ৰহ্ম নোহে কাৰ্য্য ক্ষম ।
 শক্তি হুই জগৎ সৃষ্টিকৰে অনুপম ।
 শক্তি নহইলে সবে মৃতক সমান ।
 মৃত দেহ নহেকভু সৃষ্টিৰ কাৰণ ।

মায়াশক্তি তুট্‌ভৈলে যুকুতি মিলয় ।
 বিতুষ্ট হইলে বন্ধু ভ্রমিয়া ফুবয় ।
 মোহ আঢ়া অংশে জন্ম তুলনী স্তন্দৰী ।
 তাহাৰ চৰিত্ৰ আবে কহিবো বিস্তৰি ।
 পূৰ্বে কোনদিনে ঋষি বৈকুণ্ঠ ভুবনে ।
 কলহ কৰিল গঙ্গা সৰস্বতী সনে ।
 গঙ্গাশাপে সৰস্বতী নদীৰূপ ভৈল ।
 সৰস্বতী শাপে গঙ্গা ধৰণী আঁসিল ।
 নাৰদ পুচিল কেনে গাঙ্গাশাপ দিল ।
 সন্ত্ৰুগুণ সৰস্বতী তীৰ্থৰূপ ভৈল ।
 কিহেতু কলহ ভৈল গঙ্গাকো শাপিল ।
 দুয়ো তেজস্বিণী কিবা হেতু বন্দভৈল ।
 নাৰায়ন কহে শুনা কথা পুৰাতণী ।
 লক্ষ্মী সৰস্বতী গঙ্গা বিষ্ণুৰ ঘৰিণী ।
 একদিনা বিষ্ণুসঙ্গে গঙ্গা কামা তুৰা ।
 কবলু আলাপ হাসি কটাক্ষ চতুৰা ।
 শান্তমতী লক্ষ্মী দেবী কিছু না বুলিল ।
 মুখৰা বাৰ্গিশী ক্ৰোধে গৰ্জ্জবে লাগিল ।
 আৰক্ত লোচন খঙ্গে অধৰোষ্ঠ কাপে ।
 বিষ্ণুক ভৎসনা দেবী কৰে বলদৰ্পে ॥

যিটো মুনি সত্ৰগুণী তোমাক বোলয় ।
 নাহি বেদজ্ঞান তাৰ মুৰ্খসে নিশ্চয় ।
 সৰ্ব্ব কামিনীৰ প্ৰতি সমভাব ৰাখে ।
 সেহিসে ধৰ্ম্মিষ্ঠ মান্যবন্ত বুলিতাকে ।
 তাৰ বিপৰীত যিটো কৰে হেঁচ তেপ ।
 নিটো খল ধূৰ্ত্ত আতি ধৰ্ম্মৰ অনূপ ।
 সৰস্বতী ক্ৰোধে হৰি বাহিৰে গৈলন্ত ।
 হেথা গঙ্গা সমে বাণী কলহ কৰন্ত ।
 নিলজ্জ, কামুকী পতি সোহাগী দেখাৰ ।
 আজি পতি আগে তোৰ মান্যকৰো চুৰ ।
 তোৰপতি মোক কি কৰিবো নাহিডৰ ।
 এত বুলি ছাতমলে চুলি ধৰিবাৰ ।
 দেখি পদ্মা লক্ষ্মী আসি মাঝে ঠিয় ভৈল ।
 মুখৰা বলিষ্ঠা বাণী লক্ষ্মীক শাপিল ।
 নদীৰূপে বৃক্ষৰূপে জন্ম ধৰণীত ।
 বৃক্ষ জল ৰূপে থাক সভাৰ মাঝত ।
 লক্ষ্মীক শাপিল শুনি কহে গঙ্গাদেবী ।
 কি কৰিবো পদ্মা মই ওৰ নেপাও ভাবি ।
 মুখৰা দন্দুৰী বাক্যবাদী সৰস্বতী ।
 যত শক্তি পাবে হৃন্দ কৰোক সম্প্ৰতি ।

তাইব বল মোৰ বল কাৰকত শক্তি ।
 সবেয়ো জানন্তু তাৰ হৃৎখ প্রকৃতি ।
 স্বতন্তুৰা বাক্য সদা মুখে কুবচন ।
 মুখ আগলিকা নিলাজনা নাইভ্রম ॥
 এতবলি গঙ্গা সবস্বতীক শাপিল ।
 যৈত পাপী ধৰণীত হয়োনদা জল ॥
 সবস্বতী বোলে তোৰ বৰ লাজ আছে ।
 দুই সতিনীৰ আগে হাম পতিকাছে ॥
 ক্ৰোধ মুখে বাণীপাছে গঙ্গাক শাপিল ।
 ধৰনীত তয়োনদী কপে হয়ো জল ।
 হেনকালে পাৰিষদে চোঁদিকি বেগিত্ত ।
 চতুৰ্ভুজ ধৰি হৰি ভৈল উপনিত ।
 সবস্বতী হাতে ধৰি শান্তনা কৰিল ।
 তিনিও বাণীক পাচে সম্মুখ গাতিল ॥

লক্ষ্মী সবস্বতী গঙ্গাব শাপকথন

পদ

হৰিবোলে একলাথ্য্য প্রকৃত বৰীণী ।
 দুইলাথ্য্য গলগ্রহ দন্দব গর্জনী ॥

তিন হইলে কাল * ক্ৰম সূত্ৰৰ বৰ্ণক ।
 এতকতে মুখগুণে যাহ পৃথিবীত ।
 লক্ষ্মী যাহ কলাঅংশে বৰ্ম্মধ্বজ গৃহ ।
 অযোনি সম্ভবা ভূমি মধ্যে জন্মলহ ।
 মোৰ অংশে শঙ্কচূড় বিবাহ কৰিবে ।
 পাচে কালবশে বৃক্ষ তুলসী হইবে ।
 আক পদ্মা অংশে নদী হইবা ধবণীত ।
 তাত পাছে গঙ্গা জন্ম লভিবে ভূমিত ।
 ভগিবথ নিবে কুল উদ্ধাৰণ ছলে ।
 মোৰ অংশে সান্তনু বিহাইবে ভূমিতলে ।
 কলিৰ হইলে পঞ্চ সহস্ৰ বৰিষ ।
 পুনৰপি এপাতে আসিবা মোৰ পাস ।
 সবস্বতী অংশ হইবে নদী ৰূপে জাত ।
 নিজে ছলি যাউক আবে ব্ৰহ্মাৰ নিকট ।
 মুখ আগলিকা বেদ ৰূপে প্ৰবৰ্ত্তোক ।
 বৰ্ত্তমানে গঙ্গা মহেশ্বৰ ভাৰ্য্যা হৌক ।
 মোহোৰ হেথাতে পদ্মা কেবলে বহোক ।
 পৰম সূশীলা মুখে নাই চাতুৰাক ।
 তুলসী ভৈলন্তু সেহি ধৰ্ম্মধ্বজ স্ততা ।
 সবস্বতী বিষ্ণু সাপে হইল সম্বুতা ।

সংক্ষেপ পদক ত্রয়ান নিবন্ধিলো ।
বাহুল্যক ডবে মূল পদক এৰিলো ॥

অথ কলিযুগ লক্ষণ ।

পদ ।

নাৰদে পুছন্ত দেব কাহয়ো সম্প্রতি ।
গঙ্গা এৰি গৈলে কাঁল হইবে কোন গতি
নাৰায়ণ বদাত শূন্যে তপোধন ।
গঙ্গা সঙ্গে দৰ্বৰ তাত কাৰবে গমন ॥
কাশা বৃন্দাবন যিনে অৰ যত তার্থ ।
হৰি আজ্ঞা মতে সবে চলিবে বৈকুণ্ঠ ॥
শালগ্রাম শালা শক্তি শিব জগন্নাথ ।
কলিৰ অযুত বৰ্ষে এৰবে ভাৰত ॥
শিব শক্তি বিষ্ণু নাম নৰৈব সিকালে !
পুৰাণ তুলসী সঙ্ঘ যাবে এক কালে ॥
বেদক্রিয়া পিতৃশ্রাদ্ধ দেবপূজা দান ।
শ্রবণ কীৰ্তন নাম পিত্ৰাদি তৰ্পণ ॥
বেদ বেদাঙ্গাদি সাস্ত্র সবেও চলিবে ।
সঙ্ঘ মহাস্তাদি আম্য দেবতা উষ্টিবে ॥

তপ ত্ৰত অনশন সিয়ো হবে চুৰ ।
 মিথ্যাবাদী কপটীয়া হবে বামাচাৰ ।
 অহঙ্কাৰী দাস্তিক শঠতা চোৰ হিংসা ।
 তুলসী বিহীন পূজাহবে কৰ্মনাশা ।
 ভিন্ন জাতি স্ত্ৰী পুৰুষে বিবাহ হইবে ।
 বস্ত্ৰ অধিকাৰ নিজ স্বামী নাথাকিবে ॥
 মৰে স্ত্ৰাৰ বশ বৰে বৰে বেশ্যা বৃত্তি ।
 তৰ্কজন গৰ্জন কৰিবন্ত স্বামী প্ৰতি ।
 গৃহিণী হৈবন্ত মৰে গৃহৰ ঈশ্বৰী ।
 গৃহস্থ হৈবেক দাস দাসী সমসৰি ।
 শ্বশুৰ শাশুৰী দাস সমান কৰিবে ।
 স্ত্ৰীৰ বন্ধুয়ে বৰে কৰ্তা বুজাইবে ।
 বিদ্যান মঙ্গলে সম্ভালাও নহ'ব ।
 অজানিত লোক বন্ধু বান্ধব হ'ব ।
 স্ত্ৰীৰ আছা বিনা কোনো পুৰুষে নিশ্চয়
 কোনো কাৰ্য্য সাধিবে শক্তি নাহিহয় ।
 ব্ৰাহ্মণ কৰ্ম্মক্ৰম বৈশ্য শূদ্ৰ চাৰি জাতি ।
 জাতি ক্ৰিয় ত্যাগি হবে শ্ৰেষ্ঠৰ প্ৰকৃতি ।
 ব্ৰাহ্মণৰ মৰ্য্য যজ্ঞ মৰে লুপ্ত হ'বে ।
 চাৰিযো জাতিষে শ্ৰেষ্ঠ জাচাৰ ধৰিবে ।

হৰিনাম বিক্রম কৰিবে কলিয়ুগে
 শূদ্রে শিষ্য ভজাইবে কাল অনুযোগে ॥
 যশ লাগি নিজে দান উৎসৰ্গ কৰিবে ।
 উৎসৰ্গিয়া দান পাচে নিজে নাহি দিবে ।
 নিজ বৃত্তি ব্ৰহ্মবৃত্তি গুৰুকুল বৃত্তি ।
 নিজ দত্তা পৰ দত্তা কৰিবে আত্মা সাথি ।
 ছুহিত্ৰী গমন কেহো শাশুৰী গমন ।
 বোয়াৰী গমন কেহো সৰ্ব্ব যোনিগণ ।
 বাই ভণী নবাছিব মাই নজানিব ।
 ঘোৰ কলিয়ুগে ভাই বোয়াৰীত খাব ॥
 ঘৰে ঘৰে অগম্যা গমন কৰিবস্ত ।
 মাতৃ যোনি এড়ি সৰ্ব্ব যোনিতে যাইবস্ত ।
 স্ত্ৰী পুৰুষ নিৰ্ণয় নৰবে কলিয়ুগে ।
 গ্রাম প্ৰজা বস্ত্ৰবো চিকনা নৰহিবে ।
 অলিক বং দিনচোৰ হুইবে ললাট ।
 পৰস্পৰে বিবাদী নৰ ঘাতকী বহুত ।
 দ্বিজ ক্ষেত্ৰ বৈশ্যবংশ পাপিষ্ঠ হইবে ।
 লাহা লোহ লবণেৰে বানিজ কৰিবে ।
 শূদ্ৰ অন্ন ভূজি শ্মশানত ফুৰিবেক ।
 শূদ্ৰ অন্ন ভূজি শ্মশানত ফুৰিবেক ।

বেশ্যা গামী হবে সর্ব পঞ্চ যজ্ঞ হীন ।
 যজ্ঞ ত্রে নন্দা গীম অঁ শীত ভাজন ।
 পুং-চলো বু-টৌ শ্য অ'ক বজ্রবল
 ব্রাহ্ম । বন্ধনা গাবে হইবে পাচিক । ॥
 সিকালত অম যোনি নিয়ম নাৰবে
 সকলে আশ্রা যচ্ছ একে এক ছুটো
 কলিযুগে । বে য়েচ্ছ । মান ছুট
 ধর্ম কর্ম লাগিকাৰে । ভবম -বৈব ।
 হস্তমাত্র হবে বৃক্ষ অক্ষুষ্ঠ ।
 বিষ্ণু যশ । বে হবি হই । মা শ ।
 নাৰায়ণ অংশে কল্পি কপে শবতবি
 দীঘল মোটকে দীর্ঘ তৰোবাল ধবি ।
 তিনিবাত্রে য়েচ্ছ শূচ্য কৰিবে ধৰণী ।
 য়েচ্ছ বধি অন্তর্ক্যান কৰিবে তখনি ॥
 অৰাজক ছুইবে দহ্য কৰিবে পী-ণ
 পাচে ছয় বাত্রি য়েগো কৰিবে বন
 ধাবানাৰে বৃষ্টি কৰি পূর্বা ি ডুপে
 ঘববাড়ী বৃক্ষ নবপশু নবািকবে ।
 দ্বাদশ আদিত্য তেবে ছুইবে উদয় ।
 শুকাবে ধৰণী হবে সত্যব উদয় ।

কহিলো পুৰাণ ইটো কলিৰ আখ্যান ।
 যিক্ৰুপে শুনিলো গুৰু মুখে তপোধন ।
 নবম স্কন্ধৰ পদ অৰ্চম আধ্যায় ।
 শ্ৰবণে কীৰ্তনে কলি কলুষ খণ্ডয় ।
 ভুকুতি মুকুতি মিলে পুৰে সৰ্বকাম ।
 বচিল গোপালে ডাকি বোলা বাম বাম

অথ তুলসী উৎপত্তি ॥

পদ ।

নাৰায়ণ বদতি শুনিয়ে তপোধন ।
 দক্ষ সাৰ্বগিক প্ৰজা পতি পুত্ৰকাম :
 পৰম বৈষ্ণৱ যশোবন্ত কাৰ্ত্তিসমুদ্ভ ।
 শুচি সংযমন বিষ্ণু অংশে ভৈলা জাত ।
 তাহাৰ তনয় ব্ৰহ্ম সাৰ্গি ধাৰ্ম্মিক ।
 সিজনো বৈষ্ণৱ অতি শুচি সত্যবাক ।
 তাৰহুত ধৰ্ম্ম সাৰ্গিয়ে ক্ৰিতেন্দ্রিয় ।
 তাহাৰ নন্দন কদ্ৰ সাৰ্গি তেনয় ।
 তাহাৰ তনয় দেব সাৰ্গি উত্তম ।
 পৰম বৈষ্ণৱ সদা ব্ৰত পৰায়ণ ।

তাৰ পুত্র ভৈল ইন্দ্র সার্বণিক নাম ।
 ইজনে নৈষ্ণব অতি বিষ্ণু পৰাধন ॥
 ইন্দ্র সার্বণিক পুত্র বৃষভক্স নাম
 ইটো ভৈল শিবভক্ত উদান পৰম ॥
 ত'হাৰ সাক্ষ্যে মন্ত্ৰে স্বয়ং থাকয় ।
 তিনিয়ুগ সদাশিব তাৰ ঘৰেবয় ।
 পুত্র তুল্য স্নেহ শিব কৰন্তু বাজাক
 সৰ্ব্ব ভ্যাগি বাজা একমানন্ত শিবক ॥
 নাহিমাণে নাৰায়ণ লক্ষ্মী সৰস্বতী
 সৰ্বদেব দেবী পূজা কৰিল নিবৃত্তি ॥
 ভাদ্ৰ মাসে মহালক্ষ্মী পূজাকো ভাঙ্গিল ।
 মাৰে শ্ৰীপঞ্চমী পূজা উচ্ছেদ কৰিল ॥
 সৰস্বতী পূজা সৰ্বদেবৰ স্থাপিত ।
 পাপ পূজাবুলি বাজ্যে কৰিল নিবৃত্ত ॥
 যজ্ঞ বিষ্ণু পূজা গাদি সূৰ্য্য আবাধন
 দেশযুৰি সৰ্ব পূজা কৰিল উচ্ছা ।
 দেখিক্ৰোধে দিবাকবে শাপিল বাজাক
 সূৰ্য্য শাপে বাজ্য ধন সীভৰ্ত্ত ভৈলেক ।
 হেনদেখি শূলপাণী শূল লইকৰে ।
 সূৰ্য্যক মাৰিবে খেদি যায় ক্ৰোধ ভৰে ॥

এত অন্তরে শিব প্রবেশ করিল ।
 শূল হস্ত বৃষাকচ চক্ষু ও ফুল ।
 বৃষ হস্তে আমি পাচে তল্লি সহকাৰে ।
 প্রণামিল জগন্নাথে দেব দিগম্বৰে ।
 শুদ্ধ শান্ত-লক্ষ্মী কান্ত দেব পৰাংপৰ ।
 বহু সিংহা সনে বসি আছে মূৰহৰ
 কিৰীট কুণ্ডল চক্রধাৰী বনমালী ।
 লম্বিত মুকুতা মালা বতন ছুকুলী ।
 নবীন নীৰদ শ্যাম বর্ণ চতুর্ভুজ ।
 চন্দনে চর্চিত তনু নব পীত বাস ।
 সুন্দর বদন শ্বেত চামৰে ধুলায় ।
 কর্ণে তাম্বুল লক্ষ্মী শ্রীহস্তে যোগায় ।
 অপেশ্বৰী বিদ্যাধৰী নৃত্য গীত কৰে ।
 তাক দেখি ঈষৎকাস্য বক্তিম অধৰে ।
 পৰম আতমা দেবভক্ত অনুগ্রহি ।
 ভক্তি বোচন কপধৰি আছা বহি ।
 সেই ভগবানে শিব প্রণাম কৰিল ।
 সূৰ্য্য সনে ব্রহ্মা দেবো শিবক নমিল ।
 স্তুতি নতি কৰি সবে হৰক ভূষিল ।
 পুষ্কট স্থই সমাশিব আসনে বসিল ।

স্বথাসনে বসি পাচে শ্ৰান্তদূৰ ভৈল ।
 বিষ্ণু পাৰিষদে শ্বেত চামৰে খুলাইল
 আনন্দে মাতিয়া হৰি শিব মুখ চায় ।
 মধুৰ বচনে পাচে হৰক স্খায় ।

শিবৰ উত্তৰ ॥

মাধব বদতি শিব কৈবপৰা আইলা ।
 কিবাহেতু হেন কোপমন আজি ভৈলা ।
 শিবকহে বৃষধবজ মোৰ শ্ৰিয়ভক্ত ।
 প্ৰাণধিকে মোক সদা ভজনা কৰন্তু ॥
 অকাৰণে ইতিমধ্যে সূৰ্য্য শাপদিল ।
 ৰাজ্য ধন শ্ৰীভ্ৰষ্ট দুৰ্গতি লভিল ।
 এতেকতে পুত্ৰশোকে সূৰ্য্যক বধিব ।
 তাৰবধ হেতু য়েবে ভৈলোহো উদ্যত ।
 ভয়ে পলাই পশিলন্তু ব্ৰহ্মাত শৰণ ।
 ব্ৰহ্মা নামে আবে আসিদন্তু ত্ৰয়ুস্থান ।
 ধ্যানেয়ো তোমাত যিটো লোবয় শৰণ ।
 দুঃখ খণ্ডি তাক বক্ষা কৰা জনাৰ্দন ।
 প্ৰত্যক্ষ শৰণাপন্ন কত ফল কৈব ।
 ইটো দুইজনে হৰি ভয়ে নিস্তৰিব ॥

মোৰ ভক্ত জনে তবে কি হইল ফল ।
 মোক ভজি তাৰ কিবা উপকাৰ ভৈল ।
 মৃত সূৰ্য্য শাপি তাক শ্ৰীভস্ট কৰিল ।
 মোহোৰ দেহত কিছু মহাত্মা নৰৈল ।
 এত কাহি নিয়মি থাকিল মহাদেব ।
 মুছু হাসি পাছে তাস্ক বুলিলা কেশব ।

বিষ্ণুৰ উত্তৰ ।

কেশবে বোলন্ত শিব শুনিয়ে নিৰ্ণয় ।
 দেব মানে এক বিংশ যুগত নিশ্চয় !
 বৈকুণ্ঠে হোৱয় মাত্ৰ অৰ্দ্ধা ঘণ্টা কাল ।
 বৃষধ্বজে ভোগে এত দিন দীৰ্ঘ কাল ।
 এতকাল ভূগি বৃষ ধ্বজ মৃত্যু ভৈল ।
 পুত্ৰ বৃষধ্বজ সিয়ে শ্ৰীভস্ট মৰিল ।
 তাৰ পুত্ৰ ধৰ্ম্ম ধ্বজ আৰু কুশ বঙ্গ ।
 বৈষ্ণৱ সূৰ্য্যৰ শাপে ভস্ট লক্ষ্মী ৰাজ্য ।
 পাৰ্ব্বতী লক্ষ্মীক তুমি তপস্যা কৰিয়ে ।
 কলা অংশে তাৰ ঘৰে জন্মিবেক দুয়ো ।
 সেই কালে দুই ৰাজা শ্ৰীমন্ত হইবে ।
 বৰ্ত্তমানে দুইজন বৈষ্ণৱ জানিবে ।

ধন ধান্য শ্ৰীলক্ষ্মী সম্পদ লভিব ।
 তুষ্টি হই লক্ষ্মী তাৰ ঘৰে জন্ম লৈব ।
 তোমাৰ সেবক সমুহ ৰাজ্য বৃন্দধ্বজ ।
 মৰিয়াছে কোন কালে নকৰা বিমৰ্ষ ॥
 শীঘ্ৰ নিজালয়ে যোৱাঁ নকৰা আক্ষেপ ।
 ব্ৰহ্মা সূৰ্য্য আপোনাৰ স্থানে চলিয়োক ।
 এত কহি লক্ষ্মীকান্ত অন্তঃপূৰে গৈল ।
 সূৰ্য্য দেব পদ্য যোনি স্বস্থানে আদিল ।
 তপস্মাত গৈল তেবে দেব মহেশ্বৰ ।
 হিমালয়ে আচৰিল তপ ঘোৰত্তৰ ॥

অথ শিবৰ তপস্মা এবং লক্ষ্মী অবতাৰ
 পদ ।

হিমালয়ে শিব ঘোৰ তপ আচৰিল ।
 উগ্র তপে মহা লক্ষ্মী দেবীক যাঁজিল ।
 ইন্দ্ৰবৰ দিল লক্ষ্মী অভিষ্ট স্তম্ভিক !
 ধৰ্ম্ম ধ্বজ কুশ ধ্বজ বৰে হৈবো জাত ।
 এত বুলি মহা লক্ষ্মী ভৈল অন্তঃকায়ান ।
 তপ নিবৰ্ত্তিয়া শিব গৈলা নিজ স্থান ।
 মহাপুণ্যবন্ত পুত্ৰ কুশধ্বজ ৰায় ।
 তান পত্নী মান্নানতী দেবী শুদ্ধ কায় ।

কালে তাৰ গৰ্ভে জন্ম ভৈল লক্ষ্মী অংশ
 ভূমিষ্ঠ হইবা মাত্ৰে জ্ঞানৰ প্ৰকাশ ।
 বেদ ধৰ্মি কৰি শুতি গৃহ পূৰ্ণ কৈল ।
 জন্ম মাত্ৰে কন্যা বেদ পঢ়িবে লাগিলা ।
 মুনিগণে তাৰ নাম দিল বেদবতী ।
 জন্ম মাত্ৰে স্নান কৰি বনে কৈল গতি ।
 তপোবনে গৈল বেদবতী সাধ্বী সতী ।
 নিবাৰণ কৰিবে নভৈল কাৰো শক্তি ।
 এক মন্বন্তৰ তপ কৰিল পুষ্কৰে ।
 অতি উগ্র তপ ক্ৰেশ লীলায়ে আচৰে ।
 নিবাহাৰে বাতাহাৰে তপ আচৰণ ।
 তথাপি নাহয় পুষ্ক নাহি হয় ক্ষীণ ।
 দৈবত আকাশী বাণী শুনিল তথাত ।
 পৰ জন্মে ভৰ্ত্তা পাবা দেব জগন্নাথ ।
 ব্ৰহ্মাৰো আৰাধ্য পতি লভিবা স্তন্দৰী ।
 এত শুনি তুচ্চ ভৈল বেদবতী নাৰী ।
 তৈৰ পৰা গৈল গন্ধমাদন পৰ্ব্বত ।
 অধিক নিৰ্জন স্থান পৰম পবিত্ৰে ।
 বহুকাল মহাতপ তাতে আচৰিল ।
 দৈবে তৈতে দূৰন্ত বাবণে গই পাইল ।

দেখি বাবনাক কৈল অতিথি সংকাৰ ।
 পাদ প্ৰক্ষালন জল ফল স্নমধুব ।
 পান হেতু স্নগন্ধি শীতল স্বিক্ৰজল ।
 শক্তি অনুৰূপে ভক্তি সহিতে পুজিল ।
 ফল মূল খাই সিটো পাপিষ্ঠ দুৰ্জ্জন ।
 সমীপক চাপি পাচে বসিল বাবণ ।
 কোন ভূমি কিবা হেতু আছ ইথানত ।
 পৰম স্নন্দৰী পীনস্তন শুৰলিত ।
 শৰতৰ পদ্য যেন হসিত বদন ।
 কামে মুৰ্ছা ভৈলো ধনি কৰহ শান্তন ॥
 এহি বুলি হস্তে ধৰি সমীপে আনিল ।
 শৃঙ্গাৰ কৰিবে লাগি উদ্যত হইল ।
 কোপ কৰি মতী বলে এড়াইবাক চাৰে ।
 হস্তপদ আছাড়ন্ত কি শক্তি এড়াৰে ।
 মনে মনে ভবানীক স্মৰণ কৰন্ত ।
 বক্ষাকৰা নাৰায়ণী ভৈলো জাতি ভ্ৰষ্ট ।
 নাহিক সহায় কোনো অৰণ্য ভিতৰে ।
 ছুবন্ত দানব হাতে কোনে বক্ষা কৰে ।
 স্তবে তুট হই দেবী বাবণে শাপিল ।
 শাপ শূনি দশানন হাত এৰি দিল ॥

কাম বশে বলে তোমা কবিলন্তু স্পর্শ ।
 এই হেতু দবাক্ষবে ছইবে বিনাশ ।
 বেদবতী বলে মোক স্পর্শিলী বাবণ ।
 মোর লাগি সর্বজন ছইবি নিধন ।
 এত কহি যোগ ধরি প্রাণ তিয়াগিল ।
 মুহূর্ত্ততে আত্মা ব্রহ্মরক্ষু ভেদি গৈল ।
 বেদবতী মৃত দেহ গঙ্গা প্রাপ্তি কৰি ।
 যথা স্থানে দশানন ছুঃখে গৈল চলি ।
 কি কৰিলো কি দেখিলো কিনো অদভূত
 এত চিন্তি লক্ষাপতি আক্ষেপ কবন্তু ।
 কালান্তরে ভৈল পাছে জনক নন্দিনী ।
 সীতা নামে খ্যাত বক্ষ কুল বিনাশিনী ।
 পূৰ্ব্ব জন্মে বেদবতী ছিল তপস্বিনী ।
 সেই তপ ফলে ভর্তা বাম বঘুমনি ।
 তপ বলে জাতিস্মরা ছই জনমিল ।
 শ্রীৰাম সহিত মহা স্থখে বিহবিল ।
 পঞ্চবতী বনে সীতা হবিল বাবণ ।
 অগ্নি পৰীক্ষাত সীতা অসম্ভ্রাম মন ।
 পুষ্করে দুষ্কর তপ কৰি আচরণ ।
 দেহ ত্যাগি জনমিল দ্রুপদ ভবন ।

যজ্ঞকুণ্ডে উতপতি নাম যাজ্ঞসেনা ।
 এহি বেদবতী পঞ্চ পাণ্ডব গৃহিণী ।
 একে বেদবতী তিন জনম লভিল ।
 তৃতীয় জনমে জাতিস্মৰা নাহইল ।
 নাৰদে পুচন্তু দেব বুজিবে নপাৰি ।
 পঞ্চ স্বামী দ্ৰৌপদী পাইল কেন কৰি ।
 তিন জন্মে তিন পতি বুজিলো শাস্বত ।
 পঞ্চপতি কাৰণ কহিয়ো দেব ব্ৰত ।
 নাৰায়ণ কহে ঋষি শুনিয়ো কাৰণ ।
 লক্ষ্মাত শ্ৰীৰামে সীতা লভিল যখন ।
 সত্য সীতা বৈশ্বানৰ শ্ৰীৰামে অৰ্পিল ।
 হেন দেখি ছায়া সীতা কান্দিবে লাগিল ।
 প্ৰথম বয়সী অতিশয় ৰূপবতী ।
 কামে উদ্ভাবল সীতা ডাকে পশুপতি ।
 পতিং দেহি পতিং দেহি ডাকে পঞ্চবাৰ ।
 শিব বোলে পঞ্চ ভৰ্তা হইবে তোমাৰ ।
 শিব বৰে পঞ্চ পতি দ্ৰৌপদী লভিল ।
 লক্ষ্মী অবতাৰ কথা সমাপতি ভৈল ।
 তাত পাচে শুনা ধৰ্ম্মধ্বজ সূতাখ্যান ।
 পদ্মা অংশে তুলসীৰ জন্ম বিবৰণ ।

(অথ তুলসিব জন্ম বিবৰণ)

তুলসিব উৎপত্তি ।

পদ ।

নবম স্কন্ধৰ পদ ষোৰ্শ অধ্যায় ।
 বোলা বাম বাম ডাকি ব্যাস দেব গায় ।
 নাৰায়ণ কহে শুনা দেবৰ্ষি নাৰদ ।
 ধন্মধ্বজ ৰাজ্য পত্নী মাধবি নামত ।
 গন্ধ মাদনত নৃপ প্ৰিয়নী সহিত ।
 বিৰচি কুসুম শয্যা চন্দনে চৰ্চ্চিত ।
 মুগমদ হুগন্ধে লেপিত ছয়ো তনু ।
 কৰে নানা ৰূপে ৰতি ক্ৰীড়া কাম ভানু ।
 সৰ্বাঙ্গ সুন্দৰী বালা ভৰণে ভূষিতা !
 কামুকী স্ত্ৰীৰত্ন বসবতী বসযুতা ॥
 সৰ্বদা স্ৰবতি মগ্ন লুহিকে বিৰাম ।
 নাহি অবসাদ নাহি দিবা নিশি স্তান ॥
 শীতল মলয় বায়ু গন্ধ মনোহৰ ।
 সৰ্বদায়ে কাম বুদ্ধি কৰে দম্পতিৰ ।

নাহি ক্ষুধা তৃষ্ণা সদা বমনে আসক্ত ।
 এহি ৰূপে দেব মানে শত বৰ্ষ গত ।
 নায়ক তৃপ্তি ভৈল বিৰাম কৰিল ।
 কামুকী নায়িকা কিন্তু তৃপ্তি নালভিল ॥
 ঋতুবৰ্ত্তে গৰ্ভবতী হইল স্তন্দৰী ।
 দেবমানে শতবৰ্ষ ভৈল গৰ্ভধাৰী ॥
 দিনে দিনে গৰ্ভ তেজ বাঢ়িবে লাগিল ।
 এক দিনে প্ৰসব বেদনা আসি ভৈল ॥
 শুভ লগ্ন শুভ চন্দ্ৰ শুভ গ্ৰহ যোগে ।
 কাৰ্ত্তিক পূৰ্ণিমা মঙ্গলৰ দিবা ভাগে ॥
 পদ্মা অংশে পশ্চিমী কন্যাক জনমিল ।
 শৰত পাৰ্ব্বণ চন্দ্ৰ বদন নিশ্চল ।
 শৰত পঞ্চমী নৈত্ৰে তুষ্ঠ বিম্ব ফল ।
 জন্ম মাত্ৰে গৃহ খান হামিয়া উঠিল ॥
 হস্ত পদ ৰাতুল ৰকত নখে ৰেখা ।
 নাভি সৰোবৰ অতি ত্ৰিবলি ত্ৰিৰেখা ॥
 অধোভাগে স্ত্ৰী চিহ্ন ত্ৰিবলি বলিত ।
 বৰ্ত্তুল মিতম্ব অতি চিকণ ললিত ॥
 শীতকালে উষ্ণ গ্ৰায়ে লাগয় শীতল ।
 দুগ্ধ ফেন বিনন্দিয়া শৰীৰ কোমল ॥

কাদম্বিণী ঘনকেশ শ্যাম পীতবৰ্ণ ।
 কচিকৰ কপোলে কুঞ্চিত অগ্ৰঘণ ।
 পীত চম্পকৰ বৰ্ণ দৰকিৰণ ।
 স্তন্দৰীৰো পৰম স্তন্দৰী অতুলন ।
 নৰলে'কে নাৰীমধ্যে তাহাৰ সমান ।
 তুলনা কৰিবে ঋষি নাহি কোনজন ।
 তুলনাৰ স্থলনাহি এতেকে তাহাক ।
 তুলসী বুলিয়া নাম দিল জ্ঞানীলোক ।
 ভূমিট হুইবা মাত্ৰ প্ৰকৃতি স্তন্দৰী ।
 বদৰিকা শ্ৰমে তপোবনে গৈল লৰি ॥
 নামানিল বাধা কাৰো তগশ্ৰাত গৈল ।
 দেবমানে লক্ষবৰ্ষ উগ্ৰতপ কৈল ।
 মনেভাবে নাৰায়ণ মোৰস্বামী হোঁক ।
 নিশ্চয় বুদ্ধিত মন তাৰ মজিলে ।
 গ্ৰীষ্মে পঞ্চতপা শীতে ভিজাবস্ত্ৰে থাকে
 আসন বান্ধিল বোঁদে বৃষ্টি বাতে ভুগে ।
 দিশতি সহস্ৰবৰ্ষ ফলাহাৰ কৈল ।
 ত্ৰিচ সহস্ৰেকবৰ্ষ পাতা চোবাইল ।
 চৌকালি সহস্ৰবৰ্ষ বায়ু ভক্ষি থাকে ।
 দশ সহস্ৰেক বৰ্ষ কিছুনাহি ভক্ষে ।

তাৰপৰে একপদে বহে দাণ্ডাইয়া ।
 হেনকালে ব্ৰহ্মাদেউক দেখিল চাহিয়া ॥
 চতুৰ্মুখ ব্ৰহ্মাকদেখিল হংস যানে ।
 ভক্তিভাবে প্ৰণাম কৰিল হৃষ্টমনে ॥
 হাসি ব্ৰহ্মা দেবে পাচে বচন বুলিল ।
 যেহিবৰ বাঞ্চ সতী সত্য কৰিবোল ॥
 হৰিভক্তি হৰিদাসী যিবামনে লয় ।
 জৰা ব্যাধি অমৰণ যেহিকাম হয় ॥

তুলসীৰ প্ৰাৰ্থনা ॥

তুলসী প্ৰাৰ্থন্তু পিতা কৰা অবধান ।
 বাকলাগি গোৰ মন হয় উচ্ছাটন ॥
 সৰ্বজ্ঞান বিধি তুমি মোৰ কিবালাজ ।
 পিতাম্বানে পুত্ৰী কহে নহে অসমঞ্জ ॥
 পূৰ্বে আমি গোলোকে তুলসী নামেগোপী ।
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰী প্ৰিয়। কৃষ্ণ অংশকপী ॥
 গোৰসমে বতিবসে গোবিন্দ তূপিত ।
 তূপিত নভৈলো আমি হইলো মুৰ্ছিত ॥

হেনকালে বাসেশ্বৰী তথাকে আসিল ।
 পাচে ৰতি মুৰ্ছা মোক দেখিবে পাইল ॥
 ক্ৰোধে গোবিন্দক ভংসি মোক দিলশাপ ।
 মনুষ্য যোনিত জন্ম ধৰ মহাপাপ ।
 হেনশুনি দামোদৰে বুলিল কৰুণা ।
 মোৰ চতুৰ্ভূজৰূপ পাইবা ললনা ।
 ভাৰতে জন্মি তপ কৰিবা বহুল ।
 ব্ৰহ্মাবৰে পাবা চতুৰ্ভূজ স্বামী মূল ।
 এতকহি জগন্নাথ তৈল অন্তৰ্হ্যান ।
 দেবী শাপে আমি ধৰণীত ভৈলো জন্ম ।
 ক্ৰীমন্তু স্তম্ভৰ মূৰ্ত্তি দেব নাৰায়ণ ।
 মই যেনেপতি পাওঁ দেহবৰদান ॥
 সুধামাৰ শাপ বিবৰণ ॥

পদ ।

ব্ৰহ্মাদেব বোলে শুনা পূৰ্ব্বৰ আখ্যান ।
 সুধামা নামত গোপ কৃষ্ণ অংশেজন্ম ।
 অমিত তেজস্বী হৰি অংশে ভাৰতত ।
 ৰাধাশাপে জনমিল দনুৰ গৰ্ভত ।

দক্ষৰ ছহিতা দনুভাৰ্য্যা কাশ্যপৰ ।
 তাৰগৰ্ভে জাত শঙ্কচূড় মহাবীৰ ।
 ত্ৰিলোকে তাহাৰ সম নাহি কোনজন ।
 গোলোকত বাধাতাক কাম ভাবদেখি ।
 দিলশাপ দৈত্যকুলে জন্মহ পাতকী ।
 বাধিকা প্ৰভাবে পাছে শ্ৰীভ্ৰট তৈল ।
 জাতিস্মৰ হুইদনু গৰ্ভে জন্ম লৈল ।
 বৰ্ত্তনানে তাৰ পত্নী হুইবা স্তন্দৰী ।
 তাতপাচে এহিকালে পাইবা শ্ৰীহৰি ।
 কলিযুগে নাৰায়ণ জনম হৈবন্ত ।
 শাপে বহুদেব ঘৰে মধুৰা প্ৰীত ।
 সেইকালে তুমি বৃক্ষৰূপে জনমিবা ।
 সৰ্ব্ব পুষ্প মध्ये তুমি প্ৰধান হুইবা ।
 পবিত্ৰ হুইবে বিশ্ব লভি তযু স্ৰাণ ।
 তুলসী বিহানে কৰ্ম্ম নুহিনে শোভন ।
 নাৰায়ণ প্ৰাণাধিকা বিশ্বৰ পাবণী ।
 সৰ্ব্ব পূজা ব্যৰ্থদেবি তুলসী বিহণি ।
 বৃন্দাবনে বৃক্ষৰূপে বৃন্দাবণী নাম ।
 তবপত্ৰে গোপীকা পূজিবে ঘন শ্যাম ।
 গোপসমে মোৰববে সুখে বিহৰিবা ।

এহিবৰ দিলো দেবী মাথতে জানিবা ।
 এত শুনি হৰ্ষ চিত্তে ঈষদান্য কৈল ।
 অক্ষলা ভিক্ষুক পটানতে তুৰ্ণ ভৈল ।
 বৃক্ষ হই মাধবক সেবিবে উপায় ।
 দেবতা নাখাই দ্ৰব্য গন্ধে তুৰ্ণহয় ।
 ব্ৰহ্মাক প্ৰণামি পুনু তুলসী পুচয় ।
 দ্বিভূজ শ্যামল কৃষ্ণ অতি প্ৰীতিহয় ।
 দৈবে গোবিন্দৰ সঙ্গে ভাঙ্গিল শৃঙ্গাৰ ।
 চতুৰ্ভুজে ততপ্ৰীতি নাহিক আমাৰ ।
 তাহাতে অতৃপ্তা ভৈলো গোবিন্দ বুজিল
 দুই ভুজ কৃষ্ণে আমি তুৰ্ণ নাহিল ।
 এতেকতে চতুৰ্ভুজ পাইবে আজ্ঞা দিল ।
 তাৰ আজ্ঞা মতে প্ৰভু তোমাত প্ৰাৰ্থিল ।
 কিন্তু তযু নৰে পুনু দ্বিভূজ পাইবো ।
 এহি আজ্ঞা কৰা বাধা শাপে মুক্ত হইবে
 ব্ৰহ্মা কৰ্তৃক বাধা মন্ত্ৰদান ।

ব্ৰহ্মা বোলে বাধা মন্ত্ৰ কৰহ গ্ৰহণ ।
 ষোড়শ অক্ষৰী মন্ত্ৰ ভজ মৰ্যক্ষণ ।

বাধিকাৰ প্ৰাণ তুল্য হুইবা মোৰ বৰে ।
 বাধাৰ অজ্ঞাতে হবে গোপণে শৃঙ্গাৰ ।
 বাধা সম ভাগ্যবতী তুমিয়ো হুইবা ।
 গোবিন্দ প্ৰিয়সী হুই আনন্দে থাকিবা ।
 এত কহি যোলক্ষ্মী মন্ত্ৰ দীক্ষাদিল ।
 পূজাৰ পটল স্তব কবচ শিখাইল ।
 আশীৰ্ব্বাদ কৈল ব্ৰহ্মা শীঘ্ৰ সিদ্ধি হোঁক ।
 শ্ৰীহৰি প্ৰসাদে লক্ষ্মী সমান হুয়োক ॥
 সিদ্ধ মন্ত্ৰে বৰদান ফল প্ৰাপ্ত হুয়ো ।
 জগত দুৰ্লভ মহা সুখক ভুঞ্জিয়ো ।
 শুনি তুলসীয়ে বৰ সুপ্ৰসন্ন ভৈল ।
 বৰলভি তপ ক্ৰেশ সব পাসৰিল ॥
 ফল সিদ্ধি ভৈলে নৰে সৰ্ব্ব সুখ পায় ।
 দুঃখ ক্ৰেশ দূৰকাৰ আনন্দে বঞ্চয় ।
 অসন শয়ন পান ভোজন উত্তম ।
 চন্দন চচ্চিত মুহু পালঙ্কে শয়ণ ।
 তুলসীয়ো মেহিক্ৰুপে আনন্দ লভিল ।
 ব্যাস অক্ষু বন্ধ পদ গোপালে বচিল ।
 নপুদশ তথ্যা তুলসীৰ জন্ম পৰ্ব্ব ।
 শ্ৰবণে কীৰ্তনে পাপ বাশি হয় ধৰ্ব্ব ।

অন্তকে পাইলেক পৰা আয়ু হইক্ষীগ ।
বোলা বাম বাম ঘনে সন্ত সাধুজন ।

অথতুলসীৰ বিবহ বৰ্ণনা ॥

পদ ।

নাৰায়ণে কহন্তু নাৰদ তপোধন ।
বৰ লাভে তুলসীৰ তুষ্টি ভৈল মন ।
নবীন যৌবন বৃদ্ধধ্বজৰ নন্দনী ।
মদনৰ পঞ্চবানে আকুল পৰাণী ।
ফুল ধনু ফুল বাণ ফুল অলঙ্কাৰ ।
পলকে পূৰ্ণিত দেহ চক্ষুৰ বক্তন্তৰ ।
ক্ষণিকে বিহ্বল হয় ক্ষণিকতে গুচ্ছা ।
ক্ষণিকে উদ্বিগ্ন ক্ষণে শয়ণ আলস্য ।
ক্ষণিকতে গাত্র দাই কৰে উচুপিচু ।
ক্ষণিকে শুখান ভাব ক্ষণে হাসি মূছু ।
ক্ষণিকে চেতন হয় ক্ষণিকে বিষন্ন ।
ক্ষণে বৈসে ক্ষণে যায় শয্যা সন্নিধান ।
কতোক্ৰমে ভ্রমহুই ঘূৰি ঘূৰি ফুবে ।
পাগল আনয় কতো বসিয়া ফুকৰে ।

ক্ষণে গই শয্যা মাঝে স্থখ নিদ্রা কবে ।
 উন্মী লাগি পুনু উঠি ঘুৰি পকি ফুবে ।
 ভুতে ধৰা লোক যেন বাতুল চেঞ্চায় ।
 বাঘে ধৰা গক যেন পলাইয়া যায় ।
 পুষ্প চন্দনৰ শৰ্য্যা কণ্টক সমান ।
 অমৃত নিশ্চল ফল জল বিষ হেন ।
 স্তম্ভ বস্ত্ৰ লাগে দেহে অগনি সমান ।
 সিন্দূৰ কজ্জল পত্ৰ খুদ খহু যেন ।
 ক্ষণে শয়ণত দেখে স্বেশ পুকষ ।
 স্তম্ভৰ যুবক মুহু হাসি বসাবেশ ।
 চন্দনে লেপিত তনু বহু আভৰণ ।
 গলে মালা পিন্ধি কৰে স্ত্ৰীমুখ চুম্বন ।
 বসলাপ বসাতাব বাক্য স্তম্ভৰ ।
 শয্যাতে শয়ণ কৰি ভুঞ্জন্ত শৃঙ্গাব ।
 পুনৰপি উঠি চলি যাইবে খোজন্তে ।
 অগতি কহে কৈক যাহ প্ৰাণনাথে ।
 তাত পাচে পুনৰপি চেতনা লভয় ।
 কি হইল কি দেখিলো বুলি বিলাপয় ।
 ইকপে ঘোবন দুঃখে বিচেষ্টা কামিনী ।
 দৈবে শঙ্কচূড় তৈত গৈল মহামুনি ।

যোগীসেব্য মহাযোগী বেশ মনোহৰ ।
 কৃষ্ণ মস্ত্ৰ সিদ্ধিপাইল পুষ্কৰ ভিতৰ ॥
 কৃষ্ণৰ কবচ সৰ্ব মঙ্গল উত্তম ।
 গলে পিঙ্কি আছে বৰদিল ব্ৰহ্মাদেব ।
 পুষ্কৰে যাইবে আজ্ঞা দিল পন্থথোনি ।
 মনোবাঞ্ছা সিদ্ধি হবে যাহ বাচাতুমি ।
 ব্ৰহ্মা আজ্ঞা শঙ্খচূড় তথাতে আদিল ।
 বদৰিকা শ্ৰমে তুলসীক দেখা হইল ।
 শঙ্খচূড় আসে পাচে দেখিল তুলসী ।
 নবীন যৌবন কামদেব পূৰ্ণশশী ।
 শৰত পার্বন চন্দ্র মুখ স্তম্ভসন্ন ।
 শৰত পঙ্কজ জিনি বিকশ নয়ন ।
 বতন নিশ্চিত মনোহৰ বিম্মনত ।
 বতন কুণ্ডলে গণ্ড পাণ্ডুর বঞ্জিত ।
 গলে পাৰিজাত মালা স্নহাস্য বদন ।
 কস্তুরী কুম্ভম লিপ্ত মলয় চন্দন ।
 সমীপে দেখিয়া তাক লজ্জামুখী ভৈল
 বস্ত্ৰৰ আঞ্চলে পাচে মুখধাক দিল ॥
 ঈষদ্বাস্য কৰি তাকপ্রতি নিবীক্ষয় ।
 পুনু পুনু কটাক্ষ শায়ক প্রহাৰয় ।

নৃতন সঙ্গমে লজ্জাবতী অধোগৃথী ।
 শবত চন্দ্রমা বশ্মা মুখত প্রকাশী ।
 নিশ্চিত অমূল্য বহ্নে কুণ্ডল বলয় ।
 মহামণি খচিত মানিক্য হাৰচয় ।
 সাতসৰী কণ্ঠহাৰ বাজু মুক্তা মালা ।
 খোপাভৰী মালতীৰ মালা চন্দ্র কলা ।
 মকৰ কুণ্ডল বহ্নে নিশ্চিত শ্ৰবণে ।
 শিল্পকাৰ্য্য বিশিষ্ট শোভিছে কৰ্ণমূলে ।
 চিকিমিকি কান্তি গণ্ড পাণ্ডৰে পৰয় ।
 নিষ্কলঙ্ক পূৰ্ণচান্দে শহাৰ আনয় ।
 মহাবত্ন সাৰতাৰা হাৰগল দেশে ।
 পীন কুচ যুগোপৰে দোলে লয়লাসে ।
 বতন কঙ্কন শঙ্খ কেয়ুৰ ভূষণ ।
 মানিক্য অঙ্গুবীয়ক অঙ্গুলে শোভন ।
 কটিত কিঙ্কিন কৰ্ণে শোভে গলপটা ।
 কাচা হৰি দ্ৰাৰ বঙ্গ বিজুলীৰ ছটা ।
 নিতম্ব উপৰে দোলে কোটি চন্দ্র হাৰ ।
 নাভিমূল লম্বিগলে সূৰ্য্য কোটি হাৰ ।
 যোগ ববিভূতি শক্তি বাখান নযায় ।
 ঘোৰ অৰণ্যতো বাজ বিভূতি মিলয় ।

বৰ্তুল বলিত হস্ত পদলয় লোস ।
 চঞ্চলা তৰলা লতা নবীন বয়স ।
 হাতৰ আঙ্গুলী যেন চাপাৰ কাকলি ।
 মানিক্য সমান শুভ্ৰ ক্ষুদ্ৰ দস্তাবলি ।
 স্থিৰ সৌদামিনী মূহু মন্থৰ গামিনী ।
 ললিত বলিত তনু সৰ্ব্ব সুলক্ষণী ।
 স্মশীলা ৰূপসী সতী শৃঙ্গাৰ বোশিনী ।
 সমীপে চাপিয়া শঙ্খচূড়ে শোধেবাণী ।

তুলসীও শঙ্খচূড়ৰ তৰ্ক ।
 পদ ।

শঙ্খচূড় পুছে তুমি কোন ৰূপৱতী ।
 কাৰন্যা কল্যাণি ! সাবিত্ৰী মানবতী :
 মৌন ধৰি আছা মোক সস্তাষা স্তন্দৰী ।
 তোমাৰ কিঙ্কৰ আমি ভৈলো আজি ধৰি
 প্ৰণয় বচন শুনি কামুকী ৰমনী ।
 অধোমুখে ইষৎহাসি কহিল তখনি ।
 ধৰ্ম্মধ্বজ স্ততা আমি বনেতপ কৰো ।
 তপস্বিনী ছইমন স্তখেৰে বিহৰো ।
 যৈক ইচ্ছা তৈকে যাও যথামন লাগে ।
 স্ত্ৰী জন্মে একাকী বহো সতী সাধ্বী ভাগে

নীচকূলে জন্ম ধৰ্ম্ম শাস্ত্ৰ বিবজ্জিত ।
 শ্ৰুতিমধ্যে শুনি স্পৰ্শ নকৰো কশ্চিত ।
 কামাৰ্ত্ত পুৰুষ বৰ্ত্তমাণে মুখেমধু ।
 অন্তৰত বিষ স্ত্ৰ বাক্যে মাত্ৰ সাধু ।
 হেনজনে কৰে ইচ্ছা কামিনী সঙ্গম ।
 এহি ৰূপ শ্ৰুতি অৰ্থ কৰিছো শ্ৰবণ ।
 তাত পাচে কহো আবে ৰমনী চৰিত্ৰ ।
 শ্ৰুতি পুৰাণৰ মতে যিনাৰী দুষিত ॥
 হৃদয়ত ক্ষুৰ মুখে স্ত্ৰমধুৰ বাণী ।
 স্বকাৰ্য্য সাধনে পৰু লম্পট কামিনী ॥
 কাৰ্য্যহেতু থাকেসদা স্বামীবশ হুই ।
 স্বামীৰো বশ্যতা মানে নিজ কাৰ্য্য লই ।
 অন্তৰ মলীনা ক্ষণে মুখ স্ত্ৰপ্ৰসঙ্গ ।
 শ্ৰুতি পুৰাণৰ মতে দুষ্কিত সিজন ।
 কোন জ্ঞানী জনে তাইক বিশ্বাস কৰয় ।
 শত্ৰু মিত্ৰ নাহি নিত্যে নুতন খোজয় ।
 নিত্য নবনব ৰসে ভাসয় অন্তৰ ।
 স্ত্ৰবেশ পুৰুষ দেখি হৃদয় কাতৰ ।
 পৰক দেখাই বাজে সতীত্ব বৃজাই ।
 কামুকী লম্পটা কাচা পাকা নবাচয় ।

ছল কৰি বাহিৰত আক্ষেপদে খায় ।
 অন্তৰে মৈথুন স্থখ আশা নচাৰয় ।
 বাহিৰত লজ্জা মুখী পতিক ইঁসাই ।
 নিজেও হাসন্ত মুখে লজ্জা ভাব লই ।
 সৃষ্টিৰে সন্তোষ নুইলে কোপ অভিমান ।
 বহু মৈথুনত প্ৰীতি অল্পে মন ক্ষুণ্ণ ।
 স্তম্ভুৰ অন্ন পানী মনে আশা কৰে ।
 স্তন্দ বসিক গুণী যুবক বিচাৰে ।
 পুত্ৰতো অধিক স্নেহ কৰন্ত বসিকে ।
 প্ৰাণতো অধিক প্ৰিয় বাসন্ত সন্তোগে ।
 বৃদ্ধ স্বামী কিম্বা মৈথুনত শক্তিহীন ।
 শত্ৰুতো অধিক ৰূপে কৰন্ত দৰ্শন ॥
 কেটেৰা জেঙ্গেৰা সদা কলহ কৰয় ।
 অকথাতে দন্দ পাতি কোপ দৃষ্টে চায় ।
 মুখ ওফন্দাই থাকে মনে অভিমান ।
 কথাতে বিতন্দা ছলপালে বধে প্ৰাণ ।
 সৰ্পসম খল সিটোজনী দুঃসাহসী ।
 নাবীৰ সমস্ত দোষ তাইতে আছে বসি ।
 ব্ৰহ্মা ষিষ্ণু মহেশ্বৰো দুঃসাধ্য মোহিনী ।
 তপ মার্গ বিপ্ল কৰে মোক্ষতো বাঢ়িনী ।

হৰি ভক্তি বিমুখ কৰায় ইটো মায়া ।
 সংসাৰ ফাটকে লৌহ শৃঙ্খলে বান্ধিয়া ॥
 ইন্দ্রজাল ৰূপ মিছা সপোন স্বৰূপে ।
 বাজে বঙ্গ ঢঙ্গ কোৱা ভাতুৰী যিকপ ॥
 নানা ৰূপ বিষ্ঠা যুত্ৰ মল যুক্ত দেহ ।
 গেলা পছা ৰক্তমাংসে দুৰ্গন্ধ দুঃসহ ॥
 মায়াময় নাৰী বিধি সৃজিল পূৰ্বত ।
 মোক্ষ দ্বাৰে বিষময় বাসনা জৰিত ॥
 এত কহি নাৰদ তুলসী বিৰামিল ।
 মূহু হাসি শঙ্খ চুড় কহিবে লাগিল ॥
 শঙ্খচুড়ৰ উক্তি ॥ * ॥

পদ ।

শঙ্খচুড় বদতি তুলসী যি কহিছা ।
 অলীক নোহয় সৰ্ব নোহে সৰ্ব মিছা ॥
 ময়ো আবে কহো কিছু সত্য যে অলীক ।
 দুই বিধ নানী পূৰ্বে বিধি নিশ্চিলেক ॥
 উত্তমৰো উত্তম প্রশস্ত দুই ৰূপ ।
 লক্ষ্মী সৰস্বতী দুৰ্গা বাধিকা স্বৰূপ ॥

সাবিত্রী সহিত এহি সব আদ্যা গুৰ্ভি ।
 সৃষ্টি লাগি আদিতে হইল উতপত্তি ।
 ইটো সৰ্ব সাৰ অংশ সাশ্বত স্ত্ৰীৰূপ ।
 সকল মঙ্গলময় জগৎ কীৰ্ত্তিৰূপ ।
 শত রূপা দেবহুতি স্বধা স্বাহা ।
 দক্ষিণা বোহিনী শচী বামা জেষ্ঠাছয়া ।
 বৰুণাণী কুবেরাণী দিতি যে আদিতি ।
 লোপা বৃদ্ধা অনহুয়া তুলনী কোটভী ।
 অকক্ৰতা অহল্যা সেমনকা মন্দোদৰী ।
 দময়ন্তী বেদবতী মনসা হৃন্দবী ।
 তাৰাঙ্গা তুষ্টি পুষ্টি স্মৃতি মেধা কালী ।
 বনুধা মঙ্গল চণ্ডী ষষ্ঠী ধৰ্ম্ম বালী ।
 শ্ৰদ্ধা সান্ত্ব কান্তি ক্ষান্তি স্বস্তি সন্ধ্যানিদ্রা ।
 ক্ষুধা তৃষা দিবাৰাত্রি কীৰ্ত্তিক্রিয়া শোভা ।
 প্রভা শিখা ধৃতি বৃত্তি সম্পত্তি বহুধা ।
 যুগে যুগে ইটো সৰ্ব স্ত্ৰীৰূপে উদ্ভবা ।
 কলাৰো কলাংশ রূপে সবে আদি হস্তে ।
 প্রশস্ত ছায়াৰ বিষে পুংশচলি হোবন্তে ।
 প্রধান সাত্বিক হস্তে যিসব উদ্ভব ।
 জগতে উত্তম সতী সাবধী সিটোসব ।

শাস্তিক নাৰী বুলি কহে জ্ঞানীজন ।
 বজ্জতম নানাবিধ কলাংশে জনম ।
 তিনগুণে নাৰী সব হোৱে উতপন্ন ।
 বজ্জোগুণে জাতঘিটো ভোগ লিপ সামন ।
 মধ্য মস্ত্ৰী জাতি আক জ্ঞানীয়ে কহন্তু ।
 সুখ ভোগ বাঞ্ছসদা নিজকাৰ্য্যে বত ।
 কপটী গৌহিনী দিটো ধৰ্ম্মত বিমুখ ।
 বেশ ভূষা আহাবে বিহাবে বৰ সুখ ।
 বজ্জো গুণ নাৰী সতী মাৰ্ব্বী নাহি হয় ।
 মধ্যমা স্ত্ৰীজাতি বুলি জ্ঞানীয়ে কহয় ।
 তমো গুনে জাত নাৰী অধমা দুৰ্ব্বোধা ।
 অসদ চৰিত্ৰা সদা কাম লোভে গৃহ্ণা ॥
 পৰস্ত্ৰী স্পৰ্শণ কভু পণ্ডিতে নাকৰে ।
 নিৰ্জ্জন হউক কিস্মা গ্ৰামৰ ভিতৰে ।
 যদিবা পৰস্ত্ৰী সঙ্গ উত্তম বহন্তি ।
 তথাপি পণ্ডিতে তাক কভু নাপৰশি ।
 ব্ৰহ্মাৰ আজ্ঞাতে আইলো তোমাৰ সমীপ ।
 গন্ধৰ্ব্ব বিবাহ কৰি বৰিবো তোমাক ।
 দেবতাৰ ভয়দাতা আমি শঙ্খচূড় ।
 দনু বংশে জাত এভো হুদামা পূৰ্ব্বৰ ।

অষ্ট গোপমধ্যে আমি পাৰিষদ গোপ ।
 জন্ম দানবৰ কুলে বাধিকাৰ শাপ ।
 কৃষ্ণ মন্ত্ৰবলে দেৱী আমি জাতিস্মৰা ।
 পূৰ্বৰ জনমৰ কথা সগস্ত গোচৰ ।
 তুমিও তুলসী জাতিস্মৰা কৃষ্ণবৰে ।
 বাধা শাপে তোমাৰো জনম ইসংসাৰে
 হবিসঙ্গে বসভুঞ্জি বাধা শাপ পাইলা ।
 সি হেতু ভাৰত মাঝে জনম লভিলা ॥
 মোৰ সগে বস ভুঞ্জা বাধা শাপ খণ্ডি ।
 গন্ধৰ্বৰ বিবাহ কৰা মোহোক কৃষাঙ্গী ॥
 এত কহি মুনি শঙ্খচূড় নিযমিল ।
 মূহুহাসি তুলসীয়ে কহিবে লাগিল ॥

তুলসীৰ উত্তৰ ॥ * ॥

পদ ।

তুলসী কহয় যিটো জন স্থপণ্ডিত ।
 চৰাচৰ জগতে হোৱয় প্ৰশংসিত ॥
 সেহি বিধ পতি বাঞ্চা কৰয় কামিনী ।
 কাম বশে বগনী বাঞ্চয় বদমনী ॥

ছলে বলে বমনীক কৰে পৰাজয় ।
 কাম নিবাৰণ লাগি কবন্তু প্ৰণয় ।
 হেন পুৰুষ নাৰী কদাপি নবাঞ্চে
 হইলে সংযোগ দৈবে প্ৰেম স্তখে বঞ্চে ।
 বৰ্ত্তমানে তুমি বিচাৰত পৰাজিত ।
 স্ত্ৰী জিত পুৰুষ লোকে অতিব গৰ্হিত ।
 পিত্ৰাদি বান্ধবে ঘৃণা কবন্তু স্ত্ৰী জিত ।
 পিতা মাতা ভ্ৰাতা বন্ধু নিন্দয় সতত ।
 জন্মাশৌচে বিপ্ৰ দশ দিনে শুদ্ধ হয় ।
 দ্বাদশে ক্ষত্ৰিয় পঞ্চদশে বৈশ্য হয় ।
 গাসেকত সূদ্ৰ শুচি বেদৰ নিয়ম ।
 হীন জাতি সঙ্কৰ অশুচি সৰ্বক্ষণ ।
 স্ত্ৰী জিত পুৰুষো সৰ্বকালতে অশুচি ।
 চিতা দগ্ধ কালে মাত্ৰ পুড়ি হোৱে শুদ্ধি ।
 স্ত্ৰী জিতৰ পিতৃ ছায়া স্পৰ্ষ নাহি কৰে ।
 তাৰ হাতে জল পিণ্ড গ্ৰহণ নাকৰে ।
 তাৰ পুষ্পাঞ্জলি দেবতাৰো নাহি লয় ।
 স্ত্ৰী জিতৰ পিতৃ জপ হোমব্যৰ্থ হয় ।
 মই তষু বিদ্যা বল পৰিক্ষা কৰিলো ।
 কত মান বিদ্যা বল তাকেসে বুজিলো ।

বমনী পৰিষ্কা কৰি স্বামীক বৰয় ।
 মন নেখাইলে মহা অনর্থ ঘটয় ॥
 গুণ হীন বৃদ্ধ মুৰ্খ দৰিদ্ৰে যিজন ।
 বোগ এস্থ কুৎসিত খঙাল জ্ঞান হীন ॥
 খোড়া খঞ্জ অঙ্গ হীন অক্ষলা বধিৰ ।
 জড় বোবা ক্লিৰ আক অশক্ল বৰ্বিৰ ॥
 এহি সবে নিজ কন্যা যিটো দান কৰে ।
 পদে পদে ব্ৰহ্ম হত্যা সি জয় তাহাৰে ॥
 শান্তমতী গুণী যুবা দোষ হীন চায় ।
 অযাচিত দানে যশ যজ্ঞ ফল পায় ॥
 কন্যা প্ৰতিপাল কৰি যদি বিক্ৰী কৰে ।
 সিটোজন পৰে কুণ্ডী পাকৰ ভিতৰে ॥
 তৈত থাকি কন্যা মূৰ্ত্তে পুৰীষ ভক্ষয় ।
 কাক কুগি দংশে সদা ঘোৰ দুঃখ পায় ॥
 চতুৰ্দশ ইন্দ্ৰকাল তাতে পৰি থাকে ।
 তাত পাচে কণ্ঠ হুই জন্মে কৰ্ম্ম পাকে ॥
 ধৰন্ত কষায় জন্ম মাংস বিক্ৰী কৰে ।
 দিবা ৰাত্ৰি মাংস বেচি বিহৰে সংসাৰে ॥
 এতমান কহিয়া তুলসী ক্ষান্ত ভৈল ।
 হেনকালে ব্ৰহ্মা দেব তথাতে আসিল ॥

ব্ৰহ্মাৰ মধ্যস্থতা কৰণ ॥ * ॥

ব্ৰহ্মা বোলে শঙ্খচূড় কিকাম কৰিছ ।
 গন্ধৰ্ব বিবাহে তাক্ৰ গ্ৰহণ কৰহ ।
 পুৰুষ মধ্যত তুমি পৰম বতন ।
 নাৰী মध्ये তুলনীও সতী বত্ন ধন ।
 বিদগ্ধা বিদগ্ধী দুইবো উত্তম মিলন ।
 অবিৰোধ হেন স্তম্ভ এৰে কোন জন ॥
 অবিৰোধ স্তম্ভ ত্যাগ কৰে যিটো জন ।
 পশুতো অধম সিটো নিশ্চয় বচন ।
 তুলনীক চাহি ব্ৰহ্মা বুলিলা তখন ।
 এতদৃশ গুণী কান্ত পৰীক্ষা কি জন্য ।
 দেবতা অহুৰ দানবৰ বিমৰ্দ্দক ।
 পৰম উত্তম স্বামী পৰীক্ষা কিসক ॥
 যথা নাৰায়ণ লক্ষ্মী বাধিকা শ্ৰীকৃষ্ণ ।
 যথা অত্ৰি সাবিত্ৰী ভবানী বৃষধবজ্জ ।
 ধৰিত্ৰী ববাহ যথা মেনকা হিমাত্ৰি ।
 যথা অত্ৰি অনসূয়া নল দময়ন্তী ।
 যেনে চন্দ্ৰ বোহিনী য়েহেন বতি কাম ।
 কাশ্যপ অদিতি যেনে অহল্যা পৌতম ॥

ষষ্ঠী অকক্ষতী যেনে তাৰা বৃহস্পতি ।
 মনু শতৰূপা কৰ্দম দেবহতী ।
 স্বাহা অগ্নি যিক্ৰপ দক্ষিণা যজ্ঞে প্ৰীতি ।
 দেব সেনা স্কন্ধে যেনে সতী ধৰ্ম্ম মূৰ্ত্তি ।
 শচী সমে ইন্দ্র যেম পুষ্টি গনেশবে ।
 তুমিহো মৌভাগ্য প্ৰীতি হোৱা শঙ্খচূ বে ।
 স্তন্দৰ সহিত যোগ উত্তমা স্তন্দৰী ।
 স্থানে স্থানে বিহাৰ কৰিয়ো মন পুৰি ।
 বিষ্ণু অংশে শঙ্খচূৰ কৃষ্ণ পাৰিষদ ।
 বৰ্ত্তমানে তাৰ সঙ্গে ভূঞ্জিয়ো সম্পদ ।
 শঙ্খচূড় মৃত্যু ভৈলে বৈকুণ্ঠ ভিতৰে ।
 চতুৰ্ভূজ বিষ্ণু সমে বিহৰিবা পৰে ।
 তাত পাচে গোলোকে দ্বিভূজ কৃষ্ণে পাবা
 এহি ৰূপে পুনৰ্বাপ নিজ স্থানে যাবা ॥
 নবম স্কন্ধৰ পদ ভাগবজ্ঞাখ্যান ।
 শঙ্খচূড় তুলসীৰ বিবাহ মিলন ।
 নাৰায়ণ নাৰদৰ সংবাদ উত্তম ।
 দ্বিজ শ্ৰীগোপাল ভণে বোলাৰাম ৰাম ॥

তুলসী শঙ্খচূড়ৰ বিহাৰ । ১৮

পদ ।

নাৰদ বদতি দেব কৰো নিবেদন ।
 বিচিত্ৰ আখ্যান ইটো কৰিলা কিৰ্ত্তন ।
 যত শুনো তৃপ্তি নোহে শ্ৰবণ আমাৰ ।
 তাত পাচে কি ঘটিল কথা এই বাৰ ।
 নাৰায়ণ কহে বাপু শুনিয়ে নাৰদ ।
 নিজস্থানে গৈল বিধি কৰি আশীৰ্ব্বাদ ।
 পিতামহ আজ্ঞা মতে তেবে শঙ্খচূড় ।
 গন্ধৰ্ব্ব বিবাহ কৈল তুলসী বানীৰ ।
 বাজিল দুন্দভী স্বৰ্গে পুষ্প বৃষ্টি ভৈল ।
 তুলসীক লভি দৈত্য আনন্দে বিভোল ।
 বাস গৃহে বমন কৰন্তু মন স্থখে ।
 মূৰ্চ্চিত তুলসী নব সঙ্গম সংযোগে ।
 নিজনে তুলসী স্থখ সোম্বোগে মগন ।
 চৌষষ্ঠি প্ৰকাৰে ক্ৰীড়া শৃঙ্গাৰ উত্তম ।
 কাম শাস্ত্ৰে উক্ত বসিকৰ যেনে ভাব ।
 মনো মতি নাৰী সঙ্গে যিকৰুপ সম্ভাব ।

বসিক নাগৰে সেহিমতে বসাম্বাদ ।
 তুলসী সহিতে কৰে আমোদ আহ্লাদ ।
 অতি মনোৰম স্থানে হিংশ্ৰ জন্তু হীন ।
 পুষ্প শয্যা পুষ্প ছায়া স্নগন্ধি সেবন ।
 ফুলনী বাড়ীত নদীতীৰে স্নিগ্ধ স্থানে ।
 চন্দন চৰ্চ্ছিত পুষ্পময় গন্ধ স্থানে ।
 বসিকা লইয়া তাত বসক্ৰীড়া কৰে ।
 বত্ন অলঙ্কাৰ পুষ্প মালা জাতিস্কাৰে ॥
 বতন খৰ্ছিত অলঙ্কাৰে স্নশোভণ ।
 নাগৰ নাগৰী দুয়ো প্ৰসন্ন বদন ।
 বসজ্ঞা যুবতী বস পণ্ডিত পুৰুষ ।
 নানা বঙ্গ বসে কৰে ভৰ্তা মন তোষ ।
 বস ভাবে বসিক যে উন্মত্ত চেঞ্চাই ।
 বসীকাৰ বক্ষে দিল তীলক পিন্ধাই ।
 চন্দন তীলক দিল কুচ গিৰি মাঝে ।
 বসিকা সিন্দু বসিটা দিল গায়ে লাজে ।
 সিন্দুৰ তীলক য়েবে বসিকা পিন্ধাইল ।
 বসিকে তাহাৰ বুকুে নখাঘাত দিল ।
 বসিকে দিলন্তু য়েবে নখৰ আঘাত ।
 হাতৰ কঙ্কনে চিহ্ন বসিকা দিলন্তু ।

বহিকৰ বাম ভাগে কঙ্কনৰ চিহ্ন ।
 বসিকা দিলন্ত দেখি বসিকে তখন ।
 তাৰ দুই তুষ্ঠ প্ৰেমে দংশন কৰিল ।
 বসিকা তাহাৰ গালে চাৰি চুমা খাইল ॥
 তুত পাছে আলিঙ্গন চুম্বন কৰয় ।
 জজ্বাদি মৰ্দন ক্ৰীড়া দুজনে গাধয় ।
 স্তবত বিৰতে দুই জন উঠি বৈসে ।
 স্তবেশ কৰয় যবে মনে ভাল বাসে ।
 বসিকা তীলক পিন্ধাই কুঙ্কুম চন্দনে ।
 মৃগমদ কশুৰী লেপয় সৰ্ব্ব অঙ্গে ।
 অগ্নি শুদ্ধ উত্তম বসন পিন্ধাই দেহে ।
 কৰ্পূৰ তাম্বুল পাৰিজাত মালা স্নেহে ।
 অমূল্য বতন শুদ্ধ উত্তম আঙ্গঠী
 ত্ৰিলোক দুৰ্লভ নাগহাৰ মৰ্ণ জ্যোতি ।
 এহি সব পিন্ধাই হাসি লহয় স্তন্দৰী
 দাসী ভৈলো দাসী ভৈলো যিবা লাগেকৰি ।
 বসিক নায়ক কৰো ভক্তিতে প্ৰণাম ।
 চক্ষু মুখে একবাৰ হাসা দেখো পুনঃ ।
 এহি ৰূপে বসিকা কৰয় ব্যঙ্গ উক্তি ।
 কাম ভাবে ক্ৰগিক দেখন্ত বসপতি ।

পাছে দুই হাতে ধৰি চপাই আনয় ।
 আপোনাৰ বক্ষে মুখ লুকাই ৰাখয় ।
 মুখত ওড়নী লৈই মুখ থাকি ধৰে ।
 পুলুঙ্গা পুলুঙ্গি কৰে ওড়নী ভিতৰে ॥
 কঠিন গণ্ডত বাৰম্বাৰ চুম' খায় ।
 প্ৰেমে বিন্মন্তষ্ঠ দুই দংশন কৰয় ।
 ৰসিক পিন্ধাইল অগ্নি শুদ্ধ বস্ত্ৰ দুই ।
 বৰুণক জিনি পূৰ্বে কাঢ়ি আনিছয় ।
 আৰু বত্ৰ ম'লা তাক জিনিয়া পাইল ।
 ত্ৰিলোকে হৰ্ষিত তাকে গলে পিন্ধাইল ।
 স্বাহা দিল নুপাৰ যুগল মনোহৰ ।
 বোহিণীৰ কুণ্ডল ছায়াৰ বায়ুবল ॥
 বত্ৰৰ অঙ্গুষ্ঠী আৰু বত্ৰৰ বলয়া ।
 বিশ্বকৰ্ম্মা দিল শঙ্খ স্ৰুচিত্ৰ কলয়া ।
 শয্যাৰ শোভন আতি পদ্ম পাত্ৰ চক ।
 নানাবিধ ৰসন ভূষণ স্বৰ্ণ থাক ।
 গল্ধনত গাঠী খোপা মালতীৰ মালা ।
 তাহাতো পিন্ধিছে স্বৰ্ণ গোলাপ মকৰা ।
 গণ্ড পাণ্ডৰ পিন্ধাই চিতৰ ওড়নী ।
 ললাটে বোঁফান্দী বেথা চন্দ্ৰ বেথা জিনি

জাতি চন্দনৰ বেখা কুকুমে অঙ্কিত ।
 সিন্দূৰৰ বিন্দু কাঠি দিছে কিনাবত ।
 কুঙ্কম তীলক মধ্য কপোল উপৰি ।
 সিন্দূৰৰ বিন্দু তাতে দীপ জ্যোতি কৰি ॥
 স্কুল পদ্য নিন্দি তাৰ পাদ পদ্য যুগে ।
 আলতাৰ চিত্ৰ বেখা দিছে মনো স্থখে ॥
 অনুৰাগে হৃদি মাঝে দুহুৰ্ত্ত নিবীক্ষি ।
 মনে ভাবে চৰণ পঙ্কজ বিশালাক্ষী ॥
 মুখে বোলে হে দেবি ! মই তযু দাস ।
 দাসৰ আশাত তুমি নকৰা নৈৰাশ ॥
 এহিৰূপে বাৰম্বাৰ কৰে পৰিহান ।
 নুতন প্ৰণয়ে নিত্য নবনব বস ॥
 বহু বিশোভিত সালকুত হাতে ধৰি ।
 দুই হাতে সাবটি রাখন্ত বক্ষোপৰি ॥
 এহি রূপে বহু কাল তৈতে বিহাৰিল ।
 তপোবন এৰি পাচে স্থানান্তৰে গৈল ॥
 মলয় পৰ্বতে দেবালয়ে তপাশ্ৰমে ।
 মনোৰম স্থানে ঐচ্ছ শিবে পুষ্পাদ্যানে ॥
 গিৰিগুহা বন নদী সমুদ্ৰৰ তীৰে ।
 পবন হিল্লোলে পুষ্প ভদ্রা নদী ধাৰে ॥

দিব্য নদী পুলিনত দিব্য নদী তটে ।
 মধুকৰ সেবিত নিকুঞ্জ চিত্ৰ পটে ।
 মধুমােসে মধুকৰ মধুৰ ধ্বনিত ।
 সূৰসেন বনে আৰু গন্ধ মাদনত ।
 নন্দন কাননে চিত্ৰ চন্দন উদ্যানে ।
 দেবৰ উদ্যানে ফুল বাড়ী নানাস্থানে ।
 চম্পক কেতকী আৰু মাধবী মধুৰি ।
 মল্লিকা কুসুম কুণ্ড পদ্ম জল মৰি ।
 কল্প বৃক্ষ কদলিনী পাৰিজাত বনে ।
 কাঞ্চন পৰ্ব্বত স্থানে নিৰ্য্যান কাননে ।
 কাঞ্চি বনে কিঞ্জৰকে কঙ্ক কাননে ।
 পুষ্প গাণ্ড পুষ্প তুলি পুষ্প ময় স্থানে ।
 যুগমদ চন্দন লেপিত পুষ্প তৈল ।
 আটৰ গোলাপ ঘাসি মদনে বিভোল ।
 কোকিলৰ কুহুৰব বসন্ত পবন ।
 কামুকা কাম্বুকী ছয়ো বিদগ্ধ পৰাণ ।
 মন হুখে বমে সদা শৃঙ্গাৰ আশ্বাদ ।
 বিহৰন্ত সৰ্ব্বস্থানে নাহি অবসাদ ।
 তথাপি তৃপ্তি নোহে নুতন দম্পতি ।
 কবে বহুকাল ক্ৰীড়া যুবক যুবতী ।

কাম সবে বিদ্ধ ছয়ো পালতি আমিল ।
 কৃষ্ণা বর্ষে নিজাশ্রমে গমন কবিল ।
 মনোহর ক্রীড়া গৃহে কবিল প্রবেশ ।
 পুনু বতি ক্রীড়া তাত নুগুছে ছতাস ।
 এহি রূপে শঙ্খচূৰে বমনী বিহবে ।
 পূৰ্ণ এক মন্ত্ৰব কাল বাজ্য কবে ।
 ইন্দ্র সাবৰ্ণিকে বৈবতক মন্ত্ৰব ।
 একাত্তৰি যুগ বাজ্য কবে শঙ্খচূড় ।
 এত দীৰ্ঘকাল বাজ্য কেহো নকবিল ।
 কৃষ্ণ পাৰিষদ ইটো এতেকে পাইল ॥

দেব সকলৰ বিষ্ণুৰ নিকট গমন ॥*॥

পদ ।

নাৰায়ণ কহে ঋষি শুনা পাচ কথা ।
 দেবক দৌৰাত্য দৈত্য কবন্ত সৰ্ব্বথা ।
 দেবতা অশ্বৰ আক দানব সমস্ত ।
 গন্ধৰ্ব্ব কিম্বৰ যক্ষ বান্ধুসাদি যত ।
 সকলোকে শাস্তি কবে বাজা শঙ্খচূড় ।
 বলে কাঢ়ি লৈল অত্ৰাবতী মহেশ্বৰ ।

সকলো দেবক অধিকাৰ কাড়ি লৈল ।
 স্বৰ্গৰ ড়কাই পাচে দেবক খেদিল ॥
 স্বৰ্গভ্ৰষ্ট দেবসব ভিক্ষা জীবি ভৈল ।
 বেশ ধৰি পৃথিবীত মাগিবে লাগিল ॥
 পৰ্বত কন্দৰে কতো বন গুহা মাঝে ।
 শঙ্খচূৰ ভয়ে বহে দেবতা সমাজে ॥
 এহিমতে দেবগণ বহুকাল পৰে ।
 একে লগ হুই গৈল ব্ৰহ্মাৰ নগৰে ॥
 ছিন্ন জীৰ্ণ বেশ দেব মলিন বসণ ।
 ব্ৰহ্ম লোকে ব্ৰহ্মা স্থানে গৈল সৰ্ব্বজন
 শঙ্খচূড় বৃত্তান্ত ব্ৰহ্মাক নিবেদিল ।
 শুনি সৰ্ব্বজন মিলি শিব স্থানে গৈল ॥
 বিধাতা শঙ্কৰ আগে সমস্ত কহিল ।
 শিব সমে সৰ্ব দেব বৈকুণ্ঠক গৈল ॥
 পৰম দুৰ্লভ স্থান জৰা মৃত্যু হীন ।
 দেবগনে পাইল তথা দ্বাৰৰ সদন ।
 দেখিলন্ত দ্বাৰ পাল বহু সিংহাননে ।
 বসি আছে পীতবস্ত্ৰে শোভে আভৰণে
 সৰ্ব্বজন শ্ৰাম বৰ্ণ বনমালা গলে ।
 শঙ্খ চক্ৰ গদা পদ্ম ধৰি চম্বি কৰে ॥

শ্ৰীহৰি সমান সবে হসিত বদন ।
 স্তন্দৰ মুকুতি পদ্ম পলাশ নয়ণ ।
 আগমন বার্তা ব্ৰহ্মা কহিল সৰাক ।
 দ্বাৰ চাড়ি দিল গৈল দ্বিতীয় দ্বাৰক ।
 ঐহিক্ৰূপে যোল দ্বাৰ কৰি অতিক্ৰম ।
 দেব সমে প্ৰবেশিলা পাছে সভাখান ।
 চতুৰ্ভুজ পাৰিষদে বেঢ়িয়া আছয় ।
 দেব ঋষি গণে বেদ সূক্ত পঢ়িছয় ।
 সবে পাৰিষদ নাৰায়ণৰ সমান ।
 সবে চতুৰ্ভুজ কণ্ঠে কৌস্তুভ ধাৰণ ।
 নব চন্দ্ৰ মণ্ডল সনান জাতিস্কাৰ ।
 চতুৰ্ভুজ হীৰামণি খচিত স্তন্দৰ ।
 মণিৰাজ নিশ্চিত বিশুদ্ধ হীৰাহাৰ ।
 মানিক্যে জড়িত মালা গজ মুকুতাৰ ।
 কোটি কোটি ধন দৰ্পন চতুঃ পাৰ্শ্বে ।
 সজাই আছে সভাখান বিচিত্ৰ আয়াশে ।
 নানা চিত্ৰ বিচিত্ৰ প্ৰতিমা পট শোভা ।
 পদ্ম বাগমণি বিৰচিত মনো লোভা ।
 উপৰত চন্দ্ৰতাপ স্বৰ্ণ জড়িত ।
 ইন্দ্ৰকান্ত চন্দ্ৰকান্ত মণি স্ত্ৰশোভিত ।

শত শত খট খটি শ্যামস্তে নিৰ্মিত ।
 চন্দন পল্লব পট্ট সূত্ৰে গ্ৰহি যুক্ত ।
 ইন্দ্র নীলমণি স্ফটিকৰ স্তম্ভ বাশি ।
 সাৰি সাৰি বঞ্জি চন্দ্র সূৰ্য্যৰ প্ৰকাশি ।
 তাৰ মাঝে সাৰি সাৰি বত্নৰ কলসি ।
 পাৰিজাত পুষ্পমালা গলে আছে হাসি ।
 কস্তুৰি কুঙ্কম বক্ত স্নগন্ধ চন্দনে ।
 লতা গুল্ম পল্লবে বঞ্জিত নানা থানে ।
 সৰ্ব্বত্ৰে স্নগন্ধ বায়ু বহে নিবন্তৰ ।
 বিদ্যধৰে গাৰে গীত নাচন্ত অপ্সৰ ॥
 আয়া মেব্যয়া মেযুৰি সহস্ৰ যোজন ।
 পাৰিষদে ভৰি পূৰি আছে সভাথান ।
 হেন সভা মধ্যে ব্ৰহ্মা শঙ্কৰ দেবতা ।
 দেখিল মাধব শিবে স্নবৰ্ণৰ ছাতা ॥
 বহু সিংহাসনে বসি প্ৰকাশি আছন্ত ।
 নক্ষত্ৰে মণ্ডলে যেন চন্দ্রমা শোভন্ত ।
 বতন কিৰীটি শিবেগলে বনমালা ।
 স্নবৰ্ণ কুণ্ডল কৰ্ণে মানিক্য উজ্জ্বলা ।
 চন্দনে লেপিত তনু কেলি পথ সম ।
 আগতে নৰ্ত্তকী মৃত্যুদেখে মনোৰম ।

প্ৰফুল্ল প্ৰসন্ন চিত্তে মৃদুহাস্য কৰে ।
 শান্ত মূৰ্ত্তি সৰস্বতী কন্তমুৰ হৰে ।
 পাদ পথ ধৰি লক্ষ্মী কৰন্তু উপেক্ষা ।
 কৰ্পূৰ তাম্বুল লক্ষ্মী যোগান্ত সৰ্বথা ।
 ভক্তিকৰি গঙ্গা কৰে চামৰ ধূলানি ।
 শ্বেত চামৰত পঙ্খাকৰে স্তব ধুণী ।
 সৰ্বজননে মাথ গুঞ্জি স্তুতি ভক্তিকৰে ।
 কৃতাজ্জলি মুনি ঋষি বেদ পাঠ কৰে ।
 পূৰ্ণকৃষ্ণ ভগবান ইৰূপে দেখিল ।
 ব্ৰহ্মাহৰ অদি সবে স্তুতি নতি কৈল ।
 হৰ্ষে পুলকিত অঙ্গ সপ্ৰেম লোতক ।
 গদ গদ স্বৰে দেব কহে স্তুতি বাক ।
 ভক্তৰো পৰম ভক্ত নত্ৰ আত্মা শুদ্ধি ।
 কৃতাজ্জলি হুই স্তুতি কৰেহব বিধি ।
 তাতপাচে হৰে কৈল সমস্ত বৃত্তান্ত ।
 যেহিৰূপে শঙ্খচূৰে দেবক হিংসন্ত ।
 হেনশুনি সৰ্বজ্ঞ ঈশ্বৰ সৰ্বকৰ্ত্তা ।
 হাসি ব্ৰহ্মা হৰ প্ৰাতি বুলিলন্ত তথা ।
 মনোহৰ শঙ্খচূড় আখ্যান বহস্য ।
 কহিবে লাগিলা বিষ্ণু মুখে মৃদুহাস ।

শঙ্খচূৰৰ আখ্যান ॥

পদ ।

ভগবান কহে শুনা পূৰ্বৰ কাহিনি।
 শঙ্খচূড় বৃতান্ত সমস্ত আছে জানি ।
 মোৰভক্ত গোপ শঙ্খচূড় মহা তেজা ।
 তাৰইতি হাস কহো শুনা পদ্ম ভূজা ।
 গোলোক চৰিত্ৰ ইটো পাপনশ কাৰী ।
 পুত্ৰ বৃদ্ধি হয় ব্ৰহ্মা শুনা কৰ্ণ ভৰি ।
 সূদামা নামত গোপ মোৰ পাৰিষদ ।
 বাধা শাপে দান বীযো নিত ভৈলজাত ।
 একদিনা একা আমি বাশ মণ্ডপত ।
 বিৰজা সহিত ক্ৰীড়াকৰো অবিৰত ।
 হেনকালে কোনদাসী বাধাক জনাইল ।
 শুনি বাশেশ্বৰী কোপ স্নাতা ছতি ভৈল ।
 ক্ৰোধে তৈত গই বাধা মোক নপাইল ।
 বিৰ জায়ো ততক্ষণে নদীৰূপ ভৈল ।
 পুনৰপি তৈৰপৰা উলতি আসিল ।
 সখা সমে মোক নিজ মন্দিৰে দেখিল ।

স্তদামা সহিত মোক মন্দিৰে দেখিয়া ।
 ক্ৰোধে বহু ভৎসনা কৰিল মোন হুয়া ।
 লগতে স্তদামা শুনি সিয়ো ক্ৰোদ্ধ ভৈল ।
 মোহোৰ সমীপে বাধিকাকো গালিদিল ।
 শুনি বাধা পঙ্কজ লোচণী ক্ৰোদ্ধা ভৈল ।
 বাহিৰে আসিয়া বাগে গৰ্জ্জবে লাগিল ।
 ছলিল দুৰ্ব্বাৰ তেজ চক্ষু ঘোৰবহি ।
 সপী লক্ষ কৰি মোক গৰ্জিল তখনি ॥
 বাহিৰ হুইয়া পুনু বলকিবে লৈল ।
 স্তদামা তাড়াইল তাতে ক্ৰোধে শাপ দিল ॥
 দানবী যোনিত জন্ম ধৰহ পাপিষ্ঠ ।
 এতিফনে গোলোকৰ পৰা হয়ো ভ্ৰষ্ট ।
 শাপ শুনি সিটো মোক প্ৰনিপাত কৰি ।
 কান্দিবে লাগিল দুই হাতে পাবে ধৰি ।
 দেখি বাধিকায়ো শোকে কান্দিবে ধৰিল ।
 পুনু পুনু স্তদামাক বাৰণ কৰিল ।
 ঠাক বৎস কৈক ঘাস নাযায়ো কখন ।
 ঠাক ঠাক বুলি পাচে কৰিল গমন ।
 গোপ গেষ্টী সবে দুঃখে কান্দিবে ধৰিল ।
 স্তদামা বিৰহে সবে বিয়াকুল ভৈল ।

পাচে আমি সকলোকে মাতি বুঝাইলো
 বাধামুঞ্জে সমস্তকে আশ্বাস কৰিলো ।
 গোলোকৰ অৰ্দ্ধ ক্ষনে এক মন্বন্তৰ ।
 পুনু আসিবন্তু হেথা এত দিন পৰ ।
 গোলোকৰ অৰ্দ্ধ ক্ষনে মন্বন্তৰ জান ॥ .
 পৃথিবীৰ মতে ব্ৰহ্মা কাল নিৰূপণ ।
 সূদামাক কৈলো এত কালৰ অন্তৰে ।
 আসিবা গোলোকে পুনু নাভাব অন্তৰে
 গোলোকৰ পৰা পাচে শ্ৰীভ্ৰম্ভ হুই
 খসি পৰি কাশ্যপৰ বীৰ্য্যে লৈল ঠাই ।
 এতেকতে শঙ্খচূৰ পুনু যাবে তথা ;
 এত কালে শাপ অন্ত হুইছে বিধাতা ।
 মহাবলী মহাযোগী মায়া বিশাৰদ ।
 কামৰূপী সৰ্ব মায়াধৰ পাৰিষদ ।
 মোৰ শূল লই শিব ভাৰতে চলোক ।
 মোৰ শূলে শিব শঙ্খচূড়ক বধোক ।
 হুই আছে কাল পূৰ্ণ কৰোক সংহাৰ ।
 শূল লই তাৰ বাজ্যে যোয়া তুমি হব ।
 শঙ্খচূড় বধিবাক বহুত জঞ্জাত ।
 মোহোৰ কবচ তাৰ আহুয় কণ্ঠত ।

কবচ থাকিলে মৃত্যু নাসে তাৰ কাছে ।
 কবচ প্ৰভাবে সিটো বিজয় সৰ্ব্বত্ৰে ।
 যতক্ষণ আছে কণ্ঠে হিংসস্তায়ো নাই ।
 কোনোমত অস্ত্ৰে শস্ত্ৰে দেহ নেভেদয় ।
 বিপ্ৰকুপ ধৰি মই কবচ মাগিবো ।
 কবচ আনিয়া তাক নিৰ্বীৰ্য্য কৰিবো ।
 তাত পাচে তাৰ ৰূপে তাৰ ঘৰে গই ।
 তুলসীৰ সতী নৰ্ত্ত য়েবে কৰো মই ।
 সেহিকালে শঙ্খচূড় মৰিবে বিধাতা ।
 এতি বৰ পূৰ্বে তাক দিয়াছে সৰ্ব্বথা ।
 তাৰ পত্নী গৰ্ভে য়েবে বীৰ্য্যকৰো পাত ।
 ঘটিবে তাহাৰ মৃত্যু কহিলো নিশ্চিত ।
 দেহ ত্যাগি তুলসী হুইবে মোৰ প্ৰিয়া ।
 পূৰ্ব্বৰ বহস্য ইটো কৈলো বিস্তাৰিয়া ।
 এত বুলি শিব হাতে শূল আনি দিল ।
 মহেশক শূল দিয়া অস্ত্ৰপুৰে গৈল ।
 ব্ৰহ্মা কল্প আগ কৰি দেবতা সকল ।
 ভাৰত ভূমিত সবে আসি উত্তৰিল ।
 শঙ্খচূড় বধ নাম উনবিংশ অধ্যা ।
 পৰম গহণ ভাগবত ব্যাস বাখ্যা ।

শ্ৰবণে কীৰ্ত্তনে কৰে কলুষ খণ্ডন ।
 কৰ্ণৰ তৃপ্তি সাধে পৰম উত্তম ।
 কহয় গোপাল চিন্তি গোবিন্দৰ পদ ।
 বোলা বাম বাম ডাকি খন্দোক বিপদ ।

মহেশ্বৰ শঙ্খচূড় নগৰে গমনা
 পদ ।

নাৰায়ণ বদতি নাৰদ তপোধন ।
 ব্ৰহ্মা শিব আদি পাচে যত দেবগণ ।
 শঙ্খচূৰ ৰাজধানী যথাতে আছিল ।
 দানব বিনাশ হেতু তথাকে চলিল ।
 চন্দ্ৰভাগা তীৰে মনোহৰ বটমূলে ।
 পঞ্চ নদ নামে খ্যাত ধৰণী মণ্ডলে ।
 দেব উপকাৰ লাগি দেব পঞ্চাঙ্গ ।
 সেই বটবৃক্ষ তলে কৰিল আসন ।
 তৈতে বসি চিত্ৰবথ গন্ধৰ্বৰ পাঞ্চিল ।
 দূতৰূপে শঙ্খচূড় সমীপে পঠাইল ।
 সৰ্ব্বেশ্বৰ আজ্ঞা লভি পাচে চিত্ৰবথ ।
 শীঘ্ৰ উত্তৰিল শঙ্খচূড় নগৰত ।

বিচিত্ৰ নগৰ ইন্দ্ৰ পূৰ মোহে সম ।
 কুব্ৰ নগৰো নোহে তাহাৰ উপাম ।
 বিংশ ক্ৰোশ প্ৰস্থে, দীৰ্ঘে তাহাৰ দ্বিগুণ ।
 স্ফটিক নিৰ্মিত গৃহাবলি স্ত্ৰশোভন ।
 সুপুখান যমুনা সপ্তগঢ় উচ্চত্তৰ ।
 বেষ্টিত নগৰ বান্ধ অতি দৃঢ়ত্তৰ ॥
 কোটি কোটি কৃত্ৰিম বতনে বিখৰ্ছিত ।
 অগ্নি সম জ্বলে পদ্মাবলি শত শত ।
 মনি মানিক্যত শোভা চিত্ৰবেদি সব ।
 নানাবিধ সৌধাবলি বিচিত্ৰ অপূৰ্ব ।
 সিন্দূৰ সদৃশ বক্তমণি নানা থানে ।
 দিব্য গৃহবাশি শোভা শত কোটি মানে ॥
 তাৰ মধ্যে দেখে শঙ্কুচূড়ৰ মন্দিৰ ।
 পূৰ্ণিমা মণ্ডল যেনে বৰ্তুল আকাৰ ।
 অগ্নিশিখা সম প্ৰকাশিছে হৰ্ম্য বাশি ।
 মণিময় প্ৰস্তৰে নিৰ্মিত অতি বশ্মি ।
 চতুৰ্দিকে অগ্নিগঢ় তাত বান্ধি ছয় ।
 মিত্ৰৰ স্ত্ৰগম কিন্তু শত্ৰু নপাৰয় ।
 গঢ় কাশৰীয়া সেনা বহে কোটি কোটি ।
 অযুতেক মানে ঘাৰে থাকে মন্তহাতী ॥

অতি উচ্চা কাশ ভেদি মনিধ্বজ শোভা ।
 গগন পবশি ধ্বজ কবিছন্তু প্রভা ।
 দ্বাৰ পাল বহে তাত দ্বাদশ ছুয়াব ।
 ইন্দ্রমণি বিশোভিত একলক্ষ ঘৰ ।
 প্রতিপন্থে বত্নৰ সোপান আছে সাজি ।

*বৰ্ত্তমান পঞ্জাব । অর্থাৎ পাচ-
 আপ (নদী) পাছত বাখ্যা হৈছে ।
 সাৰি সাৰি বত্নময় স্তম্ভে আছে বস্ত্ৰি ।
 ৰাজ্য ভূমি চোঁদিকি দেখিল পুষ্পদন্তু ।
 ক্ৰমে উপস্থিত ভৈলা দ্বাৰ সমীপত ।
 শূল হস্তে দ্বাৰপাল নিযুক্ত আছয় ।
 হাসি মুখ সৰ্ব্বদায়ে ছুয়াব বাখয় ।
 ভয়ঙ্কৰ বেশ তাত্ৰ বৰ্ণ পিঙ্গলাক্ষ ।
 তাৰ আঙ্গা লই দ্বাৰে কৰিল প্ৰবেশ ।
 তাৰ পৰে অন্ত দ্বাৰে কেহো নবাঁড়িল ।
 বৰ্ণ দূত বুলি সবে দ্বাৰ এৰি দিল ।
 অভ্যন্তৰ দ্বাৰে পাছে কৰিল প্ৰবেশ ।
 তথাত ছুৰবী বার্তা কৰিলন্তু পুচ ।
 বৰ্ণব বৃত্তান্ত সব তাহাত কহিল ।
 দ্বাৰী গৈই শঙ্খচূড়ে সব নিবেদিল ।

আজ্ঞা পাই দূতে তাক সভাস্থলে নিল ।
 সভা দেখি চিত্তবধু বিশ্বয় মানিল ।
 সভা মাঝে বহু ময় সিংহাসনো পবে ।
 মানিক্য খচিত ছত্র দণ্ড ধৰি শিবে ।
 কৃত্তিমব তলে পুষ্প বাশি বিখচিত ।
 চতুৰ্দ্দিকে বেড়ি তাক কৰিছে শোভিত ।
 তিনি কোটি মান সুবেশিত পাৰিষদ ।
 মাল্য গন্ধে লেপি শুক্ষ্ম বস্ত্ৰ পৰিহিত ।
 শিবে হেম ছত্ৰে ভূত্য ধৰে সৰ্বদায় ।
 শ্বেত চামৰত লয়লাসে ধুলাবয় ।
 নানা বিধ বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰে দেহ বঞ্জি ।
 বাজাক আবৰি ভূত্য সব আছে বসি ।
 শত কোটি মান মৈত্ৰে অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ লৈই ।
 ভ্ৰমণ কৰিছে তৈত বক্ষি বেশ হুই ।
 ত্ৰিলোকৰ বাজ লক্ষী তাহাক শোভিছে ।
 বৈকুণ্ঠ বিভূতি মুনি তাৰ ঘৰে আছে ।
 এহি ৰূপ দেখি পুষ্পদন্ত গগনতি ।
 বিচিত্ৰ সৌভাগ্য দেখি সবিস্ময় আতি ।
 গোপাল বদতি দেব বিশ্বয় নামান ।
 শ্ৰীহৰি পাৰ্শদ তাৰ সম কোন জনা ।

একে বৈষ্ণবৰ তেজ তাতে বৰ প্ৰাপ্ত ।
 ত্ৰিদশৰ লক্ষ্মী তাক কৰিছে ভূষিত ।
 পাচে চিত্ৰৰথে ৰাজ ব্যবহাৰ কৰি ।
 কহিবে লাগিলা শিব নাক্য হাত যুৰি ।

দূতবাক্য ও শিবৰ বণ সয্যা ॥

পদ ।

চিত্ৰৰথ বদতি শুনিয়ে নৰেশ্বৰ ।
 আমি শিব ভৃত্য ৰায় গন্ধৰ্ব ঈশ্বৰ ।
 পুষ্পদন্ত নাম মোৰ দূত হই আইলো ।
 শঙ্কৰ বুলিল যিবা কহিবে খুজিলো ।
 ৰাজা কহে যিবা খুচি কহিয়ে সাম্প্ৰত ।
 দূতৰ কহিবে বাধা নাহি শাস্ত্ৰমত ।
 হেনশুনি পুষ্পদন্তে বুলিল প্ৰত্যুত ।
 কহিছন্ত সদাশিব তোমাৰেসে হিত ।
 দেবতাৰ অধিকাৰ ৰাজ্য এৰি দেহ ।
 সকলে শৰণ লৈল শ্ৰীহৰিৰ পাশ ।
 হৰি পাছে নিজ শূল শিব হাতে দিল ।
 শূল দিয়া শঙ্কৰক বণত পাঞ্চিল ॥

পুষ্প ভদ্রাতীবে বট মূলে ত্রিলোচন ।
 বসিআছে তৈত নৃপ তোমাৰ কাৰণ ।
 তেঁহো কহি পঠাইছন্ত বিষয় দিবাক ।
 অথবা কৰহ যুদ্ধ মানি শিব বাক ।
 মই গই শঙ্কৰক কিকথা কহিব ।
 এহি আজ্ঞা কৰা বাজা আমি চলি যাব ।
 দূত বাক্যে শঙ্কচুড় দিল প্রভ্যন্তৰ ।
 বুলিলন্ত কোঁৱাগই স্থানে মহেশ্বৰ ।
 কালি প্রভাততে আমি যাব তান কাছে ।
 কৰিবন্ত শিব যাহা বাক্যে তাত পাছে ।
 শঙ্কচুড় বার্তা দূত শিবক জনাইল ।
 পুষ্প ভদ্রাতীবে বটমূলে লাগ পাইল ।
 হেনকালে স্কন্দ শিব সমীপে আসিল ।
 বীৰভদ্র নন্দি সুভদ্রক মহাকাল ॥
 বিশালাখ্য বাণ পিন্ধলাখ্য বিকম্পন ।
 বিৰূপ বাস্কল মণিভদ্র বিকৃতন । ।
 দীৰ্ঘদ্রংষ্ট্র। কপিল বিকট বলিভদ্র ।
 কালকৰ্ণ তাম্র নেত্র কুটি কাল জিহব ।
 বলোন্মত্তা বণ প্লাঘি দুৰ্জয় দুৰ্গম ।
 একাদশ কদ্র অষ্ট ভৈৰব মাজন ।

অষ্টবসু ইন্দ্র আৰু দ্বাদশ আদিত্য ।
 অগ্নি চন্দ্র বিশ্বকৰ্ম্মা অশ্বিনী মাকত ।
 কুব্জৰ বৰুণ যম বুধ নলকুব্জৰ ।
 জয়ন্ত মঙ্গল ধৰ্ম্ম দেব শনৈশ্বৰ ।
 বীৰ্য্যবান কাম দেব দেবী শতকোটি ।
 তাৰমধ্যে প্ৰধান যোপিনী এক কোটি ।
 উগ্ৰচণ্ডা উগ্ৰদ্রুংষ্ট্ৰী কোটভী কোটৰী ।
 স্বয়ং অষ্টভুজা ভদ্ৰকালী ভয়ঙ্কৰী ।
 মহাবত্ন বিখচিত বিমান উপৰে ।
 বক্ত বস্ত্ৰ পৰিধান বক্ত মাল্যাস্বৰে ।
 হানস্ত নাচস্ত নৃত্য গীত স্তম্ভধৰ ।
 ভক্তৰ অভয় দাত্ৰী শক্ত ভয়কৰ ।
 লক লক লোল জিহ্বা যোজন প্ৰমাণ ।
 যোজনত চাৰি ক্ৰোশ গণিত বিধান ॥
 শঙ্খ চক্ৰ গদা খড়্গ চৰ্ম্ম ধনুঃ শৰ ।
 বৰ্ত্তুল খৰ্পৰ এক যোজন বিস্তাৰ ।
 গভীৰ হোবয় সিটো যোজন প্ৰমাণ ।
 যত লাগে তত বাঢ়ে নাহি পৰিমাণ ।
 ত্ৰিশূল আকাশ লজ্জী শক্তি ঘোৰত্তৰ ।
 যোজন প্ৰমাণ দীৰ্ঘ হিমাদ্ৰি আকাৰ ।

মুদগাৰ মুসল বজ্জ খেটক ফলক ।
 শক্র খাতী মহা মহা দিব্য অস্ত্ৰ ঝাক ।
 বৈষ্ণব বকণ অস্ত্ৰ বহ্নি নাগ পাশ ।
 নাগমুখ ব্যাঘ্ৰমুখ সৰ্প মহাপাশ ।
 নাৰায়ণ গকড গন্ধৰ্ব্ব ব্ৰহ্ম অস্ত্ৰ ।
 পাশুপত বাকণ পৰ্ব্বত জুম্বনাস্ত্ৰ ।
 মাহেশ্বৰ মহেন্দ্ৰ বায়ব্য সম্মোহন ।
 পিশাঞ্চ বাক্সস যক্ষ দিব্য অস্ত্ৰগণ ।
 শত শত মহা অস্ত্ৰ অব্যৰ্থ মন্ত্ৰৰ ।
 প্ৰচন্দ কোদণ্ড হাতে ভীষণ প্ৰথৰ ।
 তিনি কোটি ডাকিনী তথাত আসি ভৈল ।
 তিনি কোটি মহা উগ্ৰ যোগিনী আসিল ।
 ভূত প্ৰেত পিশাঞ্চ কুম্ভাণ্ড ব্ৰহ্ম বক্ষ ।
 বেতাল বাক্সস যক্ষ উৰগ অসংখ্য ।
 ইসবক সঙ্গে কৰি দেব সেনাপতি ।
 কাৰ্ত্তিকে আসিয়া নমিলন্ত পশুপতি ।
 পিতৃ পাৰ্শ্বে আজ্ঞা চাই বসিয়া বহিল ।
 দূতে গৈই শঙ্কচূড়ে সব জানাইল ।

এক যোজনত ৮ অষ্ট মাইল ।

খৰ্ণৰ কোটোৰা বাতী ॥

দূত বাক্য শুনি ৰাজা অন্তঃপুৰে গই ।
 ৰণ বার্তা তুলসীক বুলিলা বুজাই ॥ .
 বার্তা শুনি তুলসী হুইল শুষ্ক কণ্ঠ !
 মনত আক্ষেপ কৰি কহিল স্বামীত ।
 মহেশ্বৰ কথা আবে এহিমাৰ্ণে থও ।
 শঙ্খচূড়ে যি কৰিলে তাৰকথা কও ॥

তুলসীৰ অনুন্নয় ॥

পদ ।

তুলসী কহন্ত নাথ ! ওহে প্ৰাণনাথ ।
 হুঃখিনীৰ হৃদি মাঝে বৈসহ তিলেক ।
 হে প্ৰাণ অধিষ্ঠাতা দেব বক্ষাকৰা ।
 অল্পকাল তুলসীক জীৱ দান কৰা ।
 যাৰ লগে ইটো জন্ম স্তম্ভ ভোগ কৈলো ।
 যাৰ মুখ মধু সদা মুখভৰি পিলো ॥

বহু ক্ষণিতেক, দেখে তৃষিত নয়ণে ।
 তুলসীৰ মুখ চাহি দেখা অল্পক্ষণে ।
 প্রাণ উচু পিচু কৰে মন দগ্ধ ভৈল ।
 দুঃস্বপ্ন দেখিলো আজি হাতে ফলিয়াইল ॥
 তুলসী কাকুতি শুনি আহাবাস্ত কৰি ।
 পণ্ডিতালী ভাবে শঙ্খে কহন্তু সাদৰি ॥

শঙ্খচূড়ৰ প্ৰবোধ !

শঙ্খচূড়। কহে সতী কৰা অৰ্ধান ।
 মিছাতে নকৰা তুমি শোক দুঃখ মন ।
 দৈবাধীন কালমতে কৰ্ম নিবন্ধন ।
 সুখ দুঃখ হৰ্ষ শোক মঙ্গল বন্ধন ॥
 কালতে জন্ময় বৃক্ষ কালে জন্মে ডাল ।
 ক্ৰমে তাত ফল পুষ্প ফলে কালে কাল ॥
 সেই সব ফল পাছে পকিলে কালত ।
 সিসৰো ফলয় পুনু পৰন্তু কালত ।
 কালে বিশ্ব সৃষ্টি হয় কালত বিনাশ ।
 কালত শ্ৰাজন কালে বসুন্ধৰী নাশ ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু শিব আদি সবার ঈশ্বৰ ।
 সংহাৰক কষ্টকালে কৰন্তু সংহাৰ ॥

সকলে প্ৰকৃতি গত নটুয়া খেলন্তু ।
 কাল প্ৰাপ্ত ভৈলে আত্মা নিজে সংহবন্তু ।
 স্বতন্ত্ৰ প্ৰকৃতি সৰ্বজনৰ উপৰ ।
 নিজ ইচ্ছামতে কালে সৃজে চৰাচৰ ।
 বিশ্ব সৃষ্টি বচি তাৰ মাঝত বিহৰে ।
 সৰ্বেশ্বৰ সৰ্বৰূপ সৰ্বাত্মা ঈশ্বৰে ।
 কাহাৰো নোহয় কেহো নোহে কাৰো সঙ্গী ।
 কৰ্ম্ম অনুবন্ধে নব নব বসবঙ্গী ।
 জীব তে জীব উৎপন্ন জীবতে চৰণ ।
 জীবয়ে জীবক পোষে জীবতে মৰণ ।
 ভজা সেহি দেব সৰ্ব আত্মা বিশ্বময় ।
 যাৰ আত্মা মতে বায়ু জগতে বহয় ॥
 যাৰ আত্মা সূৰ্য্যে তাপ দেন্ত অনুক্ষণ ।
 কালে ইন্দ্র বৃষ্টি কৰে মৃত্যুয়ে হৰণ ॥
 যাৰ তেজে দাহে অগ্নি চন্দ্র স্নশীলতা ।
 মৃত্যুৰো মৰণ যিটো কালৰো নিয়ন্তা ।
 যমৰো পৰম যম বিভূ সৰ্ব শ্ৰেষ্ঠ ।
 সৃজনে সৃজিত যিটো জন নিজে সৃষ্ট ।
 সংহাৰক সংহৰণ যিটো সৰ্ব স্থিত ।
 শৰণে পশহ সেহি জন নিজ ইষ্ট ।

কোন জন কাৰ বন্ধু কোন কাৰ অৰি ।
 ভজা সেহি সৰ্ব্ব বন্ধু দেব বিপদ্মাবী ।
 মই কোন তুমি কোন কিবা পৰিচয় ।
 বিধিৰ যোজনা মাত্ৰ সম্বন্ধ ঘটয় ।
 বিধি নিয়োগিল পূৰ্বে যোটন কৰিল ।
 তব কৰ্ম ফলে পুনু বিয়োগ ঘটিল ।
 দুঃখে দুঃখে কাল কাটি ভ্রমি বেড়াইলা ।
 এইবাবে নাৰায়ণে তুমি কান্ত পাইলা ।
 যাক লাগি বদৰিকা শ্ৰমে তপ কৈলা ।
 যি হৰিক লাগে আবে তাহাক পাইলা ।
 ব্ৰহ্মা বৰে মই তোমা তপ লাভে পাইলো ।
 হৰি প্ৰাপ্তি কাল ইটো নিশ্চয়ে কহিলো ।
 বৃন্দাবনে গোবিন্দ গোলোকে তাক পাব ।
 মিছা শোক এৰি মনে হৰিক ডাকিব ।
 তিয়াগি দানবী তনু ময়ো যাইবো তথা ।
 দুইজনে দেখা দেখি হইবো সৰ্ব্বথা ॥
 বাধা শাপে দুৰ্লভ ভাবতে জন্ম পালো ।
 কিবা শোক কৰা পুনু তথাকে চলিলো
 তুমিয়ো ইদেহ ত্যাগি দিব্য ৰূপ ধৰি ।
 কাতৰ নহয়ে: সেই কালে পাইবা হৰি ।

এত কহি সেহি বাত্ৰি তথাতে বহিল ।
 কোমল তুলিত স্নেহে শয়ন কবিল ।
 চন্দনে চৰ্ছিত পুষ্প শয্যাৰ উপৰি ।
 নানা বিধ বস্ত্ৰ বাজি মন্দিৰ ভিতৰি ।
 বস্ত্ৰৰ প্ৰদীপ মধ্যে স্ত্ৰবস্ত্ৰ স্নন্দৰী ।
 স্নেহ সহবাসে পুহাইল বিভাবৰী ।
 কান্ত বৃকে মুখ গুজি কান্দন্তু স্নন্দৰী ।
 অলস ভৈলন্তু তনু অন্ন পানী এৰি ।
 অতি শোক সাগৰত ডুবিল তুলসী ।
 পুনৰপি শঙ্খ চূড়ে প্ৰবোধন্তু বসি ।
 ভাণ্ডীৰ বনত পূৰ্বে কৃষ্ণ ভগবান ।
 যিটো তত্ত্ব জ্ঞান উপদেশ দিল দান ।
 সিটো সৰ্ব্ব শোক নাশী পৰম বিজ্ঞান ।
 এই বেলা তুলসীক তাহা দিল দান ।
 সেহি জ্ঞান লভি দেবী স্ত্ৰপ সন্ন ভৈল ।
 ক্ষনিকতে সৰ্ব্ব দুঃখ বিশ্বাৰণ ভৈল ।
 প্ৰেমত দম্পতি দুয়ো ক্ৰীড়িবে লাগিল ।
 পুলকিত সৰ্ব্ব অঙ্গ মুৰ্ছিত হইল ।
 কাম স্নেহে দুয়ো জন ভৈল নিমগন ।
 নিৰ্জনে কবলু বতিকাম বিতোপন ।

অঙ্গ উপাঙ্গ যুক্ত স্বৰতি হৃন্দৰ ।
 দুই দেহ এক ভৈল অৰ্দ্ধ নাবীশ্বৰ ।
 প্রাণতো অধিক প্রাণেশ্বৰক মানয় ।
 ভুলসীকো বাজা প্রাণ অধিক ভাবয় ॥
 এহি ৰূপে প্রাণে প্রাণে মিলি দুইজন ।
 দুই দেহ এক হুই কৰিল শয়ণ ।
 লভিল স্নিহ্না আতি মনৰ সন্তোষ !
 স্ববেশ স্মশম্যা স্থখ সন্তোষ বিশেষ ।
 ক্ষণে স্বেচেন লভি বস ব্যঞ্জ কহে ।
 দিব্য মনোৰঞ্জ কথা পুনু পুনু হ'সে ॥
 ক্ষণে বিশ্ৰামিয়া পুনু বস কেলি কৰে ।
 স্বৰতে বিবত নোহে বসন্ত নাগৰে ।
 বতি স্থপণ্ডিত কাস্তা কাস্ত দুই জন ।
 চক্ষুৰ পলক দুয়ো নোহে বিস্মৰণ ॥
 হেন কালে বৃক্ষে বশি ফেছ জালি দিল ।
 গগনে প্রভাতি তাৰা উদিত হুইল ।
 এহি ৰূপে স্থখে ভাসি বজনী পুহাইল ।
 নামক নামিক দুয়ো বিচ্ছেদ হুইল ।
 নবম স্কন্ধৰ পদ পুণ্য ভাগবত ।
 শঙ্খচূড় বধ নামে সমৰ উদ্বোধন ।

প্ৰেম ভক্তিৰস বিংশ অধ্যা তত্ত্ব সাৰ ।
বোলা বাম বাম ডাকি সৰ্ব্ব মূলাধাৰ ।

শঙ্খচূড়ৰ যুদ্ধ উত্তোগ ।

নাৰায়ণ বদতি শুনিয়ে দেব ঋষি ।
এহি ৰূপে স্তখে য়েবে পুহাইল নিশি ।
ভৈলন্ত উদিত সূৰ্য্য পূৰ্ব্ব দিশ হন্তে ।
সংসাৰীৰ বাত্ৰি স্তখ মাৰ্জ্জনা কৰন্তে ।
শ্ৰীকৃষ্ণৰ পাদ পদ্ম হৃদয়ত ধৰি ।
শঙ্খচূড় উঠে শয্যা হন্তে গাৰ মুৰি ।
ব্ৰাহ্ম মুহূৰ্ত্ততে স্তখ শয্যা পৰিহৰি ।
উঠিল নৃপতি ইষ্ট দেৱ হৰি স্মৰি ।
শুদ্ধ জলে স্নানি বাত্ৰি বাস তিয়াগিল ।
ধৌত বস্ত্ৰ পিন্ধি পাচে তীলক লইল ।
উজ্জ্বল তীলক কৰি ভ্ৰবৰ মধ্যত ।
আহিক আচৰি ইষ্ট দেব পুজিলন্ত ।
দধি আমলকি মধু স্নাত পূৰ্ণ পাত্ৰে ।
নব বস্ত্ৰ শঙ্খ মাস্তলিক বস্ত্ৰ যত ।
দৰ্শন স্পৰ্শন কৈল বিতী ব্যবহাৰ ।
বস্ত্ৰ বস্ত্ৰ কাঞ্চন ভাজন কুস্ত যোৰ ।

ব্ৰাহ্মণক নিত্যে দান কৰে য়েচিকুপ ।
 সিদিনা দিলন্তু দান ত্ৰিদশৰ ভূপ ।
 অমূল্য মকুতা বহু মানিক্য হীৰক ।
 মঙ্গল কামনে দান দিল ব্ৰাহ্মণক ।
 মনোহৰ অশ্বগজ বহু ধন ধান্য ।
 ব্ৰাহ্মণ গুৰুক আৰু দেন্তু অকিঞ্চন ।
 ছু লক্ষ নগৰ গৃহ মহেশ ভাগ্যৰ ।
 শত কোটি গ্রাম দান দিল নৃপবৰ ।
 সকল দানবে মিলি পুত্ৰে ৰাজ্য দিল ।
 মাগৰান্ত পৃথিবীত অভিযেক কৈল ।
 পুত্ৰ হন্তে সমৰ্পিল ভাৰ্য্যা ৰাজ্যধন ।
 প্ৰজা অনুচৰ বৰ্গ বাহন ভূষণ ।
 ৰাজ নীতি ধন্য নীতি কিঞ্চিত শিগাইন ।
 প্ৰজাৰ পালন বিধি যতেক পাবিল ।

অথ সৈন্য বিভাগ ।

সম্ভাৰা আবৰি দেছে ধনুৰ্বাণ লৈল ।
 সকলো দেহত বহু ভূষণ পিন্ধিল ।
 শিবত পিন্ধিল মনি খচিত কিৰীটি ।
 জল মল কৰে যেন গাৰ্ভগুৰ জ্যোতিৰ ।

কৰ্ণত বত্ন কুণ্ডল গলে নাগহাৰ ।
 হিয়াত শ্ৰীবৎস পান্তি হাৰ যুকুতাৰ ।
 কেয়ুৰ কঙ্কন শোভা বতন মেখলা ।
 অগ্নি শুদ্ধ পীত ধুতি বিদ্যুত উজ্জ্বলা ।
 সেনাপতি হুঙ্কাৰিয়া সৈন্য সজ্জাকৈল ।
 প্ৰতি সেনাপতি মাঝে বিভাগ কৰিল ।
 এক লক্ষ মত্তহাতী তিনলক্ষ ঘোড়া ।
 এক অমৃতেক বথ প্ৰতিজনে ধৰা ।
 তিনকোটি ধনুধাৰী পদাতিক সৈন্য ।
 তিনকোটি বাক্ৰবতী সংগ্ৰামে প্ৰচণ্ড ।
 তিন কোটি শূলধাৰী বিভাগ কৰিল ।
 এত পৰিমাণে এক সেনাপতি দিল ।
 সবে যুদ্ধ বিশাৰদ বীৰ মহাবথ ।
 তিনলক্ষ অক্ষৌহিণী সৈন্য উপৰত ।
 তিনলক্ষে তিনিলক্ষ মহা সেনাপতি ।
 বণৰ তোৰাল সবে মহা যোদ্ধা পতি ।
 তিণ অক্ষৌহিণী বাণভণ্ড নানাকৰুপ ।
 সস্তু সাজি বাহিৰ হইল দৈত্য ভূপ ।
 বত্নৰ ঘিমাণে চৰি ত্ৰিলোক ঈশ্বৰ ।
 গুৰুৰ্গে আগবাঢ়ি গঙ্গল আচাৰ ।

শঙ্কৰে দেখিবে লাগি চলে দৈত্য ইন্দ্র ।
 লগত লড়িল মহা সৈন্য মেবথণ্ড ।

সৈন্যবৰ্ণনা ॥

নাৰায়ণ নিগদতি, শুনাশ্বষি মহা মতি,
 শঙ্কচূড় সমৰে মাজিল ।
 তিনিলক্ষ অক্ষৌহিণী, বাহিণী মাজল মূনি,
 মুহি নুপজিব নহইল ।

টিপ্পণী ।

দ্বিলক্ষা ক্ষৌহিণী°
 সেনাপতিঃ বৃত্তা মহাবথ ।

তিনিলক্ষ সেনাপতি, মহা মুখ্য যোদ্ধাপতি,
 প্রতিজনে দশটা নায়েব ।
 সেনাপতি আজ্জাবত্তী, প্রতি অযুতৰ পতি,
 সক সক সেনা পাল সব ।
 সবে মিলি তিন লক্ষ, সেনাপতি সৈন্যাধ্যক্ষ,
 শঙ্কচূড় বাজ্জাৰ মাজনি ।

মন্ত্ৰহস্তী নবপদ্ম, বন ঘোড়া নব পদ্ম,
ত্রিশ খৰ্ব্ব যুদ্ধ বথ গনি ।

অঠাৰ সমুদ্ৰ সেনা, প্ৰধানত এত গণপ,
বাঘ ভণ্ড তিন অক্ষৌহিণী ।

আগে চলে হস্তী বৃন্দ, মহাকাল মেঘ খণ্ড,
অলঙ্কাৰে শৰীৰ স্তহণী ।

কুম্ভ স্থলে তৈল মাখা, তাত সিন্দূৰৰ বেখা,
স্বৰ্ণ মণ্ডিত দন্তুচয় ।

উপৰে মাহুত বীৰ, যুদ্ধ সাজে হুই স্থিৰ,
অক্ষুশে খুঞ্চিয়া চলাবয় ।

তাত পাচে চলে বথ, উচ্চ ধ্বজ স্বৰ্ণ পাট,
চা চাৰি ঘোটক একে একে ।

অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ পৰিপূৰ্ণ, ধনু ধৰি বীৰগণ,
সাৰথি কড়ালী টানিহাকে ।

তাত পাচে মৈন্ত্ৰ বৃন্দ, নানা চন্দে দেহবন্ধ,
বিচিত্ৰ টোপৰ বীৰধুতি ।

ধনুৰ্বাণ শূল শেল, মুষল মৃদগৰ ভল্ল,
পট্টশ পৰিঘ অস্ত্ৰ কোটি ।

কামধাৰী বান্ধবতী, তীক্ষ্ণ অসি সূৰ্য্য জ্যোতি,
গাবু বন্ধ বিচিত্ৰ বদন ।

তাত পাছে অশ্বাৰোহী, মেন মহাকাল দাহী,
খাণ্ডা বাক্ক নানা প্ৰহৰণ ।

তিনি লক্ষ অক্ষৌহিনী, নিকলিল পথচানি,
জল স্থল পৃথিবী ধাকিল ।

গিড় গিড় শব্দে চলে, খোজত ধৰণী লড়ে,
ভৰ পাইকৰে তলমল ।

দেবতা তেত্ৰিশ কোটি, যোগিণীয়ো এক কোটি,
তিন কোটি ভুত প্ৰেত ডানা ।

বসুমতী হুমকিল, দিগ্গজেয়ো আঠুলৈল,
লড়িলন্ত অনন্তৰ ফনা ।

তিনি কোন উপৰায়ল, এক কোন বহিগৈল,
যেবে সৰ্ব্ব সৈন্য এক ভৈল ।

লাউৰ হেদালী যেনে, তলমল কৰে ঘণে,
স্থিৰ হুই অনন্তে ধৰিল ॥

ঘোড়াৰ হেশনি শব্দ, হাতীৰ বৃংহতিৰাব,
সৈন্য কোলাহল আসৰিস ।

পথ ঘাট নদ নদী, খোজে পঙ্কাকুল অতি,
চোট নদী খোজে ভৈল শুক ।

কলৰব গণ্ড পোল, তিনি লোক খলকিল,
জল স্থল ধৰণী গগণ ।

শঙ্খচূড়ৰ শিববনিকট গমন ।

পদ ।

এহিকপে শঙ্খচূড় সাজ বাজ কৰি ।
 গুৰু বৰ্গে প্ৰনি পাত সম্বুধি সাদৰি ।
 পুষ্পভদ্ৰা তীৰত অক্ষয় বটমূলে ।
 সিদ্ধ মুনি সিদ্ধাশ্ৰম সিদ্ধ ক্ষেত্ৰে স্থলে ।
 পুণ্য ক্ষেত্ৰে ভাৰতে কপিল তপ স্থান ।
 উত্তৰে শ্ৰীশৈল গম্বু মানন দক্ষিণ ।
 পূৰ্ব্ব দিশে সমুদ্ৰ মলয় পশ্চিমত ।
 আয়ামে যোজন শত দীৰ্ঘে পঞ্চ শত ।
 শুদ্ধ স্ফটিকৰ সম স্থান ভাৰতত ।
 দীৰ্ঘে প্ৰশ্বে হবে ছয় মাসেকৰ বাট ।
 পুণ্য ক্ষেত্ৰে সৰস্বতী পুষ্পভদ্ৰা নদী ।
 লোনা সমুদ্ৰৰ ভাৰ্যা সৌভাগ্য শাস্বতি ।
 হিমালয় হস্তে সৰাবতী নিকলিয়া ।
 গোমতীক বামে বাখি পশ্চিমে আসিয়া ।
 মিলিছে পশ্চিম মুখে পাচে সমুদ্ৰত ।
 পঞ্চনদ মিশ্ৰ স্থান পুণ্য ভাৰতত ।

তৈত গই শঙ্খচূড় শিবক দেখিল ।
 বট মূলে কোটি সূৰ্য্য সমান উজ্জ্বল ।
 ত্ৰিশূল পট্টশ ধৰি ব্যাস্ৰ চন্দ্ৰ বাস ।
 শান্ত মূৰ্ত্তি গোৰী কান্ত ভববন্ধ নাশ ।
 তপ ফল দাতা সৰ্ব্ব সমাপদ দায়ক ।
 স্প্ৰসন্ন আশ্ৰতোষ ভক্তানু গ্ৰাহক ।
 বিশ্বনাথ বিশ্ববীজ বিশ্বৰ জীবক ।
 বিশ্বম্ভৰ দিগম্বৰ বিশ্ব সংহাৰক ।

ইৰাবতী, গোমতী, বিতৰ্কা সৰস্বতী চন্দ্ৰ-
 ভাগা । এই পঞ্চ নদী পঞ্চ আপনামে খ্যাত
 হুই বৰ্ত্তমান নাম” পঞ্জাব” ভাৰত ভূমিৰ মধ্যে
 পঞ্জাব অতি পুণ্য স্থান । ঋষি মুনি মহা মহা

বীৰ ৰাজা সকলৰ সুখময় বাস স্থান ।
 কৰণ কাৰণ ধাতা নৰ্ক নিবাৰক ।
 জ্ঞান বীজ জ্ঞানানন্দ জ্ঞান প্ৰদায়ক ।
 সনাতন সত্য পৰমব্ৰহ্ম পৰবিভু ।
 বিমানৰ নামি দেখিলন্তু দৈত্য প্ৰভু ।
 কৃতাজলি পুটে প্ৰেম ভক্তি সহকাৰে ।
 শিৰগুঞ্জি প্ৰণামিল দেব বিশ্বম্ভৰে ।

আগত কাৰ্ত্তিকসেন নামে ভদ্র কালী ।
 সৰ্ব্বজনে প্ৰণামিল ছুই কৃতাজ্জলি ।
 দেব দেবী সৰ্ব্বজনে আশীৰ্ব কৰিল ।
 তাতপাচে শঙ্কচুড়ে উঠি ঠিয় ভৈল ।
 নন্দি ভৃঙ্গি আদি সব দুখ্য গণপতি ।
 সঁমাদৰ আলিঙ্গন কৈল নৰপতি ।
 পৰস্পৰ পৰস্পৰে সাদৰ সম্ভাষা ।
 কৰিলন্তু বাজা মিতাইয়া মনোতৃষা ।
 তাতপাচে মহেশ্বৰ সমীপে বসিল ।
 প্ৰসন্ন বদনে হবে কহিবে লাগিল ।

সদাশিবৰ উক্তি ॥

পদ ।

শিবকহে মহাবাজ কৰা অবধান ।
 যিবালাগি তোগাক মাতিলো ইটৌস্থান ॥
 জগতৰ পিতা ব্ৰহ্মা ধৰ্ম্মৰ বিধাতা ।
 ধৰ্ম্মজ্ঞ ধৰমী যিটো ধৰ্ম্ম অধিষ্ঠাতা ॥
 মৰীচি তাহান পুত্ৰ ধাৰ্ম্মিক বৈষ্ণৱ ।
 পুত্ৰ প্ৰজ্ঞাপতি কাশ্যপ বংশোদ্ভৱ ॥

প্রজাপতি দক্ষৰাজ প্ৰীতি সহকাৰে ।
 এযোদশ কন্যাদান দিলকাশ্য পেৰে ।
 তাসম্বাৰ মধ্যে এক দনু সাধ্বী সতী ।
 মহাবীৰ্য্য শালা পুত্ৰ সমে ভাগ্যবতী ।
 দনুগৰ্ভে চৌচল্লিগ জন্মিল কুমাৰ ।
 অতি বীৰ্য্য বলবান জগত ভিতৰ ।
 তাসম্বাৰ এক বিপ্ৰ হিংস্ৰ বলবান ।
 তাৰপুত্ৰ দস্ত বিষ্ণু ভকত প্ৰধাণ ।
 দিতি ৪৪ জন বীৰ্য্যশালী দানবেন্দ্র ।
 যথা, হিৰণ্যক্ষ, হিৰণ্যকসিপু, বস্তু, কস্তু, মহিষ্ক-
 স্তব, শুভ্ৰ নিশুভ্ৰ নগুচি দস্ত কালকেতু সক ।
 কাম্বোজ বক্তবীজ ইত্যাদি ।
 শুক্ৰাচাৰ্য্যে গুৰু কৰি পূৰ্বে পুৰুষত ।
 লক্ষবৰ্ষ কৃষ্ণ মন্ত্ৰ জপে অবিৰত ।
 কৃষ্ণভক্তা ধন্বা কৃষ্ণ মন্ত্ৰ পৰায়ণ ।
 কৃষ্ণৰ প্ৰসাদে পাইল তোমাক সন্তাণ
 পূৰ্বে তুমি গোলোকৰ পাৰিষদ গোপ ।
 গোপৰো মাঝত মুখ্য ধাশ্বিক অনুপ ।
 বাধা শাপে জন্ম আবে দানবী যোনিত ।
 বৈষ্ণৱ হুইয়া তুচ্ছ মানিছা জগত ।

আত্মক পাতাল সৰ্ব্ব জগত ব্ৰহ্মাণ্ড ।
 তুচ্ছ জ্ঞান কৰিছাহা লভিয়া সম্পদ ।
 সালোক্য সাম্ৰাজ্য মাষ্টি সামীপ্য হৰিৰ ।
 নামাগে বৈষ্ণবে কভু বিনে পদ সেব ।
 দিলেও নালই তাক ভকতিসে মাগে ।
 বসময় ভক্তি সেবা সদা মনে জাগে ।
 ব্ৰহ্মত্ব বা অগৰত্ব যিবা কিছু হৌক ।
 বৈষ্ণবে মানন্ত তুচ্ছ নোখোজন্ত তাক ।
 ইন্দুপদ মনুপদ কিম্বা বাজ পদ ।
 কৃষ্ণ ভক্তজন পক্ষে বিঘ্ন বিপদ ।
 দেবতাক বাছ্যদিয়া মোক প্ৰীতিকৰা ।
 নিজস্থান লভি দেবতাক স্মৰ্থা কৰা ॥
 ভ'ত্ব বিবোধতে সৰ্ব্ব কাণ্ডপৰ বংশ ।
 জ্ঞাতি দ্ৰোহ পাপে কালে হুই আছে ধ্বংশ ॥
 ব্ৰহ্মহত্যা আদি যত মহাপাপ আছে ।
 জ্ঞাতি দ্ৰোহ পাপে যোগকলা নোহে পাছে ॥
 নিজৰ সম্পদ মানে সিয়ো হোৱে হানি ।
 জ্ঞাতি হিংসা মহা পাপ লাগন্ত অগনি ।
 যদি মানা মোহোৰ বচন শুনিয়োক ।
 দেবতাৰ ক্ৰুতধন পালতি দিয়োক ।

সৰ্ব্বদা সমানে কাল কাৰ কৈত যায় ।
 বিধাতাৰো তিবোভাব প্ৰাকৃতিকেলয় ।
 ঈশ্বৰ ইচ্ছায়ে পুনু আবিৰ্ভাব হোৱে ।
 তপোহলে পুনৰপি জ্ঞান বুদ্ধিলভে ।
 তপস্মাতে পূৰ্ব লুপ্ত স্মৃতি প্ৰাপ্তহয় ।
 সেই জ্ঞান বলে পুনু সৃজন কৰয় ।
 মত্ৰয়ুগে পৰিপূৰ্ণ চাৰিপাদ ধৰ্ম্ম ।
 দুইপাদ দ্বাপৰে ত্ৰেতাতে পাদ ত্ৰিণ ।
 এক পাদ আদ্য কলিযুগত থাকয় ।
 ক্ৰমে তাৰো দশ গুণ কালে হোৱে ক্ষয় ।
 কলা অংশ মাত্ৰে কলি শেষত ৰহয় ।
 কৃষ্ণা চতুৰ্দশী যেন চন্দ্ৰমাৰ ক্ষয় ।
 গ্ৰীষ্মে সূৰ্য্য ৰশ্মি যেন শিশিৰে নোহয় ।
 প্ৰাতস মধ্যাহ্নে সন্ধ্যা প্ৰতি দিনে হয় ।
 উদয় কালত বাল্য মধ্যাহ্নে যৌবন ।
 তিন কালে তিন ৰূপ কৰন্ত ধাৰণ ।
 একেকালে কাৰো কৈত নাযায় কখন ।
 দিনে ৰবি স্প্ৰসন্ন ৰাত্ৰে হোৱে ক্ষণ ।
 ৰাহু গ্ৰহন্ত শশী পুনু হোবন্ত প্ৰচ্ছন্ন ।
 বৎসৰত চন্দ্ৰ সূৰ্য্য গ্ৰাস এক দিন ।

পূৰ্ণিমাত চন্দ্ৰ যেনে পৰিপূৰ্ণ হয় ।
 তাদৃশ নাথাকে নিত্য দিনে দিনে ক্ষয় ।
 অমাবশ্যা পৰে পুনু বোজে পুষ্টি হয় ।
 শুক্ল পক্ষে শ্ৰীমন্ত কৃষ্ণত ম্লান হয় ।
 বাহু ঐশ্ব চন্দ্ৰমা কুদিন মলিয়ান ।
 শুভক্ষণে ফলে পুনু হোবন্ত মোচন ।
 কালে চন্দ্ৰ শুক্ল হোবে কালত শ্ৰীভ্ৰম ।
 কাল ভেদে বলবান স্ততলে শ্ৰীনৰ্ত ।
 কালে ভূমি শস্য পূৰ্ণ জগত ধৰিত্ৰী ।
 কালে সিয়ো জল মগ্ন হোবে তিবোভূতী ।
 কালে হোবে বিশ্ব ধ্বংস কালে হুই পূৰ্ণ ।
 ঈশ্বৰ সমান ব্ৰহ্মাদেবো হুই লীন ।
 আমি শিব মৃত্যুঞ্জয় অব্যয় ঈশ্বৰ ।
 অসংখ্য প্রকৃত লয় হৰো বাৰম্বাৰ ।
 বাৰম্বাৰ পুনুঃ নেদেখা দেখিছো ।
 অসংখ্যাত বাৰ লয় উদ্ভব হুইছো ।
 সিজনে প্রকৃতি ৰূপ সিজনে পুৰুষ ।
 সিজনেই আত্মা জীব ৰূপ সৰ্ব্ব ঈশ্বৰ ।
 তান নাম গুণ যিটো কবন্ত কীৰ্তন ।
 কালে মৃত্যু জয় বাজা কৰে সিটো জন

জন্ম জৰা ৰোগ হস্তে সিটো মুক্তি হয় ।
 সৰ্বকাম আত্ম ৰাম বিহৰি ফুৰয় ।
 বিধাতাক সৃষ্টিকৰ্তা বিষ্ণুক পালন্তা ।
 নোহোক সংহাৰ কৰ্তা কৰিছে সৰ্বথা
 তোমা সব বিষয়ী সংসাৰ ভোগ কৰ্তা ।
 সংহাৰে কালাগ্নি কৰে বিয়য় বিভ্ৰতা ॥
 মই কৰো তান নাম গুণ সংকীৰ্তন
 মেহি হেতু মৃত্যুঞ্জয় জ্ঞান বিবৰ্দ্ধন ॥
 গৰুড় প্ৰমুখে উৰগাদি জীব মান ।
 মৃত্যু হস্তে মৃত্যু ভয় নাথাকে কখন ॥
 এত কহি সৰ্বেশ্বৰ শিব ভগবান ।
 সভামাঝে নিয়মি ৰহিল তপোধন ॥

শঙ্খচূৰৰ উত্তৰ

পদ ।

শঙ্খচূড় কহে এড়ু তুমি যি কহিলা ।
 অন্যথা নোহস্ত একো বেদ বখানিলা ॥
 তথাপি যথার্থ কিঞ্চিতেক নিবেদন ।
 কবোহো তোমাৰ অগ্ৰে শূনা সনাতন ॥

জ্ঞাতি দ্ৰোহ মহাপাপ কহিছা এখন ।
 বলিৰ সমস্ত লই কৈত দিলা স্থান ।
 সমস্ত ঐশ্বৰ্য্য মই উদ্ধাৰ কৰিলো ।
 সমস্তৰ ওপৰত অধিপতি ভৈলো ॥
 পূৰ্ব পুৰুষৰ মই মানক সাৰিলো ।
 স্ততলে গোবিন্দ সমে উদ্ধাৰ কৰিলো †
 দেবে কেনে জ্ঞাতি হিংসা কৰে নিৰন্তৰ ।
 হিংসা কৰি মৰাইল মহিষা অশ্বৰ ॥
 সভাত্ৰ দেৱতা হিৰনক্ষক হিংসিল ।
 মহাবীৰ শূন্ত নিশূন্তক মৰাইল ।
 সগুদ্ৰে মন্থনে পূৰ্বৰ অমৃত উঠিল ।
 অশ্বৰে বহিল ভাৰ দেৱতা খাইল ।
 শ্ৰীদ্ৰাময় বিশ্ব ইটো প্ৰকৃতি পৰম ।
 সেই যাক যখন ঐশ্বৰ্য্য কৰে দান ।
 সেইসে ঐশ্বৰ্য্য সত্য ভোগে সিটো জ্ঞান ।
 কোনেনো কৰিবে পাৰে তাহাৰ খন্দন ।
 ঐশ্বৰ্য্য লইয়া দেব দানবে বিবাদ ।
 সৰ্ব্বদা আছয় দেব ঘোৰ ভাত্ৰ বাদ ॥
 জয় পৰাজয় তাত কালক্ৰমে বাটে ।
 তযু আগমন দেব নিষ্ফল তাহাতে ।

ঈশ্বৰৰ ছয়ো ঘৰ সমান বান্ধব ।
 সমান সম্বন্ধী তযু ছয়ো সম ভাব ।
 এহিন্দে পৰম লজ্জা তুমি আইলা আবে ।
 জয় ভৈলে কীৰ্ত্তি পৰাজয়ে লজ্জা হবে ।
 এত শুনি ত্ৰিনয়নে উত্তৰ কৰিল ।
 যথো চিত্ৰ প্ৰত্যুত্তৰে বুলিবে লাগিল ।
 গোপাল বদতি ৰাজা বাক্য অকাৰণ ।
 হুই আছে আজ্ঞা কৰা গোলোকে গমণ
 আসিছে স্বয়ং হৰিউদ্ধাৰ কৰিবে ।
 যমে পাত মলচিল এড়ান নহইবে ।

সদা শিবৰ উত্তৰ ॥

পদ ।

নাৰয়ণ কহে শুনা নাৰদ বৃপাই ।
 শঙ্খচূড় বাক্য শুনি মহেশে কহই ।
 শুনা তেবে কহো ৰাজা বাক্য মাৰোত্তৰ ।
 ব্ৰহ্ম বংশে জন্ম তুমি ৰাজেন্দ্ৰ প্ৰবৰ ।
 তোমা সহ যুদ্ধে মোৰ জয় পৰাজয়ে ।
 কিবা লাজ হইবে তাক নুবুজো নিশ্চয়ে ।

আদি কালে বিষ্ণু মধু কৈটভ বধিল ।
 তাত পাছে হিবন্যকদিপু সংহবিল ।
 ময়ো পূৰ্বে ত্ৰিপুৰক কৰিছো দহন ।
 সৰ্বেশ্বৰী মতামহা প্ৰকৃতি ঘিজন ।
 তেহো পূৰ্বে শুভ্ৰ মহিষক যুদ্ধ কৈল ।
 পৰম অদ্ভুত বণে দানব বধিল ।
 কৃষ্ণৰ ভকত তুমি মুখ্য পাৰিষদ ।
 যি মৰিল পূৰ্বে তোমাসম কোন বৃধ ।
 এতেকতে নৃপ তোমা সমে মোৰ যুদ্ধ ।
 কিবা লজ্জা আছে হাবে জিতে সৰ্ব্বত্রত ।
 সকলে অমৰে গই শৰণে পশিল ।
 সিহেতু মাধবে মোক সমৰে পাঞ্চিল ।
 নিশ্চয়ে বুলিলো দেবতাক ৰাজ্য দিয়া ।
 অথবা কৰহ যুদ্ধ সনৈন্যে সাজিয়া ।
 এত বুলি ভোলানাথ নিচুকি বহিল ।
 পাত্ৰ মিত্ৰ সমে শঙ্খচূড় উঠি গৈল ।
 মিথ্যা বাক্য ব্যয়ে কিহইবে নৰপতি ।
 যুদ্ধ কিম্বা ৰাজ্য দেহ বুলিলো সম্প্ৰতি ।
 মহন্তে বিচাৰি দেখা কালৰ বিক্ৰম ।
 সৰ্ব্বজ্ঞানী শঙ্খচূড় ৰাজা হইল ভ্ৰম ।

নিশ্চয়ে জানিছে মৃত্যু নাহিকে এৰন ।
 বাধা শাপ কাল আবে ভৈলন্ত মোচন ॥
 তথাপিতো মহামায়া মোহজালে বন্ধ ।
 আশা পাশে বন্দি হুই কবিলন্ত যুদ্ধ ॥
 লভিবে গোলোক পুৰি সবাৰ উপৰ ।
 তাক এৰি নক' আশাকৰে পৃথিবীৰ ॥
 অন্যৰ কিকথা দেখা জ্ঞানিৰ বিপদ ।
 এতেকতে ভজা সবে মধবৰ পদ ॥
 নবম স্কন্ধৰ পুণ্য ভাগবত পদ ।
 একবিংশ আখ্যা নাম মহেশ সন্বাদ ॥
 সংসাৰ নিস্তৰি ঘাইবে আছে যাৰকাম ।
 বচিল গোপালে ডাকি বোলা বাম বাম ॥

অথযুদ্ধ সজ্জা

পদ

নাৰায়ণ কহে মুনি শুনা পাচ কথা ।
 শঙ্কৰক নমি ৰাজা নোঙাইয়া মাথা ॥
 তৈৰপৰা দানব ঈশ্বৰ উঠি গৈল ।
 বিমানত উঠি যুদ্ধ হেতু আজ্ঞা দিল ॥
 নিজ সৈন্য সদাশিব যুদ্ধে নিয়োজিল ।
 শঙ্খচূড়ে নিজ সেনা বণত পাঞ্চিল ॥
 ছুইদলৈ বাজিল সংগ্রাম ঘোৰত্তৰ ।
 দেব অশ্বৰ যুদ্ধ মিলিল ডাঙ্গৰ ॥
 ৰাক্ষসে পিসাঞ্চে যুদ্ধ অশ্বৰে দানবে ।
 ভূত প্ৰেত ডাকিনী যোগিনী আদি সবে ॥
 মূখত উলুকা জ্বলে গন্ধে প্ৰাণ ফুটে ।
 লম্ব পেটা দীৰ্ঘ জটা লাঙ্গল পিঙ্গটে ॥
 শাল তাল সম ভূজ দীবল দশন ।
 কোটৰত চক্ষু কাৰো লোহিত লোচন ॥
 লম্বা কৰ্ণ শূল নাক, জঙ্গা ক্ষুদ্ৰ ভৰী ।
 ধূত্ৰবৰ্ণ জটিল আৰক্ত গোক দাবী ॥

হাতে ডাঙ্গ ধৰি কতো খড়্গখৰ মান ।
 ত্ৰিশূল পট্টিশ যাঠী বিবিধ সঞ্চান ।
 মাৰ মাৰ কাট কাট শব্দ ঘোৰত্তৰ ।
 বেছ পাতি যুজে সৰ্ব্ব সৈন্য ভয়ঙ্কৰ ।
 হস্তী সব যুঠে যুঠে আগক খোম্পয় ।
 বাহুতী মাহুতী বাকবতীয়ে যুজয় ।
 দুই সৈন্য অস্ত্ৰজালে আকাশ ধাকিল ।
 অস্ত্ৰে অঞ্চ কাৰ বায়ু পথকন্ধ ভৈল ।
 বস্ত্ৰে বস্ত্ৰ ভৈল দেহ ফুলিল মন্দাৰ ।
 বহিল বকত নদী অতি খৰোত্তৰ ।
 ভূতজনা প্ৰেত পিশাঞ্চৰ সেনাগণ
 মায়া বস্ত্ৰ অক্ষয় নমৰে একোজন ।
 দানবৰ সৈন্য মধ্যে বিপত্তি পৰিল ।
 পৰ্ব্বত আকাৰ দৌলা দৌলে মৰিগৈল
 পলায় দানব সেনা ছিন্ন হস্ত পদ ।
 দেখি সেনা পতি ভৈল ক্ৰোধত উদ্ভত ।
 নাইস বুলি আগ ভেঙি সৈন্যক ধৰিল ।
 হেন দেখি দেবতা সবেয়ো খেদি গৈল ।

সেনা পতিৰ যুদ্ধ ।

হেন দেখি দেব সবে অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ লই ।
 সমানে সমানে বাছি যুজিলন্তু গই ।
 বৃষ্ণ পৰ্ব্ব সমে মহেন্দ্ৰৰ ভৈল বণ ।
 বিপ্রচিত্ত সগেষুন্ধ ভৈলন্তু তপন ।
 দস্ত সঙ্গৈ চন্দ্ৰৰ দাকণ বণ ভৈল ।
 কালান্তৰ সমে কাল গোকৰ্ণে অলপ ।
 কাল কেয় কুব্ৰত ময়ে বিশ্ব কৰ্ম্মে ।
 ভয়ঙ্কৰ সমে মৃত্যু সংহাৰেও যমে ।
 বিকঙ্কে, বৰ্ণে, বায়ু, সমে চঞ্চলৰ ।
 বুধে ধৃত পৃষ্ঠে, বক্তনেত্ৰ শনৈশ্চৰ ।
 বত্ৰ সাৰে জয়ন্তে বৰ্চ্ছমা বস্ত্ৰগণে ।
 দীপ্তিমজ্জ অশ্বিনী নলকু বৰে ধূম্ৰ সনে ।
 ধুবন্ধৰ ধৰ্ম্মে উৰ্ণগণে যে মঙ্গলে ।
 শোভাকৰ বিশ্বভানু মন্থথে পিঠৰে ।
 গোধা মুখে চূৰ্ণে আক ধ্বজে কান্ধি মুখে
 বিলু সমে পলাশ যে আদিত্যে আদিত্যে ।
 সমানে সমানে পৰস্পৰে বাজেবণ ।
 একাদশ কন্দ্ৰে একাদশ ভয়ঙ্কণ ।

মহা মাৰী উগ্রচণ্ডা নন্দিশ্বৰ আদি ।
 দনেব সহিত যুদ্ধ শব্দ হুড়া হুড়ি ।
 মহা প্ৰলয়ত যেন ভীষণ গৰ্জ্জণ ।
 অস্ত্ৰজালে তিনিলোক কাষ্পে ঘনে ঘন ।
 বট বৃক্ষ তলে বসি দেব পঞ্চানন ।
 কাৰ্ত্তিক সহিত যুদ্ধ কৰিছে দৰ্শন ।
 মনোৰম বত্ৰ সিংহা সনৰ উপৰে ।
 কোটি কোটি মহাবীৰ বেঢ়ি চাৰিধাৰে ।
 বতনে খচিত দেহ বীৰ শঙ্খচুড় ।
 তৈতবসি যুদ্ধ কাণ্ড দেখে দানবৰ ।
 হেন মতে দ্বন্দ্ব যুদ্ধ বাজে পৰস্পৰ ।
 কহোকি ছুমুখ্য মুখ্য শূনা আতপৰ ।

ইন্দ্র ষষ পৰ্ব্ব যুদ্ধ ।

পদ ।

ষষ পৰ্ব্ব সেনাপতি সবাতে প্ৰধাণ ।
 দেব সেনা মধ্যে যেন পাৰ্ব্বতী নন্দন ।
 বলিৰাজ দিন হস্তে অতি পৌৰাণিক ।
 ডাকদিয়া ইন্দ্র প্ৰতি বুলিলন্ত বাক ।

পূবে ঘোৰ সমে কতবাৰ যুদ্ধ কৈলি ।
 কতবাৰ দেবৰাজ হাৰি পলাইলি ।
 এইবাৰ পুনৰপি যুদ্ধে জোকাবস ।
 ঘোৰ শৰ ঘাৰে জানো ভাগি পলাবস ।
 ইন্দ্রে বোলে লটক অহুৰ দুৰাচাৰ ।
 পূৰ্বে দেবাহুৰ যুদ্ধে দিলোহো ঝোকাৰ ।
 আবে কৈক যাবি তই নাহিক এড়ান ।
 বুঢ়াৰ হাতত চেঙ্গেলীৰ বৰ টান ।
 শুনি বৃষ পৰ্কে কোপে অগ্নি উধাইল ।
 বিংশপাট শিলিগুথ বাসবক দিল ।
 আকাশতে দেবৰাজ কাটি খণ্ড কৈল ।
 দানবে মাৰিল পুনু সহস্ৰে তোমৰ ।
 তাহা কোছে দিল ইন্দ্র সহস্ৰক শবে ।
 দুইকো দুই প্ৰহাৰ কৰন্তু নিবন্তবে ।
 আকাশতে দুইবো শৰ দুজনে কাটয় ।
 দুইসম বলিয়ান চিত্ৰন পাৰয় ।
 পৰিঘ পট্টিশ শূল মুষল গুদগৰ ।
 ভুষণী নাৰাচ ভল্ল শতশ্ৰি তোমৰ ।
 সন সনি ছট ছটি শব্দ ঠাট ঠাট ।
 দুইশৰে কটা কটি গগণ মাৰ্গত ।

চিদ্ৰ নপাই ইন্দ্রে প্রহাৰিল অগ্নি শৰ ।
 উঠলিল মহা অগ্নি সংগ্রাম ভিতৰ ।
 বৰুণৰ বাণে নিবাৰিল দৈত্যপতি ।
 মুষল ধাৰায়ে বৃষ্টি ভাসিলন্তু ক্ষিতি ।
 বায়ু অস্ত্রে মখবায়ে জল শুখাইল ।
 প্ৰবল জটিকা বেগে বহিবে লাগিল ।
 পৰ্ব্বতাস্ত্রে কৃষ পৰ্ব্ব বাতনি বাৰিল ।
 দেখি ইন্দ্রে তীৰ্ণ অৰ্দ্ধ চন্দ্ৰ প্রহাৰিল ।
 পুনু পঞ্চাশত তীব্ৰ তীক্ষ্ণ শিনি মুখ ।
 দৈত্যৰ হিয়াত বেগে ঘালিল বিড়োজ ।
 বথধ্বজ ধনুৰ্বাণ সাৰথি মোটক ।
 সমস্ত কাটিল ইন্দ্র নথাকিল এক ।
 বিৰথী বিধনু দৈত্য শক্তি প্রহাৰিল ।
 নিজ শক্তি হানি ইন্দ্র তাহাকো ভাঙ্গিল ।
 শক্তিনৰ্ত্ত দৈত্যপতি ক্ৰোধে হতাসন ।
 ঘোৰ শূলপাট পাছে কৰিল সন্ধান ॥
 শূলে অগ্নি উঠলিল বেগধৰি যায় ।
 যতঅস্ত্ৰ মাৰে ইন্দ্র ভস্মি ভূতহয় ।
 ক্ৰোধে শচী পতি তবে বজ্জ প্রহাৰিল ।
 শতধণ্ড কৰিশূল চূৰ্ণিকৃত ভৈল ।

শূলভাঙ্গি বজ্ৰগোট বেগেখেদি গৈল ।
 দেখি দৈত্যে গদাধৰি কোৰএক দিল ।
 দুৰ্ব্বাৰ আঘাত পাই পাছে বজ্ৰপাট ।
 বেগধৰি ইন্দ্রৰ তুমত আসিলন্তু ॥
 সেহিবেলা বৃষপৰ্শে চিত্ৰক লভিল ।
 ঘোৰ গদাধৰি বেগে ইন্দ্রক ধাইল ।
 দেখ নেদেখ বেগে ছুই বাহুতুলি ।
 বাসবৰ মৃগুকোৰ মাৰিল ছবুলি ।
 বিষম প্ৰহাৰে দেব অগনি উধাইল ।
 তিৰি মিৰি দেখিবথে নিধলি পৰিল ।
 বথলৈই সাৰথী হইল অন্তৰ্দ্ধ্যান ।
 আটাসেক দিল দৈত্য ভেদিয়া গগন ।
 হেনদেখি সূৰ্য্য দেবআগ বাঢ়িগৈল ।
 নাইসবুলি বিপ্ৰ চিন্তে আগক ভেঁটল ।
 বিপ্ৰ চিন্তে সূৰ্য্যদেবে ঝঞ্জে ঘোৰবণ ।
 ছুইকো ছুই নানাঅস্ত্ৰ কৰে প্ৰহাৰণ ।
 ঘোৰশূল পাট বিপ্ৰচিন্তে প্ৰহাৰিল ।
 নিজ শূলে সূৰ্য্য দেবখণ্ড খণ্ড কৈল ।
 শূল নষ্ট দানবকো পিল গুৰুতৰ ।
 গদাফেলি মাৰিলন্তু সূৰ্য্যৰ উপৰ ।

অৰ্দ্ধসুদ্রবাণে পাছে কাটিল ভাস্কৰ ।
 বিপ্রচিন্তে খেদিগৈল ধৰিয়া মুদগৰ ।
 দেখি সূৰ্য্যে দশপাট শিলি মুখদিল ।
 তিনিপাটে গদা গোট হাততে কাটিল ।
 দুইপাটে দুইবাহু স্থলত ভেদিল ।
 পঞ্চপাট বৃকে সোমাই পিঠি বজাইল ।
 মুচ্ছিত দানব কতোক্ষন পৰিছিল ।
 পাছেখোৰ শক্তি তুলি সূৰ্য্যক ঘালিল ॥
 মুচ্ছাহুই দিবাকৰ ক্ষণিক বহিল ।
 ধনুধৰি পুনুবেগে শৰঝাক দিল ।
 দৈত্যেয়ো প্রহাবে তীক্ষ্ণ অস্ত্র অসংখ্যাত ।
 দুই হানৰ অস্ত্রে দুই ভৈলন্ত বিক্ষত ।
 গাব ধাকি শেনিতৰ জাবে হল হলি ।
 বক্ষ পাটা কাটি দেহ ভৈলন্ত মুকলী ।
 ভাস্কৰাস্ত্র প্রহাৰিল দেব দিবাকৰ ।
 বৈষ্ণবাস্ত্রে নিবাবিল দানব দুৰ্কাৰ ।
 এঁহৰূপে দুইজনে যুদ্ধ ঘোৰস্তৰ ।
 দানবৰ অস্ত্রে সূৰ্য্য ভৈলন্ত কাতৰ ।
 বণএৰি দূৰতে বহিল দিবাপতি ।
 বিষন্ন দেবতা দেখি সূৰ্য্যৰ দুৰ্গতি ॥

দদু সমে চন্দ্র বণ অতি ভয়ঙ্কৰ ।
 মাৰিল সহস্ৰশৰ চন্দ্রৰ উপৰ ।
 আকাশতে চন্দ্রদেব কৰিল ছেদন ।
 দানবক প্ৰহাৰিল ক্ষুবপতি বাণ ।
 যতমাৰে চন্দ্র সৰ্ব্ব কাটে ততালিকে ।
 ধনুৰ্বাণ অস্ত্ৰতুন কাটিল প্ৰত্যেকে ।
 যত ধনুকাটে দৈত্যতত ধনুলয় ।
 দুৰ্ব্বাৰ অস্ত্ৰব কোনো মতে নখাটয় ।
 দেখিচন্দ্রে ক্ৰোধে কুহ অস্ত্ৰ প্ৰহাৰিল ।
 মহাহিমে দৈত্যতনু অবশ হুইল ।
 ঠেটুয়া লাগিল সৰ্ব্ব দেহঠাণ্ডা ভৈল ।
 হস্তহস্তে ধনুখান খসিয়া পৰিল ।
 শীতেকম্প দস্তাস্ত্ৰৰ স্তকতি এৰিল ।
 পুনু ধনুতুলি লৈল বুদ্ধি নখাটিল ॥
 মস্ত্ৰসমে অগ্নিশৰ কৰিল সঙ্কান ।
 গকড়ৰ পখাচাই কৰিছে নিৰ্ম্মান ।
 ওলতা পালতা তিনিবাৰ মস্ত্ৰ পঢ়ি ।
 প্ৰহাৰিল অগ্নিশৰ পাছে দৃঢ়কৰি ।
 জ্বলিল নিধূম অগ্নি শীত নিবাৰিল ।
 সৰ্ব্বসৈন্য মাংনে তেবে বনক ধাইল ।

দুৰন্ত দানবে পুনু ধনু গুৰ্ণ টানি ।
 তীক্ষ্ণ বীৰ জাল অস্ত্ৰ প্ৰহাৰিল চানি ।
 লক্ষে লক্ষে হাজাৰে হাজাৰে শিলিমুখ ।
 অস্ত্ৰে লালকাল চন্দ্ৰ ভৈলন্ত বিমুখ ।
 কোমল চন্দ্ৰৰ দেহ পদ্ম বেণু সৰি ।
 দৈত্য সবে ছিন্ন ভিন্ন বকত নিজৰি ।
 নিবারণে শক্তি হীন বিসম প্ৰহাৰে ।
 বণ এৰি পলাই বহিল কতো দূৰে ।
 কাল কেয় কুব্বেৰে বাজিল ঘোৰ বণ ।
 গৰ্জ্জ চন্দ্ৰ শিলিমুখ কবন্ত সন্ধান ।
 বিপাট পৰিঘ চক্ৰ গদা শক্তি শেল ।
 মসল গুদপৰ ভলু ত্ৰিকণ্ঠি বিশাল ।
 দুই দেহ ছাকা ছাকা অস্ত্ৰৰ আঘাতে ।
 বজ্ৰৰ নিৰ্যোষ উঠে আকাশৰ পথে ।
 কতোক্ৰমে ধনপতি পাছে চিত্ৰ পাইল ।
 ধনু এৰি গদাধৰি বেগে খেদাদিল ।
 দেখ নেদেখ বেগে কোবেক বৈঠাইল ।
 হামুখুৰি খাই দৈত্য নিচলি পৰিল ।
 ভাঙ্গিলন্ত বথখান গদা কোব মাৰি !
 কাল কেয় উঠিলন্ত শৰীৰ ঝোকাৰি ।

লবড়িয়া পৰিষ গোটক তুলি লৈল ।
 বাহু দাঙ্গি কুব্বেবৰ মুণ্ডে কোব দিল ।
 জিনজিনি খাই দেব অগনি উধায় ।
 বখক পৰিয়া বৈল য়তক পৰায় ।
 এহিব্ৰুপে প্রতি জনে জুবে মহাবণ ।
 নিবস্তব অস্ত্ৰ বৃষ্টি নোহয় বৰ্ণন ।
 মুসল মুদগৰ শেল পৰশু পট্টিশ ।
 ভূশুণী নাৰাচ বৎস দস্ত স্ৰচিমুখ ।
 ফুব পবিশিখ ভল্ল তীক্ষ্ণ শিলিমুখ ।
 সিংহদস্ত ব্যাঘ্ৰদস্ত গোমেযু গোমুখ ।
 শুল শক্তি যাঠী জোঙ্গ গুণ্ড কাক ছিল ।
 শক্তি কাল দণ্ড ইন্দ্র জাল ব্ৰহ্ম জাল ।
 অগ্নিযম বৰুণ মার্ত্তস্বে বিশ্বাবসু ।
 গন্ধৰ্ব্ব বায়ব্য অস্ত্ৰ বাক্ষস পিশাখু ।
 ব্ৰহ্মদণ্ড যমদণ্ড চক্ৰ আনি ঋষ্টি ।
 নিবস্তব অস্ত্ৰাবাত শব্দ ছট ছটি ।
 হতাহতী কটা কটি বাগড়া বাগড়ি ।
 দুই সৈন্যে ঘোৰ যুদ্ধ হয় মহামাবী ।
 বক্তে বঙ্গা ভৈল যেন বাঙ্গল মন্দাব ।
 দিবাৰাত্রি ঘোৰ যুদ্ধ নাহি অবসব ।

নিবস্তব মহা যুদ্ধ নাহিকে বিচ্ছেদ ।
 ক্রমেতে দ্বাদশ বর্ষ নাহি অবসাদ ।-
 যোৰ যুদ্ধে ছিন্ন ভিন্ন ভৈল দেবগণ ।
 দৈত্য সৈন্যে পৰাজিল দেবতাৰ সৈন্যে ।
 ক্ষতযে বিক্ষত দেহ বক্ষ পাটোছিন্ন ।
 দেহ মাংস কাছি কাছি বক্ত ভৈল হীন ।
 শৰীৰ ভেদিয়া বক্ত ধাৰে বহিয়ায় ।
 নিস্তেজ অমৰ বৃন্দ বিভঙ্গে পলায় ।
 উৰ্ক শ্বাসে পলাই দেব বক্তে বঙ্গা দেহ ।
 বৃক নাহি বাক্ষে বিম্বকুত ভৈল কেশ ।
 হেন দেখি পাৰ্ব্বতী নন্দন মহা ক্রোধে ।
 হাতে শক্তি লিখি পৃষ্ঠে প্রবেশিল যুদ্ধে ।

কাৰ্ত্তিকৰ যুদ্ধ ।

পদ ।

দেব সৈন্য ভঙ্গিয়ান দেখিল কাৰ্ত্তিক ।
 দেব সকলক পালতাই আনিলেক ।
 অকলে সমর্থ ভৈল সবে দানবক ।
 নিজ সৈন্যে বল বৃদ্ধি ভৈলন্ত সন্যেক ।

ধনুগুণ মাজি পাছে টঙ্কাৰ কৰিল ।
 মহামোৰ শব্দে দশো দিশ বিয়াপিল ।
 গুণ গাছ টানি শৰ বৰষিবে লৈল ।
 লক্ষ লক্ষ কোটি কোটি প্ৰহাৰ কৰিল ।
 হাজাৰে হাজাৰে খৰ্ব নিখৰ্ব অৰ্বুদে ।
 অবিচ্ছেদ অস্ত্ৰ বৃষ্টি কৰে ধনুৰ্বেদুদ ।
 থাকিল গগণ পথ দিশ অন্ধকাৰ ।
 উল্কাপাত ঝঞ্জাবাত বিদ্যুত ঝঙ্কাৰ ।
 নানাবৰ্ণে অস্ত্ৰ উঠে গগণ মণ্ডলে ।
 শ্বেত নীল পীত লৌহ কতো অগ্নি জ্বলে ।
 ফৰিঙ্গা উজাই যেনে ভাদ্ৰৰ মাসত ।
 থাকিল ৰবিৰ তেজ মঙ্গ ভৈল ৰাত ।
 মুসল মুদগৰ শক্তি শেল যাঠি জোঙ্গ ।
 পৰিঘ পট্টশ গদা পৰশু খট্টাঙ্গ ।
 ইন্দ্রজাল ব্ৰহ্মজাল বায়ব্য মাত্ৰণ ।
 সূচি মুখ শিলি মুখ সিংহ ব্যাস্ত্ৰ দন্ত ।
 কাক ছিল গৃধ্ৰু কক্ষ শ্চোন কপোতক ।
 স্তবৰ্ণ পুতি ময়া শৰ বিদ্যুত জ্বলক ॥
 শ্বেটক বৈষ্ণব বহ্নি বৰুণ ভাস্কৰ ।
 নাৰায়ণ গকড় গন্ধৰ্ব দণ্ডমাৰ ।

নীল হৰি তাল বিকটাক্ষ জুস্ত নাস্ত ।
 পিশাঞ্চ বাক্ৰস সম্মোহন দিব্য অস্ত্ৰ ।
 ধাৰাসাবে বৃষ্টি কৰে সৈন্যৰ উপৰে ।
 কভু ঘোৰ শক্তি হানি দানব সংহাৰে ।
 কোন খানে অগ্নি উঠে পৰ্ব্বত আকৰ ।
 কোন স্থানে মহা বৃষ্টি মুমলৰ ধাৰ ।
 কোন স্থানে মহা ঋষৰ বহিছে পবন ।
 কতো ঘোৰ বজ্ৰাঘাতে কৰিছে নিধন ।
 কাৰো কাটে উক জজ্ঞা জানু খণ্ড কৰি
 কাৰো শিৰ নাক কান হৃদয় বিদাৰি ।
 মধ্য দেহ কাটি কাৰো কৰে খণ্ড খণ্ড ।
 অস্ত্ৰ ঘাত কাহাৰো ডোহাৰে ভুণ্ড ভুণ্ড ।
 লক্ষ কোটি অসংখ্য অৰ্ব্বুদ গজবাজি ।
 বাহুতে মাহুতে পড়ে বণ ভূমি সাজি ।
 দীৰ্ঘে প্ৰশ্বে বিংশ যোজনৰ ভূমিখান :
 আড়ে দীৰ্ঘ পঞ্চদিন পথ পৰিমাণ ।
 কাৰ্ত্তিকৰ অস্ত্ৰজ্বালে মৰায়ে ভৰিল ।
 হস্তী ঘোড়া বথ বথী দৌল দৌল ভৈল ।
 বহিল শোণিত নদী পৰ্ব্বত আকাৰ ।
 নোউ যেন মৰাশৰ ভাসে নিবস্তৰ ।

হস্তী ঘোড়া উটে যেন শিহ্ন ঘৰিয়াল ।
 ধনু শৰ অস্ত্র শস্ত্র ধ্বজবীৰ তুল
 তথাপি নাহু ভঙ্গ আগ বাঢ়ি আসে ।
 দেখি নাৰায়ণ অস্ত্র যুড়িলন্ত পাছে ।
 গকড়ৰ পাখী ছাই আছে বিষ্ণু মন্ত্ৰে ;
 উলতা পালতা তিনিবাৰ পাটুলন্তে ।
 আকৰ্ণ টানিয়া গুণ কৰিল প্ৰহাৰ ।
 উঠালিল মুখে অগ্নি বিকট প্ৰকাৰ ।
 বিশ্বা শব্দে খেদি সৈন্যত পশিল ।
 গাণ্ডি যুগু বেলগাই কাটিবে লাগিল ।
 ঠলঠল কৰি যেন পকাতাল সবে ।
 ঠাস ঠাস কৰি পৰে ধৰণী উপৰে ।
 কাৰো কঙ্কালত কাটি ছুখণ্ড কৰিল ।
 কাৰো ভুজ গলা কঙ্ক নাকটি কাটিল ।
 চক্ষু নাসা কাটি কতো বিভৎস হইল ।
 অধা কটা জ্বা কতো বাগৰি ফুৰিল ।
 এহিমতে শৰপাটে সৈন্যত ফুৰিল ।
 চাৰি দণ্ড মানে কাটি নিগুটি কৰিল ।
 সাগৰত স্নানি কাৰ্ত্তিকৰ তুনে আইল ।
 পুনৰপি বণ স্থল দানবে ভৰিল ।

কাৰ্ত্তিকে বোলন্তু কিনো আতি বিপৰীত ।
 ছয় মাস ধৰি সৈন্য বধো নিতে নিত ।
 তথাপি নোহন্তু ক্ষয় দিনে দিনে বাচে ।
 তুনে বাছি লৈল পাছে ব্রহ্ম অগ্নি শবে ।
 বাজহংস পাখী ছাই ব্রহ্ম যন্ত্ৰে সাজি ।
 মন্ত্ৰ পঢ়ি কুমবে যুবিলা গুণ মাজি ।
 ইন্দ্ৰগুৰু শিব পদে নমস্কাৰ কৰি ।
 কৰ্ণ মানে টানি প্ৰহাৰিলা দূত কৰি ।
 অটম দিবস পথ সৈন্য ভৰিছিল ।
 হস্তী ঘোড়া পঞ্চ দিন বাট যুৰিছিল ।
 মহা ব্রহ্ম বগ্নিবানে আবৰি ধৰিল ।
 জালে বন্ধা মৎস এড়াইবাক নপাবিল ।
 পৰ্ব্বত প্ৰমাণ অগ্নি প্ৰজ্বলিত ভৈল ।
 চাৰি দশ মানে সবে পুড়ি ভস্ম কৈল ।
 নিকটে নাহিক সৈন্য সব অন্ত ভৈল ।
 দশ নদি নৰ বাটে আন সব বৈল ।
 গেলা পছা গন্ধ উঠে বায়ুৰ প্ৰবাহে ।
 কুকুৰ সৃগাল কাক বক্ত মাংস চোহে ।
 নমো নমো নাৰায়ণ জগতে জানক ।
 খণ্ডিলা ধৰনী ভাৰ বাধিলা দেবক ।

শঙ্খচূড় বধ চলে ভূমি ভাব হৰি ।
 কাৰ্ত্তিকৰ হাতে শ্ৰু পেলাইল সংহৰি ।
 কালী ৰূপ ধৰি পাছে কৰিলা নিৰ্য্যান ।
 দৈত্য বধি ভূমি ভাব কৰিলা খণ্ডন ।
 শঙ্খচূড় ভবে ধৰা দমকি আছিল ।
 দেব উপকাৰ ছলে উদ্ধাৰ হইল ।
 ভণিল গোপাল দেব এৰা আন কাম
 অস্ত্ৰ কে পাইলেক তাৰি বোলা বাম বাম ।

মহা কালীৰ যুদ্ধে প্ৰবেশ ॥

পদ ।

মৰাৰ দুৰ্গন্ধে য়েবে নাক ফুটি যায় ।
 ভূগ পাছ পড়িবে স্থলত সন্ধি নাই ।
 ব্ৰহ্মাণ্ড বিজয় বীৰ পাৰ্শ্বতী নন্দন ।
 ধনু ধৰি গুণ পাছ কৰিল মার্জন ।
 পৰু গোট বায়ু বান গুণত যুৰিল ।
 মন্ত্ৰ অভিষেকি পাছে প্ৰহাৰ কৰিল ।
 বহিল প্ৰবল ৰব বণ স্থল যুৰি
 উড়াইয়া ফেলে শব্দ মনুদ্ৰ ভিতৰি ।

হাতি যোৰা আদি সৰ্ব শৰ উড়াইল ।
 বকনৰ অস্ত্ৰ পাছে প্ৰহাৰ কৰিল ॥
 যুগল বকণ বাণে বৰষিবে লৈল ।
 নিমিষতে বণ ভূমি পৰিস্কাৰ ভৈল ॥
 শত অক্ষৌ হিনী সৈন্য ভৈলন্ত সংহাৰ ।
 দশম দিনৰ পথে সৈন্য নাহি আৰ ॥
 দশ দিন অন্তে সৈন্য সেনাপতি আছে ।
 পঞ্চ দশ দিন অন্তে ৰাজা বহি আছে ॥
 এত হন্তে সেনাপতী দেখিবে পাইল ।
 একলা কুমবে সৰ্ব সংহাৰকৰিল ॥
 সৈন্যক্ষয় দেখি বৃষপৰ্ব বিপ্ৰচিন্ত ।
 দম্ভ স্কন্ধ বিকল্প যে কল্প ৰক্ত নেত্ৰ ॥
 সব সেনা পতি একেবাৰে বচি লৈল ।
 ৰথ অশ্ব গজ বাজী সৈন্যে আবৰিল ॥
 মহা মেজ খণ্ডমাঝে কাৰ্ত্তিক একল ।
 চৌদিকি বেচি আ অস্ত্ৰ বৰাষবে লৈল ॥
 শৰশক্তি খদগ হানি ভবানী নন্দন ।
 সকলে দৈত্যক কৰিলন্ত ছিন্ম ভিন্ম ॥
 সৰ্বকাৰ অস্ত্ৰবীৰ কৰিল শ্বেদন ।
 দশ দশ বাণে বিক্ষে সৰাৰ বদন ॥

অস্ত্ৰ জালে তিৰিমিৰি দেখে দৈত্য সব ।
 এক কালে মাৰে সৰ্ব্ব কৰিয়া আটোপ ॥
 কেহশৰ কেহশক্তি মুসল মৃদগৰ ।
 কেহ ভল্ল ভিন্দি পাল পৰশু তোমাৰ ॥
 দৈত্যৰ অন্যায় দেখি জগত জননী ।
 একলক্ষ্যে বণমাৰে পৰিল তপনি ।
 অষ্ট যোজনৰ মধ্যে যতেক পাৰয় ।
 হাতে চপাই আনি দস্তে চৰ্ব্বন কষয় ॥
 খন্দো কাটি মুণ্ড ছেদি বক্ত পানকবে ।
 ষোজন প্ৰগান ভৰি কোটোৰা ভিতবে ৷
 দশ লক্ষ হাতী শত লক্ষ বণ ঘোড়া ।
 বথ বথী বাহুতী মাহুতী খন্দা খাণ্ডা ॥
 গজ ঘণ্টা কাঁহ অক্ষুশ সমন্বিতে ।
 একেবাৰে মুখভৰি কৰে চুৰ্ণি কৃত ॥
 শতকোটি দৈন্য হাতে মাৰটি ধৰয় ।
 মুখে ফেলি কাণা সব মৰিচো বাৰয় ॥
 মৰমৰি শব্দ উঠে জগত বিয়াপি ।
 প্ৰলই কালৰ মেঘ গাৰ্জ্জন স্বৰ্ণপি ।
 আটযোজন চৌনষ্ট্ৰি মাইল ।
 চাৰিদিন পাপঃ দানব পি ৷

কেহাৰী ভাৰিয়া দেহে বক্ত বহি যায় ।
 স্নমেকৰ পৰা যেনে গেক ধাৰা বয় ।
 নীল অঙ্গৈ বক্তচিতা স্বৰ্ণ অলঙ্কাৰে ।
 নবীন চফল শোভা সুনীল অম্বৰে ॥
 কোটি কোটি বণমাঝে কৰঞ্চ উঠয় ।
 মুণ্ডহীন লম্বাপেট ভীষণ দুৰ্জয় ।
 দুইস্তনে দুইচক্ষু বুকমাঝে মুখ ।
 হড়হড় কিলকিল শব্দ উক উক ॥
 সিয়োসবে অস্ত্র ধৰি কৰন্তু সমৰ ।
 কৰ্ত্তিকৰ হাতে সব ভৈল বৃন্দামাৰ ॥
 মহামাৰী আদী কৰী সেনাপতি সব ।
 কদাপীয়ো যুদ্ধে কভু নোহে পৰাভব ॥
 কাৰ্ত্তিকৰ অস্ত্রে সব মৃতক পৰায় ।
 হস্তপদ খণ্ড খণ্ড কতো মাৰযাৰ ॥
 দানবৰ দলে ভেল প্রকৃত প্রলয় ।
 স্কন্দৰ সমৰে শিব আনন্দে হাসয় ॥
 শক্তি হানি স্কন্দে কত কৰিল সংহাৰ ।
 কতযুদ্ধে ভঙ্গ দিয়া পলাই যায় দূৰ ॥
 পলাইবাৰ বেলা দেবে পথত ধৰয় ।
 দণ্ড পাঞ্চ জনে ধৰি সংহাৰ কৰয় ॥

একলে কুমাৰ শত অক্ষৌহিনী সৈন্য ।
 মাথিয়া পেলাইল বণস্থল ভৈল শূন্য ।
 তিনিলক্ষ অক্ষৌহিনী দানব বাহিনী ।
 চতুৰঙ্গ দলে মিলি পূৰ্বে আছে গনি ।
 একলে কাৰ্ত্তিক মাৰে শত অক্ষৌহিনী ।
 তাৰ অক্ষ বিনাশিল দেবৰ বাহিনী ।
 বাকী সৰ্ব্ব মানে কালী চোবাই গালিল ।
 যিবা অল্পশেষ ছত্ৰ ভঙ্গে পলাইল ।
 এহি মতে দানবৰ সৈন্য ভৈল নষ্ট ।
 আনন্দে দেবতা গণে বৰিষন্ত পুষ্প ।
 জয়ধ্বনি কৰে কাৰ্ত্তিকক প্ৰশংসন্ত ।
 স্তুতি নতি পুষ্পবৃষ্টি কৰে অপয্যাপ্ত ।
 সৰ্ব্ব সৈন্য ক্ষয় দেখি দানব ঈশ্বৰ ।
 বিমানে চড়িয়া বণে ভৈল অগ্ৰসৰ ।
 জয় নমো জগত জনক শ্ৰীৰাম ।
 ধৰ্ম্মৰক্ষ্য অধৰ্ম্ম সংহাৰ তযু কাম ।
 শঙ্খচুৰ নৃপতিত দেখিয়ো মিলাই ।
 যাহাৰ সমান শ্ৰীমন্ত কেতো নাই ॥
 বৈকুণ্ঠ বিভূতি যাৰ হাততে আছিল ।
 কালে গ্ৰাসিলন্ত ক্ষণে চূৰ্ণ কৃত ভৈল ॥

হিংসা কাম মহা পাপ পৰিত্ৰাণ নাই
 ধৰ্ম্মে থাকি বাম নাম যুধিষ্ঠো সদায় ॥
 ভণিল গোপালে এতেকতে পাইবা পাব
 কপতী জনৰ কভু নাহিক নিস্তাব ॥
 মন শুক্ৰ বিনে নোহে ভক্তি উপাৰ্জন ।
 পলি বিনে নাহি মিলে অভয় চৰণ ॥

শঙ্খচূড়ব যুদ্ধে গমন ॥

পদ ।

না বায়ণ বদতি শুনিয়ো মহামাতি ।
 শঙ্খচূড়ে দেখি পাছে সৈন্যৰ দুৰ্গতি ॥
 প্ৰাকৃত প্ৰলয়ে মেন জগত বিধ্বংস ।
 সেই মতে সকল বাহিনী ভৈল নাশ ॥
 শূন্য ভৈল চতুৰ্দ্দিক কাক পঠাইব ।
 বথ সজ্জাকৰি আবে আপুনি যাইব ॥
 এত বলি কথোচাড়ি ধনুৰ্বাণ ধৰি ।
 কাষ্টিকৰ সঙ্গে যুদ্ধ দিল আগবাড়ি ॥
 ধনুগুণ টানি শৰ বৰবিবে লৈল ।
 মনল বাৰায়ে মহা ভূক্ত প্ৰহাৰল ॥

লক্ষ লক্ষ হাজাৰে হাজাৰে কোটি শত ।
 তৈলন্ত আকাশ অন্ধকাৰ বোধবাত ।
 পুনু প্ৰহাৰন্ত অযুতেক তীক্ষ্ণ শৰ ।
 পখাময় দেখি সবে আকাশ উপৰ ।
 নাহি আৰসাদ পুনৰপি প্ৰহাৰন্ত ।
 মেঘেযেন বৃষ্টিকৰে গিৰি শিখৰত ।
 জল স্থল ভাৰতৰ অস্ত্ৰে পূৰ্ণ তৈল ।
 দশদিক অধো উদ্ধে সমস্ত থাকিল ।
 ববিৰশ্মি আচ্ছাদিল দিনে অন্ধকাৰ ।
 কৃষ্ণা চতুৰ্দশী ৰাত্ৰি তৃতীয় প্ৰহৰ ।
 কাটন ফুটন শৰতীক্ষ্ণ বিষধৰ ।
 কতোমুখে বিষবন্ধি কৰন্ত উদগাৰ ।
 প্ৰচণ্ড আন্দোলে শৰকৰে বৰিষণ ।
 স্বৰ্ণ পুঞ্জি শিলিমুখ কৰন্ত দাতন ।
 কড়ু অন্ধকাৰ কৰে কতুবা পোহৰ ।
 অগনি স্ফুন্দিঙ্গা কড়ু মধ্যাহ্ন ভাস্কৰ ।
 মহাঅস্ত্ৰ ধাৰী নানাঅস্ত্ৰ মাৰেবৰে ।
 শ্বেত বক্ত গীল পীত আকাশ উপৰে ।
 বিদ্যুতিকা জ্বলে ছট ছটী শব্দ উঠে ।
 মনিবে নাপাৰি হাত বশুমাৰ্ত্তে দেখে ।

নিবস্তব অস্ত্রবৰ্ষে নাহি ছেদভেদ ।
 নিশ্চল লইবে কিছু নাহি অবসাদ ॥
 কোটি কোটি বজ্জ ধ্বনি শব্দ উঠয় ।
 লক্ষ লক্ষ বিদ্যুতিকা অস্ত্রে নিকলয় ॥
 নানামায়া বিশাৰদ দনুৰকু মাৰ ।
 ভয়ঙ্কৰ অস্ত্ৰ বৃষ্টী কৰে নিবস্তব ।
 অস্ত্ৰহস্তে শত শত পৰ্ব্বত উগদাৰ ।
 কোটি কোটি মহাসৰ্প ফেনা ফোতাকাৰ ।
 বৰ্ষে পৰ্ব্বত শিলাবৃক্ষ শত শত ।
 কাক গৃধ্ৰ শেন কঙ্ক অস্ত্ৰে নিকলন্ত ॥
 বিজল মুখিক ব্যাস্ত্ৰ ভল্লুক গাণ্ডাৰ ।
 বিকট দশন নাগ নানামুণ্ডকৰ ॥
 নাহিক নিৰ্ব্ৰতি অস্ত্ৰবৰ্ষে নিবস্তব ।
 ব্যাপিল দিগান্ত সবেতৈল একাকাৰ ॥
 অস্ত্ৰতে গংহাৰে যিটে অস্ত্ৰতে সৃজয় ।
 কিসাধ্য দেবতানৰে ইহাক্ষ যুজয় ।
 দেখিয়া অমৰসব ভয়ে ত্ৰৰসিল ।
 প্ৰথমে গন্ধৰ্বসমে মহেন্দ্ৰ পলাইল ॥
 আৰু বহু কুবেৰ পলাইমাৰে ফাটিল ।
 পলাইল যমৰাজ কৃত্যৰ সহিত ॥

উন পঞ্চা শতবায়ু চন্দ্রমা সঙ্গত ।
 অশ্বিনী সহিতে পলাই দ্বাদশ আদিত্য ।
 একাদশ ক্রদ্র পলাই দ্বাদশ ভৈৰব ।
 পলাইল বিশ্বা বহু যক্ষ বক্ষ সব ।
 পলাইল নন্দিমুখ্যে প্রমথ পিশাঞ্চ ।
 পলাইল ভূতড়ানা উবগ নির্য্যাশ ।
 ত্ৰিশকোটি ডাকিণী যোগিণী পলাইল ।
 কালীসমে কার্তিক অকলে মাত্ৰ বৈল ।
 শঙ্খচুড় শৰঙ্গালে শিবৰ নন্দন ।
 অকলে থাকিল যেম শিশিবে তপন ।
 পৰ্বতান্ত্ৰ শঙ্খচুড় কবিল প্রহাৰ ।
 শত শত শৃঙ্গ উঠে গগন উপৰ ।
 বজ্ৰহানি কুমাৰ কবিল চূৰ্ণিকৃত ।
 ক্ৰোধেদৈত্য প্রহাৰিল মহানাগে অস্ত্ৰ ।
 জম্বিল চৌবাশি লক্ষ সৰ্প ভয়ঙ্গৰ ।
 অগ্নিশবে ভ্ৰশ্মকৈল পার্বতী কুমাৰ ॥
 বৰুণৰ অস্ত্ৰপাটে দৈত্য প্রহাৰিল ।
 শিলাখোলা বধি পাছে অগ্নি নুমাইল ।
 বায়ুবাণে উড়ুআইল দেব সেনপতি ।
 ক্ৰোধে ওষ্ঠ চেলেকস্ত দানবৰ পতি ॥

কোটি কোটি অস্ত্রপুণ্ড্র কবিল সন্ধান ।
 কনিতেক কার্তিকে হুইল সঙ্কন ।
 এতহস্তে শঙ্খচূড় চিত্রক লভিল ।
 বিষ্ণু চক্রবাণে ধনু হাততে কাটিল ।
 অতীব দুর্ব্বাৰ ভয়ঙ্কর ধনুখান ।
 বিষ্ণু অস্ত্রে শঙ্খচূড় কৈল হুইখান ।
 পুনৰপি কালদণ্ড কবিল প্রহার ।
 দিব্যবধ চক্রদণ্ড কবিল সংহার ।
 ময়ুবকে তাড়িলস্ত ঘোর শবজালে ।
 উর্দ্ধ লেঙ্গ কবি শিখি নাচে অস্ত্রজালে ।
 বিধনু বিবথী ভৈল শিবর নন্দন ।
 শক্তিকেলি মাধিলন্তু কবিয় গর্জন ।
 আকাশে আসন্ত শক্তি মধ্যাহ্ন মিহিব ।
 নিধুম অগনি মুখে কবন্তু উগদাব ।
 আকাশে জ্বলন্ত অগ্নি ধক ধককবি ।
 নভোমার্গ বিদাবি চলন্ত বেগববি ।
 দেধি শঙ্খচূড় বিষ্ণু শক্তি প্রহাবিল ।
 স্কন্দর মহোঙ্ক। শক্তিভাঙ্গি চূর্ণ কৈল ।
 শক্তিভাঙ্গি বেগধবি হৃদয়ে পবিল ।
 গুচ্ছালুই শিব স্তম্ভ কনিকে উঠিল ।

বিষ্ণু দত্ত দিব্য ধনুখান তুলি লৈল ।
 তাৰকা বধিবে লাগি নাৰায়ণে দিল ।
 বতন নিশ্চিত ধনু হোৱকে খচিত ।
 মানিক্যে বাথৰে বান্ধিয়াছে কাথৰত ॥
 সেইধনু হতেধৰি পাৰ্ৱতী নন্দন ।
 বতন বিমানে পুনু কৈল আৰোহন ।
 গুণগাছ মাৰ্জ্জি য়েবে টঙ্কাৰ কৰিল ।
 সিটোমহা ঘোৰশব্দে ভূবন কাপিল ।
 প্ৰতিধ্বনি লাগিয়া কাপিল বনখান ।
 তাৰ প্ৰতিধ্বনিত সমুদ্ৰ কম্পমান ।
 মহা মহা দিব্যঅস্ত্ৰ গুণত যুৰিল ।
 কৰ্ণমানে টানিপাছে প্ৰহাৰ কৰিল ।
 সৰ্পবাণ পৰ্বতাস্ত্ৰ বৰ্ষে শিলা খোলা ।
 শঙ্খচূড়ে নিজঅস্ত্ৰে সব সংহৰিলা ।
 দেখিয়া পাৰ্ৱতী স্তত ক্ৰোধে ছতাসন ।
 দিব্যঅস্ত্ৰ মাৰিসব কৰিল ছেদন ।
 দেখি শঙ্খচূড়ে প্ৰহাৰিলা অগ্নিবাণ ।
 মহা অগ্নিবাণে স্কন্দ কৰিল নিৰ্য্যান ।
 পুনৰপি দুজনে বাজিল ঘোৰবাণ ।
 যম দণ্ড কাল দণ্ড কৰিল ক্ষেপন ।

মকতব বাণ শঙ্খচূড় প্রহাৰিল ।
 ভাস্ক বাস্ত্ৰে ষড়ানন কাটি পেলাইল ।
 প্ৰেত পিশঞ্চৰ বাণ মাৰে দৈত্যপতি ।
 শঙ্কবাস্ত্ৰে নিবাৰিত ভবানী সন্ততি ।
 শিৱমন্ত্ৰে শিবশূল মণবিল কুমৰ ।
 বিষ্ণু মন্ত্ৰে বিষ্ণু শূলে কাটে শঙ্খচূড় ॥
 ক্ৰোধে ব্ৰহ্ম অস্ত্ৰ প্ৰহাৰিল ষড়ানন ।
 ধনুৰ্বাণ বথ ধ্বজ কৰিল ছেদন ।
 পুনৰপি শিব শূল কৰিল প্ৰচাৰ ।
 সন্মাহা কাটিয়া অগ্নে কলি সঞ্চাৰ ।
 সূৰ্য্য সম জ্যোতিৰ্ময় কিৰীটি ছেদিল ।
 কশ্ম ছেদি মৰ্ম্ম ভেদি অগ্নে প্ৰহাৰিল ।
 বহিল শোণিত ধাৰা বক্ষ পাটাভেদি ।
 একেবাণে কবচ কুণ্ডল পেলাই ছেদি ।
 তেজো ময় মহাশক্তি সূৰ্য্য সম জ্বলে ।
 শঙ্খচূড় হিয়াত ভেদিল বাহুবলে ।
 হিয়া ভেদি দনুৰাস্ত্ৰ নিটলি পৰিল ।
 এক দণ্ড মান মূৰ্ছা হুই পৰি বৈল ।
 মূৰ্ছা এৰি কতোক্ষণে ভৈল সঙ্ক্ৰমণ ।
 অন্য বণে উঠি ধনু কৰিল ধাৰণ ।

গুণ গাছ মাজি পাছে টকাৰ কৰিল ।
 মায়াময় অস্ত্ৰ সব বৰষিবে লৈল ।
 অগ্নি বৰুণৰ বায়ু মৰ্ত্তণ্ড সোমৰ ।
 হস্তী মৃগ শ্বান শিবা বৰাহ গাণ্ডাৰ ॥
 কঙ্ক গৃধ্ৰ শ্যেন ছিল। কপোত কাউৰ ।
 সিংহ ব্যাঘ্ৰ অশ্বগোধা মহিষ দুন্দুৰ ।
 যম দণ্ড কাল দণ্ড ভাৰ্গৱ প্ৰেচণ্ড ।
 মপ্তসাৰ ঐষিক বিপাট সিংহদণ্ড ॥
 দেৱ দৈত্য দানৱ অশ্বৰু পিশাচুৰ ।
 যক্ষ বক্ষ গন্ধৰ্ব্ব কিন্নৰ মনুৱ্যৰ ।
 যত অস্ত্ৰ শঙ্খচূড় কৰন্তু প্ৰহাৰ ।
 তিল তিল কৰিকাটে অম্বিকা কুমাৰ ।
 নিকপায় নৰপাত জুন্ধ গুৰুভৰ ।
 মহা বেগে তুলি লৈল শক্তি মাধৱৰ ।
 শত সূৰ্য্য সম জ্বালা উগ্ৰ শক্তি গোট ।
 প্ৰলয়ৰ অগ্নি শিখা হুইল প্ৰকট ।
 বিষ্ণু তেজে শক্তি পাট বিষ্ণু মস্ত্ৰেসাৰ ।
 ওলতা পালতা মস্ত্ৰ গাই তিন বাৰ ।
 বাহে। ফোট কৰি বেগে হেঙ্কাৰি মাৰিল ।
 কৃষ্ণিক বীৰক পাই সামৰি লইল ।

হিয়া ভেদি পিঠি পাচে বাহিৰ হইল ।
 বিষ বহি লাগি দেহ ভৈল তুলা তুল ।
 সিঞ্জিল সমস্ত দেহ নিচলি পৰিল ।
 কোলাকৰি কালী শিৰ থানে মিয়া থৈল ।
 কাৰ্ত্তিকক শিব স্থানে বাখিয়া ভৰানী ।
 উগ্র চণ্ডা ৰূপে বণে প্ৰবেশে আপুনি ।
 শূল পাঠে ছকিয়া ভাঙ্গি ফেলাইল ।
 পুত্ৰ শোকে শঙ্কচুড়ে মাৰিবে ধাইল ।

উগ্রচণ্ডাব যুদ্ধে প্ৰবেশ ।

পদ ।

নাৰায়ণ বদতি শুনিয়ে তপোধন ।
 স্কন্দক বাখিল কালী শিব সম্মিধান ।
 শূল অগনিত দেহ সিঞ্জি তুলা ভৈল ।
 শ্ৰীহস্ত বুলাই শিব আৰোগ্য কৰিল ।
 জীৱ ন্যাশ কৰি দেহে জীৱ সঞ্চাৰিল ।
 পূৰ্বতো অধিক শত গুণ বল ভৈল ।
 হাতে ধনুধৰি বীৰ ভৈল আগুসাৰ ।
 দেখে গই কালী সমে যুদ্ধে শঙ্কচুড় ।

কাৰ্ত্তিকৰ কথা আবে ইমানতে ধও ।
 অস্থিকা যিকৈল তৈত বিবৰিয়া কও ।
 কাৰ্ত্তিকৰ বাধি দেৱী সমবে ধাইল ।
 নন্দি মুখে ডাকিনী যোগিনী সবে আইল ।
 পলাতক লেখ সবে আসিল পালতি ।
 কালিকাৰ সঙ্গ বণে হইল মুকতি ।
 দেবতা গন্ধৰ্ব্ব যক্ষ বাকস কিম্বৰ ।
 কোটি কোটি বাদ্যে ভণ্ডে ব্যাপি দিগাণ্ডৰ ।
 নানা ৰূপ দেব বাদ্য মধুৰ স্তম্বৰ ।
 গন্ধৰ্ব্ব কিম্বৰে বাদ্য কৰে মনোহৰ ।
 শত শত ভাৰ অধু কুলস বহৰ ।
 পুনু বণ স্থল ভৈল পূৰ্ব্বৰ আনয় ।
 বণে প্ৰবেশিমা কালী সিংহনাদ কৈল ।
 অট্ট অট্ট ঘট্ট ঘট্ট হাসিবে লাগিল ।
 দেবতাৰ সিংহনাদ কালিকা গৰ্জ্জন ।
 বিজ্ঞাশিত দৈত্য সেনা মৰা মুৰ্ছাহেৰ ।
 শত শত কলসিক একে বাবে ধৰি ।
 কৰৈ মধুপান কালী নাছে দিগম্বৰী ।
 আলু ঠালু মুক্ত কেশ ধূত্ৰগ ধৰ্মৰ ।
 লক লক ঘোৰ জিহ্বা ব্যাপি দিগাম্বৰ ।

উগ্রা উগ্র দ্রুত্বা আদি ডাকিনী স্বেগণী ।
 পুনু পুনু মধুপাণে উন্মত্তা নাচনী ।
 মহা ভয়ে দৈত্য সেনা রাজাত জনাইল ।
 কালিকাক দেখি শঙ্খচূড় শীঘ্র আইল ।
 শঙ্খচূড় অভয় দিলন্তু সর্বজনে ।
 কালী সমে ঘোৰ যুদ্ধ বাঞ্ছিল তেখনে ।
 প্রলয়ৰ অগ্নি শিখা হেন অগ্নি বাণ ।
 শঙ্খচূড় দানবক কবিল সন্ধান ।
 আকাশৰ পথে মহা বহ্নি উঠলিল ।
 বকণাস্ত্রে শঙ্খচূড় লীলায়ে কাটিল ।
 দেখিকালী মহা বক্ৰনাস্ত্র প্রহাৰিল ।
 শিলাখোলা কধিৰ কৰ্জ্জম বৰষিল ।
 প্রলয়ৰ মেঘে যেন কবন্তু বর্ষণ ।
 সেহিমতে বণভূমি ভৈল জলাকীর্ণ ।
 দেখিৰাজা গন্ধৰ্ব্বাস্ত্র কবিল প্রহাৰ ।
 লীলায়ে দেবীৰ বাণ কবিল সংহাৰ ।
 কাশিক মাৰিল পাছে মহেশ্বৰ বাণ ।
 ব্রহ্মা অগ্নি শিখাতাত ভৈল উতপন ।
 আকাশত ছট্ছটী বিছ্যন্ত উঠয় ।
 ঝাকে ঝাকে অগ্নি স্ফুলিঙ্গ বৰিষয় ।

বৈষ্ণবাস্ত্র মাৰি ৰাজী লীলায়ে ছেদিল ।
 ক্ৰোধে দেবী নাৰায়ণ অস্ত্ৰ প্ৰহাৰিল ।
 মন্ত্ৰ সমে নাৰায়ণ অস্ত্ৰ পাটদিল ।
 গগণ মণ্ডলে শত মার্ত্তণ্ড জ্বলিল ।
 আসে নাৰায়ণ শৰ গগন বিদাৰি ।
 বথহস্তে নামিৰাজা পৰে কৰ যুৰি ।
 দণ্ডবতে ভূমি লুঠি প্ৰণাম কৰিল ।
 জ্যোতিৰ্ময় অস্ত্ৰপাট উৰ্দ্ধে চলি গৈল ।
 মন্ত্ৰ অভিকেৰি ব্ৰহ্ম অস্ত্ৰ প্ৰহাৰিল ।
 যোজন প্ৰমাণে অগ্নি আকাশে উঠিল ॥
 মহা ব্ৰহ্ম বাণে ৰাজা কৰিল সংহাৰ ।
 দেখি দেবী দিব্যঅস্ত্ৰ কৰিল প্ৰহাৰ ।
 অগ্নি বৰুণ বায়ু সূৰ্য্য চন্দ্ৰ শৰ ।
 জম্বুনাভ পৰ্ব্বত গন্ধৰ্ব্ব মাহেন্দ্ৰৰ ॥
 বিষ্ণু চক্ৰ কাল চক্ৰ ব্ৰহ্মম দণ্ড ।
 নিকতি ঈশাণ বোঁজে কুব্ৰেৰ প্ৰচণ্ড ।
 বিশ্বাস্ত্ৰ অগ্নিনী ঐষিক নাগ মুখ ।
 সৰ্প তাঁক্ষ ভাস্কৰ বৰাহ নাগ মুখ ।
 শঙ্খচূড়া সেহিবাণে কৰন্তু সংহাৰ ।
 ক্ৰোধে দেবী ভুলি লৈলা শক্তি ঘোৰন্তৰ ।

যোজন প্রমাণ দীর্ঘ প্রচণ্ড মার্ভণ্ড ।
 মুখহস্তে উল্লাবাশি বহে জাট জাট ।
 দেখিবাজা মহাদিব্য অস্ত্রঝাক দিল ।
 আকাশতে দেবী শক্তি শতখণ্ড কৈল ॥
 মনত বোলয় কালী কিনো বীর গোট ।
 ভালতো ত্রিদেশে আব নসহয় ছোট, ।
 শক্তিনফট দেখি ক্রোধে অগ্নি উঠলিলা ।
 বধলাগি মহাপণ্ড পথ অস্ত্র লৈলা ॥
 তুমহস্তে অস্ত্র পাট আনিল আয়ুৰি ।
 ওলতা পালতা মণ্ড পৰিল সাদৰি ।
 পাণ্ডপত তস্ত্রযেবে গুণত লগাইল ।
 সমস্ত সংসার কাঁপি তোলপাৰ ভৈল ।
 ঠোপা ঠোপে আকাশৰ তৰাখহি পৰে ।
 জোটা জুটী বান্ধে নাগ অনন্ত পাতালে ।
 হেনকালে উপৰে আকশী বানী ভৈল ।
 কালাকাৰ কৰ্ণে শব্দ প্রবেশি কহিল ।
 শ্রীহৰি কবচ তাৰ কণ্ঠত আছয় ।
 তেতকতে পাশু পত্রে মৃত্যু নাহিহয় ।
 যতক্ষন দেহেতাৰ কবচ থাকয় ।
 যতক্ষনে তুলনীৰ সতীত্ব আছয় ।

ততক্ষন তাৰ মৃত্যু নাহিক নিশ্চিত ।
 তাক বধিবাক কাৰো নুহিকা সমর্থ ॥
 এতেক আকাশ বানী শুনিল ভবানী ।
 অস্ত্ৰ মানৰিয়া ভৈল প্রলয় অগনি ॥

কালোৰ প্রলয় মূৰ্ত্তি ধাৰণ ॥

ঝুমুৰি ।

পাছে তৈতে নাৰায়নী ।	ক্ৰোধেঅতি মহ অগ্নি ॥
ধৰিল প্রলয় মূৰ্ত্তি ।	সংসাৰ কবাবে সৃষ্টি ॥
বিকট ভৈলস্ত মুখ ।	বিয়াপিল দশদিক ॥
মুখ খান মেলিলস্ত ।	আকাশক লঞ্জিলস্ত ॥
চক্ষু অগ্নি ধ্বংসক্ ।	যোৰ জিহ্বা লক্ষক্ ॥
নাকৰ নিশ্বাস বৰ ।	বহে প্রলয়ৰ ঝড় ॥
চাৰিহস্ত প্রশাৰিল ।	যোল ক্ৰোশ বিয়াপিল ॥
তাৰমাজে যতপাইল ।	চপাই আনিছো বাইল ॥
শতশত লক্ষদৈত্য ।	দৈন্যসেনা পাশ্চয়ত ॥
হস্তীঘোড়া বথবথী	দশনে পেলাইল মৰি ॥
পদ খজু নপলাইল ।	বহু ক ধৰিলে পৈল ॥

হাতমেলি খেদিষায় ।	দেখিশঙ্খ চুড়ায় ।
মহা দোৰ দিব্যতপ্ত ।	প্রহাৰিল ভয়েত্ৰস্ত্য ।
কালীগাৰে ঠেকিলণ্ড ।	আশমাৰ পৰিলন্ত ।
তাৰতপ্ত নাগিলিল ।	পাছেকালী খঙগলৈল ।
ত্ৰীষম কালে সূৰ্য্যযেনি ।	আহে আকাশক চন্দি ।
ধক ধক ভুলে অতি ।	জগত দহিবে শক্তি ।
পাছে বিষ্ণু চক্ৰ হানি ।	শঙ্খচুড় মহামানী ।
আকাশতে দেবী খঙগ ।	কাটি কৈল শতখণ্ড ।
হেন দেখি ক্ৰোধে আই ।	গিলিবাক খেদি যাই ।
সিয়ো কাম ৰূপী বীৰ ।	সৰ্ব মায়া সৰ্বেশ্বৰ ।
বায়ু সম ধৰে কায় ।	ধৰিবাক নপাবয় ।
খেদি বগখান পাইল ।	ভুল মাৰি চূৰ্ণ কৈল ।
মাৰখী গোটক ধৰি ।	মুচৰিল চূৰ্ণ কৰি ।
শঙ্খচুড়ে লাফ দিল ।	পাছ গুছি পলাইল ॥
দেখি কালী ক্ৰোধে আতি ।	শূল পাট লৈল দাঁতি ॥
প্রলয়ৰ অগ্নি হেন ।	জগত কৰিবে চন্নি ।
উঠিল শূলপাট ।	মুখে অগ্নিজাট জাট ।
আকাশ ভাঙ্গিয়া আসে ।	শঙ্খচুড় দেখে ত্ৰাসে ।
বিষ্ণু ভুল যিটো জন ।	বল তাৰ নোহে উন ।
আকাশক নাহানিল ।	লাফতে ধৰিল শূল ।

বাম হাতে ধৰিলন্ত ।
 সেই বেলা ছেগ চাই ।
 প্রহাৰিল বজ্ৰ মুষ্টি ।
 ঘোৰ মুষ্টিগাত পাই ।
 ঘূৰি ঘূৰি মুৰ্ছা গৈল ।
 উফৰি পৰিল গই ।
 কনিকে চেতনা পাই ।
 দেবী হাত মেলি ধাই ।
 মাতৃ বুলি প্রণামিল ।
 পদ প্রান্তে মৃগ লুপ্তি ।
 তোমাক যুজিবে আই ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু মহেশ্বৰ ।
 এক গ্রাস কৰি খাই !
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু আদি কৰি ।
 তুমি আদিমূল শক্তি ।
 কালত সংহাৰ কৰা ।

আছাৰিয়া পেলাইলন্ত
 চাম্পদি ধৰিলা আই ।
 কৰিলন্ত হাড় গুণ্ডি ।
 পাক ফুৰি ঘূৰে বায় ।
 হক হকি বতিয়াইল ।
 মৃতক পৰায় হুই ।
 উঠিলন্ত পুনৰায় ॥
 তাক বাহু যুদ্ধ চাই ॥
 বাহু যুদ্ধ নকৰিল ।
 দণ্ডবতে কৈল স্তুতি ।
 মোৰ কিছু শক্তি নাই
 ইটো জগত চৰাচৰ ।
 তবু ক্ষুণ্ণ নপলাই ।
 সমস্তৰে গৰ্ভধাৰী ।
 সমৰে কৰিছা সৃষ্টি ।
 তুমি মাতা পৰাং পৰা ।

শংঙ্খচূড় স্তুতি শুনি জগত জননী ।
 নকৰিল বাহু যুদ্ধ এড়িল তখনি ।
 শঙ্খচূড় পুনৰপি ধনুৰ্ঝান লৈল ।
 দেখি কালী পুনু দিব্য অস্ত্ৰ প্রহাৰিল ।

অস্ত্র হানি দৈত্যপতি তিল তিল কৰে ।
 চাম্প মাৰি দেবী তাক ধৰে আৰ বাৰে ।
 পুনৰপি শঙ্খচুৰ প্ৰণাম কৰিল ।
 পদতলে মাথা গুঞ্জি দণ্ডবত কৈল ।
 মাতৃ ভক্ত জানি কালী অস্ত্ৰ নামাৰিল ।
 কিন্তু গলছেপি টেপামাৰিয়া ধৰিল ।
 গলছেপি টেপামাৰি ধৰিল ভবানী ।
 যুৰাইয়া ফেলে আকাশত দলি হানি ।
 পাক ফুৰি আকাশত যুৰে শঙ্খচুৰ ।
 উলতি পৰয় আদি ভূমিৰ উপৰ ।
 যেহেন বালকে আকাশত ধোপ খেলে ।
 মোট মোচ খাই পৰে ধৰণী উপৰে ।
 মেহিমতে শঙ্খচুড় ভূমিত পৰয় ।
 পৰিবা মাদ্ৰাক পুনু লক্ষ্মদি উঠয় ।
 উঠি পুনু কালীপদে কৰন্তু প্ৰণাম ।
 মায়াতে সৃজন কৰে বতন বিমান ।
 বিমানে চড়িয়া পুনু বণক আসয় ।
 দুই হাতে ধৰি কালী চোবাইবে খোজয় ।
 গথহন্তে মায়াময় অন্তৰি পল'য় ।
 বায়ু সম দেহ মাৰিলাক নপাৰয় ।

মৃত্যু নাই জানি চণ্ডী আক নমাৰিল ।
 দানবৰ বক্ত খাই পিৰ্থ তুষ্টি ভৈল ।
 যুদ্ধ বার্তা কহিবে শঙ্কৰ আগে গৈল ।
 পূৰ্ব্বাপৰ বিস্তৰিয়া কহিবে লাগিল ।
 ভবাণী কহন্ত দেব কৰা অবধান :
 দেব সমে দশ বৎসৰ ভৈল ৰণ ।
 অকলে কাৰ্ত্তিক যুদ্ধে বাৰয় বৎসৰ ।
 ময়ো যুদ্ধ কৈলো তিনি পক্ষ ভয়ঙ্কৰ ।
 সৰ্ব্ব সৈন্য ক্ষয় এক লক্ষ অবশিষ্ট ।
 আক শঙ্খচূড় আছে দুৰ্ব্বাৰ বলিষ্ট ।
 তাক মাৰিবাক কৈলো বিবিধ যতন ।
 নমৰে মায়াবী দৈত্য মহা পৰাক্ৰম ।
 আন সব দস্তে চোবই কৈলো মদিমুৰ ।
 শঙ্খচূড় মুখহস্তে হইল বাহিৰ ।
 মহাজ্ঞানী শঙ্খচূড় বৈষ্ণৱ প্ৰধান ।
 নিপীড়ে ভাগৰ দুঃখ নালাগে কখন ।
 পাশু পত হানি তাক মাৰিবে খোজন্তে ।
 শুনিলোহো দৈব বানী আকাশৰ হস্তে ।
 মোৰ বধ্য নোহে পাশুপতে নমাৰিবে ।
 এতেকতে তাৰ প্ৰতি অস্ত্ৰ নচলিবে ।

অন্য অস্ত্ৰ আৰু তাক নকৈলো প্ৰহাৰ ।
 কাটি খণ্ড খণ্ড কাৰ দানব দুৰ্বাৰ ।
 জয় নমো জগদ্ধাত্ৰী জগত জননী ।
 চৰাচৰ জগতৰ উদ্ভব কাকণী ।
 কটাক্কে সৃজন কৰা কটাক্কে সংহাৰ ।
 দৈত্য বধ বশ মাত্ৰ লীলাৰ আচাৰ ।
 কোন ক্ষুদ্ৰ শত্ৰুচূড় তোমাক যুজিবে ।
 অনন্ত মহিমা তযু কোননো বুজিবে ॥
 শত্ৰুচূড় বধ ছলে ভাৰ সংহাৰিলা ।
 ভক্ত বাক্য পালি তথাপিতো নবধিলা ॥
 অনন্ত ব্ৰহ্মাণ্ড কে'টি প্ৰতি লোম কুপে ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু শিব যাৰ নাম সদা জপে ।
 অখিল জগত যদি এক-গ্ৰামে থায় ।
 তথাপিতো যাৰ খুন্দ খছ নপলায় ॥
 হেন তুমি শত্ৰুচূড়ে পাৰি নমাৰিলা ।
 মুখে ভবি পুনৰপি ওকালি ফেলিলা ॥
 হীন জন হুইলে জানো মায়াৰ অধিন ।
 কিন্তু তুমি নিজে মায়া নোহা পৰাধীন ।
 জগত ব্যাপক পূৰ্ণ ব্ৰহ্মময় আত্মা ।
 শক্তিকপে সৰ্ব্বঘটে আছা বিৰাজিতা ॥

এতেকতে নব লাগি পথ প্রবন্ধিলা ।
 বিষ্ণু বৈষ্ণবক যাতে নাহি কবে হেলা ।
 দেখোতে দেখিছে সবে শক্তি মাত্র সাৰ ।
 শক্তি না হইলে সৃষ্টি হোৱে চাৰখাৰ ।
 তথাপিতো মূঢ় নৰে বিভেদ কৰয় ।
 বেদ পুৰাণত কৈতো ভেদ নালেখয় ।
 সৰ্ব্ব নদ নদী যেন সাগৰত যায় ।
 সৰ্ব্ব পথে মেহি ৰূপে তোমাকেসে পায় ।
 কিন্তু মাত্ৰ আপচু শুনিবে কৰ্ণ পথে ।
 নিন্দা বাদ ৰাহি সাস্ত্ৰকাৰ জ্ঞানী মতে ।
 এক আত্মা সৰ্বব্যাপী শক্তি পৰাংপৰ ।
 তাক ভজি সংসাৰ সাগৰে হোৱে পাব ।
 দ্বারিংশ অধ্যায় পদ পুণ্য ভাগৱত ।
 কালী শঙ্খচূড় যুদ্ধ পৰম অদ্ভুত ।
 কলিৰ পৰম ধৰ্ম সিদ্ধি মনস্কাম ।
 গোপালে ৰচিল ডাকি বোলা ৰাম ৰাম :

শিব শঙ্খচূড়বযুদ্ধ ।

পদ ।

নাৰায়ণে কহিল নাৰদ তপোধন ।
 যুদ্ধ বাৰ্ত্তা শুনি হৰে, হামিল তখন ।
 তত্ৰ জ্ঞান বিশাৰদ দেব পঞ্চনান ।
 কালী বাক্য শুনি পাছে কৰিল গমন ।
 লগতে সাজিল নন্দি ভৃঙ্গি আদিগণ ।
 শিবে দেখি শঙ্খচূৰ নামিল তেখন ॥
 বিমানৰ পৰা নামি বৈষ্ণৱ প্ৰবৰ ।
 মাথা গুঞ্জি শিব পদে নমিল মত্বৰ ।
 ভক্তি কৰি ডগুৱতে প্ৰনাম কৰিল ।
 তাত পাছে শিষ্মে গই বিমানে উঠিল ।
 বিচিত্ৰ সমাহা পিঙ্কি ধনু লৈল হাতে ।
 দিব্য অস্ত্ৰে শস্ত্ৰে পুনু যুজ্জে পূৰ্ব্বৰতে ।
 পিনাক টঙ্কাৰি হৰে বাণ বৰষিল ।
 শবদতে দশোদিশ ভূবণ কাম্পিল ।
 ভীষণ অস্ত্ৰৰ ঘটা অগনি নিকলে ।
 দুইকো দুই প্ৰহাৰ কবন্ত অবহেলে ।

শিব শঙ্খচূৰ যুদ্ধ অতিব ভিষণ ।
 নহয় নিবৃত্ত নিবস্তৰ ঘোৰ বণ ।
 নাহইল নাহইবে যুদ্ধ পূৰ্ব্বাপৰ ।
 অবিশ্বেচদ ঘোৰ যুদ্ধ শতেক বৎসৰ ।
 নাহি দ্বিবানিশি জ্ঞান যুদ্ধ নিবস্তৰ ।
 নাহি নিদ্রা নাহি তৃষা অক্ষয় অজৰ ।
 অজ্ঞাধাতে তিন লোক ছই কম্পমান ।
 অনন্ত বাসুকী কাম্পে খলকে ভুবন ।
 শিব শবে শঙ্খচূৰ ব্যথিত পৰাণ ।
 তবু জয় পৰাজয় নোহে কোন জন ।
 বৃষপৃষ্ঠে ভগবান বিমানে দানব ।
 ছইকো ছই প্ৰহাৰন্ত নুহি পৰাভব ।
 শিবে প্ৰহাৰন্ত শঙ্খচূড়ে কৰে চূৰ্ণ ।
 শঙ্খচূড়ে হানে শিবে কাটন্ত তেখন ।
 দানবৰ সৰ্বসৈন্য কবিল নিধন ।
 সবে মাত্ৰ আছে দৈত্য একশত জন ।
 শিব পক্ষে ঘটমান বণত পৰিল ।
 ততক্ষণে সদাশিব জীবিত কবিল ॥
 ইটোযুদ্ধ বৰ্ণিবাক নাহিক শক্তি ।
 চাৰিমুখে বিধি শতমুখে গাগপতি ।

এতেকতে ব্যাসদেব সংক্ষেপে লিখিল ।
 মূলেমাত্র শতবর্ষ যুদ্ধ বুলি খেল ।
 মহেশে দেখিল কিছু নাহিকে উপায় ।
 পূর্বকথা স্মরি চিন্তিলন্ত যদুৰায় ।
 চিন্তা মাত্রে একবৃদ্ধ আতুর ব্রাহ্মন ।
 বগ স্থলে দৈত্য পাশে ভৈল আগুয়ান ।
 আগবাটি দৈত্যেশ্বৰে কহিল বচন ।
 বৃদ্ধ বিপ্র দেখি নৃপ কবিল সম্মান ।

বৃদ্ধ ব্রাহ্মনৰ ভিক্ষা ।

পদ ।

হেনকালে বগ মাঝে একবৃদ্ধ দ্বিজ ।
 সুপ্রসন্ন মুখ চক্ষু পত্রসৰ সিজ ।
 হাতে লাঠী লপ থফ কুজা কুজে চলে ।
 শঙ্খচূড় কাশেগই স্বস্তি বাক্যবোলে ।
 ব্রাহ্মণে প্রার্থন্ত বাজাভিক্ষা দানদেহ ।
 ভিক্ষাদিবে ব্রাহ্মণে অন্যথা নাকৰিহ ।
 তুমি মাহাদানী বাজা বাঞ্চা পূর্ণবাব
 দুঃখিত আতুর বন্ধে দেহ নৃপবব ।

হেনশুনি ত্রিপুরাবী, শূলপাট লৈল তুলি,
 গ্রীষ্মে যেন মধ্যাহ্ন ভাস্কৰ ।
 উঠলিল শূলপাটে, অতিশয় তেজোমন্ত,
 অনিৰ্ব্বাৰ অব্যৰ্থ দুৰ্ব্বাৰ ।
 সৰ্ব্বঅস্ত্র মধ্যেসাৰ, যেন গিৰি গুৰুতৰ,
 অন্যেকেহো লৰিবে নপাৰে ।
 বিনাই কেশব শিব, নপাৰন্ত আনদেব,
 যাকলই জগত সংহাৰে ।
 সহস্ৰেক ধনুদীৰ্ঘ, একশত হাত প্ৰস্থ,
 মূৰ্ত্তিমণ্ড জীবন্ত সহিত ।
 ব্ৰহ্মৰূপী শূলগাছ, নিত্য ব্যাপী মহাতেজ,
 সেহিশূলে সংহাৰে জগত ।
 শিব য়েবে হাতেলৈল শঙ্খচূড়ে দেখিপাইল,
 মৃত্যুঅস্ত্ৰ দুৰতে চিনিল ।
 তিয়ারিল ধনুৰ্ব্বাণ, কৃষ্ণপদে কৈলধ্যান,
 পাদপথ হৃদয়ে ধৰিল ।
 ভক্তি ভাবে চিন্তাকৰি, কৃষ্ণ পদে যোগধৰি,
 চক্ষুগদি রূপ নিৰীক্ষিল ।
 পাছেশিব উপৰত, চক্ৰাকাৰে ফুৰাইলন্ত,
 বলেধৰি ছুফাৰি মাৰিল ।

উঠলিল অগ্নিঘোৰ, ভস্মভৈল শঙ্খচূড়,
 শূল অগ্নি কৈল চাৰখাৰ ।
 হেনকালে দেবহৰি, আসিলন্ত শীত্ৰকৰি
 শ্যাম ৰূপ বয়েস কিশোৰ ॥

পদ ।

শঙ্খচূড় পুড়ি য়েবে ভস্মীভূত ভৈল ।
 গোপবেশ ধৰিকৃষ্ণ দেব তৈত আইল ।
 দ্বিভূজ মুকলী ধাৰী স্নিগ্ধ ঘনশ্যাম ।
 সূচাক চিকন পীত বাস অনুপাম ।
 ইন্দ্রবত্ত সাৰ অলঙ্কাৰে শোভমান ।
 গোপনোটি বেষ্টিত নবীন পূৰ্ণ কাম ।
 গোলোকৰ পৰা বত্ত বিমান উপৰি ।
 আসিলন্ত কৃষ্ণ ৰাজা দেখে নেত্ৰভৰি ।
 ৰাধাকৃষ্ণ যুগল কিশোৰ নব ৰূপ ।
 ধ্যান যোগে দোৰ্ধ শিৰে প্ৰণামিল ভূপ ।
 বৃন্দাবনে বাশকেলি মণ্ডপ মধ্যত ।
 হাসন্ত ক্ৰীড়ন্তকৃষ্ণ ৰাধিকা সহিত ।

দেবতাৰহিচাপ চাৰিহাতে একধনু ।

মনুষ্যাগণে ১৬ হাত একধনু ॥ ১৬০০০ হস্তদীৰ্ঘ ॥

সেহি ৰূপে ভক্তি সহ প্ৰফুল্ল নযণে ।
 দেখিল স্তদামা ক্ষণে প্ৰসন্ন বদনে ।
 প্ৰেমে পুলকিত কৃষ্ণ কোলে কৰি লৈল ।
 মূল গাছো ততক্ষণে উৰ্দ্ধে চলি গৈল ।
 শঙ্খচূড় অষ্টি ভৈল শঙ্খৰ নিৰ্ম্মাণ ।
 নানাৰূপে শঙ্খ ভৈল পবিত্ৰ বাজন ॥
 শঙ্খোদক পবিত্ৰ দেবতা প্ৰীতি পদ ।
 আজিয়ো দেখাহা শঙ্খচূড়ৰ সম্পদ ॥
 তীৰ্থোদক ৰূপে শঙ্খোদক স্তপবিত্ৰ ।
 শিবপক্ষে কেবলে জানিবা অপবিত্ৰ ॥
 যিটো স্থানে শঙ্খ বাদ্য সৰ্ব্বত্ৰে হোৱয় ।
 সিটো স্থানে প্তিৰালক্ষ্মী সৰ্ব্বদা থাকয় ॥
 শঙ্খোদকে নযিটো স্নান কৰন্তু সতত ।
 সৰ্ব্ব তীৰ্থ স্নান ফল মিলয় সাম্প্ৰত ॥
 শঙ্খে নিবসন্তু হৰি লক্ষ্মীৰ সহিতে ।
 যৈত শঙ্খ থাকে হৰি বসতি সৰ্ব্বত্ৰে ॥
 স্ত্ৰী শূদ্ৰ যদি গুনি শঙ্খ ধ্বনি কৰে ।
 ভয়ে ভীতা লক্ষ্মী চাৰি যাই স্থানান্তৰে ।
 দানবক বধিশিব কৈলাসত গৈল ।
 ব্ৰহ্ম আৰোহি সঙ্গ্ৰে ভূত প্ৰেত লৈল ॥

দেবগণে নিজ নিজ বিষয়ে বৰ্ত্তিল ।
 নিজ অধিকাৰ লাভে আনন্দ হুইল ।
 বজাৰে দুগুণী স্বৰ্গে গন্ধৰ্বৰ গাৱন্ত ।
 অপেশ্বৰী নাচে বিদ্যাধৰে গাই গীত ।
 মহেশ উপৰে কৰে পুষ্প বৰিষণ ।
 সিদ্ধ গুনি দেবে প্ৰশংসন্ত যনে যন ।
 নবম স্কন্ধৰ পদ শঙ্খচূড় বধ ।
 নাৰায়ণে কৈলা পূৰ্বৰ নাৰদ গুণিত ।
 এয়োবিংশ অধ্যাপদ গুক্তি বস নাম ।
 গোপালে বচিল ডাকি বোলা বাম বাম
 তুলসীৰ সতীত্ব নাশ বিবৰণ ।

পদ ।

নাৰদে পুছন্ত দেব কৰা অবধান ।
 কোন ৰূপে তুলসীত কৈল বীৰ্য্যাধান ।
 কিবা ৰূপ ধৰি পাছে জগতৰ পতি ।
 তুলসীৰ জতি নষ্ট কৰিল তহিতি ।
 হেন শূনি নাৰায়ণে কহিল উত্তৰ ।
 শঙ্খচূড় কবচ লইয়া গদাধৰ ।

বিষ্ণু মায়াকৰি শঙ্খচূড় ৰূপ ভৈল ।
 পতি ব্ৰতা ব্ৰত নাশ হেতু ঘৰে গৈল ।
 শঙ্খচূড়ে বধিবাক হিংসা মনে কৰি ।
 তুলসী মন্দিৰ দ্বাৰে চলিল মুৰাৰী ।
 দ্বাৰে জয় ধ্বনি কৈল দুগুণী বাদন ।
 শূনি তুলসীয়ে কৈল বাহিৰে গমন ।
 স্বামী আগমন বার্তা আনন্দ অপাৰ ।
 মৃতদেহে জীব সঞ্চাৰিল আক বাৰ ।
 গবাক্তত মুখ অৰ্পি ৰাজ পহুে দেখে ।
 ব্ৰাহ্মণক দান দেন্ত পৰম কৌতুকে ।
 বন্দি ভিক্ষু যাচিঙ্গাক ধন দান কৰে ।
 পৰম আনন্দে সৰ্ব মঙ্গল আচৰে ॥
 হেন কালে বথগই ছুৱাৰে লাগিল ।
 বিমানৰ পৰা নামি অন্তঃ পূৰে গৈল ।
 অমূল্য বতনে বিখচিত অলঙ্কাৰে ।
 নিজ কাস্ত হাতে পাই আনন্দে বিহৰে ।
 পদ প্ৰক্ষালিয়া কৈল চৰণে প্ৰণাম ।
 প্ৰেমে গদ গদ আতি কৰিল ক্ৰন্দন ।
 বত্ন সিংহাসনে বসাই কামুকী চাতকী ।
 লবঙ্গ কৰ্পূৰ পান যোগাই মনে সুখী ।

সকল জীবন মোৰ আজিসে হুইল ।
 বণে মৃত প্ৰাণ কান্তে পুনু গৃহে আইল ।
 এতবুলি কাম শব কটাক্ষ প্ৰহাৰি ।
 বণৰ বৃতান্ত মোখে আনন্দে বিহাৰি ।
 জাই বিবালোৰ বাবে পুচয় তুলসী ।
 আদ্যো পাস্ত বণ কথা মুখে মৃদুহাসি ।

তুলসীৰ প্ৰশ্ন ।

অসংখ্যাত ব্ৰহ্মাণ্ড সংহাৰী প্ৰভু হৰ ।
 তাৰসমে যুদ্ধে জয় ভৈলা কি প্ৰকাৰ ।
 মূৰ্ত্তে সংহাৰ শক্তি মূৰ্ত্তে শৃঙ্গন ।
 হেনহৰ সমে কৈলা কিৰূপে সংগ্ৰাম ।
 তুলসী বচন শুনি মায়া শঙ্খচুড় ।
 সেহি ভাবে কৰিল বচনে প্ৰত্যুত্তৰ ।
 পূৰ্ণ শত্ৰুবৰ্ষ প্ৰাণেশ্বৰী যুদ্ধ কৈলো ।
 মহেশ্বৰ বণে আমি সব হকআইলো ।
 সৰ্ব সৈন্য সনাপতি হস্তী ঘোড়া বথ ।
 সৰ্বনাশ ভৈলো আমি হুইলো বিব্ৰত ॥
 হেনকালেহৰি ব্ৰহ্মা দুজনে আসিল ।
 দেবতাৰ ধন বাক্য সবদি আইল ।

সময়ন্তি কবিদিল মাধব ব্রহ্মান ।
 শিব কৈলাসক গৈলমই নিকেটন ।
 এতকহি ভগবান আহাৰ কৰিল ।
 পালঙ্কে শুতিয়া বতি ক্রীড়া আৰম্ভিল ।
 বমে বমাপতি তুলসীক নানাভাবে ।
 বমণৰ ব্যতিক্রম তুলসী বিচাৰে ।
 সৰ্ব্ব ভাবে বিতবক কৰয় মনে মনে ।
 ইটো কোন জন মোক বমে এহিঠানে ।
 তুলসী পুচন্তু কহ তুমি কোনজন ।
 মায়াবদী মোৰ ধৰ্ম্ম কৰিলি লঙ্ঘন ।
 মোহোৰ সতীত্ব নষ্ট কৰিলি দুৰ্জন ।
 দিবো ঘোৰ শাপতোক নুহিকে খণ্ডন ।
 তুলসী বচনে হৰি ভয়তে কাপিল ।
 শাপভয়ে ততক্ষনে নিজ মূৰ্ত্তিভৈল ।
 আগতে দেখিল দেবী দেব সনাতন ।
 নবান নীৰদ শ্যাম পঙ্কজ লোচন ।
 কোটি কন্দৰ্পৰ ঠাম স্তম্ভৰ মুকতি ।
 বতন ভূষণে দেহ কৰিআছে জ্যোতি ।
 প্ৰসন্নবদন ঈষদ্ধাস্ত পীতবাস ।
 দেখিকামে মুৰ্ছা ভৈল তুলসী সহস ।

ক্ষনিকতে মুৰ্ছাএৰি কহোপুনৰপি ।
গোবিন্দৰ পদ প্ৰান্তে বদন আৰোপি ॥

তুলসীৰ অনুনয় ॥

পদ ।

তুলসী বিনাৰে প্ৰভু দেব জগন্নাথ ।
দয়া ধৰ্ম্ম নাইতযু পাবাণ সাক্ষাত ।
ছলে ধৰ্ম্ম নাশিমোৰ স্বামী বধকৈলা ।
কোনদোষে মোক হেন বিধিনি ঘটলা ॥
সমস্তৰ মধ্যতুমি পাবাণ হৃদয় ।
এতেকে পাবাণ তুমি হোৱা দয়াময় ॥
যিজনৈ তোমাক সাধু বোলে নাৰায়ণ ।
সিজন পাগল মূৰ্খ কহিলো বচন ॥
পৰঅৰ্থে বিনাঅপৰাধে নিজভৃত্য ।
কিহেতু বাজাক তুমি কৰিলা নিহত ॥
এতবুলি বিলাপিয়া কান্দিবে ধৰিল ।
আঞ্চলে বদন থাকি ফুকৰি কান্দিল ॥
দেখি হৰি কৰুণা সাগৰ ভগবাণ ।
হাতেধৰি প্ৰবোধিবে লাগিল তেখন ॥

পূৰ্বে চিৰকাল তুমি মোহোৰ কাৰণ
 কৰিলা ভাৰতে তপ পৰম দাক্ষণ ।
 তোমালাগি শঙ্খচূড়া বহুত পকৈল ।
 সিহেতু তোমাক সিটো বৰণী পাইল ।
 বহুকাল তোমালই কৰিল বিহাৰ ।
 বৰ্ত্তমানে দিলোমই তপ ফলসাৰ ।
 এইতনু ত্যাগিধৰা দিব্যানৰ দেহ ।
 লক্ষ্মীৰ সমানে মোৰসঙ্গে বিহৰিহ ।
 এইতনু নদীৰূপে গণ্ডুকী হুইব ।
 ভাৰতৰ মধ্য মহা পুণ্ডনদী হব ।
 তোমাৰ যে কেশ গুচ্ছ পুণ্ড বৃক্ষহব ।
 তুলসী বুলিয়া নাম জগতে ঘূষিব ।
 তুলসীৰ কেশে জন্ম সিহেতু তুলসী ।
 সৰ্ব্ব পুণ্ডফল প্ৰদা পৰম স্বাসী ।
 ইতিনি লোকত সৰ্ব্ব দেবতা পূজনে ।
 পত্ৰ পুষ্পফল মধ্য তুলসী প্ৰধানে ।
 স্বৰ্গেমৰ্ত্য পাতালে গোলোকে মোৰভবে ।
 পুষ্পসমে তোমাৰ তুলসী বৃক্ষৰবে ।
 ভাগীৰ চম্পক বনে চম্পক কাননে ।
 মাধবী কেতকী কুণ্ড মালতীৰ বনে ।

ইটোসব পুণ্যস্থানে তোমাজন্ম হইবে ।
 তুলসী বৃক্ষবমূলে সৰ্ব্বতীৰ্থ ববে ।
 তুলসীৰ তল পুণ্যস্থান পুণ্যদাত্ৰী ।
 তাতে সৰ্ব্বতীৰ্থ মানে হবে অধিকািত্ৰী ।
 সৰ্ব্বদেব সমে মই তৈতবাস কৰো।। ।
 তুলসী বৃক্ষৰ তল কড়ু নাহিএৰো ।
 পতিত তুলসী পত্ন লৰে যিতোজন ।
 সৰ্ব্বযজ্ঞ সিদ্ধ সৰ্ব তীৰ্থ ফল স্মান ।
 তুলসী পত্নজলে ষিটোজনে শান্তিকৰে ।
 সহস্র অমৃত ঘটে পুষ্টি সিটো নৰে ।
 তুলসী পত্নদানে তুলসীয়ো হোৰে তুৰ্ণ ।
 সৰ্ব্বদা কমলা তাক প্ৰতিমহা তুৰ্ণ ।
 অযুতেক গাভী দানে যেহিফল পায় ।
 কাৰ্ত্তিকে তুলসী দানে সিফল মিলয় ।
 মৃত্যু কালে খাই যদি তুলসীৰ জল ।
 সৰ্ব্ব পাপে মুক্ত হই চলে মোৰ শ্বল ।
 নিত্যে যেই তুলসীৰ জল পান কৰে ।
 লক্ষ অশ্বমেধ ফল পাৰে সিটো নৰে ।
 স্বহস্তে তুলসী ষিটো দেহত ধৰয় ।
 তীৰ্থে প্ৰাণত্যাগি বিষ্ণু পুৰত চলয় ।

তুলসী কাষ্ঠৰমালা যিজনৈ পিন্ধয় ।
 পদে পদে অৰ্শমেধ ফল সিদ্ধি হয় ।
 তুলসী হাতত লই মিছা কথা কহে ।
 যাবচ্ছন্দ্র দিবাকৰ কাল সূত্রে জহে ।
 তুলসীত ধৰিমিথ্যা শপথ কৰয় ।
 চতুর্দশ ইন্দ্র কুন্তীপাকত ভোগয় ।
 পয়াণৰ বেলা খাই তুলসী উদক ।
 বিমানত চৰি সিটো চলে বৈকুণ্ঠক ।
 অমাবাস্যা পূৰ্ণিমা দ্বাদশী সংক্রান্তিত ।
 তৈলাভ্যঞ্জে সায়ং কালে কিম্বা মধ্যাহ্নত ।
 অর্শোচে জননাশোচে ৰাত্ৰি বাস পিন্ধি ।
 তুলসী ছিঙ্গয় যিটো হৰি শিব ছিন্দি ।
 ত্ৰিৰাত্ৰে তুলসী পত্ৰ যদি বাসী হয় ।
 তথাপিতো শুদ্ধ সতী কহিলো নিশ্চয় ।
 শ্ৰাদ্ধে ব্ৰতে দানে আৰু প্ৰতিষ্ঠা অৰ্ছনে
 ভূমি জলে পৰেতবু লাগয় পূজনে ।
 একবাৰ বিষ্ণুত কৰয় সমৰ্পণ ।
 ইয়ো সব হোৱে শুদ্ধ কৰিলে ফালন ।
 প্ৰক্ষালন কৰি লাত সব শুদ্ধ হোৱে ।
 কশ্যু কৰিবাক প্ৰাৰে জানিবা নিশ্চয়ে ॥

বৃক্ষ অধিষ্ঠাত্ৰী দেবী গোলোক বিহাৰী ।
 নিৰাময় কৃষ্ণে নিত্য ক্ৰীড়ন্ত সুন্দৰী ।
 নদী অধিষ্ঠাত্ৰী দেবী ভাৰতে গণ্ডুকী ।
 মোৰ অংশে লোনা সমুদ্ৰেৰ পত্নী সত্ৰী ।
 বৈকুণ্ঠে মোহোৰ পাৰ্শ্বে তুমি মহা সাধ্বী ।
 লক্ষ্মী সম বসনে তোমাত বৰতুষ্টি ।
 ভাৰতে গণ্ডুকী তীৰে তোমাৰ শাপত ।
 শৈলৰূপে ময়ো থাকি বোহো অবিৰত ।
 কোটি সংখ্যা তথা তীক্ষ্ণ দন্ত কীটহব ।
 মোৰ চক্ৰ সেই শিলা ভিতৰে কৰিব ।
 একবন্ধু চাৰি চক্ৰ বণমালা চিহ্ন ।
 নৱ মেঘ সম বৰ্ণ লক্ষ্মী নাৰায়ণ ।
 যদি তাত বণমালা চিহ্ন নাথাকয় ।
 লক্ষ্মী জনাৰ্দন নাম সিজন হোৱয় ।
 দুইবন্ধু চতুশ্চক্ৰ গোম্পাদ লাঞ্চিত ।
 বণমালা নাই বঘুনাথ নামে খ্যাত ।
 অতিক্ৰুদ্ৰ দুইবন্ধু নব মেঘ প্ৰভ ।
 সিজন বামন যুষ্টি বনমালা লোপ ।
 অতিক্ৰুদ্ৰ দুই চক্ৰ বনমালা পিন্ধা ।
 শ্ৰীধৰ বোলয় নাম গৃহী সম্পদাতা ।

বৃহত বর্তূলকাৰ বনমালা হীন ।
 দুই চক্ৰ প্ৰস্ফুটিত দামোদৰ নাম ।
 মধ্যম বর্তূল দুই চক্ৰ বাণ চিহ্ন ।
 শৰতুন সমন্বিতে সি মূৰ্ত্তি শ্ৰীৰাম ।
 মধ্যমীয়া সপ্তৰন্ধ্ৰ ছত্ৰে চিহ্নধৰ ।
 বাজ্জ বাজেশ্বৰ নাম সম্পদ বাজ্জাৰ ।
 চতুৰ্দশ বন্ধ্ৰ শ্বল নব মেঘ প্ৰভ ।
 অনন্ত তাহাৰ নাম চতুৰ্ভুজ প্ৰদ ।
 দুই বন্ধ্ৰ চক্ৰাকাৰ মেঘ সম বৰ্ণ ।
 শ্ৰীবৎস গোম্পদ ধাৰী শ্ৰীমধুত্ৰদন ।
 এক চক্ৰী সূৰ্শ্বৰ নাম ভগবান ।
 গুপ্ত চক্ৰী মূৰ্ত্তি গদাধৰ বুলি জান ।
 হয় বক্ত্ৰ দ্বি চক্ৰ হয় গ্ৰীৱ নাম ।
 দ্বি চক্ৰ বিকট মুখ নৃসিংহ ভীষণ ।
 বিস্তাৰ বদন বনমালা দুই চক্ৰী ।
 লক্ষ্মী নৰসিংহ নাম গৃহীমুখ দাত্ৰী ।
 মুখে দুই চক্ৰ যাৰ শ্ৰীবৎস প্ৰস্ফুট ।
 সৰ্ব্ব ফলদাতা বাসুদেৱ নামে খ্যাত ।
 নবীন নীৰদ বৰ্ণ বহু ক্ষুদ্ৰ চক্ৰ ।
 পদুম তাহাৰ নাম গৃহী স্বথ প্ৰদ ।

একে লগে দুই চক্ৰ সংলগ্ন সমান ।
 পৃষ্ঠ ভাগ সমস্থল নাম শঙ্কৰ্শণ ।
 বৰ্ত্তুল ছবিত বৰ্ণ সুন্দৰ শোভন ।
 অনিকঙ্ক গৃহস্থৰ মহা স্তম্ভ ধন ।
 যৈতশাল গ্রামশিলা তৈতৰহে হৰি ।
 সৰ্ব্বতীৰ্থ লক্ষ্মীতাত থাকন্ত সুন্দৰী ।
 ব্ৰহ্মহত্যা আদিকৰি যত পাপ চয় ।
 শাল গ্রাম পূজিলে সকল হোৱে ক্ষয় ।
 ছত্ৰকাৰে ৰাজাহোৱে বৰ্ত্তুলে সম্পদ ।
 শকট আকাৰে দুঃখ শূলাকাৰে বধ ।
 দৰিদ্ৰ বিকৃত মুখে পিঙ্গলত হানি ।
 ভগ্নচক্ৰে নানাৰোগ ফাটে মৃত্যুমানি ।
 চক্ৰসমে বিদীৰ্ণ হোৱন্ত যিটোশিলা ।
 তাম্ৰপূজা কৰেযিটো মৃত্যু আকৰ্ষিলা ।
 এই সবশাল গ্রাম যিটোজন ৰাখে ।
 সৰ্ব্বম্যাস্ত হয় সিটো দৈবৰ বিপাকে ।
 নৰসিংহ মূৰ্ত্তি গৃহস্থৰ নোহেপূজ্য ।
 সন্যাসী পূজিয়া তাম্ৰ লভয় বৈৰাগ্য ।
 ব্ৰতদান প্ৰতিষ্ঠা শ্ৰাদ্ধাদি দেশপূজা ।
 শালগ্রামে অচ্ৰ্চন প্ৰাশস্ত নৰীন্দক ।

যিটোনেৰে শালগ্ৰাম জলে শান্তিকৰে ।
 সৰ্ব্বতীৰ্থ স্নান সৰ্ব্ব যজ্ঞফল ধৰে ।
 পৃথিবী ভ্ৰমণে সৰ্ব্বদানে যিৰাপুন্য ।
 সৰ্ব্বতীৰ্থ স্নান আৰু ব্ৰত আচৰণ ।
 বেদপাঠে যিৰাপুন্য তপে যিৰাফল ।
 শালগ্ৰাম অৰ্ছনত মিলয় সকল ।
 দেবৰ বাঞ্ছিত ফল মিলয় নিতান্ত ।
 সিজনৰ স্পৰ্শ সৰ্ব্ব তীৰ্থেষ্টো প্ৰাৰ্থন্তু ।
 মুক্তহুই জীব অন্ত হৰিপদ পায় ।
 হৰি সমে বহে তথা অসংখ্য প্ৰলয় ।
 শালগ্ৰাম অৰ্ছন্তু সেবক যিটোজন ।
 তাৰগন্ধে ব্ৰহ্মহত্যা কৰে পলায়ন ।
 তাৰ পদৰঞ্জে কৰে ধৰনী পবিত্ৰ ।
 তাৰজন্মে লক্ষ পিতৃকুল হোৱে মুক্ত ।
 শালগ্ৰাম জলমৃত্যু কালে কৰে পাণ ।
 সৰ্ব্বপাপে মুক্তকৰে বৈকুণ্ঠে গমন ।
 কৰ্মভোগ খণ্ডিলভে নিৰ্বান মুকুতি ।
 বিষ্ণুপদে লীন হুই সাবন্ত জয়তি ।
 ব্ৰহ্মাৰ দিন ১০০০ দিব্য যুগ হয় ।
 মনুষ্য মানে ৪০০০ যুগ । নিত্য প্ৰলয় ।

শালগ্রাম হাতে লই মিছা বাক্য কহে ।
 ব্ৰহ্মাৰ দিবস মানে কুস্তীপাকে বহে ।
 শালগ্রামে ধৰি যিটো সত্য নাহি পালে ।
 লক্ষ মন্বন্তৰ পাছে আসিপত্ৰ বনে ।
 তুলসীৰ বিনা যিটো বাখে শালগ্রাম ।
 জন্মান্তৰে ভৰ্য্যাহীন হোৱে সিটোজন ।
 তুলসী বিহীনে শঙ্খপাত্ৰে কৰে পূজা ।
 সিয়োজন জন্মান্তৰে নাহি মিলে ভাৰ্য্যা ।
 তাতপাছে সপ্ত জন্ম মহাৰোগী হোৱে ।
 নানা ৰোগে ভুগি সিটো মহাদুঃখ পাবে ।
 শাল গ্রাম তুলসী শঙ্খ একত্ৰে ৰাখয় ।
 সিটো মহাজ্ঞানী সাক্ষততে হৰি হয় ।
 সিটো যাত বীৰ্য্যধান কৰে একবাৰ ।
 ত'হাৰ বিচ্ছেদে হোৱে বমনী কাতৰ ।
 তুমি এক মন্বন্তৰ শঙ্খচুড় সমে ।
 বিহৰি বিচ্ছেদ আবে দুঃখ পালা যেনে ।
 সেহিৰূপে সিয়ো নাৰী সিজন সহিতে ।
 বাৰেক প্ৰণয় দুঃখ লভন্ত বিচ্ছেদে ।
 এতমানকহি হৰি নিযমি ৰহিল ।
 প্ৰাণ ত্যাগি তুলসীয়ে' দেহ লীন ভৈল ।

দিব্যৰূপ ধৰি লক্ষ্মীকান্তৰ সহিত ।
 বহু বিমানত চড়ি বৈকুণ্ঠে গৈলন্ত ।
 লক্ষ্মী সৰস্বতী গঙ্গা তুলসী সহিত ।
 চাৰিজন হৰিভাৰ্য্যা কহিলো তোমাত ।
 তুলসীৰ দেহে জন্ম ভৈলন্ত গণ্ডুকী ।
 শিলাৰূপী ভগবান তীৰে ভৈল তথি' ।
 কীটে দংশি বহু বিধ শিলা নিৰ্ম্মানয় ।
 জলে পৰে যিটো সব ফলাদাতা হয় ।
 স্থানেপৰে যিটো সব হোৱন্ত পিঙ্গল ।
 উপতাপ উপদ্রব কৰে অমঙ্গল ।
 নবম স্কন্ধৰ চতুৰ্বিংশ অধ্যাপদ ।
 তুলসী মহাত্মা নাম শঙ্খচূড় বধ ।
 ভাৰ্গৱ গোপালে পুৰে ভক্ত মনকাম ।
 পাতোক চাড়োক ডাকি বোলা ৰাম ৰাম ।

নাৰদৰ প্ৰশ্ন ।

নাৰদ বদতি দেব সংক্ষেপে বৰ্ণিলা ।
 প্ৰকৃতি লক্ষণ সাবশেষে নকহিলা ।
 পঞ্চবিধ তত্ত্ব সমে তুলসী পূজন ।
 পঞ্চ দেবতাৰ পূজা কৰহ কীৰ্ত্তন ।

পঞ্চভাগ মূল আদ্যা-শক্তি কলা অংশ ।
 ই সবাৰ পূজা বিধি কহিয়ো কবচ ।
 নাৰায়ণ কহে বাপু প্ৰকৃতি লক্ষণ ।
 শাবশেষে নিবন্ধিবে পাৰে কোন জন ।
 এত বুলি নবম দশম একাদশ ।
 দোৱাদশ স্কন্ধ ভাগৱতে কৈল শেষ ।
 পৰমাদ্যা প্ৰকৃতি সেবন সৰ্বমূল ।
 তাক ভজি পূৰ্বযুগে সবে শক্তি পাইল ॥
 সৰ্বব্যাপী মহামায়া প্ৰকৃতি ঈশ্বৰী ।
 তাক ভজি ব্ৰহ্মা ভৈল সৃষ্টি অধিকাৰী ।
 শিব ভৈল মৃত্যুঞ্জয় সংহাৰ সকতি ।
 বিষ্ণুয়ে পালন শক্তি ভৈল লক্ষ্মীপতি ।
 সাবিত্ৰী সহস্ৰ বৰ্ষ পূৰ্বে তপ কৈল ।
 শক্তিৰ প্ৰসাদে কৃষ্ণ-বক্ষে স্থান পাইল ।
 দুৰ্গাতপে সহস্ৰ বৰিষ হিমালয়ে ।
 তাৰ ফলে সৰ্ব পূজনীয়া শক্তি পাৰে ।
 একলক্ষ দিব্যবৰ্ষ গন্ধমাদনত ।
 তপিলন্তু সবস্বতী ভৈল কৃত কৃত্য ।
 দিব্য একশত যুগ লক্ষ্মী তপ কৈল ।
 এতেকতে লক্ষ্মীপদ তাৰ প্ৰাপ্ত ভৈল ।

সাবিত্রী তপিল ষাঠি হাজার বৎসর ।
 সকলবে বন্দনীয়্য তৈল তাতপব ।
 একশত মন্বন্তর শঙ্কবে তপিল ।
 শত মন্বন্তর ব্রহ্মাদেবে তপ কৈল ।
 বিষ্ণুয়ে তপিল তাক্ক শত মন্বন্তর ।
 কৃষ্ণে তপিলন্ত আক শত মন্বন্তর ।
 শত মন্বন্তর ধর্মবাজায়ে তপিল ।
 এহি কপে সর্বে তপি নিজ শক্তি পাইল ।
 তুণ্ডিয়ো ভজাহা য়নি পাবা শক্তি পদ ।
 সর্বজয় সর্ব সিদ্ধি লভিবা সম্পদ
 এতশুনি ব্রহ্মা-পুত্রে শক্তি মন্ত্র লৈল ।
 য়নিক প্রনামি পাছে অন্য স্থানে গৈল ॥
 ব্যাস নিগদতি নৃপ পূর্বে অাদি যুগে ।
 পবাশক্তি সেবক আছিল সর্বলোকে ।
 ব্রাহ্মান ক্ষত্রিয় বৈশ্য শক্তি উপাসক ।
 গায়ত্রী উপাসকাবী ছিল সর্বলোক ॥
 গায়ত্রী তিযাগিঃ দ্বিজৈ শিব াবক্ষু ভজৈ ।
 গিটোজন জানা সত্য নবকত পদেছ ।
 নিত্য উপাসিত দেব শিব বিষ্ণু নোহে ।
 উপাস্ত গায়ত্রী মাত্র সর্ব বেদে কহে ।

মূল প্ৰকৃতিৰ তত্ত্ব লুব্ধি পানৰ ।
 পাপ কৰি পৰে কুস্তি পাকৰ ভিতৰ ।
 এতেকতে মৰ্ব আত্মা শক্তি মাত্ৰ সেব্য ।
 পৰম ঈশ্বৰী মৰ্ব প্ৰযুক্তি সম্ভব ।

জন্মেজয়ৰ প্ৰশ্ন ।

জন্মেজয় বদতি শুনিয়ো মহাভাগ ।
 তুমি সৰ্ব্বজ্ঞানী মৰ্বৰ শাস্ত্ৰত পাবগ ।
 শুনিলো ব্ৰাহ্মণ সবে শক্তি উপাসক ।
 তিনি মন্থ্যা কালে দ্বিজ্ঞে উপাসে মন্থ্যক ।
 তাক এড়ি আবে কেনে অন্য দেব লয় ।
 দেৱিছো বৈষ্ণৱ কতো প্ৰমেশ পূজয় ।
 কতো কপালিক পূৰ্ণভাগে অভিষিক্ত ।
 বাকলি পিঞ্চয় কতো কেবলে নাগট ।
 কতো বৌদ্ধ জৈম কতো যুক্ত দিগম্বৰ ।
 দেখো বহুলোকে মন্থ্যা কৈল পৰিহাৰ ।
 পণ্ডিত কুৰ্ত্তকি বুদ্ধিমন্ত বিচক্ষণ ।
 কৰ্হিবা বুজাই বেদ এবে কি কাৰণ ।
 আৰু মনিষীপৰ মহিমা কহা শুক ।
 কোনকপ সিটো দেবীস্থান কল্পতক ।

সূত কহে হেন শুনি পাচে দ্বৈপায়ণ ।
 কহিবে লাগিল পূৰ্বকথা বিচক্ষণ ।
 পদ বাহুল্যক ডৰে বৰ্ণিলো সংক্ষেপে ।
 শুনা আবে ব্যাস কহিলন্ত যেন কপে ।

ব্যাসদেবৰ উক্তব ॥

ব্যাসকহে পূৰ্বে পঞ্চ দশ যুগ কালে । ৯৫
 প্ৰাণীৰ দুষ্কৃতে ইন্দ্র বৃষ্টি নাকৰিলে ।
 ভৈল অনা বৃষ্টিমহা দুৰ্ভিক্ষ উৎপন্ন ।
 গৃহে গৃহে মৰাশৰ ভৈল সংখ্যা হীন ।
 কেহো ঘোড়া বৰাহ শূকৰ মাৰি খায় ।
 কেহো বা ভোকত মনুষ্যৰ শব খায় ।
 জননী বালক খায় পুকষে স্ত্ৰীখায় ।
 এহিকপে দুৰ্ভিক্ষে ধৰনী শূন্যহয় ।
 তবে বহুতৰ বিপ্ৰ মিমংসা কৰিল ।
 চাৰিযো দিশৰ দ্বিজ একেলগ ভৈল ॥
 গায়ত্ৰী সেবক গৈতমৰ স্থানে গই ।
 দুৰ্ভিক্ষৰ পীড়া পাচে মুনিত জনাই ।
 ঋষিকহে মই দাব আছে বৰ্ত্তমান ।
 উপায় কৰিবো শীত্ৰ দুৰ্ভিক্ষ বাৰণ ।

এতবাল পায়ত্ৰীক উপাসা কৰিল ।
 পূৰ্ণপাত্ৰ লৈই দেবী সাক্ষাত হইল ॥
 গোঁতমৰ হাতেদিয়া বুলিল বচন ।
 ব্ৰহ্মাণ্ডৰ দ্ৰব্য খুজি পাবাইটো স্থান ॥
 ধন, ধান্য দুগ্ধ যব স্নাত দধি মধু ।
 পায় সপিটক স্তমধুৰ ফল স্বাদ ॥
 গোমহিন ৰথধ্বজ শ্ৰীক শ্ৰীব কুশ ।
 যিবাখোজ যতখোজ পাবা অহমিশ ॥
 সৰ্ব্বজনে তৈতে পাছে যজ্ঞমালা কৈন ।
 পৃথিবীৰ লোক মানে তথাতে পুমিল ।
 বাদশ বৰিধ অস্ত্ৰে ইন্দ্ৰেৱষ্টি দিল ।
 ব্ৰাহ্মনক শপাইবে যুকতি কৰিল ।
 মায়াময় গাভী এক কৰিল স্ৰজন ।
 হাড়ে ছালে লগা, গুৰে গোবৰে লেপন ॥
 গাভী গই যজ্ঞস্থানে প্ৰবেশ কৰিল ।
 সৰ্ব্বজনে তাড়াহলে তথাতে মৰিল ॥
 হোম অস্ত্ৰে গোঁতমে দেখিয়া ভৈলক্ৰম ৷
 ঋষীক্ৰী কপিণী গাভা দিজে কৈল নষ্ট ॥
 বিতলাঘা হয়োবাল দিল অভিশাপ ।
 কুৰ্ভাপাক নৰকে পঢ়হ মহাপাপ ।

কলিয়ুর্গে য়েবে কৃষ্ণ অবতাৰ হুইব ।
 সেহিকালে তুমিসবে জনম লভিব ॥
 বেদপস্থ এৰিসবে হুইবা ভিন্নপস্থী ।
 কপালিক পূৰ্ণভাগী দিগম্বৰী যতি ।
 সেহিসব লোক ৰাজা কলিৰ ভ্রাক্ষণ ।
 বেদপস্থ হানসবে য়েচ্ছ আচৰণ ॥
 স্নাত পৰে মণিদ্বীপ শুনা বিবৰণ ।
 পৰাশক্তি মহাস্থান কৰিব কীৰ্ত্তন ॥

মণিদ্বীপ বৰ্ণন ।

পদ ।

ব্রহ্মলোকে পৰে মহাস্থান সৰ্বলোক ।
 চিন্তামণি দ্বীপনামে পৰম গোলোক ॥
 কৈলাস গোলোক বৈকুণ্ঠতো কৰিছাৰ ।
 প্ৰকৃতি পুৰুষ স্থান সবাৰ উপৰ ॥
 শাক্তে বোলে শক্তিস্থান শৈবে শিবস্থান
 বৈষ্ণবে বোলন্ত বিষ্ণুস্থান মনোৰম ।
 হৃদয়ে ভাবিলে ক্ষীৰ সমুদ্ৰ বোলয় ।
 যেতমহা বিৰাট অনন্তে শুভিবয় ॥

যুক্তিস্থানে মণিদ্বীপ ব্ৰহ্মবন্ধু ভেদি ।
 তৈতে মিলে জীব ভব বন্ধ কৰ্ম্মছেদি ।
 তাৰ সমস্থান নাই তিনিয়ো জগতে ।
 তিনিয়ো জগত তাক বহেছত্ৰা বৰ্ত্তে ।
 ব্ৰহ্মাণ্ডৰ ছত্ৰ জ্যোতি ন্ময় ব্ৰহ্মস্থান ।
 হোৱে তৈতে প্ৰকৃতি পুৰুষ বিভাজন ।
 বামঅংশ হোৱে মূল প্ৰকৃতি পৰম ।
 দক্ষিণাংশ পুৰুষ শ্ৰীকৃষ্ণ যাৰ নাম ।
 সেই দুয়ো কৰেপাছে ব্ৰহ্মাণ্ড সৃজন ।
 কোটি কোটি ব্ৰহ্মাবিষ্ণু শিব অগণন ।
 অনেক যোজন দীৰ্ঘ অনেক গম্ভীৰ ।
 মণিদ্বীপ বেঢ়ি আছে স্ৰধা সৰোবৰ ।
 সৰ্ব্বদায়ে বায়ুবহি তৰঙ্গ খেলন ।
 স্বৰ্ণ বালুকা শ্বেত শশ্বে স্ৰশোভিত ।
 তৰঙ্গৰ উন্মীকৰেকৰ্ণস্থ শীতল ।
 উচ্চধ্বজে পোতসব ফুৰে পাল পাল ।
 নানাবিধ পোত নানা বিধ ধ্বজ উড়ে ।
 স্ৰধা সমুদ্ৰৰ মাৰো অনিন্দে বিহৰে ।
 চৌদিকি বিৰাজ তাত বহু বনখান ।
 তাহাৰ উত্তৰে ধাতু ময় গড় ঘন ।

বহলে যোজন সপ্ত আকাশ লজ্জিছে ।
 দানা অস্ত্র সস্ত্রধৰি বক্ষকে বাক্ষিছে ॥
 যুদ্ধ বিষাৰদ সৰ্ব্ব বক্ষক তথাত ।
 চাৰি দ্বাবে দ্বাৰপাল আছে শত শত ॥
 দেবী ভক্ত গণসবে দ্বাৰ বক্ষা কৰে ।
 অজ্ঞাবিনা কোনে দেব যাইবে নাশিপাবে
 যেহিজন দেবীদৰ্শনার্থে তৈত যায় ।
 বাহনে সহিতে দ্বাৰ মুখত থাকয় ॥
 শত শত বিমান বৰ্ণটা মাদে মনোহৰ ।
 ঘোড়কৰ খুৰাশক্কে কৰ্ণহোৱে শ্বিৰ ॥
 কিল কিল শব্দে দেবী গণ সবে গই ।
 বেত্ৰাণাত কৰি কতো দিয়ন্তু খেদাই ॥
 দেবতা সেৱক সবে তথাতে ফুৰয় ।
 গিসবাৰ কোলা হলে কৰ্ণ ক্লদ্ব হয় ॥
 নানা বাদ্য কোলাহলে শুনা নাহিযায় ।
 কদাচিত কোনে শব্দ শুনিবে পাৰয় ॥
 সুধাসৰো বৰে সুধা বাৰি পান কৰে ।
 সৰ্বদায়ে স্বাদু জল মিলয় সৰাবে ।
 বহুবনে বিৰাজিত বিবিধ বাটিকা ।
 নাহি এতা অন্ততাৰ কোনে কৰে টীকা ॥

তাহাৰ উত্তৰে বহু নিশ্চিত মণ্ডল ।
 গঢ়চূড়া স্পৰ্ধি আছে গগণ উপৰ ।
 পূৰ্ব গঢ়হন্তে ইটো শতগুণ তেজী ।
 লতাক্ৰম পাদ পৰিট গীৰত্ব বাজি ।
 গোপূৰ কপাট তৈত বহু বৃক্ষ আছে ।
 ব্ৰহ্মাণ্ডৰ বৃক্ষমানে তথাতে বহিছে ॥
 নতুন পল্লব নানা পুষ্পে স্তশোভিত ।
 নানা বিধ স্বাদুফলে সৰ্ব্বদা ফলিত ।
 গন্ধে আমোদিত দশ দিক বহিয়ায় ।
 পনস বকুল আত্ৰ পলাশ ফুলয় ।
 দেবদাক কাঞ্চন কৰ্ণিক কৰঞ্জাৰ ।
 লঙ্গজায় দাকচিনী মাজিষ্ঠা গোন্ধায় ।
 পাতল পটোল বট চম্পা নাগেশ্বৰ ।
 তমাল পীয়াল শাল দাড়িম্ব কৰ্পূৰ ।
 বহুলী খৰ্জুৰী জাম্বু বগৰী কুৰণ্ড ।
 কক্কোল বসাল তাল মাল নাগভদ্র ।
 যুতী ঘাই বক্ত চম্পা নাবেঙ্গ চোবঙ্গ ।
 চন্দন পাদপ কণ্ঠ কাৰ্শীলতা লঙ্গ ।
 কটুফল তীক্ৰফল মাৰ্ফিক পৰ্ণ পত্ৰি ।
 শঁৰা ভেলা খদিৰ অশোক কুট দ্ৰাভ্ৰি ।

বিল্বতেজ পত্র আক মলতী মধাই ।
 বনেউপ বনে নানা তকশোভা পাই ।
 কোকিল ভ্রমর নানা বিধ পক্ষী চয় ।
 স্তমধুৰ স্বৰেসবে অনন্দে গাবয় ।
 সৃশীতল স্নিগ্ধছায়া মৃচ্ছৰ সংযুক্ত ।
 নানাঋতু নানাপক্ষী তথা নিহবন্ত ॥
 নানাৰস ময় জল যুক্ত নদীসব ।
 পাৰাবত শুক সাৰী কপোত শালিক ॥
 হংস হংসী চক্ৰবাক আক পানী কাউৰী ।
 লতাগুল্মে জলেস্থলে ফুৰন্ত বিহৰি ।
 স্তগন্ধ মলয় বায়ু বহেবন ভেদি ।
 যুগ যুগী আনন্দে বিহৰে মন সাধি ॥
 ময়ুৰে কৰন্ত কেকা মেকা মৃচ্ছ ৰায় ।
 স্তমধুৰ স্বৰে সবে আনন্দে নাচয় ।
 কাংস্যমাণা উত্তৰত তাম্রসাল খান ।
 চাৰি দ্বাৰ সমে উচ্চ সপ্তম যোজন ॥
 ইটোছুই বন মাঝে কল্প বাটিখান ।
 তাৰ যত বৃক্ষফুল স্তবৰ্ণ নমান ।
 বীজফল বভ্রময় পত্রে স্বৰ্ণ ময় ।
 দশযোজনক লাংগি গন্ধ বিলহয় ॥

দিবানিশি বশন্ত সিটোবন বক্ষাকৰে ।
 পুষ্প সিংহাসনে পুষ্প ছত্র শিবে ধৰে ।
 পুষ্প মালা পুষ্প ভূষা পুষ্প সমে যুবে ।
 তাৰ অনুগ্রহে হৰি লক্ষ্মী ক্ৰীড়া কৰে ।
 অতি মনোহৰ বণ মধু নিজ্জৰয় ।
 লক্ষ্মী সমে লক্ষ্মীকান্ত তৈতে বিহৰয় ।
 দশ যোজনক লাগি বায়ুগন্ধ বহে ।
 গন্ধে আমোদিত গন্ধৰ্ব্বয়ে গীত গাহে ॥
 সহিত বসন্ত লক্ষ্মী বসন্ত বৰ্তয় ।
 বাৰ মাসে কামুকৰ কাম বৃদ্ধিহয় ।
 তাম্ৰবন উত্তৰত সীমবন খান ।
 সিয়ো সপ্ত যোজন উচ্ছিত মনোৰম ।
 সন্তান বাটিকা মধ্য পৰম উত্তম ।
 আছে আৰু দুই খণ্ড বন সৰ্ব্বোত্তম ।
 তাৰপুষ্প গন্ধদশ যোজনে বহয় ।
 হিবন্ময় পুষ্প সব তাহাতে ফুলয় ॥
 স্নগ্ধাচ্ছ অমৃত বস স্নমধুৰ ফল ।
 ভ্ৰীষ্মে উত্তা পিত প্ৰাণী পিয়ন্ত সকল ।
 বীৰ্য্যবতী শুচিমতী দুইভাৰ্য্যা নৃপ ।
 প্ৰাৰ্শ্বে পতি সমে হোৱে শীতল অনুপ ॥

তিনিয়ে লোকৰ শোক সন্তাপ যতেক ।
 সেহিবন বৃক্ষমূলে থাকয় সম্যেক ।
 চন্দনে চৰ্ছিত বিলাসিণী ঝাকে ঝাকে ।
 পুষ্পমালা ভূষি তালপত্ৰে, বিছি থাকে ।
 শিতল সমুদ্র জলে পখালে প্রাচীৰ ।
 প্রাচীৰ যোজন সাত দীৰ্ঘ সুবিস্তাৰ' ।
 সেহিবাটি মধ্যোহৰি চন্দনৰ গাছ ।
 সাৰি সাৰি বঞ্জি গন্ধে বিয়াপি ছেদিশ ।
 সিটোবন আজ্ঞাহহি যত মেঘচয় ।
 কালে কালে বৃষ্টি সদা নিয়মে কৰয় ।
 বিদ্যুত পিঙ্গল নেত্র জ্বীমূত কবচ ।
 ইন্দ্রৰথ মুখৰ সম্বৰ্ত বজ্র ধোষ ।
 সহশ্র ধাৰায়ে বৃষ্টিকৰে বাৰি ধাৰা ।
 অশ্বা দুলা মেঘবত্নী আদি মেঘমালা ।
 কলিকা বৰষেআক মহা বৃষ্টিধাৰা ।
 মেঘৰ দ্বাদশ শক্তি বৰ্ষে আজ্ঞা পৰা ।
 নুতন পল্লব বৃক্ষ নব নব লতা ।
 হৰিত বৰণ তৃণ শ্যাম লিপালতা ॥
 নানাবৰ্ণ তৃণবন তাত শোভাকৰে ।
 নদী নদ প্রবাহ বহন্ত বেগ ধাৰে ।

সৰোবৰ তড়াগ পুখুৰী তৈত আছে :
 দেবী কস্ম কাৰী দেবসিদ্ধ তৈত বৈসে ।
 বাপী কুপ তড়া দেবী অৰ্থে উচৰ্গয ।
 সিটো সবলোক তৈত বসতি কৰয় ।
 আৰকুট আগে সপ্ত যোজন দীঘল ।
 পঞ্চলোহা বনখান অতি স্নান্মল ।
 মন্দাৰ বাটিকা তাৰ মধ্যত আছয় ।
 নানা পুষ্পলতা পত্ৰ শোভিত কৰয় ।
 তাৰ অধিপতি শৰদৰ ঋতুৰাজ ।
 কুলক্ষ্মী স্কলক্ষ্মী নামে তাৰ দুই ভাৰ্য্যা ।
 দানসিদ্ধি লোক ভাৰ্য্যাসমে তাতৰহে ।
 আকনানা সাধুশস্ত্ৰ সিটোস্থানে বসে ।
 পঞ্চ লোহা সালঅগ্ৰে মহা বোঁপ্যসাল ।
 দৰ্ঘে সপ্ত যোজন উচ্ছ্ৰিত স্তবিশাল ।
 পাৰিজাত বন তাত ফুলে জক মক ।
 দশ যোজনক লাগি গন্ধে বিয়াপক ।
 দেবী কস্মকাৰী তৈত সেবক বিহৰে ।
 তাৰঅধিপতি সদা হিম ঋতুফুৰে ।
 শ্ৰীআক বিশ্ৰীনামে তাৰদুই ভাৰ্য্যা ।
 তদক্ষ্মাৰ আজ্ঞামতে বৈসে সিদ্ধ প্ৰজা ।

দেবী উপাসক দেবী ব্রত কাৰীজন ।
 সেই সব লোকঅৰ্থে ইটোমহা স্থান ।
 বোঁপ্যসালা অগ্ৰে সপ্ত যোজন দীঘল ।
 স্নবৰ্ণৰ সালা খান কৰে জলমল ।
 তাৰমধ্যে কদম্ব বাটীকা মনোহৰ ।
 তৃণ গুল্ম পত্ৰ পুষ্পে শোভিত অপাৰ ।
 কদম্বৰ মধু বহে সহস্ৰ ধাৰয়ে ।
 নিজানন্দে সৰ্ব্ব লোক আনন্দে বিহৰে ।
 পিয়ে কিনি পিয়ে তবু তথাতে বিহাৰ ।
 তাৰ অধিপতি ঋতু থাকন্ত শিশিৰ ।
 তপ আৰু তপ শক্তি তাৰদুই ভাৰ্যা ।
 আজ্ঞালই তাসম্বাৰ সমেকৰে ক্ৰীড়া ।
 দেবীঅৰ্থে দামকাৰী সিদ্ধ লোকজন ।
 বিবিধ বিলাসে পৰিবাৰ সৰ্ব্বজন ।
 নানা ভোগ উপভোগে আনন্দিত হুই ।
 সিটো স্থানে বহেদাস দাসী সমে গই ।
 স্বৰ্ণসালা অগ্ৰে সপ্ত যোজন প্ৰমাণ ।
 পুষ্পৰাগ সালাখান উদয় তপন ।
 কুক্কুম অৰুণ বৰ্ণ পুষ্পৰাগময় ।
 পুষ্পৰাগ ভূমিবৰ্ণ উপবৰ্ণ চয় ।

বহুময় বৃক্ষলতা সবে পুষ্পবাগ ।
 বহু গঢ় বহুলতা বতন মোহাগ ।
 বনপক্ষী বনজন্তু সৰোবৰ জল ।
 মণ্ড পৰসুস্ত আৰু মণ্ডপ সকল ।
 ভেট উতপল কুন্দ কুমুদ কছাৰ ।
 গঢ়ৰ যি বহু ইসবেয়ো সেহিধৰ ।
 অতি উক্তি নিন্দাহেন নুবুজিবা ৰাজা ।
 গৃহদৰ্জী মণ্ডপ সকলে বহু সজা ।
 পূৰ্ব পূৰ্ব মালাহন্তে পৰ মালাসব ।
 লক্ষগুণ তেজোমন্ত মহত বৈভব ।
 প্ৰতি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ যত দিক পালগণ ।
 সৰ্বদিক পাল আত্মাৰূপী অস্ত্ৰ গণ ।
 সেহিস্থানে নিবসতি কৰে নৃপবৰ ।
 পূৰ্ব দিকে উচ্চ শৃঙ্গ মহেন্দ্ৰ নগৰ ।
 নানাউপবন তৈতে ইন্দ্ৰ ৰাজ্য কৰে ।
 স্বৰ্গতো অধিক শোভা ধৰে ইটো পূৰে ।
 সমস্ত ইন্দ্ৰৰ ইটো জন মহাইন্দ্ৰ ।
 ঐৰাবতে চড়ি বজ্ৰ থৰি বিহবস্ত ।
 সৰ্বহস্তে সহস্ৰেক গুণৰ উপৰ ।
 দেব গেনা সমে ৰাজ্য কৰে নিবস্তব ।

দেবকন্যা সগে তৈত শচীয়ো বিৰাজে ।
 সৰ্ব্বমুখ্যা দেবী কোটি ব্ৰহ্মাগুৰ মাজে ।
 বহি কোনে বহি পূৰ্বী অগণি সমাণ ।
 স্বধা স্বাহা ভাৰ্য্যা সগে অগণিৰ স্থান ।
 বাহনে ভূষণে নিজ সৈন্য পাবিমদে ।
 কোটি ব্ৰহ্মাগুৰ মুখ্য অগ্নি থাকে তাতে ।
 প্ৰতি ব্ৰহ্মাগুৰ ইন্দু আৰু অস্ত্ৰ সস্ত্ৰ ।
 সমাষ্টিক আত্মা মুখ্য ৰূপে আছে তৈত ।
 যাম্যাদিকে যমপূৰ্বী যমৰাজ স্থান ।
 চিত্ৰগুপ্ত আৰু নিজ পৰিবাৰ গণ ।
 সমষ্টি স্বৰূগ মহামুখ্য যমৰাজ ।
 সৰ্ব্বসমে ইটো স্থানে কৰন্তু বিৰাজ ।
 নৈঋতি কোনত সৰ্ব্ব ৰাক্ষস বঃ স্ম ।
 তথাতে নিঋতিৰাজ অধি পতি হয় ।
 খড়্গ ধাৰী ৰাক্ষস সকলে পূৰ্বী ৰাখে ।
 নিজ পৰিবাৰ সগে নিঋতিয়ো থাকে ।
 বৰুণ দিশত বহে বৰুণ ৰাজন ।
 পাশহস্ত মধুপানে মণ্ড সৰ্ব্বজন ।
 বায়ু কোনে বায়ুলোক তাৰ ৰাজা বায়ু ।
 মহা বায়ু সমষ্টি জগত পৰমায়ু ।

বায়ুদিদ্ধ যোগি তৈত কবন্তু বসতি ।
 ধ্বজ হস্তে মকদ গণ যুগ যানে উঠি ।
 নিজ পৰিবার সমে পুৰি বক্ষাকৰে ।
 বায়ুৰ সমষ্টি সেছি পূবত বিহবে ।
 উত্তৰে যক্ষৰ পূৰী যক্ষ অধি পতি ।
 বুদ্ধি ঋদ্ধি মুখে তাৰ আছে বহুশক্তি ।
 নবনিধি পৰ্ব্বত আকাৰ ধনপতি ।
 মহাপথ ধনবক্ষা কৰে সেনাপতি ।
 মণি ভদ্র মণি নান মণি মণি কন্ধি ।
 পূৰ্ণভদ্র মণি ভূষা মণি মণি অক্ষী ।
 এহি সব যক্ষমেনা সপৰি বাৰকে ।
 ব্ৰহ্মাণ্ড সমষ্টি মহায়ক্ষ তৈতে থাকে ।
 ঈধান কোনত মহাকদ্র লোক থান ।
 বত্ৰে বিখচিত কদ্রদেব অধিষ্ঠান ।
 মন্য মান বন্ধ পৃষ্ঠ গুদীপ্তনয়ণ ।
 ফুৰ্জ্জ সুৰ্ব মাহেশ্ব বিজ্যব মহামান ।
 নিজ সম অসংখ্যাত শূলধাৰী কদ্র ।
 বিকট কবাল কতো অগ্নি বুৰ্ধ ।
 দশ হস্ত শত হস্ত মহশ্ৰেক হাত ।
 দশ পদ দশ স্কন্ধ মহোত্র ত্ৰিনেত্র ।

ষিটো অন্তরীক্ষ চৰ, ষিটো ভূমি চৰ ।
 কদ্রাধ্যায়ে বৰ্ণনা হইছে ষিসবৰ ।
 সিটো সবৰুদ্রে তৈত কৰয় বসতি ।
 ভদ্রে কালী আদি মাতৃ কদ্রানী কতকোটা ।
 নানা শক্তি সমন্বিতে ভূত প্রেত লই ।
 বীৰভদ্রে সমে কদ্রে তথাতে থাকয় ।
 মুণ্ডমালা ব্যাঘ্রচৰ্ম্ম গলে নাগহাৰ ।
 চিতাভস্ম লোপি সৰ্ব্ব প্রথমে বিহাৰ ॥
 উষ্মক ধ্বনিতে দশদিক কৰ্ণকন্ধ ।
 অট্টহাসি ঘোৰ শব্দে গগণ ত্রাসিত ।
 ভূতসেনা সমে ভূতপতি মহেশ্বৰ ।
 ঈষাণ দিশৰ অধিপতি নাম তাৰ ॥

মধ্যশালা বৰ্ণন ।

পদ ।

পুষ্পবাগ মাল অগ্রে বৃক্ষম সদৃশ ।
 প্রভাতী অকণ বৰ্ণ পদ্মবাগ মাল ॥
 দীঘলে যোজ্ঞন দশ দ্বাৰ মনোকপ ।
 তৈতে শত শত আছে বতন মণ্ডপ ॥

মনিময় স্তম্ভবাশি শোভে সাৰি সাৰি ।
 চৌষষ্ঠি কলায়ে মধ্য ভূমিখাগ বেড়ি ।
 বহু আভৰণে বীৰগণে অস্ত্ৰধৰি ;
 পূৰ্বী বক্ষা কৰে সদা আনন্দে বিহৰি ।
 সমস্ত লোকৰ যত নায়ক আছয় ।
 আৰু পদ্মবাগ বহু যৈত যিবা বয় ।
 সমস্তি স্বৰূপে তাত পৰিবার সমে ।
 সৰ্বলোক নায়ক বসন্ত অনুক্ৰমে ।
 নিজ নিজ লোক নিজ বাহন সহিত ।
 পদ্মবাগময় সৰ্ব শক্তি বৈসে তাত ।
 পিন্ধলাক্ষী বিশালাক্ষী বৃদ্ধি যে সমৃদ্ধি ।
 স্বাহা, স্বধা, শ্ৰদ্ধামায়া, আৰু বসুধাত্ৰী ।
 সাৰিত্ৰী, ত্ৰিলোকধাত্ৰী, গায়ত্ৰী স্বৰূপা ।
 ত্ৰিংশত ঈশ্বৰী, স্কন্দমাতা, শতৰূপা ।
 বিমলা, অচ্যুতপ্ৰিয়া, চামলা, অক্ষণী ।
 প্ৰকৃতি, বিকৃতি, সৃষ্টি, স্থিতি, পূৰ্ণাক্ষণী ।
 সংহৰতী, সঙ্ক্যামাতা, সতী, হংসীপৰা ।
 গৰ্ভিকা, বঞ্জিকা, দেবমায়া, যে অপৰা ।
 দেবকী, কমলামনা, দেবী ভগবতী ।
 সপ্তমুখী, ত্ৰিশূলী, ত্ৰিশূলী, লক্ষণী ।

স্ৰবাস্ৰব বিমৰ্দ্দিনী, দেবী উৰ্দ্ধকেশী ।
 বহুশীৰ্ষা, বৃকোদৰী, দেবী পৃষ্ঠস্থী ।
 বথ বেধা, বথবয়া, শশীবেধা, পৰা ।
 গগণ, পবনবেগা, মদন আতুৰা ।
 অনঙ্গা, ভূবনপালা, অনঙ্গমথণা ।
 অনঙ্গ মেথলা, আৰু অনঙ্গ কুসুম্না ।
 বিশ্বৰূপা, স্ৰবৰ্দ্দিনী, দেবীক্ষয়ঙ্কৰী ।
 সত্যবাদী, বহুৰূপা, ক্ৰোভা বাগীশ্বৰী ।
 শুচিত্ৰতা, উদৰাঙ্গা চতুঃমুষ্ঠি শক্তি ।
 জ্বলজ্জিহ্বামুখী, আৰু বহ্নিমুখী আদি ।
 শুশিব সকল জ্বল অগ্নিপান কৰো ।
 বায়ুৰূপ কৰো সৰ্ব্ব জগত সংহাৰো ।
 ক্ৰোধে বক্তনৈত্ৰে সদা এই বাক্য কহে ।
 ধনুৰ্ৰান ধৰি সবে যুদ্ধসাজে বহে ।
 দন্ত কটকটি শব্দে জগত বধিৰী ।
 পিঙ্গ উৰ্দ্ধকেশী সদা বহে ধনুধৰি ।
 শত অক্ষৌহিনী সেনা শক্তিব সমান ।
 একোজনে ব্ৰহ্মাণ্ড ধ্বংসিবে শক্তিমান ।
 শত অক্ষৌহিনী সেনা সবে সেইৰূপ ।
 নপাবে জগত কিকৰিবে সিটোসব ।

যুদ্ধৰ সামগ্ৰী সৰ্ব্ব আছে সিপুৰীত ।
 হয় হস্তি বথৰ গণনা নাহি তৈত ।
 অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ সৈন্যৰ গণতি কিছু নাই ।
 যতলাগে যিবা জাতে সব পাই ।
 পদ্মবাগ অগ্ৰভাগে গোপূৰ মহা সাল ।
 দীৰ্ঘে দশ যোজন প্ৰাচীৰ স্থবি শাল ।
 বৈদুৰ্য্য মণিয়ে গঢ়ি ছন্ত গঢ় চয় ।
 সূৰ্য্য মুখী পুষ্পসম মধ্য স্থান হয় ।
 সিটো স্থান বাসী সবে বৈদুৰ্য্য সমান ।
 বৃক্ষ পক্ষী স্তম্ভকুপ সবে মেছি থান ।
 কুকুম অকণ জিপি বৈদুৰ্য্যৰ প্ৰভা ।
 স্ফটিকৰ জল সৰোবৰ কৰে শোভা ।
 তথাতে দ্বাভ্ৰিংশ শচ্চক্ৰি আছে মহা দেবী ।
 নানা অস্ত্ৰে শস্ত্ৰে হীৰা মণি বহু শোভি ।
 প্ৰতি লোক নিবাসী সমস্ত জনমানে ।
 গোমেদ স্থানত বহে সন্নাহা বসনে ॥
 সিটো স্থলবাসী সবে পিশাঞ্চৰ মুখ ।
 স্থলোক নিবাসী সদা পুজে চক্ৰভুক ।
 কাটি ছিন্ন দহ পাছ বচন তুমুল ।
 সৰ্ব্বদায়ে ক্ৰোধ বক্তনেত্ৰ ঔবফুল ।

এক একজন দশ অক্ষৌহিনী সম ।
 একজন লক্ষ ত্রক্ষাণ্ডৰ নাশ ক্ষম ॥
 এহিক্ৰপ মহা সৈন্য কটেক আটয় ।
 তাক গনিবাক ৰাজ্য কাৰ শক্তি হয় ॥
 বথ গজৰাজী হাতী নাহিকে গণন ।
 সকলো যুদ্ধৰ সাজ আছে নিটোস্থান ॥
 নিটো মহাশক্তি সমস্তৰ নাম শুনা ।
 বিদ্যা হুষ্টি পৃষ্ঠী প্রজ্ঞাসিনী বালী ॥
 কুহু, কদ্ৰা, বীৰ্যা, প্রভা, নন্দা, প্রোমা শু
 কালৰাত্রি, মহাৰাত্রি, ভদ্রকালী, আভা ॥
 বিকৃতি, কপর্দী, দণ্ডি, গুণ্ডি, দিখণ্ডিণী ।
 নিটন্ত, স্তম্ভমথণী, মহিষ মদিণী ॥
 ইন্দ্রাণ্ডা, ইন্দ্রাণী, কদ্ৰাণী, অঙ্কনাৰী ।
 ত্ৰিসূনী, পালিণী, আৰু নাৰায়ণী নাৰী ॥
 অম্বিকঙ্কাদিণী আদি পঞ্চবিংশ শক্তি ।
 একজন কোপে ৰাজ্য নষ্ট বিশ্বসৃষ্টি ॥
 ইসৰাৰ পৰাজয় কোণে কালে নাই ।
 আৰু ইসৰাৰ ছাতে কাৰো বক্ষাহয় ॥
 একমু পৰ আঞ্জাবন্তী কৰিবে নপাবে ।
 এহেকে অকানে সৃষ্টি সংহাৰ নকৰে ॥

গোমেদক পুৰঅগ্ৰে মহা বজ্জগাণা ।
 বজ্জমণি নিৰ্ম্মি দশযোজন উজ্জলা ॥
 বাজ্জনাৰ কপাতে শৃঙ্গলা হোৰাময় ।
 বহুবিধ গৃহ স্ৰবিস্তাৰ পন্থচয় ॥
 পুলি পুলি বৃক্ষ সব বঞ্জি মাৰি মাৰি ।
 দীঘি মৰোবৰ বাপা ত ডাগ পখুৰী ॥
 তৈতে দেবী ভুবনটম্বৰী পাৰিবাবে ।
 লক্ষ কোটি দাসী সমে বহে নিবন্তবে ।
 একো একো জনে লক্ষ দাসী সেবা কৰে ।
 কেহো তাল বৃন্তে কেহো কেহো গা-মলহে ॥
 কেহো তাম্বুলৰ বটা ধৰে লয় লাসে ।
 কেহো চত্ৰ ধৰে কেহো চামৰে বিলাসে ॥
 কেহোজগী বিচিত্ৰে বসন পাৰিধান ।
 কেহো ফুলমালা পিন্ধি হামে ঝণে ঝণে ॥
 কাৰো গিন্দুবৰ বেথা চক্ষুত কজল ।
 কাৰোবা বুঙ্গুমে চৰ্চ্ছা দেহ ত কোমল ॥
 কেহোজনী গিন্দুবে কজ্জনে মিল পিৰেদ ।
 কেহোজনী শদবঞ্জি মেটুকীয়া নাঞ্জে ।
 কেহোজনী লযলাসে নানা বস্ত্ৰ পিন্ধি ।
 গাগে পাহে নবী দেখে চিহ্ন খোপ নাঞ্জে ।

ফুল অলঙ্কাৰ সাজে ফুলৰে শৃঙ্গাৰ ।
 ফুলৰ মুকুতা মালা গজমতি হাৰ ।
 নানা ৰূপে দেখাই গাৰ মদন চতুৰা ।
 এহিৰূপ বহু লক্ষ আছে কামাতুৰা ।
 সুবক সকলো এহিৰূপ পৰি পাটি ।
 দেবী অনুগ্ৰহে তুচ্ছজ্ঞান বিশ্বসৃষ্টি ।
 এহি সব কামাতুৰা শৃঙ্গাৰ গৰ্ব্বিতা ।
 কহো তাসম্বাৰ নাম মদন ৰঞ্জিতা ।
 প্ৰথমে অনঙ্গৰূপা অনঙ্গ মদনা ।
 সুন্দৰী মদনা তুৰা অনঙ্গ বেদনা ॥
 ভুবন পালিকা সৰ্ব্ব শিশিৰ অনঙ্গা ।
 বিদ্যাদমা কঙ্ক কাকী শ্ৰীভুবন বেগা ।
 বহি অস্তৰনী বণ মঞ্জীৰ চৰণা ।
 ধাবমান! শোভা আদি বিদ্যুত পমা ।
 সমস্ত কাৰ্ষ্যতে ইতো সকলো কুশল ।
 বেদ হস্তে ফুৰে সদা যেনে দ্বাৰ পাল
 গঢ়ৰ বাহিৰে অৰ্ঘ্য কোনে নিবন্তৰা
 অশ্ব সাল হস্তী সাল পদাতি বিহাৰ ।
 বজ্ৰমালা অগ্ৰে বৈদূৰ্য্যৰ পৃথীখান ।
 ৰাজদ্বাৰ সমে দশ যোজন প্ৰয়ান ।

গৃহ দৰ্জা ভূমি সবে বৈদূৰ্য্যে নিৰ্ম্মান ।
 বাপী কুপত ভাগ পুখুৰী নদী মান ।
 নদ নদী বালি সবে বৈদূৰ্য্যৰ মণি ।
 তল মল কৰে যেন স্ননিৰ্ম্মল পানী ॥
 তাৰ অট দিম্বু ৰাজ। ব্ৰহ্মাদি মণ্ডল ।
 নিজ পৰিবাৰে তৈতেবহে আখণ্ডল ।
 প্ৰতি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ যত মাতৃকা সকল ।
 সবাৰ সমষ্টি মুখ্যবহে সৰ্ব্বকাল ।
 ব্ৰাহ্মী মাহেশ্বৰী শক্তি কোঁমাৰী বৈষ্ণৱী ।
 বাবাহী ইন্দ্ৰানী আৰু চামুণ্ডা কোটভী ।
 মহালক্ষ্মী আদিকৰি মহামাতৃগণ ।
 ব্ৰহ্মা কৰু ইন্দ্ৰাদি যত দেৱগণ ॥
 জগতৰ কল্যান কাৰণী আখণ্ডল ।
 নিজ নিজ সৈন্যসমে কৰে দ্বাৰ পাল ।
 কেটি কোটি হস্তী কোটি কোটি দোলা দোড়া ।
 বেশভূষা অলঙ্কাৰে যেন নব দৰা ।
 হংস সিংহ ময়ূৰ গৰুড় বৃষ যান ।
 ইটোঁসব ৰথ কোটি প্ৰমাণে বিমান ।
 সাৰথী সহিত ধ্বজ আকাশ লঙ্ঘয় ।
 নানাকৰুপ বাহু বৰ্ণা ধ্বজে আবিচয় ।

এহিকপে মহা দেব গণ দেবী গন ।
 সমস্তেক জন তাতবহে অনুক্ষন ।
 বৈদূৰ্য্য অগ্ৰে পৰ মালা পূৰীখান ।
 ইয়োদশ ষোজন দীবল পৰিমাণ ।
 ইন্দু গীল বত্ন মণি মাৰে নিৰ্ম্মি আছে ।
 বাজ পথ ভূমি গৃহ সমস্ত নিৰ্ম্মিছে ।
 বাপীকুপ দীঘি মেছি মানিবে নিৰ্ম্মিত ।
 তাৰ সহপদ্ম বহু ষোজন বিস্তৃত ।
 স্তদৰ্শনসম দীপ্তিমন্ত ষোলদল ।
 তথাতে ষোড়শ শক্তি বসতিৰ স্থল ।
 সকল সমৃদ্ধি সৰ্ব্ব উপহাৰ সমে ।
 তাত নিবসতি ষোল শক্তি অনুক্রমে ।
 উমা সৰস্বতী লক্ষ্মী শ্ৰীদুৰ্গা কবালী ।
 শ্ৰুতি স্মৃতি ধৃতি মতি মেধা বিকবালী ।
 কান্তি আদি ষোৰ শক্তি তথাতে থাকন্ত ।
 নীল মেঘবৰ্ণ জ্যোতি খড়্গ পথহস্ত ।
 খেটক ধাৰিনী সৰ্ব্ব সমান কুশলা ।
 মূল ঈশ্বৰৰ ইটো মৈন্ত মহাবলা ।
 প্ৰতি ব্ৰহ্মাণ্ডত যত শক্তি গণ আছে ।
 সবাৰ নায়িকা ৰূপে ইসৰ বহিছে ।

দেবীৰ শক্তি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ ফোভকাৰী ।
 নানা শক্তি সমে নানা বিমান বিহাৰী ॥
 সহস্ৰ গুথেয়ো শক্তি বৰ্ণিবে নপাৰে ।
 মনুষ্য কি শক্তি পৰাক্ৰম বৰ্ণিবাৰে ॥
 ইন্দ্রনীল সাল অপ্ৰে মৃত্তা গঢ় পূৰী ।
 দীঘলে ঘোজন দশ প্ৰশ্বে বহুযুৰি ।
 মধ্য ভূমিখানো মহা মৃত্তায়ে নিৰ্মিত ।
 তাৰমধ্যে অৰ্চন পদ্ম সুৰঞ্জিত ॥
 কেশৰ কৰ্ণিকা মুক্তা মনিতে নিশ্চান ।
 তৈতে দেবী সমঅৰ্চ মন্দি গণ স্থান ॥
 জগতৰ বাৰ্তা লই দেবীক যোগাই ।
 দেবী সম সুখভোগি ইন্দ্ৰিতে বুজই ॥
 সকলো কাৰ্য্যতে প্ৰোক্ত সবাতে কুশল
 দেবী অভিপ্ৰায় বুজে প্ৰভু কাৰ্য্যে বল ॥
 নানাশক্তি নমে প্ৰতি ব্ৰহ্মাণ্ড নায়িকা ।
 প্ৰাণি সমাচাৰ জ্ঞান শক্তি দায়িকা ॥
 অনঙ্গ কুসুমাতুৰা অনঙ্গ কুসুমা ।
 অনঙ্গ মদনাতুৰা অনঙ্গ মদনা ॥
 শশী বেথা নভো বেগা ত্ৰিভুবন পাল ।
 পাশাঙ্কুশ বৰাভয় ধাত্ৰী ধৰ্ম্ম বালা ॥

প্রভাতী অকণ জিনি বর্ণ সবাকাৰ ।
 বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডৰ বাৰ্তা প্ৰবোধ সবাব ।
 গুল্লা সাল। অগ্ৰে মহা মৰকত পূৰী ।
 সিয়ো দশ যোজন দীবল বহু যুৰি ।
 স্থখ ভোগ সৌভাগ্য নানাবিধ তৈত আছে ।
 গৃহবাটি মধ্যস্থান মনিক্যে নিৰ্ম্মিছে ।
 ষড়কোনী পথ ইটো স্থান মনোহৰ ।
 তাৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেবী নাম শুনাতাৰ ।
 পূৰ্ব্বকোনে চতুৰ্বল্লু গায়ত্ৰী সহিত ।
 সৰ্বদায়ে ব্ৰহ্মাদেব বিৰাজ কৰন্ত ।
 অক্ষ মালা কনগলু ব্ৰহ্মদণ্ড ধাৰী ।
 গায়ত্ৰীয়ে। আছে সেহি অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ ধৰি ।
 বেদ সৰ্ব্ব মূৰ্ত্তি ধৰি তথাতে আছয় ।
 সজ্জবিত মূৰ্ত্তি মন্ত্ৰ অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ চয় ।
 স্ত্ৰুতি স্মৃতি পুৰাণ সকলে মূৰ্ত্তিমন্ত্ৰ ।
 সজ্জী বিত মূৰ্ত্তিধৰি তথাতে বহন্ত্ৰ ।
 গায়ত্ৰী উপাসী যিটো ব্ৰহ্মা উপাসক ।
 সেহি স্থানে নিবসতি কৰে সিটো লোক ।
 দক্ষিণ কোনত শঙ্খচক্ৰ গদা ধৰি ।
 মহাবিষ্ণু ৰূপেৰহে মাৰিকী দীপৰী ।

বিষ্ণু মূৰ্ত্তি উপাসক সাবিত্ৰী ভকত ।
 সিটোসব লোক নিব সতিকাৰে তৈত ॥
 বায়ুকোনে মহাকদ্ৰ সবস্বতী স্থান ।
 বৰাভয় পৰশু অক্ষমালা বিভূষণ ॥
 কদ্ৰ উপাসক আৰু গোৰী উপাসক ।
 ইটোকোনে বাসকৰে মেহিসব লোক ॥
 চোৰ্ষষ্টি আগম লতা আৰুহন্য সব ।
 মূৰ্ত্তি মন্ত জীবভাবে তৈতে আছে সৰ্ব্ব ।
 অগ্নিকোণে ধনপতি কুব্জৰ বৈসন্ত ।
 বতনৰকুম্ভ কমণ্ডলু ধৰি চন্ত ॥
 সাৰি সাৰি গৃহে মহালক্ষ্মী সমস্থিত ।
 দেবী ধন ভণ্ডাৰত সিটো অধিপত ॥
 বৰুণ কোনত বন্তি মদন বিহবে ।
 পাশাক্ষুশ ধনু কাৰ্য্য ধৰি নিজ কৰে ॥
 মূৰ্ত্তি ধৰি বতিসমে শৃঙ্গাৰ থাকয় ।
 বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডত কলাৰূপে বিহৰয় ॥
 ঈদান কোনত বিদ্বি নায়ক গণেশ ।
 পুষ্টি সমে পাশাক্ষুশ ধৰি কৰেবাস ॥
 গণেশ বিভূতি নৃপ যতমান আছে ।
 মহতি ঈশ্বৰ্য্য সমে সবেতাতে বৈছে ॥

প্রতি ব্রহ্মাণ্ডৰ ব্রহ্মা বিষ্ণু আদিযত ।
 সমষ্টি স্বৰূপে তৈতে ঈশ্বৰী সেবন্ত ।
 মৰকত অগ্ৰে প্ৰবালৰ মহাপূৰ্বা ।
 দীঘলে আছয় শত যোজনক যুৰি ।
 প্ৰভাতী তপন জিনি অতিৰক্ত প্ৰভা ।
 মধ্য স্থান গৃহ দৰ্জা মেহিকপে আভা ।
 তাতে পঞ্চ ভূত অধিকাৰী জন বসে ।
 ক্লেথা গগনা বক্তা কৰালী মংচুচুসে ।
 বিচিত্ৰ ভূষণা পাশ অক্ষুশ ধাৰিণী ।
 চতুৰ্ভূজা ধৰা ভয়া জীবৰ কল্যাণী ।
 দেবীৰ সমানে বেশ যৌবনে গৰ্ব্বিতা ।
 নবীন বয়সী কভু নেংহে বাল্য বুদ্ধা ।
 প্ৰবাল সালৰ অগ্ৰে নববত্ন সাল্য ।
 অতি মহাসাল বহু যোজন দীঘলা ।
 দেবীৰ মণ্ডপ বহু তথাতে আছয় ।
 পুখুৰী তড়াগ গৃহ মাটি বত্নময় ।
 দেবী অবতাৰ মানে তথাতে থাকয় ।
 আক মহাবিদ্যা সব সিথানে বহয় ।
 নিজ আবৰণে নিজ ভূষণ বাহনে ।
 কোটি সূৰ্য্য সন সবেৰ হে সিটো স্থানে ।

সাত কোটি মহা মন্ত্ৰ দেবতা থাকয় ।
 সিসবৰ সূক্ষ্ম অংশ জগতে বৰ্ত্তয় ।
 নববত্ন সাল অগ্ৰে ছিন্তামণি গৃহ ।
 সূৰ্য্য মণি চন্দ্ৰ মণি প্ৰস্তুৰে নিৰ্ম্মিত
 বিজুলী সমান প্ৰভা স্তম্ভ কোটি শত ।
 জ্যোতি প্ৰভা মণ্যে যিটো বস্তু মনোদৃশ্য ।
 সোহ প্ৰভাশালী জ্যোতিৰ্ম্ময় পুৰ বৰ্ষ্য ।

দেবী পুৰী বৰ্ণন ।

পদ ।

ব্যাসনি গদতি ৰাজা শুনা আক তত্ব ।
 সৰ্ব্ব মধ্যে দেবী গৃহ আছে বিৰাজিত ॥
 চাৰিটী মণ্ডপ সবে বত্নৰ নিৰ্ম্মিত ।
 সহশ্ৰোক বত্ন স্তম্ভ প্ৰতি মণ্ডপত ।
 শৃঙ্গাৰ মণ্ডপ এক মুকুতি মণ্ডপ ।
 একান্ত মণ্ডপ আক জ্ঞানৰ মণ্ডপ ।
 নানাগন্ধে আমোদিত নানা ধূপ গন্ধ ।
 এক কোটি সূৰ্য্য যেনে প্ৰকাশ কৰন্ত ।

মণ্ডপৰ মধ্য স্থান কাশ্মিৰী কুশুম ।
 কুন্দ মালতীৰ মালে শোভে বিতোপণ ।
 মৃগমদ কস্তুরী স্নগন্ধ শ্ৰাবী ঘট ।
 অসংখ্যত মাৰি মাৰি বতনে খচিত ।
 মহাপদ্ম বনে যত সোপান আছয় ।
 বতনে নিশ্চিত সব অতি শোভাময় ।
 সকল পুষ্পত মধুৰসে পৰি পূৰ্ণ ।
 ভ্ৰমৰে কৰন্তু গুঞ্জ ববে মধুপান ।
 হংসকাক কোকিল গন্ধতে আমোদিত ।
 পুষ্প বনে গন্ধে মণি দ্বীপ স্ৰবাসিত ।
 শৃঙ্গাৰ মণ্ডপে সদা দেব গান কৰে ।
 নানাকল্প অঙ্গ ভঙ্গে স্নমধুৰ শ্ৰবে ।
 সভাসদ যতমান সবেয়ো দেবতা ।
 মধ্য স্থানে জগত জননী অবস্থিতা ।
 তৃতীয় মন্দিৰে কৰে জ্ঞান উপদশ ।
 মুক্তি মণ্ডপত কৰে মুকুতি আদেশ ।
 মুখমণ্ডপ হয় বিচাৰ আলয় ।
 সৃষ্টিৰক্ষা বিচাৰ দেবীয়ে আলোছয় ।
 মন্ত্ৰিনী সহিতে কৰে বিচাৰ আলোচ ।
 আত্মতত্ত্ব শক্তি মন্ত্ৰ পদে অধিবাচ্য ।

প্ৰতিমঞ্চে দশ দশ সোপান শোভয় ।
 মধ্যে দেবী সিংহসন বিৰাজ কৰয় ॥
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু ক্ৰমে ঈশ্বৰ ইটো চাৰি ।
 দেবী মঞ্চ খুড়াইটো থাকে খুববিৰি ॥
 সদাশিব খাতপাট মঞ্চৰ উপৰি ।
 তাৰ উপৰত বসে ভূবন ঈশ্বৰী ॥
 সৃষ্টিৰ আদিতৈ যিটো দেবী লীলাৰূপে ।
 ভৈলন্তু বিভাগ শক্তি পুৰুষ স্বৰূপ ॥
 মেহিঅৰ্দ্ধ অঙ্গমহা পুৰুষ ঈশ্বৰ ।
 কোটি কন্দৰ্পকো নিন্দি পৰম সুন্দৰ ॥
 বৰাভয় পৰশু শোভি চাৰি ভূজ ।
 ষোড়শ বৰিষ নিজে ধৰিলন্তু অস্ত্ৰ ॥
 কোটি সূৰ্য্য প্ৰকাশ কোটি চন্দ্ৰমা শীতল ।
 শুদ্ধস্ফটি কৰনম ত্ৰিনেত্ৰ শীতল ॥
 বামে শ্ৰীভূবনেশ্বৰী দেবী অৰ্দ্ধ অঙ্গ ।
 নববত্ৰ কৰ্ণিকা মেখলা মনোৰম ॥
 শ্ৰীমুখ মণ্ডল পথ পূৰ্ণ শশধৰ ।
 যাকদেখি ফোভে পান্না নয়োহোৱে চিৰ ॥
 অন্তৰীৰ চন্দ্ৰজিনি ললাট উত্তম ।
 বিশ্বকল গিন্দি ওষ্ঠ বগ মনোৰম ॥
 কাঞ্চি কটা বাসান্ধবং ॥

কুঙ্কম কস্তুরী ভালে তীলক শোভন ।
 তাহাৰ উজ্জ্বলে উদ্ভাসিছে পদ্মানন ॥
 চন্দ্রসূৰ্য্য জিনি শিবে মুকুট উজ্বল ।
 চুড়ামণি সমেঅতি শয়জল মল ।
 মধ্যাহ্ন ভাস্কৰ নাক ফুল মনোহৰ
 গজ মুকুতীয়ে ছলি আছে নঠবৰ ।
 কুঙ্কম কস্তুরী পক্ষ মাখস্তন যুগ ।
 বিচিত্ৰ বিবিধ কল্প মেখবৰ্ণ কেশ ॥
 পক্ষ দাড়িম্বৰ বীজ শুভ্ৰ দন্ত পান্তি ।
 মধুভ্ৰমে মুখেপৰি অলিকৰে কান্তি ॥
 নিস্কলঙ্ক শৰত পূৰ্ণিমা সুবদন ।
 গঙ্গাৰ আবৰ্ত্তে যেন চন্দ্রৰ কিৰণ ॥
 মানিক্য অঙ্গুরী সৰ্বৰ আঙ্গুলে শোভিত ।
 কিশোৰ পুণ্ডৰী পত্ৰ বিনান্দি ত্ৰিনেত্ৰ ॥
 মনসা কল্পিত মহা বত্ৰপদ্ম বাগ ।
 কনজুন বতন কঙ্কন মহা ভাগ ।
 হীৰামণি বিখচিত শ্ৰীবৎসৰ পান্তি ।
 গজমতি সমেউৰ স্থলে কৰে কান্তি ।
 কবৰী বেষ্টিত মালতীৰ মালাশোভা ।
 বতন পখিলা শিবে কোটিদূৰ্য্য প্ৰভা ॥

কাপালত চিতি পাত্ৰী মৃত্তাদোল মান ।
 জলমল কৰে কান্তি সূৰ্য্য যেন খান ।
 নানা বস্ত্ৰে গুপ্ত পদত কণজুন ।
 মূল্যিৰ সোপান ভকতৰ ভক্তিধন ।
 স্নগন্ধ মলিকা মালা গলেপৰি ধান ।
 কুচগিৰি পৰেছুলি কৰিছে শোভন ।
 চতুৰ্ভুজ বৰাভয় পাশাকুশ ধাৰি ।
 সকল শৃঙ্গাৰ বেশী স্নকোমল শৰী ।
 কোটি কোটি বৰিশশী জিনি দেহকান্তি ।
 তুলন দিবাৰ স্থল নাহিকে নৃপতি ।
 কোটি কোটি দাসী কোটি কোটি সখীগণ ।
 দেবসমে দেবনাৰী কৰে বিচৰণ ।
 ইচ্ছাক্ৰিয়া জ্ঞানশক্তি লজ্জা তুষ্টি পুষ্টি ।
 কীৰ্ত্তি মেধা দয়াকান্তি ক্ষমা লক্ষ্মী মূৰ্ত্তি ।
 অজিতা অপৰাজিতা জয়া স্ত্ৰী বিজয়া ।
 নিত্য বিলাসিনী স্মৃতি দোন্ধী ঘোৰামায়া ।
 মঙ্গলাক আদি ইটো সপীঠ শক্তি ।
 ইসবৰ পাৰ্শ্বভাগে বহু নিধী কোটি ।
 শঙ্খপথ মহাপথ নাহি পৰিমাণ ।
 স্নবৰ্ণ বতন শ্ৰাবী নদী বহুমান ।

বহু স্বৰ্ণৰ নদীবহে শ্ৰোত ধাৰে ।
 সপ্ত ধাতু বহানদী সংখ্যা কোনে কৰে ।
 সমস্ত নদীয়ে স্ৰধা সমুদ্ৰে পৰয় ।
 প্ৰতি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ বহু লক্ষীৰ আশ্ৰয় ।

ৰাজা ।

ইটো মহা দেবী ভুবন ঈশ্বৰী ।
 বামভাগে সৰ্ব্বেশ্বৰ মহেশ বিহাৰী ।
 যাৰ সগ আন দেব নাই ত্ৰিভুবনে :
 আৰু অন্য কোন দেব নাহি তাৰ সনে ।
 চিন্তামণি মণ্ডপৰ শূনা পৰিমান ।
 আয়ামে ব্যায়ামে হয় সহস্ৰ যোজন ।
 তাহাৰ উত্তৰে আছে মহাপীঠ সাল্লা ।
 চিন্তামণি পীঠৰ দ্বিগুণ মহাসাল্লা ।
 সিটো পূৰ্বী খান বহে আকাশ মণ্ডলে ।
 নাহিকে আধাৰ মাত্ৰ বায়ুৰ উপৰে ।
 সঙ্কোচ বিকাস যেনে ধোপাবৰ আঠা ।
 টানিলে দীঘল এৰিছিলে বান্ধে গোটা ।
 আকাশৰ পটৰূপে বহে সিটো স্থান ।
 মহা প্ৰলয়তো তাৰ নাহি অকৈল্যান ।

সৰ্ব্ব সাল্য উপৰি সাবৰ কাঙ্ক্ষি মান ।
 চিন্তমণি গৃহ সাল্য মহাদেবী স্থান ।
 প্ৰতি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ যত মান উপাসক ।
 দেব নাগ মনুষ্য ভূচৰ যত লোক ।
 সকলোকে দেবী ইটো স্থানতে ৰাখয় ।
 জন্ম জৰা ব্যাধি মৃত্যু কিছু নাহি তয় ॥
 দেবী আৰাধনে দেবী ক্ষেত্ৰে প্ৰাণ এৰে ।
 সিটো সব লোক যায় ইটো স্থানো পৰে ।
 যত দধি দুগ্ধ মধু ক্ষীৰ সৰ্বোবৰ ।
 দ্ৰাক্ষাৰস অমৃত খজ্জুৰ মহা সৰ ।
 জাম্ব আত্ৰ ইক্ষু ৰস শ্ৰাবী নদীমান ।
 শত সহস্ৰেক তাত আচ্ছন্ত ৰাজন ॥
 মনোৰথ ফলা বৃক্ষ বাপী কুপ চয় ।
 সিয়ো শত সহস্ৰেক তথাতে আছয় ।
 নাহিচিন্তা হিংসা কাম ক্ৰোধ লোভ মোহ ।
 সৰ্ব্বজন যুবক আপোন নাৰীসহ ॥
 সহস্ৰ আদিত্য সম প্ৰকাশী থাকয় ।
 তৈতে বসি ভুবনেশ্বৰীক আৰাধয় ।
 কেহোজন লোক পায় কেহোবা সামীপ্য
 কেহোবা সাযুজ্য পায় কেহোবা সাক্ষিপ্য ॥

প্রতি ব্রহ্মাণ্ডত যত দেব দেবী আছে ।
 তাতে থাকি সৰ্ব্বদায়ে দেবী আবাধিছে ।
 সপ্ত কোটি মহা মন্ত্র তথাতে আছন্ত ।
 মহা বিদ্যা পৰা শক্তি তথা বিবাজন্ত ।
 ব্রহ্মাৰ বিগ্রহ সবে মায়াৰ আকাৰ ।
 সৃষ্টি লাগি মায়াময় ব্রহ্মান্ত প্রকাৰ ।
 কোটি কোটি চন্দ্র সূৰ্য্য বিদ্যুতিকা বশ্মী ।
 মণি দ্বীপ কোটি অংশ নোহে নৃপমণি ।
 কতো বশ্মী মৰকত কতো দ্রুমঅস্ত্রা ।
 কতো বিদ্য তিকায়েন কতো ববি প্রভা ।
 কতো বশ্মী কোটি কোটি বিজুলী খেলনা
 কতো নীল হিন্দুৰ মানিক্য শশী ফণা ।
 কতো ব্রহ্ম হীৰা সাৰ কৰে জলমল ।
 জল ভ্রম্বে স্থলকে মানয় যেনে জল ।
 কতো অগ্নি বৰ্ণ তপ্ত কাঞ্চণ সন্নিভ ।
 কতো চন্দ্র সূৰ্য্য জ্যোতি দৃষ্টিহয় ক্ষোভ ।
 বহুবে পৰীখাগড় বহুবে কপাট ।
 বহু পত্ৰ পুষ্প ফল বহু বৃক্ষ যত ।
 শোভিত কৰিছে পৃথী বেড়ি চতুৰ্দ্দি
 শুক সাৰী কোকিল বিহবে ঝাকে

লক্ষাবধি সৰোবৰ স্ননিৰ্মল জল ।
 তাত ফুলি আছে বতুময় পদ্ম ফুল ।
 শত যোজনক ব্যাপি স্নগন্ধ বহয় ।
 মন্দাৰ গাছত পৰ লতা জন্মিছয় ।
 চিত্তামণি পূৰ জ্যোতি গগনে পৰসি ।
 আক বত্ন প্ৰভা জ্যোতি উদ্ভাসিছে দিশি ।
 বৃক্ষৰ স্নগন্ধ বায়ু বহি দশো দিকে ।
 মণি দ্বীপ আমোদিত কৰিছে সম্যেকে ।
 মণিৰ উজ্জ্বল পাণী কৰে তলমল ।
 সহস্ৰ ধাৰায়ে যেন জৰে বিন্দু জল ॥
 দৰ্পণৰ মধ্য যেন প্ৰতি বিশ্ব দেখি ।
 তাতো কৰি মণি দ্বীপ পূৰীক উপেক্ষি ।
 ব্ৰহ্মাণ্ড ঐশ্বৰ্য্য ব্ৰহ্মাণ্ডৰ বতি শক্তি ।
 ব্ৰহ্মাণ্ডৰ তেজ পৰাক্ৰম কপ জ্যোতি ।
 সমস্তৰ সমষ্টি স্বৰূপ মণি দ্বীপ ।
 তাক বৰ্ণিবাৰ শক্তি আছে কাৰ ভূপ ।
 যথাবত জ্ঞানে মই কৰিলো কীৰ্তন ।
 শ্ৰবণে কীৰ্তনে নবে পাবে পৰিত্ৰাণ ॥

গ্ৰন্থকৰ্ত্তৰ মিনতি ॥

জয়নমো জগত জননী নাৰায়নি ।
 অনন্ত ব্ৰহ্মণ্ড কোটি কৰণ কাৰণী ।
 তুমি আদি স্থূল সূক্ষ্ম কল্পিত আকাৰ ।
 ভাবুকৰ ভাবমতে শৰীৰ বিচৰ ।
 কোটি ব্ৰহ্মাবিষ্ণু মহেশ্বৰ দেবগণ ।
 মায়াষে মোহিত দেহ ধাৰী সৰ্ব্বজন ।
 মিসবৰো আদি তুমি সৰ্ব্বদেহ বৰ্ত্তি ।
 তোমাক চিন্তিৰে শক্তি নাই ভগবতি ॥
 বায়ুৰো তন্মাত্ৰা তুমি জ্যোতিৰো তন্মাত্ৰা ।
 কৰ্ম্মী জীব দেহমধ্যে তুমি অধিষ্ঠাতা ।
 বাপত শক্তি তুমি কিমতে চিন্তিবো ।
 আকৃতি আচৰিত তাতো সমৰ্থ নহইবো ।
 এতেকতে মনে জ্ঞানে এক ভাবধৰি ।
 স্থখে দুখে মুখে নাম ডাকো প্ৰাণভৰি ।
 কালৰো অন্তক তুমি বিধিৰো বিধতা ।
 প্ৰকৃতি পুৰুষ নামে জ্যোতিৰ্ম্ময় আত্মা ।
 নাজানি পামৰে আমি ভেদবুদ্ধি কৰো
 জ্ঞানৰ বিলয়ে বৰ সক ভাগকৰো ।

জীবজন্তু কীট, চেতনবহিত,
পাষণ বৃক্ষতো দেখো ।

যেহিকপে বুদ্ধি তুমি দিলা ভগবতি !
বিবচিলো ভাগবত পদ মূৰ্খমতি ॥
জন্মেজয় আগে ব্যাসদেব নিবন্ধিলা ।
পাঠ অন্তে তৈত পাছে নাৰদ আমিলা ।
দেবলোক আজি রাজা আশ্চর্য্য দেখিলো ।
সেহিবর্ত্তা কহিবাক এখাত আমিলো ।
তযু পিতৃ পৰীক্ষিত নিজ কৰ্ম্মবলে ।
দুর্গতি লভিয়া নরক ভোগত আছিলে ।
দিব্য দেহধৰি আজি বিমানে আৰোহি ।
দেব অপেশ্বৰীৰ মিনতি স্তুতি লভি ।
দেবী পূৰ মনি দ্বীপে কৰিল গমন ।
দেবী ভাগবত তুমি কৰিলা শ্রবন ॥
সেহিফলে তযু পিতৃ যুকুতি লভিল ।
মহাকাল বিপ্র শাপ হস্তে নিস্তৰিল ।
আক অশ্বা যজ্ঞ কৰি পিতৃক তাৰিলা ।
ধন্যতুমি মহারাজ জনম ধৰিলা ।
মহন্তে বিচাৰি আবে দেখিয়ো সম্যেক ।
সঙ্গাত কৰিয়া মানা ব্যাস মুনি বাক্য ।

সৰ্বশাস্ত্ৰ মূল ইটো মুখ্য ভাগবত ।
 পদে পদে অশ্বমেধ ফল অবিৰত ।
 বটপত্ৰ বাসী বিষুু কহিল ব্ৰহ্মাৰ ।
 শতকোটি শ্লোকে ব্ৰহ্মা নিবন্ধিলে তাক ।
 সকলৰ মাৰ ব্যাস একত্ৰ কৰিল ।
 অষ্টাদশ সহস্ৰ শ্লোকত নিবন্ধিল ।
 সমপূৰ্ণ দ্বাদশ স্কন্ধ বিভাগ কৰিয়া ।
 জন্মেজয় আগে পূৰ্বে কহিল ভাঙ্গিয়া ।
 নিত্যে ইটো ভাগবত যিজনে শুনয় ।
 কদাচিতো কোনোকালে দুঃখ নাহিহয় ।
 অপুত্ৰৰ পুত্ৰ হোৱে নিধনীৰ ধন ।
 বন্ধ্যাজনে পুত্ৰলভে বন্ধ বিমোচন ।
 যাৰ ঘৰে ইটো পুথি থাপনা কৰয় ।
 ভক্তি ভাবে পূজা পাঠ বন্দন কৰয় ।
 লক্ষ্মী সৰস্বতী তাৰ ঘৰ নাহি এৰে ।
 বেতাল ডাকিনী ভূত জ্বৰে নাহিধৰে ।
 ইহলোকে সৰ্বফল হাতেহাতে পায় ।
 অস্তিম্বে বিগানে চড়ি দেবী পূৰে যায় ।
 এতেকতে সবে চতুৰ্ভুগ ফল লাগি ।
 ভজাসবে গুলশক্তি পদ অনুৰাগি ।

